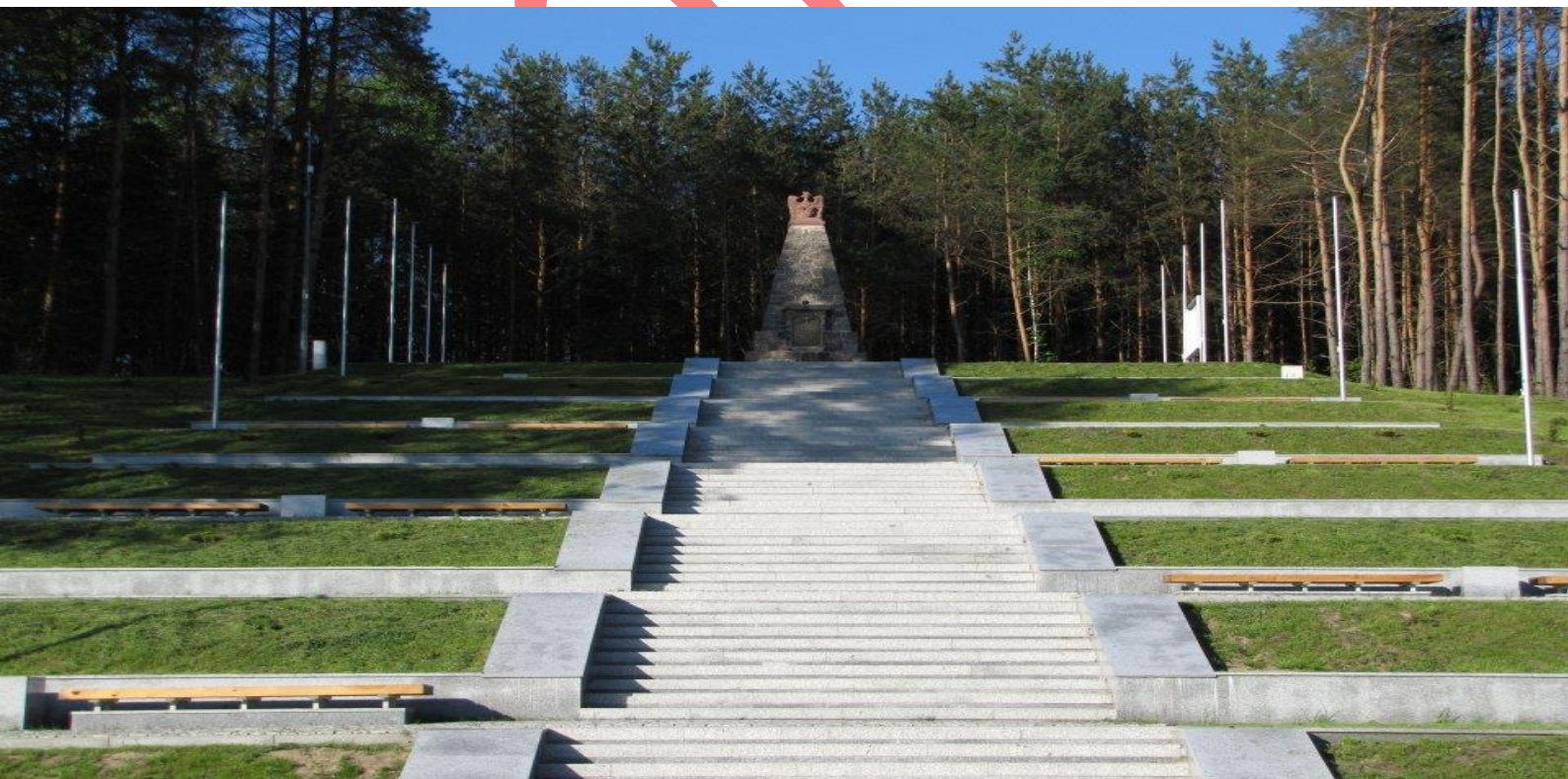

Strategia Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032

Zleceniodawca:

Gmina Stoczek Łukowski

Plac T. Kościuszki 1,

21-450 Stoczek Łukowski

GrinIS

Autorzy:

Zofia Dzierżanowska

Magdalena Kmak

Michał Kozielski

Wykaz skrótów:

BDL – Bank Danych Lokalnych
BIP- Biuletyn Informacji Publicznej
CEEB- Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków
CLC- CORINE Land Cover
DK- Droga Krajowa
GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GKS – Gminny Klub Sportowy
GPR – Gminny Program Rewitalizacji
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GZWP- Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IUNG-PIB - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy
JCWP - Jednolita część wód powierzchniowych
JCWPD - Jednolita część wód podziemnych
JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego
KGW- Koło Gospodyń Wiejskich
KRS- Krajowy Rejestr Sądowy
KSR- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
LGD – Lokalna Grupa Działania
MEN – Ministerstwo Edukacji Narodowej
GOPS - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
MOF - Miejski Obszar Funkcjonalny
ŁOF – Łukowski Obszar Funkcjonalny
GBP – Gminna Biblioteka Publiczna
MPZP – Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
MRP- Mapy Ryzyka Powodziowego
MŚP – Małe i Średnie Przedsiębiorstwa
MZP- Mapy Zagrożenia Powodziowego
NFOŚiGW- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia
OSI- Obszary Strategicznej Interwencji
OSP- Ochotnicza Straż Pożarna
OZE – Odnawialny Źródła Energii
PIG-PIB - Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PIT- Podatek dochodowy od osób fizycznych
PKD - Polska Klasyfikacja Działalności
PKP – Polskie Koleje Państwowe
PKS – Państwowa Komunikacja Samochodowa
PM 2,5 PM 10 - Rodzaje pyłów zawieszonych
PPSS- Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy
PSZOK- Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PUP-Powiatowy Urząd Pracy
PZPR- Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym
PZPWL – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego
QR – (skrót ang. Quick Response) Szybka odpowiedź
REGON - Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
SOR- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SPZOZ - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

SRWL - Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego

SUiKZP - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SWOT – (skrót ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) Mocne strony, Słabe strony, Szanse, Zagrożenia

UE – Unia Europejska

UG – Urząd Gminy

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WZ- Warunki Zabudowy

ZWiK – Zakład Wodociągów i Kanalizacji

PROJEKT

Spis treści

1. WSTĘP	11
2. METODYKA OPRACOWANIA	13
3. HARMONOGRAM PRAC	15
4. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY STOCZEK ŁUKOWSKI.....	17
5. DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY STOCZEK ŁUKOWSKI	20
5.1 Społeczeństwo	22
5.1.1. Demografia	23
5.1.2. Opieka zdrowotna i społeczna	30
5.1.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	37
5.1.4. Kultura.....	40
5.1.5. Ochrona dziedzictwa narodowego.....	46
5.1.6. Szkolnictwo.....	48
5.2. Transport oraz infrastruktura sieciowa.....	58
5.2.1. Komunikacja.....	59
5.2.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	66
5.2.2.1 Wodociągi	66
5.2.2.2 Kanalizacja	68
5.2.3. Sieć gazowa	72
5.2.4. Energia elektryczna	73
5.2.5. Energia pochodząca z odnawialnych źródeł energii.	75
5.2.6. Sieć telekomunikacyjna.....	77
5.3. Gospodarka i rynek pracy	81
5.4. Mieszkalnictwo	92
5.5. Finanse Gminy	97
5.6. Środowisko	112
5.6.1. Środowisko Przyrodnicze	113
5.6.2. Zasoby wodne	116
5.6.2.1 Wody powierzchniowe	116
5.6.2.2. Wody podziemne	119
5.6.2.3. Główne zbiorniki wód podziemnych.....	121

5.6.3.	Zagrożenie powodzią i suszami	122
5.6.4.	Gospodarka odpadami.....	125
5.6.5.	Powietrze atmosferyczne.....	128
5.7	Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	132
6.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	149
7.	ANALIZA SWOT	152
8.	WIZJA I MISJA GMINY STOCZEK ŁUKOWSKI	160
9.	CELE STRATEGICZNE ROZWOJU	162
9.1	Cel Strategiczny 1. - Stworzenie gminy prospołecznej o wysokiej jakości życia i o dogodnym dostępie do usług dla wszystkich mieszkańców	165
9.2	Cel Strategiczny 2. - Gmina z konkurencyjną gospodarką o znaczeniu ponadlokalnym i regionalnym	173
9.3	Cel Strategiczny 3. - Prowadzenie kompleksowej polityki przestrzennej w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałającej zmianom klimatu.....	178
9.4	Cel strategiczny 4. - Zwiększanie atrakcyjności gminy poprzez dbałość o walory przyrodnicze i podkreślanie tożsamości lokalnej	184
10.	MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	187
11.	USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	193
12.	SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	197
13.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	216
14.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	217

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Stoczek Łukowski według wieku i płci w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).	23
Tabela 2. Ruch naturalny i wędrowniczy mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).	25
Tabela 3. Ruch naturalny i wędrowniczy mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski w roku 2024 na tle gmin z analizy porównawczej (stan ludności na dzień 31 grudnia 2024).	26
Tabela 4. Ludność gmin powiatu łukowskiego w latach 2018-20`24 wraz z powierzchnią (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).	27
Tabela 5. Prognoza ludności na lata 2024-2030 w powiecie łukowskim.	28
Tabela 6. Liczba rodzin objętych świadczeniami w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.	34

Tabela 7. Realizacja świadczeń w Gminie Stoczek Łukowski w okresie 01.01.2024 r. – 31.12.2024 r.....	34
Tabela 8. . Liczba bibliotek w gminach z grupy analizy porównawczej w 2024 roku.	43
Tabela 9. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.	44
Tabela 10. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.	44
Tabela 11. Liczba uczniów, nauczycieli oraz etatów w przedszkolach i szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Stoczek Łukowski w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024.	52
Tabela 12. Liczba uczniów i nauczycieli w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Stoczek Łukowski w latach szkolnych 2019/2020 - 2023/2024.	53
Tabela 13. Średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych Gminie Stoczek Łukowski oraz powiecie łukowskim w latach 2019-2024.	53
Tabela 14. Nawierzchnie dróg gminnych w granicach administracyjnych Gminy Stoczek Łukowski w 2024 roku.	60
Tabela 15. Długość dróg rowerowych w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2019-2024.	65
Tabela 16. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.	66
Tabela 17. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w km w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2020-2024.	67
Tabela 18. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.	70
Tabela 19. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w km w Gminie Stoczek Łukowski na tle Gmin z analizy porównawczej w latach 2019-2024.	70
Tabela 20. Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych w Gminie Stoczek Łukowski	71
Tabela 21. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2023.	72
Tabela 22. Długość czynnej sieci gazowej w km w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2019-2023.	72
Tabela 23. Wyjeżdżający do pracy z Gminy Stoczek Łukowski	83
Tabela 24. Dochody podatników Gminy Stoczek Łukowski w latach 2015-2022 według źródeł dochodów.	86
Tabela 25. Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do rejestru REGON - Gmina Stoczek Łukowski (2024 r.).....	87
Tabela 26. Nowo zarejestrowane podmioty w Gminie Stoczek Łukowski w porównaniu do wyrejestrowanych w latach 2020-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.....	88

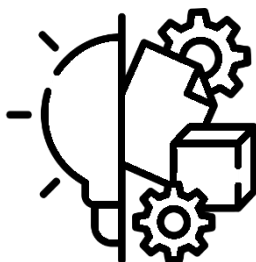
Tabela 27. Zestawienie zbiorcze bezrobocia w poszczególnych gminach w powiecie łukowskim.	89
Tabela 28. Bezrobotni według gmin powiatu łukowskiego - stan na koniec 2024 roku. ..	90
Tabela 29. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2019-2024.	95
Tabela 30. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2023.....	96
Tabela 31. Dochody własne Gminy Stoczek Łukowski według źródeł w latach 2019-2024.	100
Tabela 32. Udział wydatków bieżących i majątkowych Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.....	104
Tabela 33. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Gminie w latach 2019 - 2024.....	105
Tabela 34. Stan zadłużenia Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019 - 2024.	107
Tabela 35. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019 - 2024.	108
Tabela 36. Jednolite części wód na obszarze Gminy Stoczek Łukowski.	117
Tabela 37. Ocena stanu monitorowanych JCWP na obszarze Gminy Stoczek Łukowski.	118
Tabela 38. Ogólna charakterystyka JCWPd nr 66 i 75	120
Tabela 39. Stan i ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla poszczególnych JCWPd na obszarze Gminy Stoczek Łukowski.....	120
Tabela 40. Stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na obszarze Gminy Stoczek Łukowski w 2024 roku (koszt za osobę).....	126
Tabela 41. Informacja o wytworzonych odpadach komunalnych z terenu Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.....	127
Tabela 42. Obszary przekroczeń benzo(a)pirenu w strefie lubelskiej w 2021 roku na terenie Gminy Stoczek Łukowski	128
Tabela 43. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Stoczek Łukowski.	136
Tabela 44. Analiza SWOT dla Gminy Stoczek Łukowski.....	152
Tabela 45. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Stoczek Łukowski	163
Tabela 46. Cel Strategiczny 1. - kierunki działań wraz ze wskaźnikami.....	165
Tabela 47. Cel strategiczny 2.- kierunki działań ze wskaźnikami.....	173
Tabela 48. Cel strategiczny 3. - kierunki działań ze wskaźnikami.....	178
Tabela 49. Cele operacyjne 4 – kierunki działań.....	184
Tabela 50. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Gminy Stoczek Łukowski z dokumentami wyższego rzędu.	199
 Rysunek 1. Położenie Gminy na tle powiatu i województwa.	18
Rysunek 2. Położenie Gminy Stoczek Łukowski na tle sąsiednich gmin z powiatu łukowskiego.	18

Rysunek 3 Granice Stoczka Łukowskiego względem mezoregionów	19
Rysunek 4. Mapa lokalizacji gmin z grupy analizy porównawczej.....	21
Rysunek 5. Frekwencja w wyborach do Rad Gmin, Miast i Miejskie 2024 r.	29
Rysunek 6. Sieć dróg na terenie Gminy Stoczek Łukowski.	59
Rysunek 7 Gospodarka wodno-ściekowa - PZPWL 2015.....	69
Rysunek 8. Przebieg linii najwyższego i wysokiego napięcia energetycznego na terenie Gminy Stoczek Łukowski.	74
Rysunek 9. Rozmieszczenie bazowych stacji sieci telefonii komórkowej w Gminie Stoczek Łukowski	77
Rysunek 10. Tereny leśne w Gminie Stoczek Łukowski	113
Rysunek 11. Zasięg JCWP względem obszaru Gminy Stoczek Łukowski.....	117
Rysunek 12. Zasięg JCWPd względem obszaru Gminy Stoczek Łukowski.	119
Rysunek 13. Położenie Gminy Stoczek Łukowski na tle GZWP.....	121
Rysunek 14. Obszary zagrożenia powodziowego terenie Gminy Stoczek Łukowski....	123
Rysunek 15. Ocena zagrożenia suszą na terenie Gminy Stoczek Łukowski.....	124
Rysunek 16 Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Stoczek Łukowski.....	135
Rysunek 17. Mapa pokrycia terenu Gminy Stoczek Łukowski – porównanie z lat 2012 i 2018.....	137
Rysunek 18 Łukowski Obszar Funkcjonalny na tle województwa lubelskiego	139
Rysunek 19 Model funkcjonalno-przestrzenny w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego ŁOF	141
Rysunek 20 Kierunki rozwoju przestrzennego z PZPWL	144
Rysunek 21 Załączniki do PZPWL 2015 (Obronność i bezpieczeństwo publiczne, Udokumentowane złoża kopalin, Powiązania przyrodnicze, OZE) - przybliżenie do obszaru Stoczka Łukowskiego.....	145
Rysunek 22 Gminy zagrożone trwałą marginalizacją w województwie lubelskim.....	149
Rysunek 23 Obszary OSI: MOF i Podlaski OSI.....	150
Wykres 1 Wyniki badań ankietowych mieszkańców z sekcji "Społeczeństwo"	22
Wykres 2 Wyniki badań ankietowych z sekcji "Zdrowie i bezpieczeństwo"	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Wykres 3 Wyniki badań ankietowych mieszkańców z sekcji "Kultura i rekreacja"	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Wykres 4 Wyniki badań ankietowych mieszkańców z sekcji "Szkolnictwo"	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Wykres 5. Liczba ludności w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).	24
Wykres 6. Liczba ludności w Gminie Stoczek Łukowski według poszczególnych grup wiekowych w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).....	24
Wykres 7 Główne problemy społeczne w Gminie Stoczek Łukowski - wyniki ankiet mieszkańców	33

Wykres 8. Biblioteki publiczne na 10 tys. ludności w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.	43
Wykres 9 Wyniki ankiet z sekcji "Infrastruktura i komunikacja"	58
Wykres 10. Udział dróg utwardzonych i gruntowych w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.	61
Wykres 11. Liczba przyłączy budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.	67
Wykres 12. Liczba awarii sieci wodociągowej w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.	68
Wykres 13. Liczba przyłączy budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.	71
Wykres 14. Liczba przyłączy budynków mieszkalnych i niemieszkalnych do sieci gazowej w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2020-2023.	73
Wykres 15 Wyniki ankiet z obszaru "Gospodarka i rynek pracy"	81
Wykres 16 Branże z największym potencjałem rozwoju w Gminie Stoczek Łukowski według ankietowanych mieszkańców	82
Wykres 17. Aktywność ekonomiczna mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski.	83
Wykres 18. Podatnicy według źródeł dochodu w latach 2015-2022 w Gminie Stoczek Łukowski	84
Wykres 19. Stan bezrobocia w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2014-2024	91
Wykres 20. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.	93
Wykres 21. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w latach 2019-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.	94
Wykres 22. Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2023 na tle Gmin z analizy porównawczej	95
Wykres 23 Porównanie przeciętnych wielkości gospodarstw domowych z przeciętnymi liczbami izb w mieszkaniu w 2021 roku	96
Wykres 24. Dochody ogółem Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019 – 2024	97
Wykres 25. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Stoczek Łukowski na tle dochodu ogółem wszystkich gmin powiatu łukowskiego w latach 2019-2024	98
Wykres 26 Struktura dochodów w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019 - 2024. ..	100
Wykres 27. Wydatki ogółem Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019 – 2024	103
Wykres 28. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Stoczek Łukowski na tle wydatków ogółem na wszystkich gmin powiatu łukowskiego w latach 2019-2024	103
Wykres 29. Wykonanie budżetu Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019-2024 oraz występowanie nadwyżki operacyjnej	107
Wykres 30 Wyniki ankiet z obszaru "Środowisko"	112
Wykres 31. Udział procentowy powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni Gmin ogółem	115
Wykres 32 Wyniki ankiet z obszaru "Zagospodarowanie przestrzenne" oraz "Profile Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski"	132

PROJEKT

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032 (dalej zwana „Strategią”), stanowi formalny dokument, określający cele strategiczne i kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032. Głównym celem tworzonej Strategii jest ukierunkowanie polityki rozwoju gminy w danym czasie oraz zabezpieczenie ciągłości jej realizacji w kolejnych latach. Gruntowna analiza warunków życia w gminie, przeprowadzona w trakcie opracowywania niniejszej Strategii, wpływa na skuteczność zarządzania jednostką terytorialną, a także stanowi podstawę do wnioskowania o środki zewnętrzne, niezbędne do realizacji inwestycji przyczyniających się do rozwoju gminy. Dokument jest komplementarny z innymi dokumentami planistyczno-strategicznymi obowiązującymi na terenie Gminy Stoczek Łukowski. Znacząca rola Strategii związana jest również z jej wymiarem integracyjnym, wynikającym z:

- integracji lokalnej wspólnoty samorządowej wokół procesu formułowania Strategii i jej realizacji,
- otwarcia pola publicznej dyskusji i budowy kompromisu wśród lokalnej społeczności wokół kierunków rozwoju,
- utworzenia podstawy do weryfikacji wypracowanych wspólnie założeń,
- stworzenia możliwości do wspólnego poznawania i doskonalenia procesu zarządzania rozwojem lokalnym.

Założenia strategiczne były tworzone podczas spotkań Zespołu Strategicznego, utworzonego przez władze gminy, kierowników poszczególnych wydziałów Urzędu Gminy oraz wykonawców dokumentu. Integralną częścią Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032 jest diagnoza stanu społecznego, gospodarczego oraz zagospodarowania przestrzennego, która zawiera pogłębioną analizę, tzw. „desk-research” wraz z podsumowaniem ankietyzacji mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski, ukazująca uwarunkowania gminy, wskazująca kierunki jej rozwoju i potrzeby jej mieszkańców.

Dokument został sporządzony zgodnie z art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465) z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198).

Wśród czynników, determinujących potrzebę stworzenia Strategii należy wymienić:

- 1) Adaptację polityki rozwoju do zmiennych uwarunkowań społecznych i gospodarczych w Gminie i jej otoczeniu. Szereg poważnych przeobrażeń, jak np.: ogólnoświatowa pandemia wirusa COVID-19, otwarty konflikt zbrojny w Ukrainie i wynikających z nich zmian trendów demograficznych czy rosnące dysproporcje w rozwoju jednostek samorządu terytorialnego, wpływające bezpośrednio na sytuację Gminy Stoczek Łukowski. Dokument ten powinien określać konkretne cele strategiczne i kierunki interwencji, dostosowane do problemów i wyzwań stojących przed samorządem;

- 2) Dostosowanie Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski do zmian wprowadzonych ustawą *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* z dnia 15 lipca 2020, które wskazują, iż m.in. dokument Strategii powinien posiadać cele strategiczne oraz kierunki interwencji skorelowane z dokumentami na poziomie powiatu, województwa i kraju. Ponadto wprowadzone zmiany determinują szereg regulacji, jakimi zostają poddane strategie rozwoju. Zapisy ustawy ustalają jednolity charakter i zakres tworzenia nowych dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym;
- 3) Skorelowanie działań i czasu obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski z horyzontem czasowym nowego długofalowego budżetu Unii Europejskiej, tj. okresu obejmującego w całości kolejną perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021-2027.

Niniejszy dokument będzie dokumentem nadrzędnym względem dokumentów sektorowych obszaru Gminy Stoczek Łukowski, jednocześnie będąc spójnym z dokumentami wyższego rzędu:

- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Krajową Polityką Miejską 2030,
- Narodową Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030),
- Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030,
- Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2020-2030,
- Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły,
- Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, opracowywanym na poziomie krajowym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Strategia wyznacza ramy dla planów i programów sektorowych Gminy Stoczek Łukowski, powstających podczas jej obowiązywania. Strategia dostarcza również informacje oraz założenia rozwojowe gminy planowi ogólnemu, który zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz.1130), staje się obligatoryjnym aktem prawa miejscowego.

Ponadto w trakcie prac nad Strategią Zespół ds. Strategii przeanalizował poniższe akty prawne pod kątem powiązania z celami i kierunkami rozwoju opisanymi w Strategii:

- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz.198)
- Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378),

- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465)
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz.1130);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz.647);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2024 poz.1491);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2024 poz.1283)
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz.278);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2024 poz. 1087).

2. METODYKA OPRACOWANIA

Stworzenie pełnowartościowego opracowania, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy, wymaga współtworzenia dokumentu z zewnętrznymi ekspertami, przy partnerskim udziale pracowników i przedstawicieli urzędu gminy. Należy przeprowadzić analizy statystyczne i strategiczne na podstawie danych zebranych od lokalnych grup interesariuszy. Taka metoda określona może zostać jako partycypacyjno-ekspercka.

Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski rozpoczęto zatem od przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej gminy metodą porównawczą tzw. „benchmarkingu”. Metoda ta pozwala przedstawić gminę w szerszym kontekście i porównać ją do gmin o podobny charakterze, a także skorelować z wskaźnikami powiatowymi w rozpatrywanych obszarach. W niniejszej diagnozie wybrano tło porównawcze poprzez uwzględnienie kluczowych czynników rozwojowych oraz podobieństwo pod względem charakterystyki i uwarunkowań rozwojowych. Wybrane gminy Brańsk, Brzeziny, Chodzież oraz Działdowo charakteryzują się zbliżoną strukturą osadniczą (gminy wiejskie typu obwarzankowego) i znajdują się w pobliżu większych miast oraz dróg szybkiego ruchu.

Przy opracowaniu Strategii wykorzystano dane zgromadzone w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL-GUS), analizy i raporty stanu środowiska publikowane przez WIOŚ, GIOŚ, WFOŚiGW, sprawozdania z gospodarki odpadami, a także opracowania planistyczne Gminy Stoczek Łukowski (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego), dokumenty programowe oraz sprawozdania jednostek organizacyjnych gminy (przedszkole, szkoły, GOPS itp.). Wykorzystane zostały również dane przygotowane przez poszczególne wydziały Urzędu Gminy Stoczka Łukowskiego oraz informacje z Raportów o stanie Gminy Stoczek Łukowski i Sprawozdania opisowe z wykonania budżetu Gminy Stoczek Łukowski.

Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, że realizacja tak określonej Strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich partnerów społeczno-gospodarczych działających na terenie gminy, tj.

jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, prywatnych podmiotów gospodarczych i mieszkańców.

Jako że udział mieszkańców stanowi ważną część opracowywania dokumentu Strategii, ustawodawca zobowiązuje do stworzenia przez samorząd możliwości partycypacji obywateli w tym procesie. W zawartych w Diagnozie wnioskach zostały zatem uwzględnione i odpowiednio oznaczone (czarnym obramowaniem), głosy mieszkańców wyrażone w ankietach. Wnioski, zarówno z wypowiedzi mieszkańców, jak i te oparte na danych wynikających z Diagnozy, można podzielić na trzy obszary:

I. Społeczny

Wnioski z diagnozy obszaru społecznego zostały opracowane na podstawie analizy kluczowych obszarów związanych bezpośrednio z mieszkańcami, obejmujących m.in. strukturę demograficzną, jakość oraz dostępność usług publicznych, takich jak edukacja, pomoc społeczna oraz opieka zdrowotna.

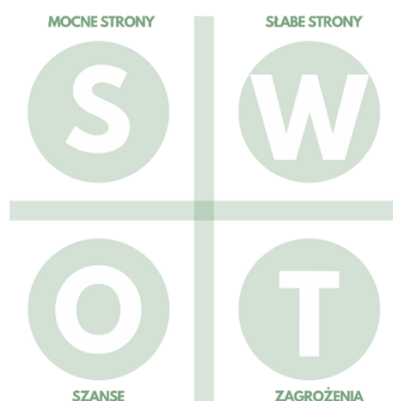
II. Gospodarczy

W obszarze gospodarczym wnioski zostały sformułowane na podstawie analizy lokalnej gospodarki oraz rynku pracy. Dodatkowo, w ramach tego obszaru, dokonano oceny budżetów gminy oraz zaplanowanych inwestycji.

III. Przestrzenny

Wnioski dotyczące obszaru przestrzennego obejmują zagadnienia związane z warunkami życia w Gminie, w tym z zagospodarowaniem przestrzennym, mobilnością, infrastrukturą sieciową, mieszkalnictwem oraz zasobami przyrodniczymi.

W oparciu o wyciągnięte wnioski stworzono analizę SWOT (skrót pierwszych liter angielskich: S Strengths – mocne strony, W Weaknesses – słabe strony, O Opportunities – szanse, T Threats – zagrożenia), identyfikującą mocne strony Gminy oraz obszary problemowe, a także przedstawiającą działania, które powinny wpłynąć na ograniczenie problemów i zagrożeń, jakie mogą nastąpić w wyniku braku realizacji wyznaczonych działań.

Pozyskane dane ilościowe i jakościowe, wyniki badania oraz rezultaty osiągnięte podczas spotkań warsztatowo-konsultacyjnych pozwoliły na wypracowanie obrazu jednostki, celów jej istnienia i działań, jakie wypełnia, które zawarte zostały w wizji i misji Gminy Stoczek Łukowski.

Kierując się wyznaczonymi silnymi i słabymi stronami oraz szansami i zagrożeniami, wyznaczono ostatecznie cele i kierunki rozwoju, spójne z zapisami celów zawartych w dokumentach wyższego szczebla – wojewódzkich i powiatowych. We wskazanych celach strategicznych uwzględniono zapisy wieloletniego planu finansowego, dochody i wydatki gminy oraz potencjał społeczny i gospodarczy.

3. HARMONOGRAM PRAC

Prace nad Strategią zainicjowano Uchwałą Rady Gminy Stoczek Łukowski z dnia 20 grudnia 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski rozpoczęto od przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej gminy, którą pogłębiono badaniem ankietowym w formie elektronicznej i papierowej (ankiety dostępne odpowiednio na stronie internetowej oraz w Urzędzie Gminy), spotkaniami z przedstawicielami władz gminy, z Radnymi Gminy Stoczek Łukowski oraz z mieszkańcami.

Zdjęcie 1. Karty pracy oraz mapy udostępnione mieszkańcom w trakcie spotkania.

Na podstawie zgromadzonych danych sporządzono pogłębioną diagnozę stanu społeczno-gospodarczego, edukacyjnego, technicznego, środowiska i bezpieczeństwa na terenie Gminy Stoczek Łukowski. Wyznaczono obszary problemowe i określono cele strategiczne, do których przypisano cele operacyjne oraz wyznaczono działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie wyznaczonych celów. W sierpniu 2025 roku zaprezentowano najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy obszaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Następnie skonsultowano wypracowane założenia programowe, funkcjonalno-przestrzenne oraz wdrożeniowe z Zespołem Strategicznym oraz mieszkańcami.

Zdjęcie 2. Spotkanie konsultacyjno-warsztatowe z mieszkańcami Gminy Stoczek Łukowski.

Na spotkaniu z mieszkańcami, zorganizowanym 01.10.2025 roku w Sali widowiskowej Gminnej Biblioteki Publicznej w Starych Kobiałkach skupiono się zarówno na aspektach teoretycznych, jak i na praktycznym wkładzie mieszkańców w tworzeniu projektu Strategii. W pierwszej kolejności omówiona została definicja i znaczenie Strategii Rozwoju jako kluczowego dokumentu oraz niedawne zmiany w planowaniu przestrzennym i strategicznym. W kolejnej części spotkania mieszkańcy mieli okazję zapoznać się z wynikami badania ankietowego, udostępnionego na stronie Urzędu Gminy i poruszone zostały tematy związane z mocnymi i słabymi stronami funkcjonowania gminy. Następnie przystąpiono do części warsztatowej, która zaowocowała merytoryczną dyskusją o działaniach, jakie powinny zostać podjęte w pierwszej kolejności, aby poprawić komfort życia mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski. Dodatkowo, uczestnicy mieli możliwość korzystania z kart pracy oraz map Gminy Stoczek Łukowski, na których mieli możliwość zaznaczenia swoich wizji i kierunków rozwoju.

Również w październiku 2025 roku przygotowany został ostateczny projekt Strategii. Projekt dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025 – 2032 wraz z diagnozą sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Stoczek Łukowski udostępniono do konsultacji społecznych z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Ponadto przekazano projekt do konsultacji z sąsiednimi gminami, właściwym Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie. Następnie po otrzymaniu opinii oraz uwag z konsultacji dokonano ewaluacji trafności Strategii. Ostateczna wersja dokumentu uwzględnia opinię wszystkich wyżej wymienionych interesariuszy.

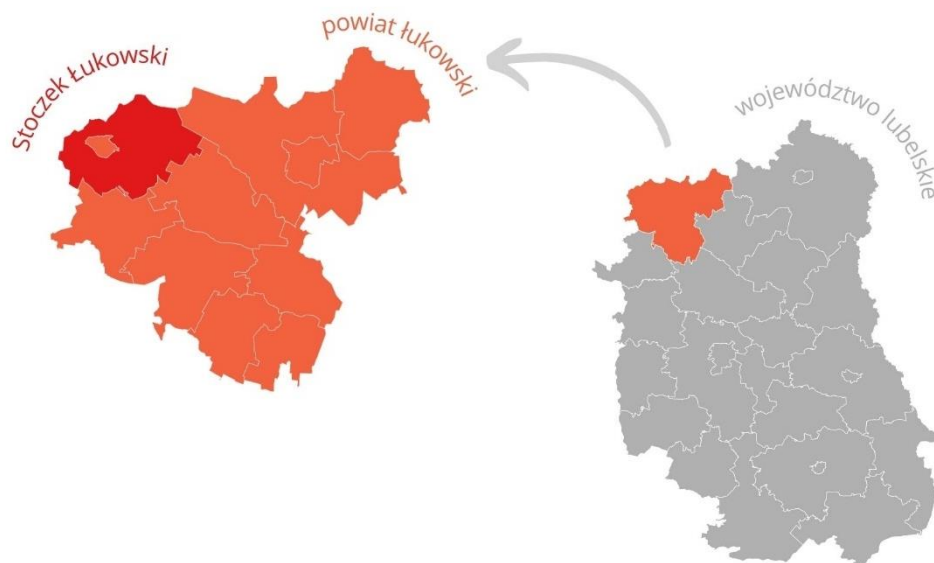
Prace nad dokumentem były okazją do dialogu z partnerami z sektora społecznego, gospodarczego i publicznego. Przedstawiciele różnych środowisk z pełnym zaangażowaniem podchodzili do opracowania Strategii. Planowanie i wdrażanie w sposób aktywnie włączający wszystkich interesariuszy daje szansę świadomego wpływu na długookresowe procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i przestrzenne. Pozwala to na stopniowe wprowadzanie zaprojektowanego w Strategii scenariusza celów.

4. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY STOCZEK ŁUKOWSKI

Gmina Stoczek Łukowski położona jest na północnym krańcu województwa lubelskiego i graniczy z województwem mazowieckim. Łączna powierzchnia jednostki wynosi 173,5 km². Gmina wraz z innymi gminami tworzy powiat łukowski i usytuowana jest w jego zachodniej części. Gmina składa się z 34 sołectw (Aleksandrówka, Błaziejki-Ruda, Borki, Chrusty, Guzówka, Jagodne, Jamielne, Jamielnik Kolonia, Januszówka, Jedlanka, Kamionka, Kapice-Celej, Kienkówka, Kisielsk, Łosiniec, Mizary, Nowa Prawda, Nowe Kobiałki, Nowy Jamielnik, Rosy, Róża Podgórna, Stara Prawda, Stara Róża, Stare Kobiałki, Stary Jamielnik, Szyszki, Turzec, Wiśniówka-Huta Łukacz, Wola Kisielska, Wólka Poznańska, Wólka Różańska, Zabiele, Zgórznica). Gminę w grudniu 2024 roku zamieszkiwały 7 543 osoby.

Gmina stanowi gminę wiejską o specyficznym typie, tzw. obwarzankowym. Oznacza to, że cały jej obszar otacza miasto, położone wewnątrz, (o tej samej nazwie), które jednak stanowi odrębną gminę. Miasto Stoczek Łukowski stanowi jednak ośrodek, w którym mieści się Urząd Gminy Stoczek Łukowski, a także inne instytucje, związane z funkcjonowaniem gminy (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Aktywności Zawodowej). Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć powiązań transportowych. Ze Stoczka Łukowskiego rozchodzą się drogi w kierunku Garwolina, Siedlec i Łukowa. Przez jej teren przebiegają drogi krajowa (nr 76), wojewódzka (nr 803) oraz liczne drogi powiatowe i gminne. W niedalekiej odległości znajdują się dwie stolice województw: Warszawa oraz Lublin, które oddalone są odpowiednio o ok. 90 i 110 km od Stoczka Łukowskiego. Znajduje się tu także linia kolejowa nr 12, określana jako towarowa obwodnica Warszawy – Skierniewice-Łuków.

Rysunek 1. Położenie Gminy na tle powiatu i województwa.

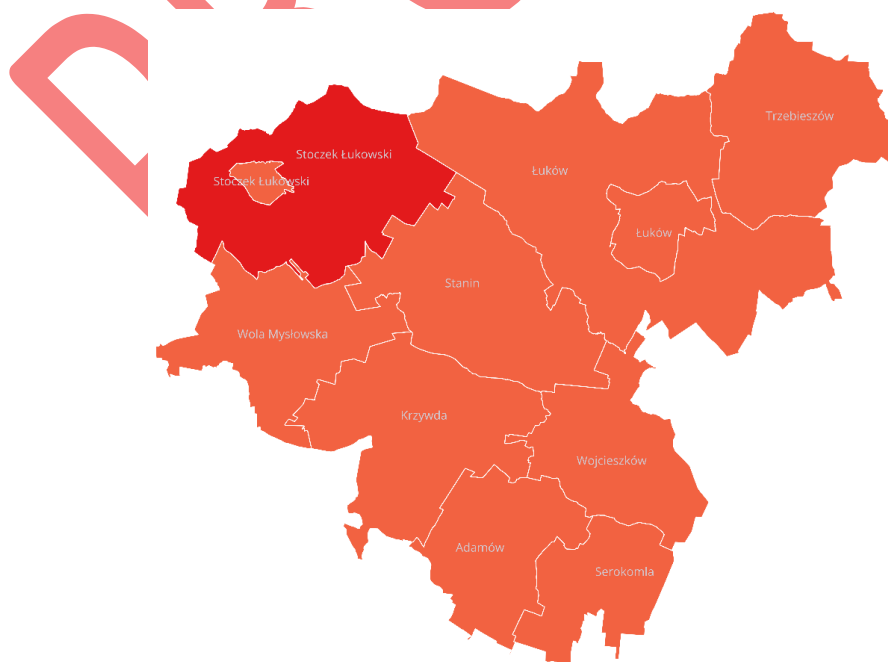

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Stoczek Łukowski graniczy:

- z miastem Stoczek Łukowski,
- od północy z gminami Wodynie i Domanice (powiat siedlecki, województwo mazowieckie),
- od północnego wschodu z gminą wiejską Łuków (powiat łukowski),
- od południa i południowego wschodu z gminą Stanin (powiat łukowski),
- od południa z gminą Wola Mysłowska (powiat łukowski),
- od zachodu z gminami Miastków Kościelny oraz Borowie (powiat garwoliński, województwo mazowieckie).

Rysunek 2. Położenie Gminy Stoczek Łukowski na tle sąsiednich gmin z powiatu łukowskiego.

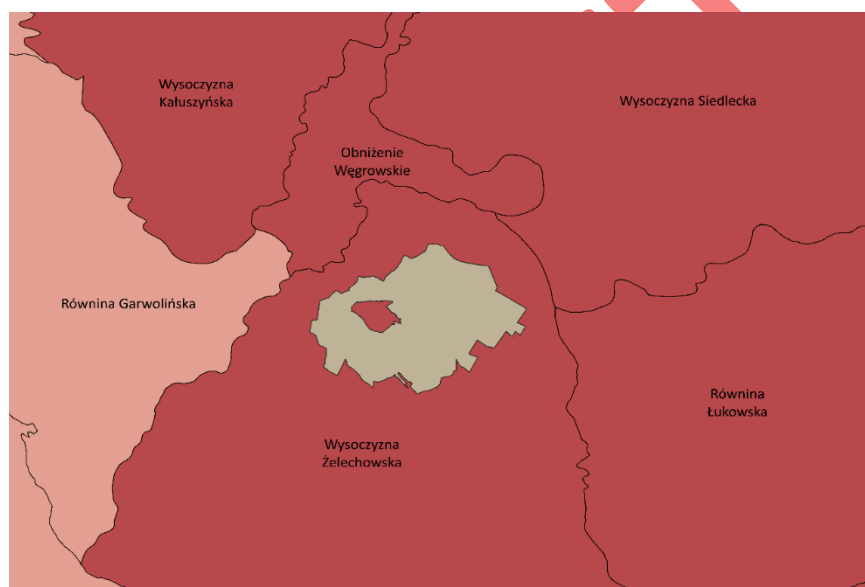

Źródło: Opracowanie własne.

Struktura użytkowania gruntów wskazuje na rolniczy charakter Gminy Stoczek Łukowski – zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym z 2020 roku użytki rolne zajmowały 9 127,93 ha i stanowiły 52,6% powierzchni gminy. W ostatnich latach obserwuje się jednak zanikanie drobnych gospodarstw rolnych, a co za tym idzie – zmiany w strukturze zatrudnienia. W gminie, która miała typowo rolniczy charakter, coraz więcej mieszkańców podejmuje pracę w znajdujących się w niedalekiej odległości miastach lub zakłada prywatną działalność gospodarczą, a funkcje i profil rozwoju gminy ulegają przeobrażeniom.

Zgodnie z nowym podziałem fizyczno-geograficznym Polski (Regionalna geografia fizyczna Polski; Solon i in.), Gmina Stoczek Łukowski usytuowana jest w obrębie podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionu Nizina Południowopodlaska i mezoregionu Wysoczyzna Żelechowska.

Rysunek 3 Granice Stoczka Łukowskiego względem mezoregionów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Państwowego Instytutu Geologicznego - Centralnej Bazy Danych Geologicznych

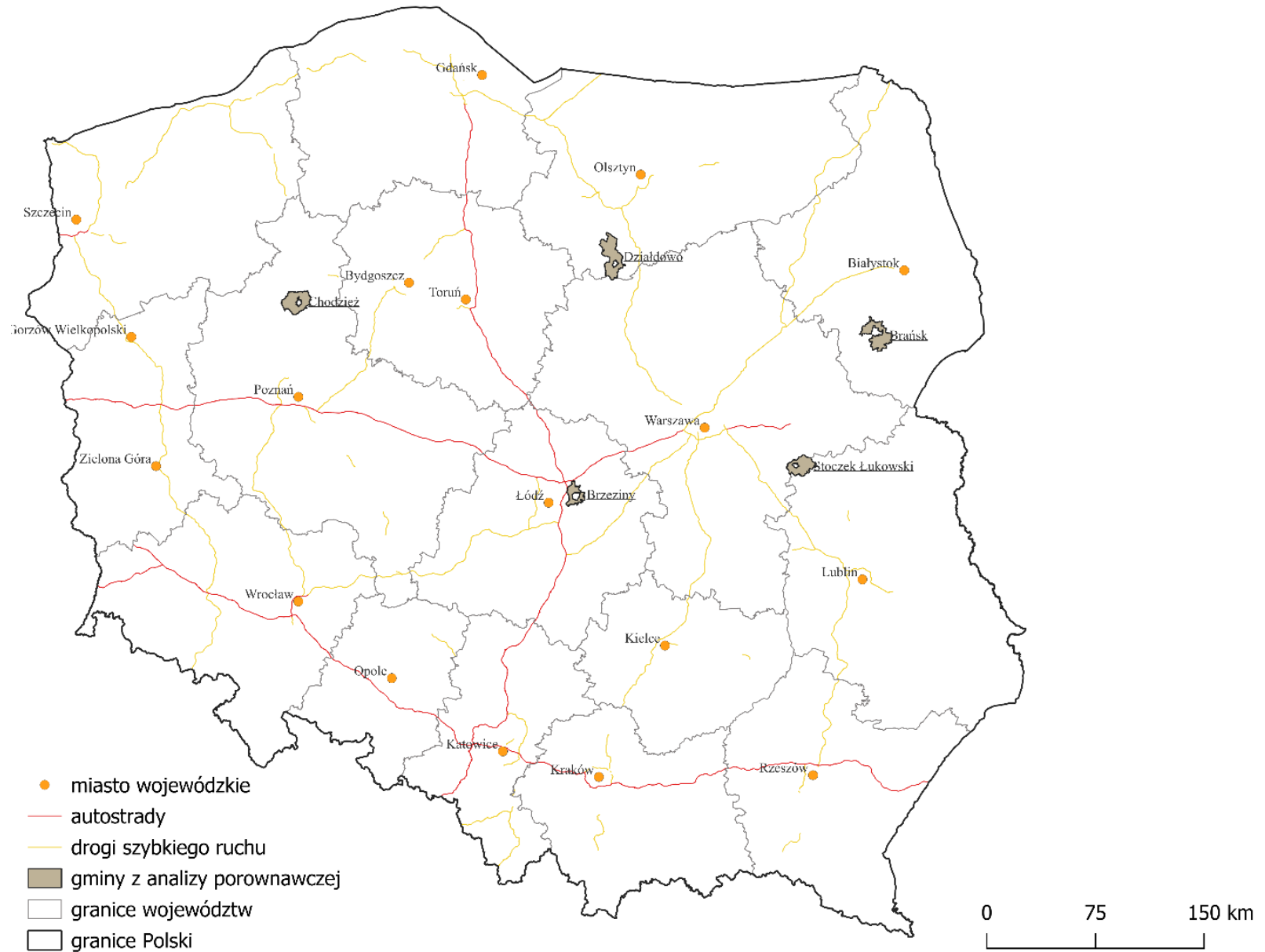
5. DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY STOCZEK ŁUKOWSKI

Wstęp do diagnozy

Diagnoza stanowi punkt wyjścia przy określaniu celów i priorytetów Strategii Rozwoju Gminy. Dzięki niej możliwe jest wyznaczenie potencjałów, diagnozy problemów oraz wyzwań, z jakimi gmina musi się zmierzyć, a także wskazanie priorytetów działań rozwojowych. W niniejszej diagnozie do Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032, w celu lepszego zobrazowania sytuacji przestrzennej, gospodarczej oraz rozwojowej zastosowano metodykę analizy porównawczej. Polega ona na zestawieniu jednostek administracyjnych podobnych pod względem położenia, struktury i stopnia rozwoju. Uwzględniając kluczowe czynniki rozwojowe, wybrano do analizy gminy wiejskie, które charakteryzują się zbliżoną strukturą osadniczą oraz demograficzną, a także posiadają układ przestrzenny w typie obwarzankowym – stanowią jednostkę okalającą ośrodek centralny i mają w nim swoją siedzibę (def. Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, 2013). Do analizy wybrano Gminę Chodzież, Gminę Brańsk, Gminę Brzeziny oraz Gminę Działdowo (Rys. 1.). Analiza poprzez porównanie pozwala na ocenę stopnia ich rozwoju we wszystkich obszarach. Dodatkowo umożliwia wskazanie wspólnych cech oraz różnic między badanymi gminami, a w rezultacie wyciągane są wnioski o tym, które czynniki wpływają na rozwój danej jednostki, a które stanowią wyzwania. Poszczególne aspekty są także porównywane w skali całego powiatu łukowskiego. Umożliwia to lepsze zrozumienie pozycji poszczególnych czynników w szerszym kontekście regionalnym, ułatwiając tym samym identyfikowanie miejscowych wyzwań i potencjałów

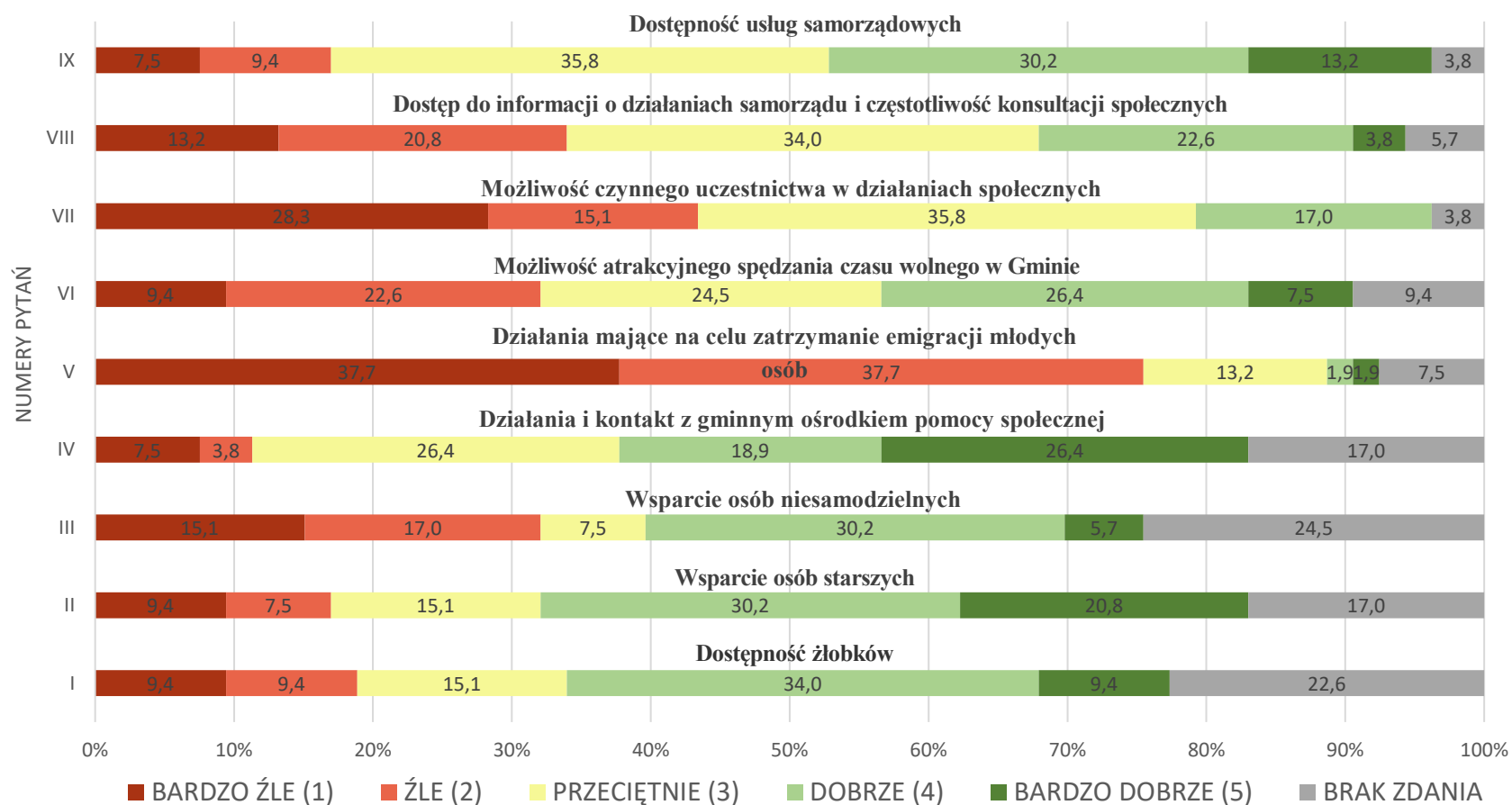
Rysunek 4. Mapa lokalizacji gmin z grupy analizy porównawczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k

5.1 Społeczeństwo

Wykres 1 Wyniki badań ankietowych mieszkańców z sekcji "Społeczeństwo"

5.1.1. Demografia

Liczba ludności Gminy Stoczek Łukowski, według stanu na dzień 31.12.2024 r., wynosiła 7 543 osób. Średnia gęstość zaludnienia wyniosła 43,48 osób na km². Dane liczbowe odnoszące się do szczegółowej liczby ludności mieszkającej na obszarze jednostki w latach 2018-2024 przedstawiono w Tabeli 1. poniżej.

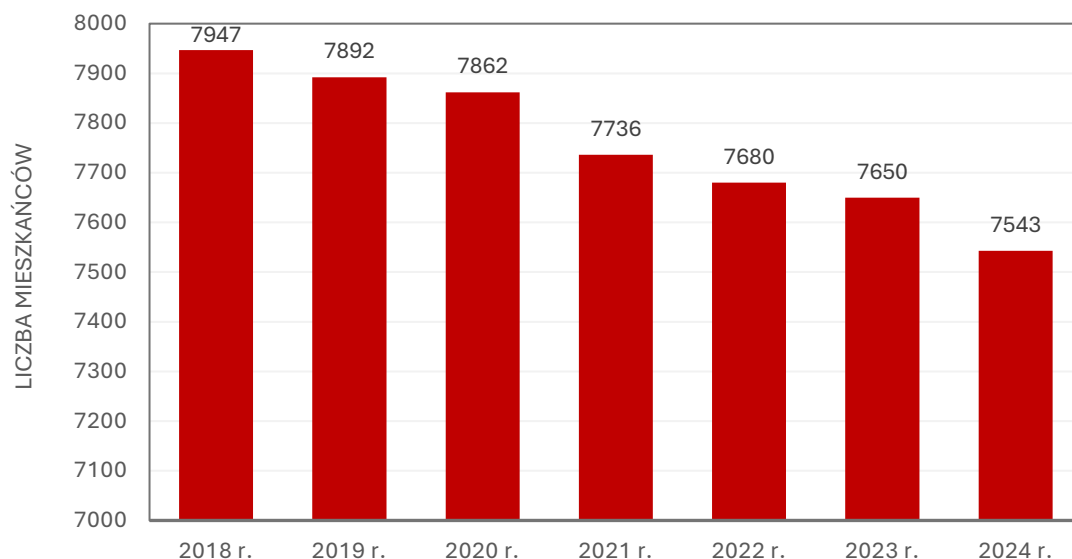
Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Stoczek Łukowski według wieku i płci w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

	Liczba mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski						
	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba mieszkańców ogółem w danym roku	7947	7892	7862	7736	7680	7650	7543
Kobiety	3938	3891	3869	3794	3908	3887	3715
Mężczyźni	4009	4001	3993	3942	3772	3763	3828
W wieku przedprodukcyjnym	1532	1509	1532	1510	1518	1523	1485
W wieku produkcyjnym	4932	4891	4831	4772	4703	4644	4501
W wieku poprodukcyjnym	1483	1492	1499	1454	1459	1483	1557

Źródło: Raport o stanie Gminy Stoczek Łukowski na rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

W ostatnich latach jednostka odnotowuje wyraźny spadek liczby ludności. Porównując dane z lat 2018-2024, spadek ten wyniósł 5 % - ubyło 404 mieszkańców. Zmniejszanie się liczby ludności w gminach wiejskich ma związek z odchodzeniem od typowego rolniczego charakteru przejawiającego się zanikaniem drobnej działalności rolniczej. Wymusza to migrację młodych osób do większych ośrodków miejskich w poszukiwaniu możliwości edukacji, spełniania aspiracji zawodowych i życiowych oraz skorzystania z bardziej różnorodnego rynku pracy. Ten ostatni czynnik korelowany jest również z danymi odnośnie wynagrodzeń, które na obszarze województwa lubelskiego są statystycznie niższe niż w dużych ośrodkach miejskich centralnej i zachodniej Polski. Zjawiska takie jak starzenie się społeczeństwa oraz niski przyrost naturalny zostały omówione poniżej przy okazji prezentacji konkretnych informacji. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności przedstawiono na Wykresie 3.

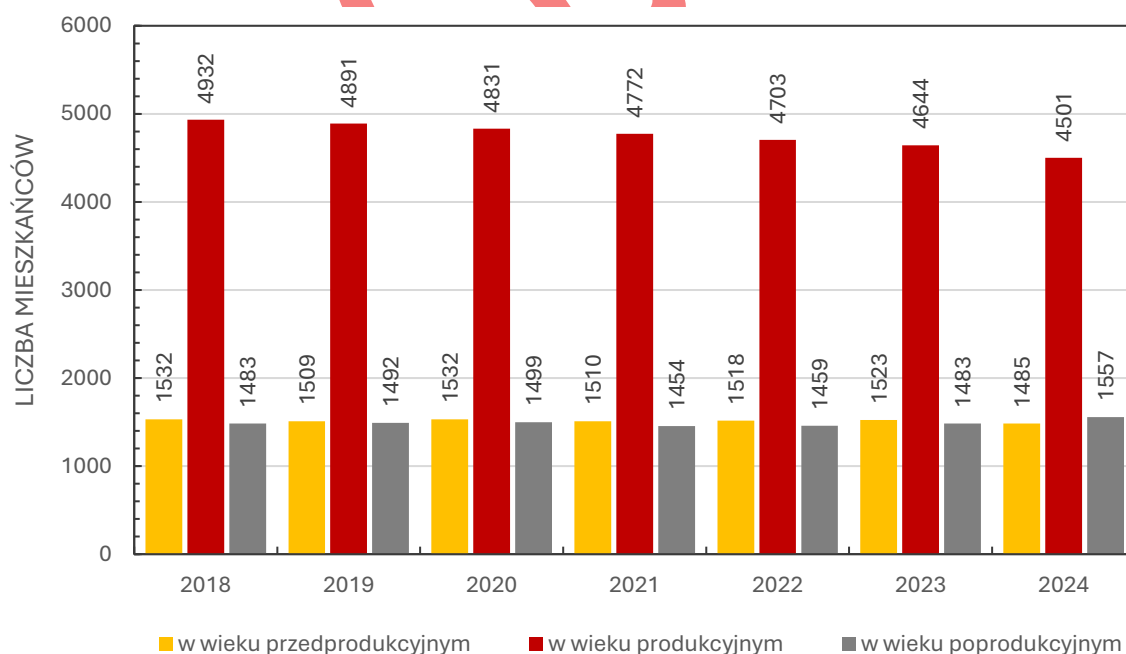
Wykres 2. Liczba ludności w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

Źródło: Raport o stanie Gminy Stoczek Łukowski na rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego i ewidencji ludności Urzędu Gminy w Stoczku Łukowskim, na Wykresie 4. przedstawiono udział liczby ludności w poszczególnych grupach wiekowych w latach 2018-2024.

Wykres 3. Liczba ludności w Gminie Stoczek Łukowski według poszczególnych grup wiekowych w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

Źródło: Raport o stanie Gminy Stoczek Łukowski na rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

Analizując powyższy wykres zauważalny jest spadek liczebności osób w wieku produkcyjnym - w ciągu 7 lat wyniósł on 8,74%. Natomiast liczba osób w wieku

przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie (maksymalna różnica rok do roku występuje w grupie osób w wieku poprodukcyjnym w 2021 i wynosi 45 osób, co może wiązać się z okresem pandemii i podatnością osób starszych na negatywne skutki). Utrzymuje się coroczna przewaga osób w wieku przedprodukcyjnym (największa w roku 2022: +59 osób) w stosunku do osób w wieku emerytalnym do roku 2023. W 2024 roku po raz pierwszy liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższa liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Różnica ta wynosi 72 osoby. Wynik tego wskaźnika należy odbierać jako możliwy początek odwrócenia dotychczasowego trendu – może on dalej wzrastać w przyszłych latach.

Czynnikami kształtującymi liczbę mieszkańców są m.in.: nowe zameldowania, wymeldowania oraz urodzenia i zgony. W poniższej Tabeli 2. przedstawiono dane dotyczące zmian w liczbie ludności w latach 2018-2024.

Tabela 2. Ruch naturalny i wędrownikowy mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski w latach 2018-2024 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Urodzenia	88	91	98	92	84	81	66
Zgony	108	104	106	141	117	91	109
Przyrost naturalny	-20	-13	-8	-49	-33	-10	-43
Zameldowania	45	51	49	54	57	45	96
Wymeldowania	111	101	88	125	82	69	204
Saldo migracji	-66	-50	-39	-71	-25	-24	-108

Źródło: Raport o stanie Gminy Stoczek Łukowski na rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

W latach 2018-2024 liczba ludności malała w każdym roku. Liczba urodzeń do roku 2023 utrzymuje się na podobnym poziomie, a największa ich liczba przypada na rok 2020. Rok 2024 zakończył się z najmniejszą liczbą urodzeń w badanej próbie. Przyrost naturalny jest ujemny we wszystkich latach, negatywnie najmocniej oddziaływał w roku 2021, co mogło być związane z pandemią COVID-19 i jej skutkami. Również we wszystkich latach saldo migracji jest negatywne, co oznacza, że więcej osób opuszcza teren gminy, niż się do niej przeprowadza. Największe odpływy ludności miały miejsce w 2021 roku, w wyniku sytuacji pandemicznej i jej wpływu na rynek pracy oraz warunki życia, a także w 2024 roku, po dwóch latach (2022, 2023) niskich wskaźników salda migracji. Analizowane wskaźniki prowadzą do wniosków, że obszar Gminy Stoczek Łukowski ulega depopulacji z powodu zarówno niskiego przyrostu naturalnego, jak i odpływu ludności.

W odniesieniu do gmin z analizy porównawczej (Tabela 3.), Gmina Stoczek Łukowski charakteryzuje się drugą największą liczbą urodzeń – po Gminie Działdowo, w której urodziło się o 12 dzieci więcej. Mimo że porównując lata 2018-2024, liczba zgonów w Gminie Stoczek Łukowski w ostatnim roku była mniejsza niż w pozostałych latach, w porównaniu z innymi gminami z analizy, wypadła najgorzej – posiada najwięcej zgonów, w tym o 26 więcej od najliczniejszej gminy – Działdowa. W prezentowanym zestawieniu nie wszystkie samorządy notują ujemny przyrost naturalny – przyrostem ludności odznacza się tu Gmina Brzeziny. W gminie tej występują także kolejne pozytywne zmiany na tle ludnościowym – saldo migracji jest dodatnie i wynosi 62 osoby, przy znacznej przewadze zameldowań nad wymeldowaniami, tworząc obraz gminy atrakcyjnej do życia,

przyciągającej nowych mieszkańców. Dodatnim saldem migracji cechuje się też Chodzież – jednak jego sytuacja demograficzna nie jest tak pozytywna jak w Gminie Brzeziny, gdyż posiada on ujemny przyrost naturalny.

Tabela 3. Ruch naturalny i wędrowkowy mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski w roku 2024 na tle gmin z analizy porównawczej (stan ludności na dzień 31 grudnia 2024).

	Stoczek Łukowski	Chodzież	Brańsk	Brzeziny	Działdowo
Liczba ludności	7543	6 145	5 463	5 736	9 603
Urodzenia	66	38	44	62	78
Zgony	109	48	90	47	83
Przyrost naturalny	-43	-10	-46	15	-5
Zameldowania	96	96	26	127	129
Wymeldowania	204	60	72	65	129
Saldo migracji	-108	36	-46	62	0

Źródło: GUS.

W odniesieniu do danych powiatowych, mieszkańcy Gminy Stoczek Łukowski w 2024 roku stanowili 7,5% mieszkańców powiatu łukowskiego. Analizując saldo liczby mieszkańców powiatu, prawie wszystkie gminy odnotowały spadek liczby ludności (Tabela 4.). Łącznie, w latach 2018-2024, liczba ludności powiatu łukowskiego zmniejszyła się o 6 490 osób. Największy spadek odnotowano w stolicy powiatu – Łukowie oraz w Gminie Krzywdą. Na tle wszystkich jednostek samorządu na terenie powiatu łukowskiego, wyróżnia się jedynie gmina wiejska Łuków, która posiada dodatnie saldo w analizowanym okresie. Taka sytuacja jest wynikiem zjawiska suburbanizacji, dochodzi do rozprzestrzeniania się zabudowy mieszkaniowej poza granice administracyjne miasta. Mieszkańcy miasta poszukują lepszych warunków mieszkaniowo-bytowych na obszarze gminy, która pozbywa się starej funkcji rolniczej na rzecz funkcji mieszkaniowej o zabudowie jednorodzinnej, bogatej w zielone tereny.

Tabela 4. Ludność gmin powiatu łukowskiego w latach 2018-2024 wraz z powierzchnią (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

JST	Pow. [km²]	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Udział % w roku 2024	Saldo
Powiat łukowski	1 394	107 449	106 816	102 781	102 121	101 536	100 959	100 580	100	-6 869
Łuków (miasto)	36	30 025	29 728	27 988	27 719	27 453	27 159	26 890	27	-3 135
Krzywdą	161	10 526	10 451	9 962	9 889	9 816	9 766	9 681	10	-845
Stanin	161	9 751	9 729	9 355	9 296	9 248	9 199	9 109	9	-642
Adamów	99	5 623	5 594	5 243	5 237	5 165	5 116	5 063	5	-560
Wojcieszków	109	6 903	6 850	6 633	6 564	6 498	6 483	6 439	6	-464
Wola Mysłowska	121	4 695	4 649	4 511	4 434	4 402	4 364	4 313	4	-382
Trzebieszów	141	7 416	7 352	7 182	7 154	7 130	7 081	7 076	7	-340
Serokomla	77	3 966	3 940	3 774	3 722	3 728	3 677	3 639	4	-327
<u>Stoczek Łukowski</u>	<u>173</u>	<u>7 860</u>	<u>7 947</u>	<u>7 892</u>	<u>7 862</u>	<u>7 736</u>	<u>7 680</u>	<u>7 543</u>	<u>7</u>	<u>-317</u>
Stoczek Łukowski (miasto)	9	2 536	2 500	2 438	2 401	2 389	2 362	2 325	2	-211
Łuków	307	18 148	18 230	18 271	18 401	18 479	18 550	18 569	18	+421

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Raport o stanie Gminy Stoczek Łukowski na rok 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024

Główny Urząd Statystyczny w 2023 roku opublikował „Prognozę ludności na lata 2023-2060” (Tabela 5.). Prognoza ta została opracowana jako aktualizacja opracowania z 2014 roku, które w wyniku dynamicznych zmian społeczno-ekonomicznych, silnie oddziaływujących na procesy demograficzne, wymagało doprecyzowania. Przyjęto w powyższym opracowaniu kilka alternatywnych scenariuszy rozwoju demografii, przy czym za najbardziej prawdopodobny przyjęto średni scenariusz dla wszystkich danych tj. współczynnik dzietności, oczekiwane trwanie życia, czy imigracje ludności na pobyt stały. Jak można przeczytać we wnioskach prognozy, jej wyniki wskazują na wyraźny ubytek ludności oraz postępowanie starzenia się ludności Polski. Dane dla Gminy Stoczek Łukowski doskonale odzwierciedlają sytuację, która wynika z syntezy powyższego opracowania dla okresu 2024-2030.

Tabela 5. Prognoza ludności na lata 2024-2030 w powiecie łukowskim.

JST	TYP	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	SALDO
ŁUKÓW	wiejska	18 513	18 525	18 534	18 542	18 565	18 581	18 590	77
STOCZEK ŁUKOWSKI	miejska	2 317	2 275	2 232	2 201	2 157	2 129	2 094	-223
WOJCIESZKÓW	wiejska	6 397	6 351	6 303	6 264	6 232	6 186	6 142	-255
SEROKOMLA	wiejska	3 625	3 580	3 524	3 474	3 446	3 394	3 353	-272
TRZEBIESZÓW	wiejska	7 039	6 998	6 950	6 902	6 864	6 816	6 767	-272
WOLA MYSŁOWSKA	wiejska	4 294	4 237	4 175	4 129	4 093	4 046	3 995	-299
STOCZEK ŁUKOWSKI	<u>wiejska</u>	<u>7 121</u>	<u>7 071</u>	<u>7 014</u>	<u>6 964</u>	<u>6 922</u>	<u>6 870</u>	<u>6 804</u>	<u>-317</u>
STANIN	wiejska	9 118	9 054	8 985	8 943	8 889	8 832	8 770	-348
ADAMÓW	wiejska	5 046	4 982	4 923	4 855	4 795	4 733	4 673	-373
KRZYWDA	wiejska	9 645	9 567	9 492	9 428	9 362	9 298	9 232	-413
ŁUKÓW	miejska	27 116	26 932	26 768	26 651	26 520	26 354	26 170	-946

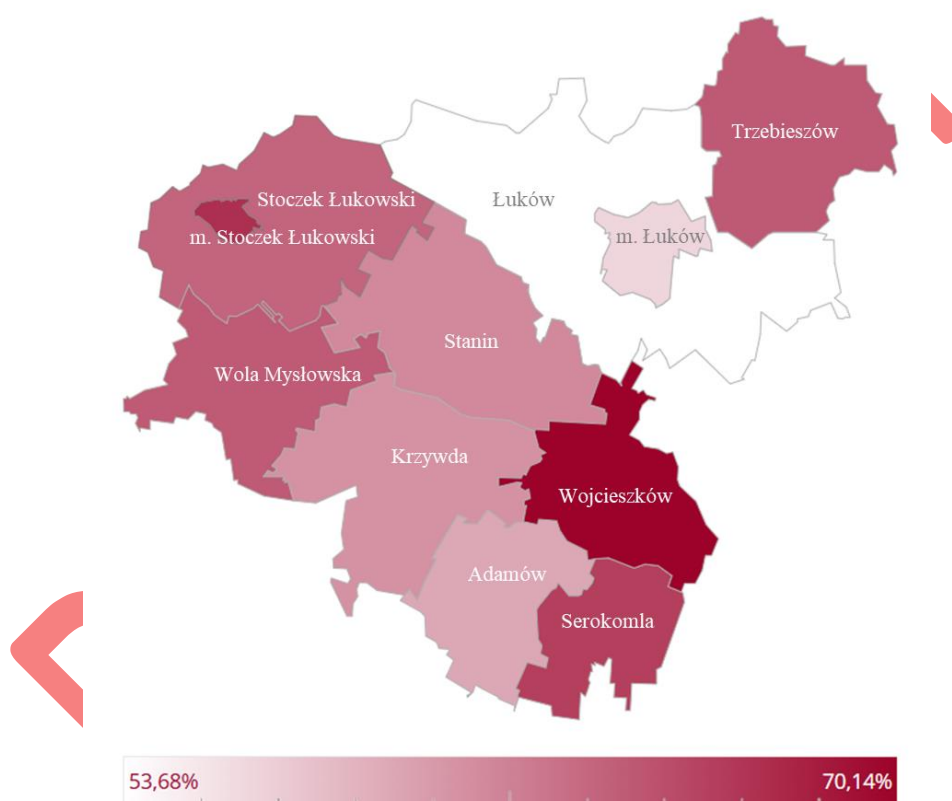
Źródło: opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności na lata 2023-2060.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 roku ujawniły znaczący spadek liczby mieszkańców w miastach o 657 120 osób, podczas gdy na wsiach zanotowano wzrost o 181 414 osób w porównaniu do 2011 roku. W 2021 roku ludność miejska stanowiła 59,8% ogółu, a wiejska 40,2%. W porównaniu do 2011 roku, odnotowano niewielkie zmiany w tych udziałach – w miastach spadł on o 1%, a na wsi wzrósł o 1%. Mimo, iż w tym okresie nadano prawa miejskie 52 miejscowościom wiejskim, liczba mieszkańców miast wciąż maleje. Proces ten w dużej mierze wynika z rozwoju ośrodków podmiejskich, które przyciągają młodych ludzi, wcześniej zamieszkujących miasta.

W latach 2011-2021 tempo wzrostu ludności na wsi wyniosło 1,2%, podczas gdy w miastach wskaźnik ubytku osiągnął 2,8%. Warto zauważyć, że dodatnie saldo migracji na rzecz wsi w porównaniu do miast, które utrzymywało się od 2002 do 2021 roku, stanowi odwrócenie wieloletniego trendu odpływu z obszarów wiejskich do miast, trwającego ponad pięćdziesiąt lat, aż do 2000 roku. Dynamiczny rozwój ludności na wsi, w kontraście do miast, jest również efektem wyższej dzietności w rodzinach zamieszkujących obszary wiejskie.

Kluczowym wskaźnikiem zaangażowania obywateli w życie społeczne i polityczne gminy jest frekwencja wyborcza. Wysoka aktywność w głosowaniu świadczy o zainteresowaniu lokalnymi sprawami oraz chęci wpływania na proces podejmowania decyzji. Z kolei niska frekwencja może wskazywać na apatię społeczną i brak zaufania do działań władz lokalnych. Dlatego ważne jest, aby obywatele uczestniczyli w wyborach, co nie tylko pozwala na reprezentatywne wyłonienie przedstawicieli społeczności, ale także wpływa na skuteczność demokracji na poziomie lokalnym. W 2024 roku podczas wyborów samorządowych frekwencja w Gminie Stoczek Łukowski wynosiła 63,75% w wyborach do Rady Gminy. Jest to wynik wyższy niż średnia powiatu, która wyniosła 59,95% (Rysunek 5.). Największą frekwencją wykazała się Gmina Wojcieszków (70,14%), a najniższą – gmina wiejska Łuków (53,68%).

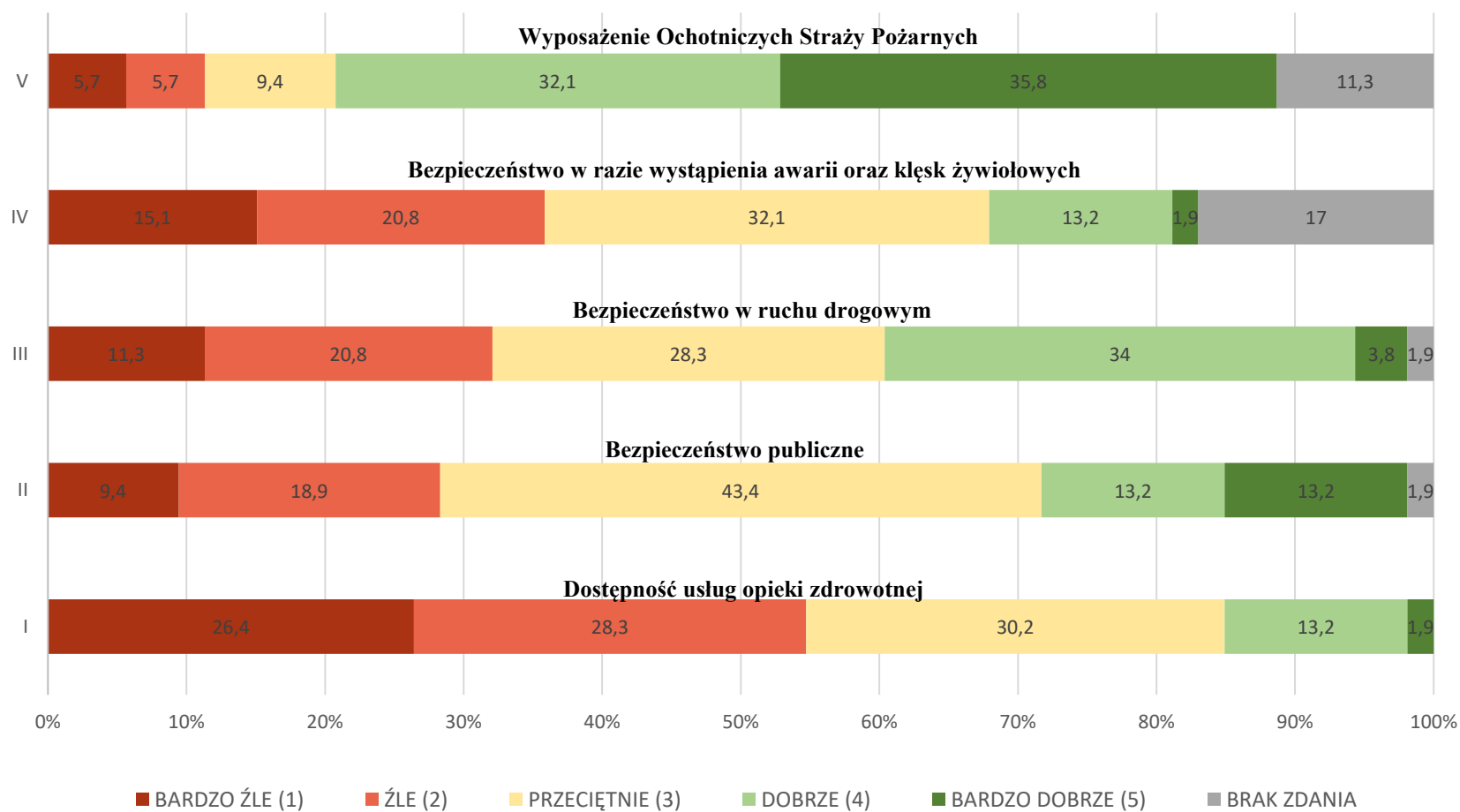
Rysunek 5. Frekwencja w wyborach do Rad Gmin, Miast i Miejskich, 2024 r.

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, wybory.gov.pl

5.1.2.Opieka zdrowotna i społeczna

Wykres 4 Wyniki badań ankietowych mieszkańców z sekcji "Zdrowie i bezpieczeństwo"

Do zadań gminy w zakresie ochrony zdrowia publicznego należy zapewnienie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej oraz stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.

W Stoczku Łukowskim funkcjonuje jedna przychodnia lekarska w miejscowości Jedlanka, przy ulicy Warszawskiej 17, świadcząca usługi podstawowej opieki zdrowotnej jako oddział SPZOZ Łuków. W Jedlance znajduje się też jedyny punkt apteczny działający na terenie gminy - Pharma EMP sp. z o.o. W mieście Stoczek Łukowski funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, a także prywatna przychodnia – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus” (oferująca usługi POZ), zapewniające dostęp do podstawowych usług z zakresu opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy. W mieście działa ponadto Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Rehabilitacja”, w którym pacjenci mogą skorzystać z poradni specjalistycznych, a także z usług rehabilitacyjnych w ramach świadczeń Narodowego Funduszu Zdrowia. Rehabilitację zapewnia także Zakład Aktywności Zawodowej znajdujący się w mieście Stoczek Łukowski. Ponadto w ośrodku miejskim dyżuruje karetka. Gminy Stoczek Łukowski - miejska i wiejska, współpracują zatem w obszarze opieki zdrowotnej, aby zapewnić podstawowe usługi w tym zakresie swoim mieszkańcom.

W Gminie Stoczek Łukowski nie działają żadne gabinety stomatologiczne, jednak usługi te oferowane są w mieście Stoczek Łukowski, w którym znajdują się prywatne gabinety, tj. NZOZ „Rehabilitacja”, Centrum Stomatologii, Dental Spa Magdalena Gasek Celej, Sękulska-Piróg Maria, lek. stomatolog. Gabinet, Gabinet Zdrowego Uśmiechu Stoczek Łukowski.

W Stoczku Łukowskim uzyskać można ponadto pomoc w zakresie zdrowia psychicznego oraz terapii uzależnień. Dyżury psychologa oraz terapeuty uzależnień odbywają się odpowiednio w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz przy Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Stoczku Łukowskim.

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Stoczek Łukowski realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS). Celem działania GOPS jest pomoc mieszkańcom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując jedynie własne możliwości. Ośrodek oferuje wsparcie dla osób i rodzin, które pozwoli im na wyjście z niekorzystnych warunków życiowych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stoczku Łukowskim realizuje zadania własne i zlecone, wynikające z ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Na realizację zadań zleconych Ośrodek otrzymuje środki od Wojewody Lubelskiego, natomiast realizacja zadań własnych wpisana jest w plan budżetowy gminy.

Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z lat 2019-2024 wskazują zadania pełnione przez Ośrodek. Udziela on pomocy w szczególności z powodu:

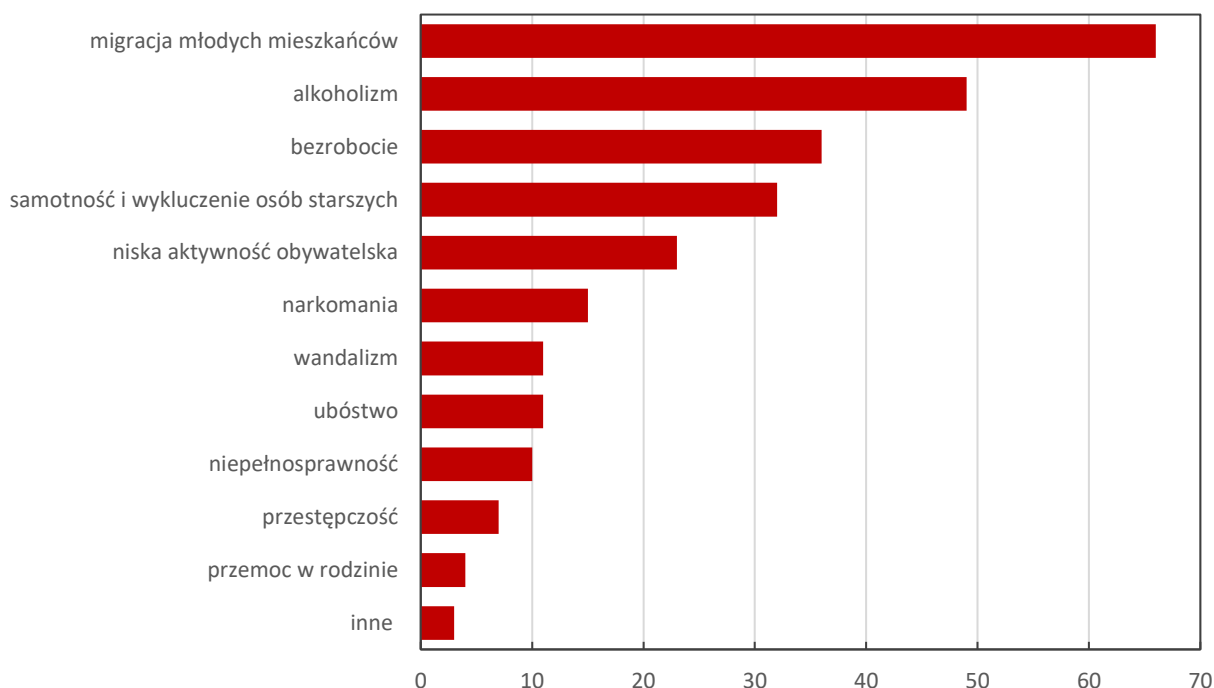
1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,

6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
8. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
11. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
12. alkoholizmu lub narkomanii,
13. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
14. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Rzeczywista liczba rodzin objęta pomocą społeczną wzrosła na przestrzeni lat. W 2024 roku były to 164 rodziny, podczas gdy w 2019 roku było to 150 rodzin. Wzrosła także liczba korzystających wyłącznie z pracy socjalnej – w zeszłym roku kalendarzowym były to 43 osoby. Głównymi powodami korzystania z pomocy Ośrodka były ubóstwo, niepełnosprawność, a także długotrwała lub ciężka choroba. W ostatnich dwóch latach coraz więcej świadczeń udzielanych było z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także bezrobocia (choć liczba ta jest mniejsza niż jeszcze w roku 2022 i znacząco niższa w porównaniu z rokiem 2019).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stoczku Łukowskim zatrudnia asystenta rodziny. W 2024 roku wspierał on 7 rodzin w prawidłowym pełnieniu funkcji wychowawczo-opiekuńczych. Działania asystenta mają pomóc rodzinie w codziennym funkcjonowaniu, wspierać w pełnieniu ról wychowawczo-opiekuńczych przez rodziców oraz rodziny, których dziecko przebywa w pieczy zastępczej. W 2023, w miejsce poprzedniego zespołu, powstał Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Stoczku Łukowskim, w którego skład wchodzi pracownicy GOPS, a także przedstawiciele Zespołów Oświatowych, placówek medycznych, oraz policji z terenu gminy. Ma on za zadanie usprawnić system pomocy rodzinom dotkniętym lub też zagrożonym zjawiskiem przemocy domowej, udzielać kompleksowej pomocy rodzinom, powstrzymać przemoc i zniwelować jej skutki, a także prowadzić interwencję kryzysową skierowaną zarówno do ofiar, jak i sprawców przemocy. W 2024 roku w Gminie Stoczek Łukowski zostały wypełnione 22 formularze „Niebieskiej Karty”. Liczba osób doznających przemocy, które zostały objęte pomocą, wynosi 41, z kolei stosujących przemoc – 17. W ramach działań Zespołu funkcjonowało 25 grup diagnostyczno-pomocowych, zajmujących się procedurami „Niebieskiej Karty”, wszczętymi w latach 2023 i 2024. Znaczna część przypadków przemocy domowej spowodowana jest nadużywaniem napojów alkoholowych. Dużym zainteresowaniem ze strony osób doświadczających przemocy cieszy się pomoc psychologiczna, którą bezpłatnie zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zespół prowadzi także działania mające na celu profilaktykę dotyczącą przeciwdziałaniu przemocy domowej, a także wzrost świadomości o możliwościach pomocy (w tym konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych z gminy pn. „STOP Przemocy”).

Wykres 5. Główne problemy społeczne w Gminie Stoczek Łukowski - wyniki ankiet mieszkańców

Źródło: wykonanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski

W ankietach mieszkańców również wybija się problem alkoholizmu w gminie, a także bezrobocie (Wykres 6.). Jednak najbardziej znaczącym problemem w gminie jest migracja jej młodych mieszkańców, którzy poszukując bardziej różnorodnego rynku pracy, przenoszą się do większych miast.

W latach 2019-2024 Gmina Stoczek Łukowski przyznawała różne świadczenia socjalne. Liczba rodzin objętych świadczeniami zmieniała się na przestrzeni lat (Tabela 6.). Spadek zauważalny jest w przypadku świadczenia „Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego”. W porównaniu do roku 2019, w roku 2024 zasiłek ten przyznano 371 rodzinom mniej. Spadek odnotowano również w przypadku specjalnego zasiłku opiekuńczego. Świadczenie „Dobry Start” oraz świadczenie wychowawcze „500+” od 2022 roku wydawane były przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Natomiast wzrost liczby rodzin objętych świadczeniem nastąpił w przypadkach „Świadczenia pielęgnacyjnego” i „Świadczenia rodzicielskiego”, które w latach granicznych różniły się o odpowiednio 10 i 8 rodzin. Zaświadczenia takie jak „Zasiłek pielęgnacyjny” czy „Fundusz Alimentacyjny” pozostają na względnie podobnym poziomie w analizowanym okresie.

Tabela 6. Liczba rodzin objętych świadczeniami w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.

L.p.	Świadczenie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Saldo
1	Karta Dużej Rodziny	92	31	43	110	115	49	-43
2	Świadczenie pielęgnacyjne	29	32	37	39	41	39	-10
3	Składki zdrowotne przy zasiłku stałym	21	18	24	22	18	17	-4
4	Składki emerytalno-rentowe	28	26	29	27	25	25	-3
5	Fundusz Alimentacyjny	15	12	10	10	8	10	-5
6	Zasiłek pielęgnacyjny	156	139	147	155	148	159	3
7	Specjalny zasiłek opiekuńczy	11	10	7	6	3	1	-10
8	Świadczenie rodzicielskie	18	15	36	13	28	26	8
9	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	-	-	54	49	31	40	-
10	Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego	523	523	304	336	205	152	-371
11	Dobry Start	638	595	-	-	-	-	-
12	Świadczenie wychowawcze 500+ [wypłacona kwota]	7 522 715,06 zł	8 569 980,40 zł	8 566 899,30 zł	-	-	-	-

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS Stoczek Łukowski na rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018.

W 2024 roku Gmina Stoczek Łukowski udzieliła 10 rodzajów świadczeń (Tabela 7.). Największą kwotę wypłacono w ramach „Świadczenia pielęgnacyjnego”. Jest to zasiłek przysługujący matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka lub osobie będącej rodziną zastępczą, na których spoczywa obowiązek opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Tabela 7. Realizacja świadczeń w Gminie Stoczek Łukowski w okresie 01.01.2024 r. – 31.12.2024 r.

L.p.	Świadczenie	Liczba świadczeń	Wysokość świadczeń
1	Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego	3378	373.194,99 zł
2	Świadczenie rodzicielskie	156	141.167,70 zł
3	Zasiłek pielęgnacyjny	1759	379.662,56 zł
4	Świadczenie pielęgnacyjne	470	1 404.360,00 zł
5	Specjalny zasiłek opiekuńczy	10	6.200,00 zł
6	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	41	41 000,00 zł
7	Fundusz Alimentacyjny	10	70.249,79 zł
8	Składki emerytalno-rentowe	240	179.915,00 zł

9	Składki zdrowotne	195	16.425,63 zł
10	Karta Dużej Rodziny	49	-

Źródło: Raport o stanie Gminy Stoczek Łukowski na rok 2024.

Program Operacyjny „Pomoc Żywnościowa”

Gmina Stoczek Łukowski współpracuje z Polskim Czerwonym Krzyżem z Lublina w ramach Programu Operacyjnego „Pomoc Żywnościowa”, w edycjach 2014-2020 oraz 2021-2027. Jest on realizowany w oparciu o Fundusze Unijne. Pomoc kierowana jest do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, którzy nie są w stanie zapewnić sobie lub swojej rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych. W ramach programu dostarczano takim osobom bezpłatnie produkty spożywcze oraz posiłki. Pracownicy GOPS zajmowali się także dostarczaniem paczek żywnościowych do domów osób, które miały problem z odbiorem żywności. Z programu skorzystało 370 osób w roku 2024. Wydano 13 ton żywności o wartości 84 481,82 zł.

Pomoc dla Ukrainy

Ośrodek Pomocy Społecznej z upoważnienia Wójta Gminy Stoczek Łukowski realizował zadania z zakresu pomocy obywatelom Ukrainy w oparciu o środki uzyskane z Funduszu Pomocy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego kraju. W ramach tych działań Ośrodek w 2022 roku wypłacił jednorazowe świadczenia dla 57 osób. W latach 2022-2024 GOPS wypłacał także świadczenia rodzinne oraz składki zdrowotne od niektórych świadczeń, a także wypłatę świadczeń pieniężnych dla rodzin z gminy, które przyjęły do siebie obywateli z Ukrainy. W 2022 roku 16 rodzin skorzystało ze świadczenia. Przyjęły one 62 obywateli Ukrainy. W kolejnych latach świadczenie zostało udzielone jednej rodzinie, która przyjęła 1 osobę.

Program „Polityka Senioralna EFS+”

Wójt Gminy Stoczek Łukowski podpisał Umowę Partnerską w 2023 roku na rzecz projektu „Polityka Senioralna EFS+” w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027. Projekt jest współfinansowany przez Europejski Fundusz Społeczny. Obejmuje on pomoc w różnorodnych aspektach dla seniorów od 65. roku życia, a także utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego. Czas realizacji projektu to lata 2024 – 2025. Działania obejmują zarówno usługi opiekuńcze w środowisku lokalnym (w 2024 pomocą objęto 13 rodzin, gdzie wykonano 480 godzin usług), jak i poradnictwo psychologiczne (z którego skorzystało do tej pory 32 seniorów, w liczbie godzin udzielonego wsparcia – 96). Projekt ma objąć ogółem 110 seniorów. Zostaną dla nich także zakupione tzw. opaski bezpieczeństwa (opaski telemedyczne), które stanowią nowoczesny system zapewniania wsparcia dla seniorów w sytuacji kryzysu. Posiada ona przycisk SOS, który wciska się, gdy potrzebna jest pomoc, a w przypadku utraty przytomności - opaska sama wysyła sygnał SOS. Dzięki lokalizacji przez nią udostępnianej, służby ratownicze wiedzą, gdzie znajduje się poszkodowana osoba.

„Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”

Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” realizowany jest od 2020 roku. Jego realizacja zapewniona jest dzięki funduszom z Programu Solidarnościowego

Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Celem rozpowszechnienia usług asystencji osobistej jest dążenie do poprawy funkcjonowania osoby niepełnosprawnej w jej środowisku, zwiększenia możliwości zaspokajania jej potrzeb oraz włączenia jej w życie społeczne. W pierwszym roku działalności programu pomocą objęto 19 osób z niepełnosprawnościami. W ciągu kolejnych lat liczba ta zmalała. W latach 2021-2023 było to 6 osób. W ostatnim roku liczba ta wzrosła do 14 osób. W roku 2020 każda osoba niepełnosprawna miała własnego asystenta. W kolejnym roku nastąpiły zmiany – został zatrudniony tylko jeden asystent. W latach następnych w oparciu o umowę zlecenie pracowało 3 asystentów, a w roku 2024 liczba ta również wzrosła do 5 asystentów osób niepełnosprawnych. W ostatniej zrealizowanej do tej pory edycji wydatkowana kwota wyniosła 130 336,98 zł.

Program „Opieka Wytchnieniowa” edycje 2020, 2021, 2022

W 2020 roku Gmina Stoczek Łukowski przystąpiła do ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Programu „Opieka Wytchnieniowa”. Miała ona na celu pomoc opiekunom osób niepełnosprawnych. Program finansowany był ze środków Programu Solidarnościowego Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. W ramach jego działań zapewniano opiekę osobom niepełnosprawnym w przypadku gdy ich opiekun, z uwagi na różne sytuacje (losowe, konieczność wypoczynku, załatwienie codziennych spraw), nie mógł takiej opieki nad nią pełnić. W latach 2020-2021 uzyskano na ten cel ponad 11 000 zł. W 2022 z pomocy skorzystała jedna rodzina, a na działania przeznaczono ponad 6 000 zł.

Zakład Aktywności Zawodowej

Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ) w Stoczku Łukowskim powstał w 2004 roku dzięki wsparciu finansowemu ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Chociaż jest on zlokalizowany w mieście Stoczek Łukowski, jednostką prowadzącą jest Urząd Gminy Stoczek Łukowski. Została założona jako pierwsza taka jednostka w województwie lubelskim i trzecia w skali kraju. Głównym celem Zakładu jest wsparcie osób z niepełnosprawnościami w zdobywaniu doświadczenia zawodowego i rozwijania swoich kompetencji, także społecznych. ZAZ w Stoczku Łukowskim zajmuje się przede wszystkim przygotowywaniem posiłków do przedszkoli i szkół w Gminie, a także organizacją cateringu na imprezy okolicznościowe. Ponadto w Zakładzie prowadzona jest rehabilitacja lecznicza, dostosowująca się do potrzeb w zakresie schorzeń pracowników oraz zajęcia czasu wolnego, a także wycieczki, dyskoteki czy wyjazdy do kina lub teatru.

5.1.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Działające w Gminie Stoczek Łukowski organizacje społeczne i stowarzyszenia mają znaczący wpływ na życie społeczne, gospodarcze i kulturalne regionu. Angażują się one w różne projekty i inicjatywy, przyczyniają do aktywizacji lokalnej społeczności, wzbogacenia oferty kulturalnej gminy, a także dbają o komfort i bezpieczeństwo mieszkańców. Należą do nich:

✓ 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP w Jedlance (REGON 71038559400000); Jedlanka, ul. Warszawska 3,
- OSP w Zgórzniczy (REGON 03094032300000), Zgórznicza,
- OSP w Szyszkach (REGON 03092374400000), Szyszki 69,
- OSP w Jamielnem (REGON 71036283100000), Jamielne 83,
- OSP w Rosach (REGON 71037147400000), Rosy 34,
- OSP w Starej Róży; Stara Róża 20a.

Ochotnicze Straże Pożarne w Gminie Stoczek Łukowski są jednostkami dobrze wyposażonymi, z nowoczesnym sprzętem i pojazdami. Ponadto pojazdy te wyposażone są w pługi śnieżne, a OSP, razem z Zakładem Wodociągów i Kanalizacji, odpowiada za odśnieżanie dróg z terenu gminy. W ostatnich latach obserwuje się ponadto wzrost liczby członków przeszkolonych. Funkcjonują także grupy młodzieżowe. Dwie jednostki OSP: w Jedlance i Starej Róży znajdują się w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym, a OSP w Zgórzniczy - do niego pretenduje. Podnosi to jakość pełnionych usług bezpieczeństwa na terenie gminy dzięki wsparciu sieci.

✓ 24 Koła Gospodyń Wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Januszówce (REGON: 382017473); Januszówka 3,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Szyszkach – Klub Kobiet Kreatywnych (REGON: 382038506); Szyszki 70,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Mizarach „Mizarzacy”(REGON: 382040704); Mizary 38,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kisielsku „Kisielanki” (REGON: 382082022); Kisielsk 62,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Turczanki” w Turku (REGON: 382070102); Turzec 48A,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Toczyskach (REGON: 382595974); Toczyska 76,
- Koło Gospodyń Wiejskich Jodełki w Jedlance (REGON: 383504650); ul. Warszawska 5, Jedlanka,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jamielniku Kolonia (REGON: 384585129); Jamielnik-Kolonia 19D,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Różanki” w Starej Róży (REGON: 384743947); Stara Róża 59,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Guzówce (REGON: 385777782); Guzówka 4A,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kamionce (REGON: 386384398); Kamionka 24,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Starym Jamielniku (REGON: 388334565); Stary Jamielnik 34A,

- Koło Gospodyń Wiejskich Wolanie w Woli Kisielskiej (REGON: 520162697); Wola Kisielska 63,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Nowych Kobiałkach (REGON: 522605680); Nowe Kobiałki 63A,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Błażejkach „Świdrzanki” (REGON: 524857999); Błażejki 31,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jamielnem (REGON: 525607046); Jamielne 77,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Zgórznicy (REGON: 527875242); Zgórznica 57,
- Koło Gospodyń Wiejskich Dziewanna w Celeju (REGON: 528189371); Celej 14,
- Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich w Jagodnem Nad Stawem (REGON: 528201586); Jagodne 22,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Rosach (REGON: 528578291); Rosy 34,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Nowym Jamielniku Jamielniczanki (REGON: 529028575); Nowy Jamielnik 12A,
- Koło Gospodyń Wiejskich Alebabki w Aleksandrówce (REGON: 529503220); Aleksandrówka 37,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Zabieli „Zabielanki” (REGON: 529616421); Zabiele 33,
- Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich w Starych Kobiałkach (REGON: 540627583); Stare Kobiałki 44
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kienkówce (REGON: 542268674); Kienkówka 69.

Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) odgrywają niezwykle istotną rolę w życiu społecznym wsi. Członkowie tych kół aktywnie uczestniczą w lokalnych wydarzeniach, a także je współorganizują. Są to różnorodne uroczystości gminne i religijne, festyny i kiermasze. Członkowie Kół często przygotowują na nie stoiska artystyczne, degustacje potraw, a także organizują zbiórki na cele charytatywne. Ważnymi wydarzeniami, w których biorą udział, są m.in. warsztaty kulinarne „Jemy z kulturą, żyjemy z kulturą”, charytatywne Jarmarki: Bożonarodzeniowe i Wielkanocne, imprezy karnawałowe, Gminny Zjazd KGW, Dzień Kobiet, Mikołajki, Festyn Parafialny, Ogólnopolskie wydarzenie sportowe LOTTO Poland Bike Marathon w Starej Róży, Bitwa Regionów (prezentacja lokalnych potraw) i in. KGW ponadto zaangażowane były w projekt „Smaki Gminy Stoczek Łukowski”, który miał na celu promocję Gminy i prezentację lokalnych potraw. Ideą działalności KGW jest wspólne spędzanie czasu, dzielenie się talentami oraz integracja mieszkańców. W ostatnich latach znacznie zwiększyła się liczba Kół Gospodyń Wiejskich i obserwowana jest ich wzmożona aktywność, co jest pozytywnym przejawem rozwoju życia społecznego w Gminie Stoczek Łukowski. Za dbanie o współpracę pomiędzy wszystkimi Kołami a samorządem odpowiedzialny jest w gminie koordynator - czyli dyrektor Biblioteki w Starych Kobiałkach. Takie rozwiązanie zapewnia większe możliwości KGW i Biblioteki w rozwój kultury i wspierania lokalnego dziedzictwa na terenie Gminy Stoczek Łukowski.

✓ Inne stowarzyszenia działające na terenie Gminy:

- Gminny Klub Sportowy „ARMATY” Stoczek Łukowski,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Jedlanka Kalejdoskop,

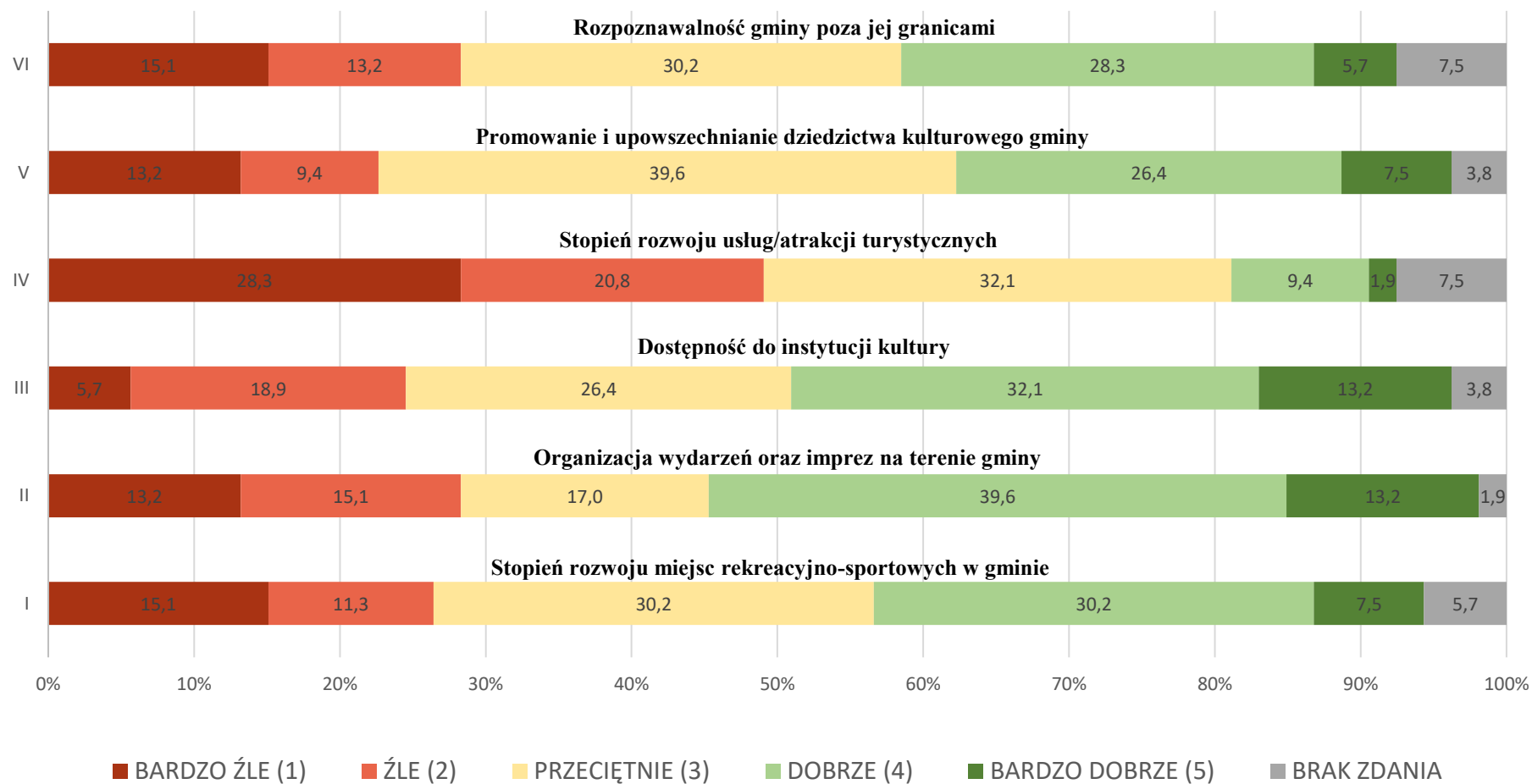
- Fundacja Międzynarodowej Integracji Gospodarczej i Kulturalno-Turystycznej.

Stowarzyszenia posiadają bardzo zróżnicowane profile. Gminny Klub Sportowy (GKS) „Armata” to klub sportowy, w którego skład wchodzi kilka sekcji: klub piłkarski, sekcja zapasów kobiet oraz sekcja siatkówki dla dziewcząt (do 8. klasy szkoły podstawowej). Zapaśniczki z GKS „Armata” znane są na krajową skalę dzięki sukcesom przez nie odnoszonym i stypendiom sportowym. Przez GKS organizowany jest także dorocznie Memoriał Piłkarski im. Przemysław Zająca w Starej Róży. W 2024 odbył się IV Memoriał, w którym udział wziął piłkarz Piotr Świerczewski. Dzięki dobrej infrastrukturze sportowej i przyjaznej atmosferze Klub cieszy się popularnością, a członkowie pochodzą nawet z terenów spoza gminy. GKS w swoich działaniach wspiera gmina dzięki dofinansowaniu zadań z zakresu kultur fizycznej i sportu. Fundacja Międzynarodowej Integracji Gospodarczej i Kulturalno-Turystycznej jest inicjatorem międzynarodowych projektów (z Litwą, Izraelem, Ukrainą – w roku 2022), a także dofinansowanych w ramach programu Erasmus+: EcoLogical 2022, Language of Cultures oraz projektu modowego „Młodzi Projektanci Mody”, skierowanych do uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy. Z kolei Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Jedlanka-Kalejdoskop prowadzi szeroko zakrojone działania na rzecz zrównoważonego rozwoju różnych sfer (społecznej, gospodarczej, kulturalnej) wsi, dzięki integracji mieszkańców, promowania wsi, wspierania mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej oraz profilaktyce i rozwiązywaniu problemów społecznych.

Na terenie powiatu łukowskiego od 2008 roku działalność prowadzi także Lokalna Grupa Działania „Razem”, która stanowi rodzaj partnerstwa terytorialnego, powstała jako oddolna inicjatywa w ramach unijnego programu Leader/RLKS, zrzeszając przedstawicieli sektora społecznego, publicznego i gospodarczego. Zajmuje się naborem wniosków i konkursami grantowymi, szkoleniami w zakresie przygotowania projektów i dofinansowań, aktywizacją społeczności lokalnej, promocją Szlaku Ziemi Łukowskiej (który opracowała w latach 2013-2014 i od tego czasu za jego sprawą rozwijając ofertę turystyczną oraz chroniąc lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze), prowadzeniem Mobilnego Centrum Informacji Turystycznej i współpracą z innymi LGD.

5.1.4. Kultura

Wykres 6 Wyniki badań ankietowych mieszkańców z sekcji "Kultura i rekreacja"

W Stoczku Łukowskim funkcję ośrodka kultury pełni Gminna Biblioteka Publiczna im. Biskupa A. P. Szelażka w Starych Kobiałkach. Stanowi ona centrum lokalnego życia kulturalnego, a jej działalność jest finansowana z budżetu Gminy oraz ze środków własnych pochodzących z działalności statutowej. Od drugiej połowy 2022 roku instytucja ta posiada także dwie filie: w Jedlance oraz w Starej Prawdzie. Z biblioteki korzysta średnio 100 osób dziennie, a w ciągu roku odbywa się ponad 100 wydarzeń. Jej działalność cieszy się dużym zainteresowaniem mieszkańców, dzięki licznym wydarzeniom i cyklicznym spotkaniom oraz działaniom angażującym społeczność, dopasowanych do różnych grup wiekowych. Wśród nich wymienić można:

- Wydarzenia charytatywne,
- Zajęcia animacyjne dla dzieci,
- Zajęcia nauki gry na gitarze i pianinie elektrycznym,
- Zajęcia z nauki śpiewu,
- Wydarzenia życia parafialnego,
- Obchody jubileuszu 550-lecia parafii oraz 100-lecia kościoła w Stoczku Łukowskim w 2023 roku (w tym akcja „Tata też czyta”),
- Konferencję historyczną „Drogi do niepodległości – Armia Krajowa i jej przywódcy” w 2023 roku,
- Festyn na Powitanie Lata,
- Warsztaty Wielkanocne,
- SENIORIADA – Gminne Igrzyska dla Seniorów,
- Warsztaty literackie,
- Ogólnopolski Tydzień Bibliotek.

Ponadto przy Bibliotece działają:

- Gminna Grupa Literacka „Zawierszowani”,
- Dyskusyjne Kluby Książki dla młodzieży i dorosłych,
- Klub seniora „Sami Swoi” (jako działalność statutowa Biblioteki od 2023 r.),
- Klub Seniora „Ostoja” w Jedlance,
- Amatorski Teatr Sztuk Niemęczących „Odszkodnia” (do 2024: Amatorska Grupa Teatralna),
- Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Ojra”,
- Zespół Śpiewaczy „Kobierzec”,
- „Muzyczna Strefa 44”,
- Młodzieżowa Brygada Historyczna,
- Zespół Instrumentalny GRANDA,
- Zespół NŁN.

Gminna Biblioteka Publiczna (GBP) w Starych Kobiałkach posiada szeroką ofertę zajęć dla dzieci i dorosłych, które nastawione są na rozwijanie umiejętności zarówno artystycznych (lekcje gry nauki na instrumentach, zajęcia ze śpiewu), sportowych (aerobik dla seniorów), jak i z zakresu nowych technologii (zajęcia z robotyki dla dzieci). Prowadzone są także zajęcia animacyjne dla dzieci w filii w Starej Prawdzie.

Ośrodek ten prężnie współpracuje z działającymi na terenie gminy Kołami Gospodyń Wiejskich. W ramach ich współpracy powstał projekt kierowany przez Dyrektora GBP „Smaki Gminy Stoczek Łukowski”, który miał na celu promocję gminy, a także miejscowych potraw oraz działalności KGW.

Biblioteka w Starych Kobiałkach to obiekt nowoczesny, stale modernizowany, który oprócz bogatego księgozbioru posiada salę widowiskową na 155 osób, a także zaplecze rekreacyjno-sportowe w postaci boisk do gry oraz placów zabaw.

Ważnym wydarzeniem w życiu mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski są Dożynki Gminno-Parafialne, organizowane we współpracy gminy i parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Stoczku Łukowskim, dotychczas mające miejsce na placu przy Gminnej Bibliotece Publicznej. W roku 2025 odbyły się one w miejscowości Kamionka. W ich ramach zorganizowane są zarówno części oficjalne (Msza Święta, wystąpienia, dzielenie się chlebem dożynkowym), jak i ludowe występy artystyczne, koncerty zespołów muzyki popularnej, zabawy taneczne. Jest to okazja do integracji mieszkańców gminy i prezentacji lokalnych talentów. Zaangażowane w dożynki są wszystkie Koła Gospodyń Wiejskich. Organizowane są warsztaty, konkursy z nagrodami. Dożynki stanowią także miejsce wymiany informacji i edukacji, m.in. o Ziemi Łukowskiej i jej walorach turystycznych i krajobrazowych.

Kolejnym ważnym wydarzeniem jest Festyn na Powitanie Lata. Jest to wydarzenie z wieloletnią tradycją i związane jest z czasem podsumowania – w ramach Festynu odbywa się gala stypendialna dla uzdolnionych uczniów z gminy w dziedzinach kultury, sportu i nauki. Ponadto swoją działalność podsumowują grupy działające przy Bibliotece. Odbywają się wtedy koncerty różnych zespołów muzyki popularnej (m.in. zespołu Playboys) i występy artystyczne grup związanych z Biblioteką – gitarzystów, Ludowego Zespołu Dziecięcego „Ojra”, Muzycznej Strefy 44. Ponadto organizowane są dyskoteka, atrakcje dla dzieci w postaci parków zabaw, a także wystawy tematyczne.

Gmina Stoczek Łukowski jest także znana na szerszą skalę z racji odbywającego się tam co roku amatorskiego peletonu LOTTO Poland Bike Marathon. Jego trasa w całości przebiega przez obszar gminy, zapewniając urozmaicony przejazd, wiodąc przez polne drogi, leśny staw, dukt wzdłuż linii rezerwatów (Dąbrowy Seroczyńskie, Kulak), wzniesienia i zbocza moreny nad Świdrem. Ważnym punktem trasy jest wzgórze, na którym znajduje się pomnik bitwy pod Stoczkiem, a start dystansów rozpoczyna się od wystrzałów armatnich. Jest to doskonała okazja, aby podziwiać piękno przyrody i malowniczy krajobraz gminy. Ponadto w organizację wydarzenia jest zaangażowane Koło Gospodyń Wiejskich w Starej Róży – to w tej miejscowości znajduje się start i meta trasy, a także strefa bufetowa w ramach regeneracji. Stara Róża przeobraża się na ten czas w miasteczko Poland Bike.

Dostęp do usług kulturalnych, w tym do bibliotek, stanowi ważny element wpływający na jakość życia mieszkańców. Gminy z grupy analizy porównawczej poddano analizie liczby bibliotek do liczby ludności (Tabela 8.). Analiza tych danych pozwala na ocenę dostępności usług bibliotecznych oraz może stanowić podstawę do dalszych rozważań na temat potrzeby rozwoju infrastruktury kulturalnej w tych obszarach. Z analizy danych wynika, że liczba bibliotek w gminach nie jest bezpośrednio proporcjonalna do liczby ludności. Największą liczbę bibliotek posiada jednak gmina o największej liczbie ludności – Gmina Działdowo. Gmina Chodzież z kolei nie posiada żadnej, mimo że nie jest najmniej ludną gminą z poniższego zestawienia. Zadanie własne prowadzenia biblioteki gmina spełnia zgodnie z zawartym porozumieniem z Gminą Miejską Chodzieży, w ramach którego partycypuje ona w

kosztach uzupełniania księgozbioru Biblioteki Miejskiej w Chodzieży i utrzymania jednego etatu.

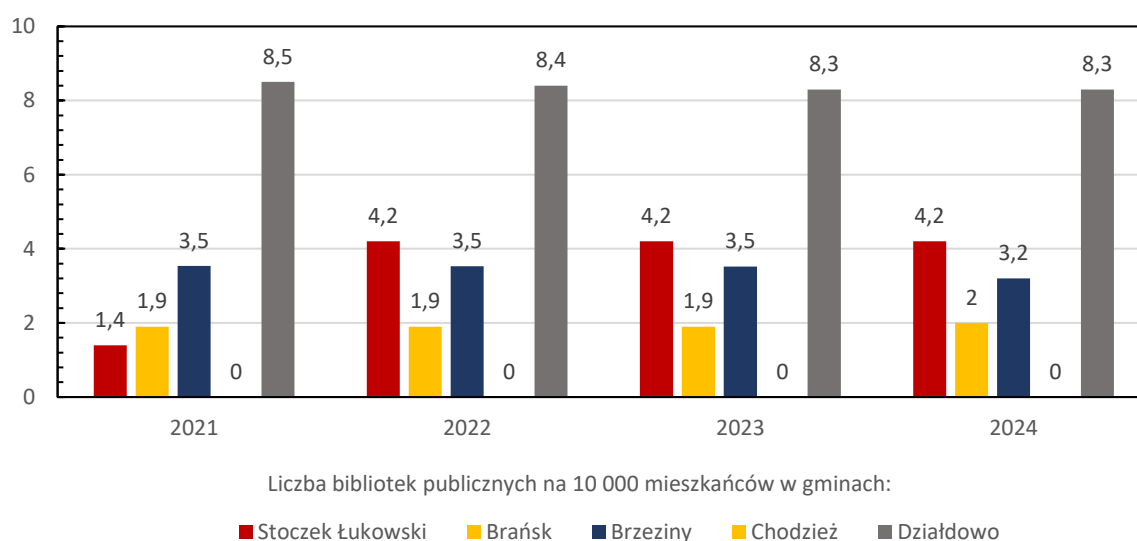
Tabela 8. . Liczba bibliotek w gminach z grupy analizy porównawczej w 2024 roku.

Nazwa gminy	liczba bibliotek	liczba ludności
Chodzież	0	6 145
Brańsk	1	5 463
Stoczek Łukowski	3	7 543
Brzeziny	2	5 736
Działdowo	8	9 603

Źródło: Raporty o stanie gmin: Chodzież, Brańsk, Stoczek Łukowski, Brzeziny, Działdowo z roku 2024

Rozpatrując dostępność bibliotek publicznych rozważano również ich liczbę na 10 tys. ludności, na tle gmin z analizy porównawczej (Wykres 8.). W Gminie Stoczek Łukowski wartość dostępności wzrosła między rokiem 2021 a 2022 – co związane jest z otwarciem dwóch nowych filii GBP. Gmina Działdowo silnie odznacza się na tle pozostałych gmin – funkcjonuje w niej bowiem aż 8 oddziałów bibliotecznych. Jednak jej sytuacja dostępności jest stała, tak jak i w pozostałych gminach z badania porównawczego.

Wykres 7. Biblioteki publiczne na 10 tys. ludności w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.

Źródło: Raporty o stanie gmin: Chodzież, Brańsk, Stoczek Łukowski, Brzeziny, Działdowo z lat 2021, 2022, 2023 i 2024

W liczbie ludności na 1 placówkę biblioteczną w latach 2021-2024 (Tabela 9.), najlepszą dostępnością cechuje się gmina Działdowo – na 1 bibliotekę przypada tu najmniejsza liczba osób, co związane jest z funkcjonowaniem wielu filii Biblioteki Publicznej. W Gminie Stoczek Łukowski liczba ludności znacząco spadła w roku 2022, w dużym stopniu poprawiając dostępność do biblioteki (co związane jest z otwarciem dwóch nowych filii). W Gminie Brańsk znajduje się jedna placówka biblioteczna – obserwowany spadek nie oznacza zatem poprawy dostępności, a spadek liczby mieszkańców ogółem. Odwrotny trend jest zauważalny w Gminie Brzeziny, gdzie następuje nieznaczny przyrost ludności, podczas gdy liczba bibliotek jest stała.

Tabela 9. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.

Nazwa gminy	Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)			
	2021	2022	2023	2024
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Stoczek Łukowski	7736	2 560	2 550	2 514
Brańsk	5 323	5 237	5 169	5 463
Brzeziny	2 829	2 833	2 840	2 868
Chodzież	0	0	0	0
Działdowo	1 182	1 192	1 201	1 200

Źródło: Raporty o stanie gmin: Chodzież, Brańsk, Stoczek Łukowski, Brzeziny, Działdowo z lat 2021, 2022, 2023, 2024

Większość gmin uwzględnionych w analizie porównawczej w latach 2021-2024, charakteryzuje się zwiększającym księgozbiorem bibliotek (Tabela 10.). Znaczny wzrost w 2022 roku, a w roku kolejnym spadek liczby wolumenów, odnotowano w gminie Brzeziny. Gmina Stoczek Łukowski odznacza się dużą dynamiką zmian w rozpatrywanych latach i wzrost o 612 wolumenów.

Tabela 10. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2021-2024.

Nazwa gminy	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności			
	2021	2022	2023	2024
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Stoczek Łukowski	2 873,8	3 114,6	3 485,8	3 638,5
Brańsk	2 225,1	2 268,3	2 308,2	2 190,7
Brzeziny	4 946,3	5 082,8	4 564,6	5 185,1
Chodzież	0	0	0	0
Działdowo	2 740,6	2 844,8	2 874,8	2 928,9

Źródło: Raporty o stanie gmin: Chodzież, Brańsk, Stoczek Łukowski, Brzeziny, Działdowo z lat 2021, 2022, 2023, 2024

W przypadku Gminy Stoczek Łukowski, Biblioteka w Starych Kobiałkach i jej filie pełnią nie tylko funkcje promowania i rozwoju czytelnictwa, ale stanowią ośrodki kultury na obszarze gminy. Zapewniają spotkania cykliczne i liczne wydarzenia kulturalne, integrujące społeczność wiejską. Zauważyć można, że podobna sytuacja występuje także w innej gminie z badania porównawczego – w Gminie Działdowo. Biblioteka we wsi Burkat jest bowiem także ośrodkiem kultury; tworzy ona samorządową instytucję kultury pod nazwą „Biblioteka – Centrum Kultury Gminy Działdowo”. Tutaj jednak zauważyć można odwrotny trend niż w Stoczku Łukowskim. Podczas gdy w gminie Biblioteka im. Biskupa Szelażka prężnie się rozwija, w 2022 roku powstały dwie nowe filie, organizowane są wydarzenia cieszące się dużym zainteresowaniem, w Działdowie w 2019 roku podjęto uchwałę, która likwidowała Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, a tym samym połączyła te dwie instytucje w jedno, tworząc Bibliotekę – Centrum Kultury. Może to być związane z kwestiami organizacyjnymi. W skład BCK wchodzi bowiem Biblioteka w Burkacie oraz 7 filii, które znajdują się na terenie gminy. W Brzezinach z kolei istnieją zarówno biblioteka oraz jej filia, jak i Gminny Ośrodek Kultury. Obie instytucje mieszczą się w tym samym budynku – dawnym gimnazjum w miejscowości Przeclaw. Także w Brańsku - najmniej licznej gminie w zestawieniu, znajduje się zarówno

biblioteka, jak i osobna instytucja kulturalna (Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury im. Anny Dernowskiej w Kalnicy), z którą biblioteka ściśle współpracuje.

PROJEKT

5.1.5. Ochrona dziedzictwa narodowego

Ochrona dziedzictwa narodowego prowadzona jest za pomocą dwóch najważniejszych wykazów: wojewódzkiego rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków. Rejestr prowadzony jest przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Wpisuje się do niego obiekty na podstawie decyzji wydanej przez konserwatora lub na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się taki zabytek. Ewidencję zabytków prowadzi z kolei wójt (burmistrz, prezydent miasta) w formie zbioru kart adresowych zabytków. Muszą znaleźć się w niej zabytki uwzględnione w rejestrze, a także inne obiekty zabytkowe wyznaczone przez wójta w porozumieniu z konserwatorem. Jest ona podstawą prowadzenia programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie wpisany jest jeden obiekt znajdujący się na terenie Gminy Stoczek Łukowski. Jest to ceglany dwór (i jego strefa ochronna do 50 m), znajdujący się w miejscowości Nowa Prawda, o numerze rejestru A/1163, pochodzący z 1827 roku. Jest to budynek parterowy, posiada dwa ganki: od strony frontowej i ogrodowej. Stanowi własność prywatną, pełni funkcję mieszkalną.

Gmina posiada także obiekty w gminnej ewidencji zabytków. Są to zarówno zabytki archeologiczne, stanowiące ślady osadnictwa różnych epok (kamienia, brązu, żelaza, wczesnego średniowiecza, nowożytności) i kultur (w tym kultury łużyckiej), a także zabytki nieruchome. Są to:

- domy drewniane i murowane z końca wieku XIX i z początku wieku XX,
- ceglana kostnica oraz drewniana plebania z lat 30. XX wieku (Jedlanka),
- daw. Szkoła Podstawowa w Kamionce (dziś siedziba KGW w Kamionce) – obiekt z czerwonej cegły pokryty blachą z I poł. XX wieku,
- dworek w Rosach (cegłany, z 1936 r.),
- kapliczki (murowane, glinobite XX w.),
- krzyże przydrożne (drewniane, betonowe/żelbetowe, metalowe, kamienne z XX w.),
- młyn wodny z II poł. XIX wieku (drewniany, znajdujący się w Wólce Poznańskiej),
- kamienny pomnik z 1931 roku upamiętniający 100-lecie bitwy pod Stoczkiem w miejscowości Zgórznica,
- Figura Chrystusa Gorejące Serce w miejscowości Jedlanka,
- Cmentarz parafialny w Jedlance z 1928 roku (o znaczeniu historycznym – mogiły żołnierzy poległych w I wojnie światowej i w 1939 roku).

Stoczek Łukowski kojarzyć może się przede wszystkim z okresem powstania listopadowego. To tu rozegrała się słynna bitwa pod Stoczkiem Łukowskim, której pamięć została uczczona pomnikiem ustawionym w miejscowości Zgórznica. Była to pierwsza bitwa tego powstania. Chociaż nie miała ona większego znaczenia z punktu militarnego, jej znaczenie moralne było niezwykle istotne – wygrana powstańców z Rosjanami pokazała ich siłę i wzbudziła respekt u przeciwnika. W bitwie, w której zasłynęła polska artyleria, zwały się wojska gen. Dwernickiego z dywizją strzelców konnych gen. Fiodora Gejsmara. Bitwa pod Stoczkiem stanowi obecnie symbol walki i patriotyzmu i jest ważną częścią

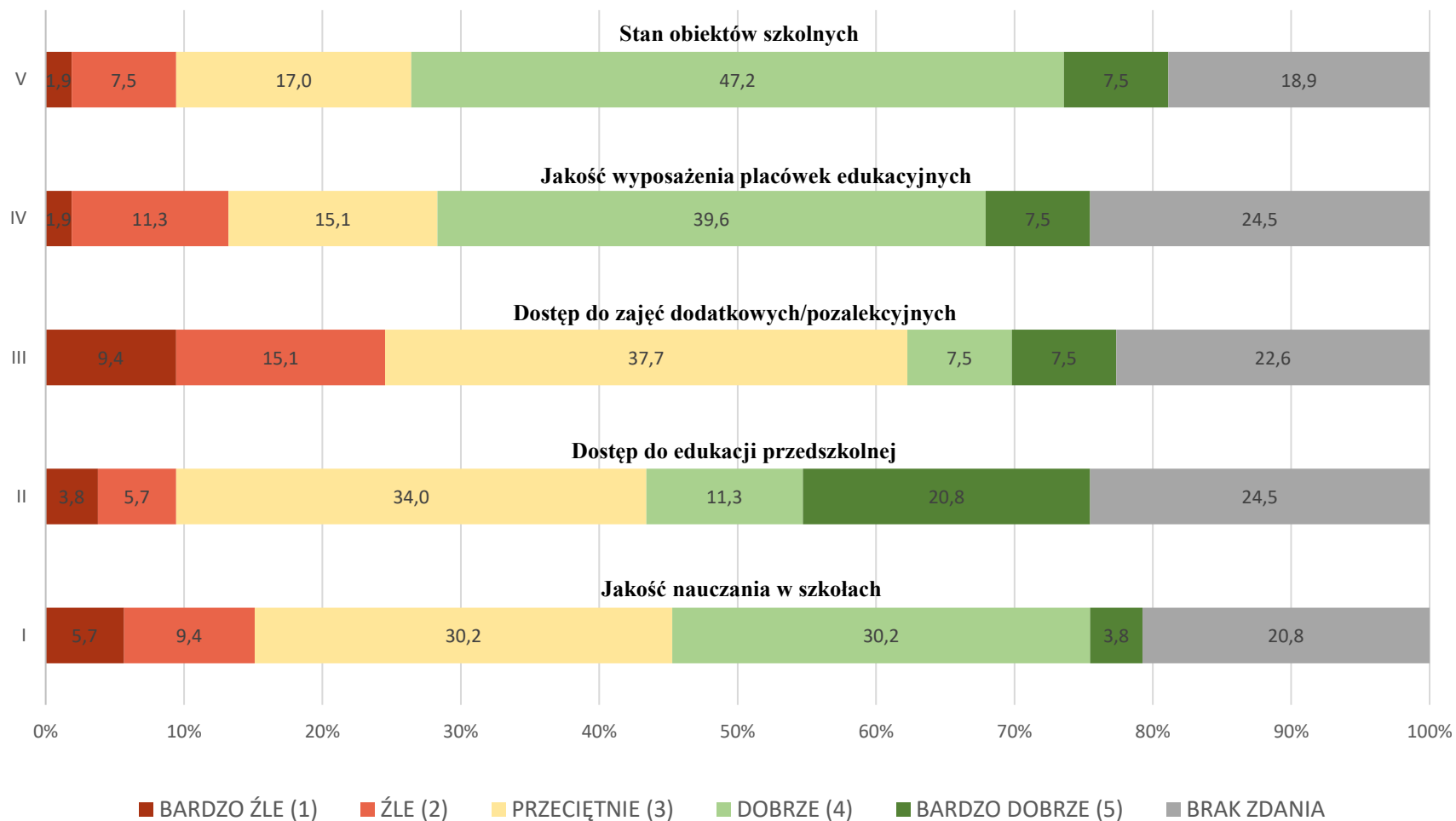
tradycji narodowej, która zachowana została także dzięki Wincentemu Polowi, który w wierszu *Krakusy (Grzmią pod Stoczkiem armaty)* podkreślał męstwo polskich żołnierzy.

Ważną postacią dla lokalnej historii Stoczka Łukowskiego jest też postać biskupa Adolfa Piotra Szelążka, urodzonego w Stoczku Łukowskim. Przyjął on chrzest w parafialnym kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, do którego należy większość wsi Gminy. Przyszły biskup miał w sobie żywe uczucia przywiązania do Ojczyzny i Kościoła już od młodego wieku, dlatego wstąpił do seminarium duchownego w Płocku i z tamtejszą diecezją związany był przez wiele lat. Pogłębiał on ponadto swoją wiedzę teologiczną i prawniczą w Akademii Duchownej w Petersburgu, gdzie uzyskał stopień doktora. Był rektorem seminarium duchownego w Płocku, wspierał rozwój edukacji (z jego inicjatywy powstały dwie nowe szkoły elementarne), pomagał najuboższym, angażował się w wielu towarzystwach o działaniach społeczno-charytatywnych, angażował się w obronę praw Kościoła. Niewątpliwie dziełem jego życia było założenie Zgromadzenia Sióstr św. Teresy od Dzieciątka Jezusa. W czasie działań wojennych i po ich zakończeniu nieustannie pomagał potrzebującym i nie bał się głosić swojej wiary, za co został skazany przez władze komunistyczne na więzienie. Po kilkunastu miesiącach osadzenia, odzyskał wolność i wrócił do Polski. Ostatnie lata życia spędził w Zamku Bierzgłowskim koło Torunia, gdzie prowadził aktywną posługę biskupią. Co roku w kościele w Stoczku Łukowskim obchodzony jest Dzień Biskupa Adolfa Piotra Szelążka, podczas której sprawowana jest uroczysta Msza Święta. Pamięć o Biskupie jest nadal żywa w gminie – jest on patronem Gminnej Biblioteki Publicznej w Starych Kobiątkach.

Chociaż w Gminie Stoczek Łukowski nie znajduje się wiele znaczących zabytków architektury, jego potencjał turystyczny jest silny – malownicze położenie, charakterystyczne drewniane domy i bliskość natury, w tym obszarów chronionych (parku krajobrazowego, obszarów Natura 2000), sprawiają że jest to miejsce o wysokich walorach krajobrazowych, idealne do odpoczynku i rekreacji na łonie natury.

5.1.6. Szkolnictwo

Wykres 8. Wyniki badań ankietowych mieszkańców z sekcji "Szkolnictwo"

Na system oświatowy w Gminie Stoczek Łukowski składa się 6 zespołów oświatowych oraz punkt przedszkolny, które zostały utworzone 1 września 2023 roku.:

1. Zespół Oświatowy w Jedlance,
2. Zespół Oświatowy w Kisielsku,
3. Zespół Oświatowy w Starej Prawdzie,
4. Zespół Oświatowy w Starej Róży,
5. Zespół Oświatowy w Starych Kobiątkach,
6. Zespół Oświatowy w Szyszkach,
7. Punkt Przedszkolny w Toczyskach.

Zespół oświatowy składa się z przedszkoli, oddziałów przedszkolnych oraz szkół podstawowych.

Edukacja przedszkolna odbywa się w:

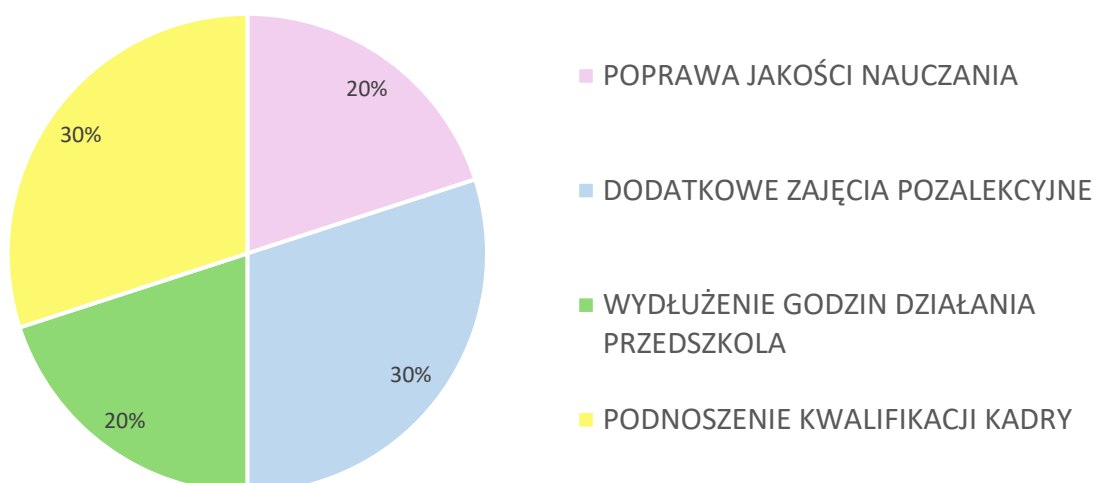
- ✓ Punkcie Przedszkolnym w Toczyskach,
- ✓ Oddziale przedszkolnym w SP w Starej Prawdzie,
- ✓ Przedszkolu w Starej Prawdzie,
- ✓ Przedszkolu w Starej Róży,
- ✓ Oddziale przedszkolnym w SP w Szyszkach,
- ✓ Przedszkolu w Szyszkach,
- ✓ Przedszkolu w Jedlance,
- ✓ Oddziale przedszkolnym w SP w Kisielsku,
- ✓ Przedszkolu w Kisielsku,
- ✓ Oddziale przedszkolnym w SP w Starych Kobiątkach,
- ✓ Przedszkolu w Starych Kobiątkach.

Szkoły podstawowe należące do zespołów oświatowych, to:

- ✓ Szkoła Podstawowa im. Wandy Chotomskiej w Starej Prawdzie,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Mieczysława Jastrzębskiego w Starej Róży,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Szyszkach,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. ppł. Wacława Rejma ps „Ostoja” w Jedlance,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Kisielsku,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Starych Kobiątkach.

Na terenie gminy funkcjonuje także Gminny Żłobek „TUPTUŚ”. Znajduje się on w miejscowości Stare Kobiątki i powstał w 2023 roku dzięki dofinansowaniu z rządowego programu „Maluch+”. Zaspokaja potrzeby opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne dzieciom do lat 3. Należy do Zespołu Oświatowego w Starych Kobiątkach i jest zlokalizowany w jego budynku. Żłobek posiada osobne wejście, dwie przestronne sale i odpowiednie wyposażenie, dostosowane do wieku i potrzeb dzieci (w tym łazienki, leżaczki, poduchy sensoryczne). Jest to miejsce zapewniające bezpieczeństwo, komfort i możliwości zabaw i rozwoju dla dzieci. Posiłki dla dzieci są przygotowywane przez personel z Zakładu Aktywności Zawodowej, który zapewnia świeże i smaczne posiłki dla podopiecznych placówki. Żłobek oferuje szeroką gamę zajęć dydaktycznych, w tym zajęcia dodatkowe z Sensoplastyki i Terapii ręki. Do placówki uczęszczają zarówno dzieci z gminy, jak i z miasta Stoczek Łukowski. Zatrudnia 12 pracowników.

Wykres 9 Poruszane tematy i propozycje działań mieszkańców z sekcji „Edukacja” [w % głosów]

Źródło: wyniki ankiet mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski

Najwięcej dzieci uczęszcza do Przedszkola w Starych Kobiałkach (68 dzieci podzielonych na 4 grupy + 19 dzieci z Oddziału Przedszkolnego w roku szkolnym 2023/2024). Także i Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Starych Kobiałkach jest największą szkołą w gminie pod względem liczby dzieci – w roku szkolnym 2023/2024 uczyło się ich tutaj 180. Istniejąca sieć placówek całkowicie zaspokaja potrzeby mieszkańców w tym zakresie, a także posiada „rezerwę” miejsc w przypadku rozwoju inwestycji mieszkaniowych czy obsługi mieszkańców z pobliskich gmin. Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna placówka niepubliczna.

Rok szkolny 2023/2024 był ostatnim rokiem funkcjonowania Szkoły Podstawowej w Kamionce, ze względu na spadającą przez ostatnie lata liczbę dzieci. Uczniowie z tej szkoły kontynuują swoją naukę na poziomie podstawowym w szkołach w Kisielsku i w Starych Kobiałkach. Gmina zorganizowała dzieciom dowóz do nowych placówek. Nauczyciele znaleźli zatrudnienie w pozostałych Zespołach Oświatowych w gminie.

Szkoły w Gminie Stoczek Łukowski są dobrze wyposażone – posiadają odpowiednią liczbę sal dydaktycznych, każda posiada bibliotekę, w części z nich znajdują się sale gimnastyczne (Szkoły podstawowe w Starych Kobiałkach, Starej Prawdzie, Starej Róży) lub boiska wielofunkcyjne (szkoły w Starych Kobiałkach, Starej Prawdzie, Starej Róży, Szyszkach, Jedlance), a przy każdej z nich znajduje się plac zabaw. Znajduje to też potwierdzenie w głosach z ankiet, w których to badani mieszkańcy pozytywnie ocenili ten aspekt (Wykres 9.). Ponadto we wszystkich placówkach znajduje się stołówka, z której uczniowie mogą korzystać, a obiady szkolne przygotowywane są przez Zakład Aktywności Zawodowej – rodzice dzieci pokrywają jedynie koszty produktów potrzebnych do ich przygotowania. Jedynie w przedszkolu w Jedlance posiłki przygotowywane są na miejscu w kuchni szkolnej. W każdej szkole działa także świetlica. W roku szkolnym 2023/2024 korzystało z niej średnio 255 uczniów. Placówki rozwijają stan swojego wyposażenia dzięki remontom i naprawom (rządowy program „Polski Ład” – prace remontowe wszystkich 6 budynków szkół w latach 2024-2025), a dzięki dofinansowaniom z programów zapewniają także ich unowocześnienie (rządowy program

„Aktywna Tablica” dla SP w Jedlance i Kisielsku zrealizowany w roku 2023/2024) oraz lepsze wyposażenie bibliotek szkolnych (m.in. w 2022/2023 w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa pozyskano środki na zakup książek dla dzieci w oddziałach przedszkolnych).

Oprócz zajęć z podstawowego programu nauczania placówki oświatowe swoją działalność dydaktyczną prowadzą także za pomocą różnorodnych programów i projektów, które mają na celu pogłębiać wiedzę dzieci z różnych aspektów (m.in. ekologii), a także rozwijać ich zainteresowania oraz uczyć przydatnych w życiu umiejętności. W szkole w Szyszkach w roku szkolnym 2022/2023 realizowany był projekt EKO-CYFROWI LATARNICY, który rozwijał w uczniach kompetencje zarówno przyrodnicze i ekologiczne, jak i językowe – był to bowiem projekt realizowany w partnerstwie ze szkołami z Grecji, Rumunii, Turcji i Słowacji, dzięki programowi Erasmus+ KA 210 Małe Partnerstwa. W jego ramach w Kisielsku realizowano też w tym samym roku projekt „Przez Sztukę i do sztuki – teatr przedmiotu”. Od września 2024 ruszyła już edycja projektu pn. „Kreatywna nauka języka angielskiego w Gminie Stoczek Łukowski”, którego większość finansowana jest ze środków unijnych. Szkoły rozwijają także kompetencje pedagogów poprzez organizowanie szkoleń i projektów (SP w Szyszkach) oraz dzięki programowi „Laptop dla nauczyciela”, w ramach którego 86 nauczycieli z Gminy otrzymało bon o wartości 2 500 zł na zakup laptopa. W szkołach, dzięki programowi „Gmina Stoczek Łukowski”, finansowanego z Funduszy Europejskich, realizowane są także zajęcia dodatkowe i warsztaty dla dzieci znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Placówki gminne prowadzą zatem aktywną działalność w zakresie zajęć pozalekcyjnych oraz podnoszenia kwalifikacji kadry, co nie zostało zauważone przez mieszkańców (Wykresy 9. i 10.)

Liczba uczniów, nauczycieli i etatów w placówkach oświatowych została przedstawiona w Tabeli 11.

Tabela 11. Liczba uczniów, nauczycieli oraz etatów w przedszkolach i szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Stoczek Łukowski w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024.

Nazwa Placówki Oświatowej	Liczba Uczniów 2022/2023		Liczba Uczniów 2023/2024		Liczba Etatów w SP	
	Przedszkole i Oddział przedszkolny	Szkoła Podstawowa	Przedszkole i Oddział przedszkolny	Szkoła Podstawowa	2022/2023	2023/2024
Zespół Oświatowy w Jedlance	33	73	32	73	15,11	15,86
Szkoła Podstawowa w Kamionce*	11	26	7	6	9,34	3,57
Zespół Oświatowy w Kisielsku	27	65	29	74	14,66	16,08
Zespół Oświatowy w Starej Prawdzie	42	90	47	85	16,72	16,7
Zespół Oświatowy w Starej Róży	40	87	39	91	14,55	16,9
Zespół Oświatowy w Starych Kobiątkach	83	172	87	180	30,5	28,11
Zespół Oświatowy w Szyszkach	21	51	25	43	13,41	13,86
Punkt Przedszkolny w Toczyskach	10	6	13	-	-	1,44
Razem	267	570	279	552	114,29	112,52

*szkoła zlikwidowana, funkcjonująca do roku szkolnego 2023-2024

Źródło: Informacja o stanie placówek oświatowych w roku 2022/2023 oraz 2023/2024

Z powyższej tabeli jasno wynika powód likwidacji Szkoły w Kamionce – bardzo niewielka liczba dzieci uczęszczających do tej placówki. W ostatnim roku szkolnym jej funkcjonowania przekształcono ją w szkołę o strukturze organizacyjnej I-III. W roku szkolnym 2023-2024 w klasie I i II uczyło się po jednym dziecku. Zrozumiała jest zatem decyzja o zamknięciu szkoły – oprócz argumentów ekonomicznych, ważny jest element społeczny: szkoła ma zapewniać dzieciom miejsce do integracji z innymi dziećmi i przystosować do życia w grupie.

W ostatnich latach szkolnictwo w Gminie Stoczek Łukowski przeszło wiele zmian. Oprócz wyżej opisanej likwidacji Szkoły w Kamionce, wśród modyfikacji wymienić można przekształcenie dawnej Szkoły Filialnej w Toczyskach w Punkt Przedszkolny (stąd widoczny w tabeli brak danych na rok 2023/2024), a także przemianę dotąd funkcjonujących Oddziałów Przedszkolnych w Przedszkola, a następnie połączenie ich w Zespoły Oświatowe ze Szkołami Podstawowymi w danych miejscowościach. Do roku szkolnego 2023/2024 na terenie gminy funkcjonowało 7 Oddziałów Przedszkolnych i 1 Przedszkole (w Jedlance).

Zauważyć można spadek uczniów w analizowanych latach o 18 osób. W wyniku restrukturyzacji największy spadek uczniów zaobserwowano w Kamionce – przygotowując się na ostatni rok działalności w szkole. Uczniów przybyło za to w szkole w Starych Kobiałkach, Kisielsku i w Starej Róży. Za malejącą liczbą uczniów w Szkołach idzie również ogólny spadek sumy liczby etatów. Ich przyrost można obserwować jednak w większości placówek: w SP w Jedlance, w Szyszkach, w Kisielsku i w Starej Róży. W przyszłości liczba dzieci uczęszczających do Szkół może się zwiększyć – zauważalny jest bowiem wzrost liczby dzieci w Przedszkolach, które swoją edukację podstawową będą najpewniej podejmować w placówkach w gminie.

Ogólna liczba uczniów szkół oraz etatów w szkołach w Gminie Stoczek Łukowski w latach szkolnych 2019/2020 do 2023/2024 została przedstawiona w Tabeli 12.

Tabela 12. Liczba uczniów i nauczycieli w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Stoczek Łukowski w latach szkolnych 2019/2020 - 2023/2024.

Rok Szkolny	Liczba Uczniów	Liczba Etatów
2019/2020	632	139 [l. nauczycieli]
2020/2021	622	125,65
2021/2022	605	117,56
2022/2023	570	114,29
2023/2024	552	112,52

Źródło: Informacja o stanie placówek oświatowych w roku 2023/2024, 2022/2023, 2021/2022, 2020/2021, 2019/2020

W celu przedstawienia jakości edukacji w szkołach, dokonano analizy wyników egzaminów ósmoklasisty, korzystając z danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie (Tabela 13.).

Tabela 13. Średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych Gminie Stoczek Łukowski oraz powiecie łukowskim w latach 2019-2024.

Rok	Szkoła / Jednostka	Liczba zdających	Średnie wyniki					
			język polski	relacja rok do roku	matematyka	relacja rok do roku	język angielski	relacja rok do roku
2024	Stara Prawda	12	72%	6 pp	70%	2 pp	60%	- 4 pp
	Kisielsk	7	56%	- 20 pp	65%	7 pp	72%	14 pp
	Jedlanka	9	64%	4 pp	57%	- 1 pp	69%	23 pp
	Stare Kobiałki	31	53%	- 14 pp	54%	1 pp	47%	- 9 pp
	Stara Róża	7	50%	- 18 pp	42%	- 5 pp	36%	- 10 pp
	Powiat Łukowski	712	61%	- 5 pp	51%	- 1 pp	55%	- 5 pp
2023	Stara Prawda	17	66%	3 pp	68%	8 pp	64%	0 pp
	Kisielsk	7	76%	14 pp	58%	- 2 pp	58%	5 pp
	Jedlanka	11	60%	3 pp	58%	- 5 pp	46%	- 7 pp
	Stare Kobiałki	19	67%	- 7 pp	53%	- 5 pp	56%	6 pp
	Stara Róża	7	68%	13 pp	47%	- 17 pp	46%	- 11 pp
	Szyszkki	9	62%	6 pp	53%	- 21 pp	48%	- 6 pp
	Kamionka	5	62%	5 pp	31%	- 17 pp	26%	- 28 pp

	Powiat Łukowski	1194	66%	3 pp	52%	6 pp	60%	1pp
2022	Stara Prawda	13	63%	5 pp	66%	21 pp	64%	13 pp
	Kisielsk	11	62%	- 3 pp	60%	- 12 pp	53%	- 10 pp
	Jedlanka	9	57%	- 17 pp	63%	- 5 pp	53%	- 9 pp
	Stare Kobiałki	37	74%	16 pp	58%	14 pp	50%	4 pp
	Stara Róża	8	55%	9 pp	64%	24 pp	55%	19 pp
	Szyszkki	10	68%	4 pp	74%	4 pp	54%	11 pp
	Kamionka	4	57%	10 pp	48%	6 pp	54%	24 pp
	Powiat Łukowski	1566	63%	4 pp	58%	11 pp	59%	2 pp
2021	Stara Prawda	12	58%	- 5 pp	45%	- 18 pp	51%	- 8 pp
	Kisielsk	8	65%	29 pp	72%	34 pp	63%	35 pp
	Jedlanka	9	74%	0 pp	68%	- 8 pp	62%	18 pp
	Stare Kobiałki	27	58%	2 pp	44%	- 5 pp	46%	8 pp
	Stara Róża	8	46%	8 pp	40%	- 8 pp	36%	3 pp
	Szyszkki	6	64%	10 pp	70%	11 pp	43%	1 pp
	Kamionka	8	47%	9 pp	42%	15 pp	30%	12 pp
	Powiat Łukowski	1050	59%	1 pp	47%	0 pp	57%	9 pp
2020	Stara Prawda	12	63%	-	63%	-	59%	-
	Kisielsk	10	36%	-	38%	-	28%	-
	Jedlanka	8	74%	-	76%	-	44%	-
	Stare Kobiałki	31	56%	-	49%	-	38%	-
	Stara Róża	3	38%	-	48%	-	33%	-
	Szyszkki	3	54%	-	59%	-	42%	-
	Kamionka	3	38%	-	27%	-	18%	-
	Powiat Łukowski	1143	58%	-	47%	-	48%	-

Źródło: OKE.

Gmina Stoczek Łukowski wykazuje zmienne wyniki w różnych latach. Wyniki te są bardzo zróżnicowane zarówno pomiędzy placówkami, jak i w obrębie jednej szkoły na przestrzeni lat – najlepsze wyniki w ostatnich trzech latach osiągnęli uczniowie szkoły w Starej Prawdzie, a w początkowych dwóch latach analizy: w Jedlance. W zależności od roku wyniki te spadały bądź rosły – często były to różnice kilkunastu lub nawet kilkudziesięciu punktów procentowych, jak w przypadku szkoły w Kisielsku, Starych Kobiałkach czy Szyszkach. Wyniki Egzaminu Ósmoklasisty w większości szkół Gminy Stoczek Łukowski są zazwyczaj niższe od średniej dla powiatu łukowskiego, gdzie średnio jedynie dwie szkoły (różne w zależności od roku i przedmiotu) mają wyższe od niej wyniki. Szczególnie niskie wyniki można obserwować na przestrzeni lat z egzaminów z matematyki i języka angielskiego (m.in. w szkole w Starej Róży w roku 2024). Wstępne wyniki egzaminów z 2025 roku wskazują jednak na ich poprawę (zwłaszcza wybijające się ponad średnie wyniki powiatów szkoły w Starej Prawdzie i Kisielsku), pozytywne działania rozwoju poziomu kształcenia w jednostkach oświatowych na terenie gminy oraz spójność z oczekiwaniami i potrzebami mieszkańców (Wykres 10.).

WNIOSKI Z DIAGNOZY - OBSZAR SPOŁECZEŃSTWO:

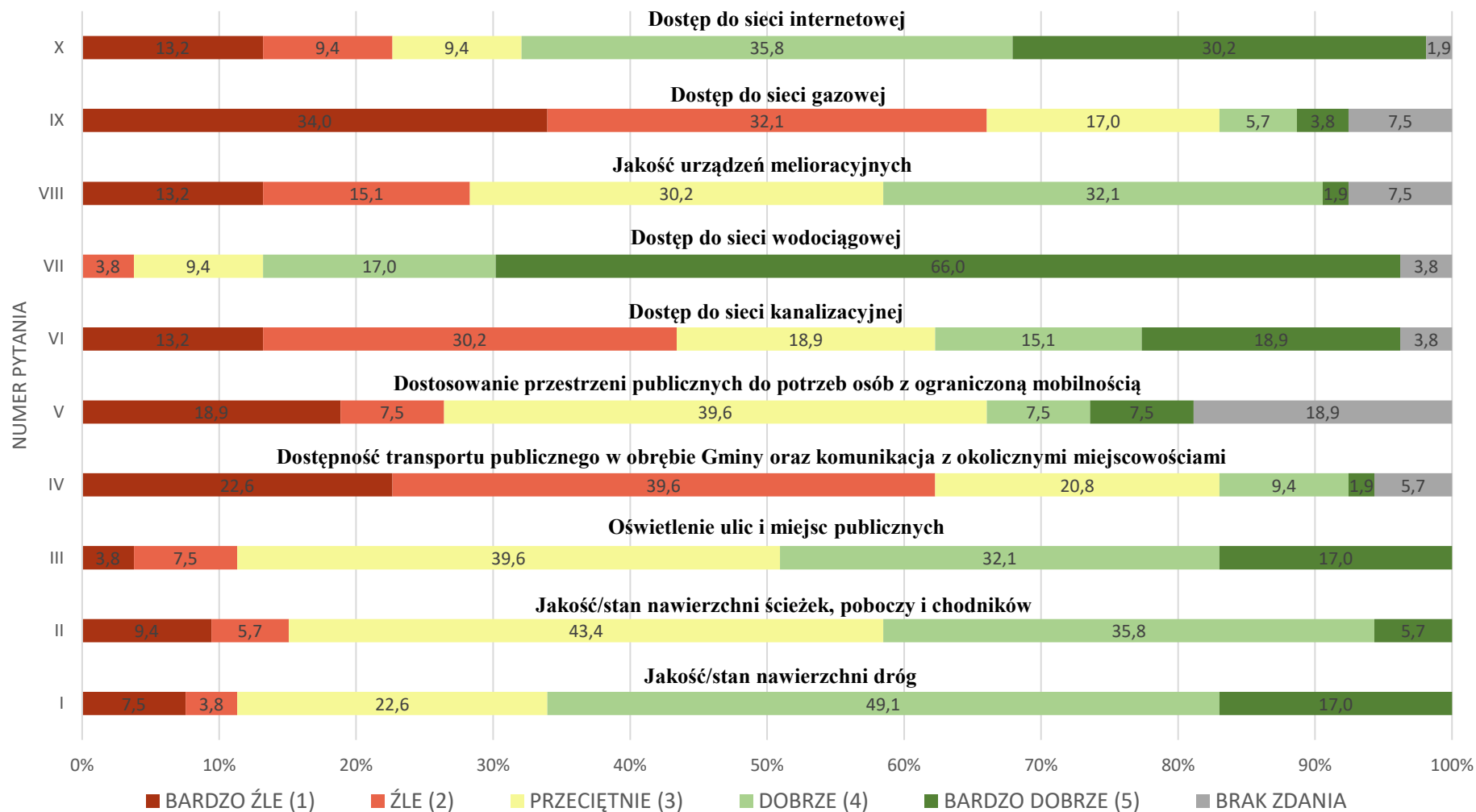
- ⇒ Mieszkańcy w większości pozytywnie oceniają sytuację społeczną w gminie, w tym dostęp do informacji i kontakt z Urzędem;
- ⇒ Ankietowani oceniają bardzo negatywnie działania gminy dotyczące zatrzymania migracji młodych ludzi;
- ⇒ Ankietowani mieszkańcy dobrze oceniają wyposażenie jednostek OSP, co potwierdzają także dane z przeprowadzonej diagnozy (nowe pojazdy, przeszkoleni strażacy). Stan OSP pozwala określić je filarem lokalnego systemu bezpieczeństwa (odśnieżanie również), zwiększając efektywność reagowania w sytuacjach kryzysowych i poziom bezpieczeństwa w gminie;
- ⇒ Uwagę zwraca niepokój mieszkańców o bezpieczeństwo drogowe oraz liczne przestępstwa drogowe, zwłaszcza na drodze wojewódzkiej w kierunku Siedlec;
- ⇒ Ankietowani mieszkańcy wskazują, że główne problemy w gminie to migracja młodych ludzi, alkoholizm oraz bezrobocie;
- ⇒ Ankietowani mieszkańcy raczej pozytywnie ocenili dostęp do instytucji kultury oraz organizację wydarzeń na terenie gminy. Głównym ośrodkiem kultury w gminie jest Gminna Biblioteka Publiczna w Starych Kobiątkach, która organizuje liczne spotkania cykliczne, wydarzenia, imprezy oraz zrzesza grupy hobbystyczne, ciesząc się nieustającą popularnością. Niejednoznacznie pozytywna ocena mieszkańców może wiązać się z brakiem świadomości o organizowanych wydarzeniach i być może brakiem wystarczającej ich promocji;
- ⇒ Promocję turystyki i zabytków w gminie mieszkańcy ocenili jako złą – chociaż gmina nie posiada wiele przyciągających na większą skalę zabytków (1 obiekt w wojewódzkim rejestrze zabytków – dwór w Nowej Prawdzie, a także postulowany do rejestru młyn wodny w Wólce Poznańskiej), posiada ona wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe;
- ⇒ Stan i wyposażenie placówek oświatowych mieszkańcy ocenili jako bardzo dobre – co potwierdzają także wyniki przeprowadzonej diagnozy. W szkołach organizowane są także zajęcia pozalekcyjne, jednak ankietowani nie posiadali pozytywnej opinii w tej kwestii. Chociaż jakość nauczania w szkołach oceniona została jako dobra, analiza wyników egzaminu ósmoklasisty wskazuje, że jest to obszar wymagający poprawy – zaczyna ona być już jednak powoli widoczna, co przejawia się w wynikach z egzaminu ósmoklasisty z 2025 roku;
- ⇒ Obserwowana jest zmniejszająca się liczba mieszkańców w gminie – jest to tendencja typowa dla wszystkich gmin z powiatu łukowskiego, za wyjątkiem gminy wiejskiej Łuków;
- ⇒ W roku 2024 po raz pierwszy liczba osób w wieku przedprodukcyjnym była niższa niż liczba osób w wieku poprodukcyjnym – zauważalny ogólnokrajowy trend. Dynamiczny wzrost udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wskazuje na pilną potrzebę rozwoju usług opiekuńczych i wsparcia seniorów, także w ich miejscu zamieszkania (usługi środowiskowe);

- ⇒ Zmniejsza się liczba urodzeń, wzrasta liczba zgonów, a saldo migracji przyjęło w poprzednim roku najwyższą wartość wśród analizowanych lat;
- ⇒ Na terenie gminy funkcjonuje jedna przychodnia NFZ w Jedlance oraz jeden punkt apteczny – więcej usług zdrowotnych, lekarzy specjalistów i ośrodek rehabilitacji znajduje się w mieście Stoczek Łukowski, a więc poza granicami gminy;
- ⇒ Pomoc społeczna jest udzielana w gminie przede wszystkim z powodu niepełnosprawności oraz wynikającego z niego bezrobocia, a także w celu przeciwdziałania przemocy domowej, której główną przyczyną jest w gminie alkoholizm (zadania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Stoczku Łukowskim);
- ⇒ Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej, jako pierwszego takiego ośrodka w województwie i trzeciego w kraju, wskazuje na innowacyjność gminy, jej chęć angażowania się w pionierskie realizacje i poprawę jakości życia dla wszystkich mieszkańców gminy. ZAZ, mimo lokalizacji na terenie miasta Stoczek Łukowski, jest jednostką organizacyjną gminy wiejskiej, a jego działalność przynosi korzyści dla całej gminy i jednostek w jej pobliżu;
- ⇒ Doświadczenie organizacji działających na terenie gminy w skutecznym pozyskiwaniu środków, powinno skutkować dalszym ich pozytywnym wpływem na lokalną społeczność;
- ⇒ Na obszarze powiatu swoją działalność od lat prowadzi Lokalna Grupa Działania, która wpływa na rozwój turystyki i promocję Ziemi Łukowskiej – w tym poprzez stworzenie Szlaku Ziemi Łukowskiej: trasy rowerowej, która przechodzi przez najważniejsze obiekty w poszczególnych gminach – m.in. przez Pomnik Bitwy pod Stoczkiem w Zgórznicy;
- ⇒ W gminie dynamicznie rozwija się działalność KGW – powstają kolejne koła, które angażują się w życie lokalnych społeczności, organizując wydarzenia, integracje oraz prowadząc działania charytatywne - co wzmacnia więzi społeczne i pielęgnuje lokalne tradycje;
- ⇒ Silny komponent kulturowy i promocyjny - projekty takie jak, „Lotto Bike Marathon”, „Smaki Gminy Stoczek Łukowski” czy udział w „Bitwie Regionów” wskazują na aktywne działania promujące lokalne dziedzictwo kulturowe i kulinarne;
- ⇒ Otwarcie dwóch filii bibliotecznych (w Jedlance i Starej Prawdzie) w 2022 roku znacząco poprawiło dostępność usług kulturalnych w gminie, co widoczne jest w zwiększeniu wskaźnika liczby bibliotek na 10 tys. mieszkańców oraz zmniejszeniu liczby mieszkańców przypadających na jedną placówkę. Ta ekspansja odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności i pozytywnie wpływa na jej integrację.
- ⇒ Kontynuacją pozytywnych zmian i inwestycji w rozwój oferty kulturalnej, by zaspokoić potrzeby mieszkańców i przeciwdziałać depopulacji oraz stagnacji społecznej, jest planowana przebudowa budynku dawnej szkoły podstawowej w Kamionce. Znajdować się tam będzie izba pamięci i stanowić ona będzie miejsce spotkań lokalnej społeczności, a także muzeum etnograficzne na wolnym powietrzu. Wskazane jest także promowanie inicjatyw angażujących młodzież i seniorów, co sprzyjać będzie integracji międzypokoleniowej.

- ⇒ Dziedzictwo historyczne Gminy – zwłaszcza związane z powstaniem listopadowym i postacią biskupa Adolfa Piotra Szelażka – stanowi silny fundament do budowania lokalnej tożsamości oraz działań patriotyczno-edukacyjnych. Szczególne znaczenie ma symboliczna rola bitwy pod Stoczkiem Łukowskim jako wydarzenia o dużym znaczeniu i kształtującego tożsamość miejsca.
- ⇒ Struktura organizacyjna oświaty w Gminie została dostosowana do lokalnych potrzeb i realiów demograficznych. Utworzenie 6 zespołów oświatowych oraz punktu przedszkolnego w 2023 roku zapewnia optymalizację zarządzania placówkami i lepsze wykorzystanie zasobów kadrowych oraz infrastrukturalnych.
- ⇒ Gmina zapewnia kompleksową opiekę i edukację dzieciom od żłobka do końca szkoły podstawowej. Działalność Gminnego Żłobka „Tuptuś” od 2023 roku poszerzyła ofertę opieki nad dziećmi do lat 3, zapewniając nowoczesne warunki i specjalistyczną kadrę, co wspiera młodych rodziców i aktywizację zawodową.
- ⇒ System stołówek szkolnych, oparty o współpracę z Zakładem Aktywności Zawodowej, jest efektywny organizacyjnie i społecznie. Umożliwia zatrudnienie osób zagrożonych wykluczeniem, a jednocześnie zapewnia uczniom zdrowe i świeże posiłki, co wpływa na wyrównywanie szans edukacyjnych.

5.2. Transport oraz infrastruktura sieciowa

Wykres 10 Wyniki ankiet z sekcji "Infrastruktura i komunikacja"

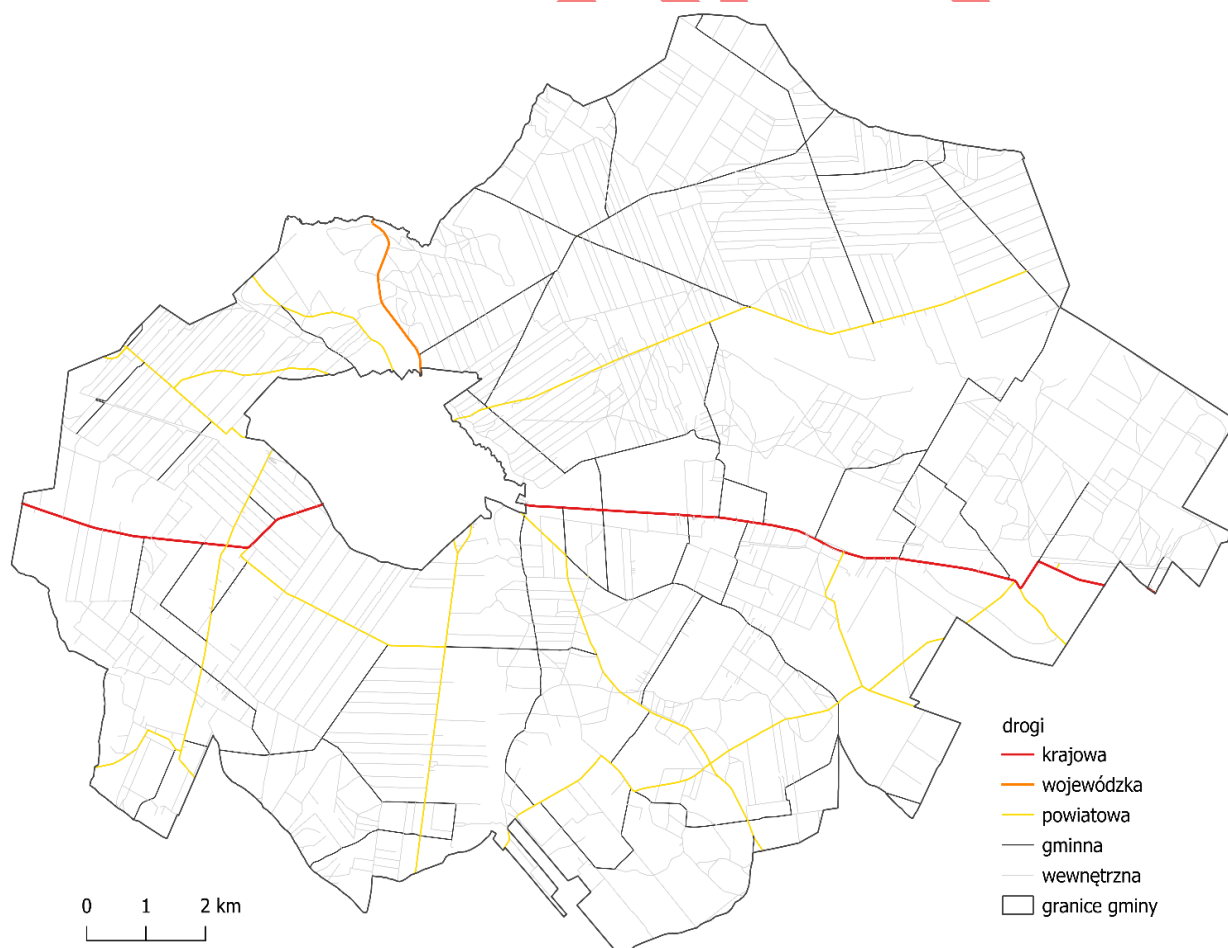

5.2.1. Komunikacja

Jednym z kluczowych zadań samorządu gminnego, mających na celu zaspokajanie potrzeb wspólnoty mieszkańców, jest utrzymanie dróg gminnych i ulic, a także organizacja ruchu drogowego oraz lokalnego transportu. Gmina posiada dogodne położenie w stosunkowo niedalekiej odległości od większych miast, a nawet do Warszawy. Ze Stoczek Łukowski rozchodzą się drogi w kierunku Garwolina, Siedlec i Łukowa.

Drogi gminne wyprowadzają ruch na drogi wyższych kategorii i uzupełniają powiązania o znaczeniu lokalnym. Obecnie w granicach administracyjnych Gminy istnieje 81,94 km utwardzonych dróg gminnych. W gminie występują również ciągi dróg powiatowych o łącznej długości 54,954 km, drogi wojewódzkiej nr 803 Siedlce – Stoczek Łukowski o długości 2,512 km oraz drogi krajowej nr 76 Wilga – Łuków o długości 16,184 km. Droga krajowa nr 76, mimo że nie łączy dużych miast pozostaje drogą krajową ze względu na potrzeby obronne państwa.

Rysunek 6. Sieć dróg na terenie Gminy Stoczek Łukowski.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDTO10k.

Przez teren Gminy przebiega droga krajowa:

- ✓ **Nr 76** Garwolin - Łuków

oraz wojewódzka:

- ✓ **Nr 803** Siedlce – Stoczek Łukowski,

a także drogi powiatowe:

- ✓ **1300 L** Nowa Prawda – Jamielne – gr. województwa,
- ✓ **1301 L** Stoczek Łukowski (ul. Kościelna) – Jamielne,
- ✓ **1302 L** Stoczek Łukowski (ul. Piaski) - gr. województwa (Rudnik - Żebraczka),
- ✓ **1304 L** Stoczek Łukowski (ul. Kapitana Ostoi) - Róża Podgórna,
- ✓ **1321 L** gr. województwa (Miastków Kościelny) - Jagodne – Prawda,
- ✓ **1323 L** Nowa Prawda - Wola Kisielska,
- ✓ **1324 L** Jarczew - Ciechomin - Stoczek Łukowski (ul. Wiejska),
- ✓ **1325 L** Dębek - Osiny – Krzywda,
- ✓ **1326 L** gr. woj. (Zwola Poduchowna) - Ciechomin - Guzówka – Jedlanka,
- ✓ **1327 L** Ciechomin - Świder – Jagodne,
- ✓ **1334 L** Tuchowicz - Gózd - Zagórze - Jamielnik Stary,
- ✓ **1338 L** Jedlanka - Lipniak – Zastawie,
- ✓ **1339 L** dr.kraj.76 - Lipniak - Gózd - Kopina – Ogniwo,
- ✓ **1340 L** Jedlanka - dojazd do stacji kolejowej Jedlanka,
- ✓ **1364 L** Stoczek Łukowski ul. Dwernickiego.

Szczegółowe informacje o długościach i parametrach dróg gminnych przedstawiono w Tabeli 14. poniżej.

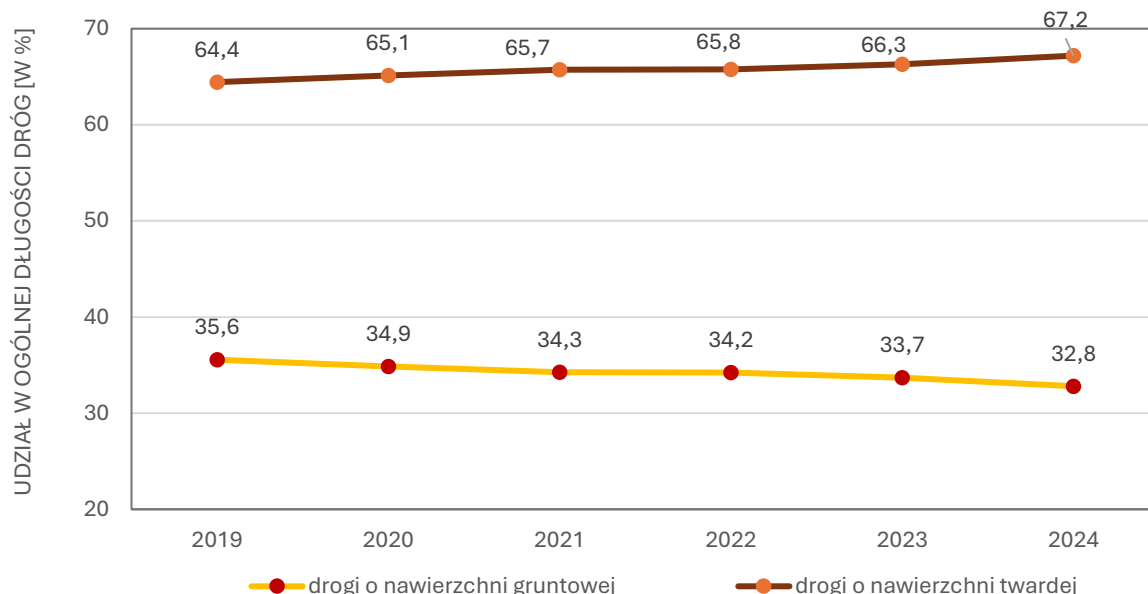
Tabela 14. Nawierzchnie dróg gminnych w granicach administracyjnych Gminy Stoczek Łukowski w 2024 roku.

Długość ogółem [km]	Jezdnia o nawierzchni asfaltowej [km]	Jezdnia o nawierzchni ulepszonej [km]	Drogi gruntowe [km]
Sieć dróg gminnych:			
107,204	67,357	0	39,847
Sieć dróg gminnych wewnętrznych:			
17,894	15,794	1,35	0,75

Źródło: Raport o stanie Gminy 2024.

Udział dróg o nawierzchni twardej oraz gruntowej, w ogólnej długości dróg dla lat 2019-2024, został przedstawiony na wykresie poniżej.

Wykres 11. Udział dróg utwardzonych i gruntowych w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.

Źródło: Raport o stanie Gminy Stoczek Łukowski na rok 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019.

Od roku 2019 zauważalny jest, chociaż niewielki, trend wzrostu udziału dróg o nawierzchni twardej oraz kilometrów dróg utwardzonych, co może wskazywać na poprawę jakości infrastruktury komunikacyjnej (Wykres 10.). Drogi o nawierzchni twardej stanowią większą część dróg w gminie (ponad 60%). Udział dróg o nawierzchni gruntowej systematycznie maleje, jednak są to zmiany nie większe niż 0,6 punktów procentowych. Wzrost liczby dróg utwardzonych i spadek dróg gruntowych ma istotne znaczenie dla poprawy warunków transportowych oraz jakości życia mieszkańców, zwłaszcza w obszarach wiejskich. Obecnie ukształtowana sieć dróg gminnych posiadająca nawierzchnię twardą spełnia jednak w wystarczającym stopniu swoją funkcję, łącząc miejscowości w gminie i zaspokajając potrzebę dalszego utwardzania pozostałych dróg.

Gmina Stoczek Łukowski znajduje się w korzystnej odległości od miast wojewódzkich – Warszawy i Lublina. Do obu tych miast czas dojazdu transportem prywatnym wynosi w przybliżeniu 90 minut. Do stolicy powiatu – miasta Łuków, nie jest on z kolei dłuższy niż 40 minut.

Stan dróg jest czynnikiem ocenianym przez mieszkańców pozytywnie (Wykres 11.). Przy większości z nich znajdują się też chodniki. Brakuje ich jedynie na odcinku Kienkówka – Stoczek Łukowski oraz Stoczek Łukowski - Kobiałki. Problemem związanym z infrastrukturą drogową na terenie gmin jest zapewnienie bezpieczeństwa. Dobra nawierzchnia i proste odcinki sprawiają, że wiele kierowców nie przestrzega przepisowych maksymalnych prędkości i znacznie się rozpędza, zwiększając prawdopodobieństwo zaistnienia wypadku. Taka sytuacja dotyczy m.in. drogi krajowej nr 76 oraz drogi powiatowej przebiegającej przez Wolę Kisielską, która w związku z niebezpiecznymi praktykami kierowców, jest często patrolowana przez policję.

Gmina realizuje liczne inwestycje z zakresu drogowego:

1. W 2024 wykonano:

- 2 budowy chodników przy drogach gminnych (w Toczyskach i Zabieliu, na które przeznaczono odpowiednio 462 263,85 zł oraz 59 970,00 zł),
 - 7 inwestycji na drogach wewnętrznych, w tym modernizację drogi Chrusty – Aleksandrówka (475 015,30 zł), dróg wewnętrznych m.in. w miejscowościach Jamielnik-Kolonia (46 117,74 zł) oraz Kamionka (dz. 122 - 63 515,81 zł, dz. 124 - 34 139,15 zł); zrealizowano także dostawę i montaż wiat przystankowych, na które to przeznaczono 146 948,10 zł,
 - 10 inwestycji na drogach powiatowych, w tym budowę chodnika (w Woli Kisielskiej - 155 348,15 zł, w Jedlance przy ul. Partyzantów - 62 358,87 zł, czy w Mizarach - 100 159,06 zł) oraz modernizację dróg (drogi nr 1300 L w Jamielnem oraz drogi nr 1326 L Szyszki-Jedlanka, na które wydatkowano odpowiednio 578 697,80 zł i 269 339,76 zł).
2. W 2023 zrealizowano:
- 2 budowy chodników przy drogach gminnych w miejscowościach Toczyska i Zabiele, na które wydatkowano odpowiednio 97 600,00 zł i 168 800,00 zł,
 - 15 modernizacji/budowy dróg gminnych, m.in. w miejscowościach Turzec – Szyszki (wydatkowano 241 535,71 zł) i Nowe Kobiałki (296 844,50 zł). 12 inwestycji zostało zrealizowanych w oparciu o fundusze z programu Polski Ład, w tym w Zgórznicy (1 087 906,86 zł), Starej Prawdzie (694 406,75 zł) oraz w Jagodnem (325 122,58 zł),
 - 4 modernizacje dróg gminnych wewnętrznych w miejscowościach Jamielnik-Kolonia (100 700,00 zł), Chrusty-Aleksandrówka (13 300,00 zł), Celej (101 000,00 zł), Nowa Prawda (47 340,00 zł),
 - 7 inwestycji z zakresu budowy chodników przy drogach powiatowych, w miejscowościach Wola Kisielska (98 500,00 zł), Jedlanka (50 000,00 zł), Kisielsk (99 946,85 zł), Szyszki (98 500,00 zł), Mizary (500,00 zł) Wólka Poznańska (10 800,00 zł), Jagodne (2 200,00 zł) oraz 2 modernizacje dróg powiatowych nr 1300 L w Jamielnem (600,00 zł) oraz nr 1326 L Szyszki-Jedlanka (600 zł).
3. W 2022 wykonano:
- 2 budowy chodników przy drogach gminnych w miejscowościach Toczyska (157 875, 00 zł) i Zabiele (100 000, 00 zł),
 - 10 modernizacji i przebudowy dróg gminnych, w tym w miejscowościach Kapice (164 103,61 zł), (Turzec 45 398, 18 zł), czy Stara Róża – Łosiniec (88 345,19 zł). 12 inwestycji zostało zrealizowanych dzięki programowi Polski Ład: m.in. w Aleksandrówce (8 500 ,00 zł), Rosach (9 500,00 zł), czy na odcinku Wiśniówka – Kamionka (10 000, 00 zł),
 - 2 modernizacje dróg wewnętrznych na odcinku Jamielnik – Kolonia (88 745, 00 zł) oraz w miejscowości Nowa Prawda (71 710,00 zł),
 - 6 inwestycji z zakresu budowy chodników przy drogach powiatowych, w miejscowościach Wola Kisielska (209 060, 00 zł), Jedlanka (6 000, 00 zł), Kisielsk (162 676,87 zł), Szyszki (10 500, 00 zł), Mizary (129 820,00 zł),

Jamielno (4 500, 00 zł) oraz modernizację drogi powiatowej w Starej Prawdzie - wiadukt (111 200, 00 zł).

4. W 2021 zrealizowano:

- 3 inwestycje z zakresu budowy chodników przy drogach gminnych w miejscowościach Zabiele (123 963,35 zł), Stary Jamielnik (9 000,00 zł), Toczyska (100 000,00 zł),
- 14 modernizacji i przebudów dróg gminnych, w tym w miejscowościach Nowa Prawda (132 209,82), Nowe Kobiałki (167 928,54 zł), Wiśniówka (65 699,22 zł) oraz na odcinkach pomiędzy miejscowościami: Borki – Jagodne (166 988,44 zł), Rosy – Mirek (49 400,00 zł), Stara Róża – Łosiniec (49 850,00 zł),
- 2 wykupy gruntów pod drogę w miejscowości Borki (3 243,16 zł) oraz drogę wewnętrzną w Jamielniku-Kolonii (31 988,30 zł),
- 4 inwestycje przy drogach powiatowych: budowy chodników w miejscowościach Jedlanka (74 077,50 zł), Mizary (111 485,00 zł), Szysзки (110 439,50 zł) oraz na odcinku pomiędzy Kisielskiem i Wolą Kisielską (338 742,87 zł).

5. W 2020 wykonano:

- 1 budowę chodnika w Zabelu (143 565,00 zł),
- 15 inwestycji z zakresu przebudowy i modernizacji dróg gminnych, m.in. na odcinkach pomiędzy miejscowościami: Jagodne – Zwola (96 000,00 zł), Stara Róża – Aleksandrówka (72 803,51 zł) Stare Kobiałki - Nowe Kobiałki 109 348,89 Wiśniówka - Huta Łukacz (121 925,80 zł), Kapice – Celej (209 647,92 zł),
- 5 inwestycji przy drogach powiatowych – budowy chodników w miejscowościach Jedlanka (106 600,00 zł), Jamielno (145 600,00 zł), Mizary (121 900,00 zł), Szysзки (110 999,00 zł) oraz na odcinku pomiędzy Kisielskiem a Wolą Kisielską (149 560,00 zł).

6. W 2019 zrealizowano:

- 6 inwestycji z zakresu budowy chodnika w miejscowościach Zgórznica (49 398,56 zł), Jamielno (360 581,50 zł, Mizary (6 500,00 zł) Stara Róża (449 422,17 zł), Zabiele (22 341,26 zł), Toczyska (6 000,00 zł),
- 17 inwestycji z zakresu przebudowy i modernizacji dróg, w tym w miejscowościach Róża Podgórna (123 464,58 zł), Turzec (69 630,41 zł), Wola Kisielska (23 000,00 zł), Wólka Poznańska (30 280,00 zł), Januszówka (47 467,01 zł).

Warto zwrócić uwagę na realizowane przez gminę inwestycje związane z drogami powiatowymi. Chociaż gmina nie jest właścicielem dróg, jest ona inwestorem. Wśród

takich inwestycji wymienić można budowę chodników przy drogach powiatowych i remonty nawierzchni. W 2024 roku wykonano chodniki przy drogach powiatowych o długości 861 m. Udział gminy w kosztach został określony na podstawie porozumienia z powiatem. W latach 2023 i 2024 gmina wykonała roboty budowlane, a materiały zostały dostarczone przez zarząd powiatu. W sumie wartość robót w tych latach wyniosła 1 499 330,37 zł. W roku 2025 współpraca gminy z Powiatem Łukowskim w zakresie inwestycji drogowych jest kontynuowana – Rada Gminy uchwaliła m.in. Uchwałę nr XI/80/2025 z 17 lutego 2025 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Łukowskiemu na dofinansowanie realizacji zadania „Rozbudowa drogi powiatowej nr 1325 L na odcinku Stoczek Łukowski – Turzec KM 0+000 do 6+840” położonej na terenie Gminy Stoczek Łukowski oraz Uchwałę nr XIII/89/2025 z dnia 16 maja 2025 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Łukowskiemu na dofinansowanie przebudowy dróg powiatowych położonych na terenie Gminy Stoczek Łukowski.

Gmina Stoczek Łukowski nie jest organizatorem gminnego transportu zbiorowego. Na jej terenie funkcjonują prywatni przewoźnicy:

- Wisiński Przewozy Autokarowe (na trasie Stoczek Łukowski – Warszawa),
- Plus (na trasie którego znajdują się Toczyska i Zgórznica).

Transport zbiorowy na obszarze gminy funkcjonuje głównie dzięki PKS Łuków i PKS Garwolin, z którymi gmina posiada także umowę na dowóz dzieci do szkół. Aby zapewnić lepszą dostępność transportową, podjęto decyzję o wydłużeniu linii PKS Łuków oraz utworzeniu nowych linii PKS Garwolin i dostosowaniu ich do potrzeb mieszkańców – w tym zapewnienia możliwości dojazdu uczniów do szkół.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 12 Skierniewice - Łuków, a najbliższe stacje kolejowe położone są w Jedlance i Stoczku Łukowskim. Linia nie jest obecnie obsługiwana przez pociągi ruchu pasażerskiego, ale w najbliższych latach planuje się przywrócenie ruchu. Przystanek Kobiałki zostanie jednak zlikwidowany. Na terenie Gminy pociąg zatrzymywał się będzie w miejscowości Jedlanka.

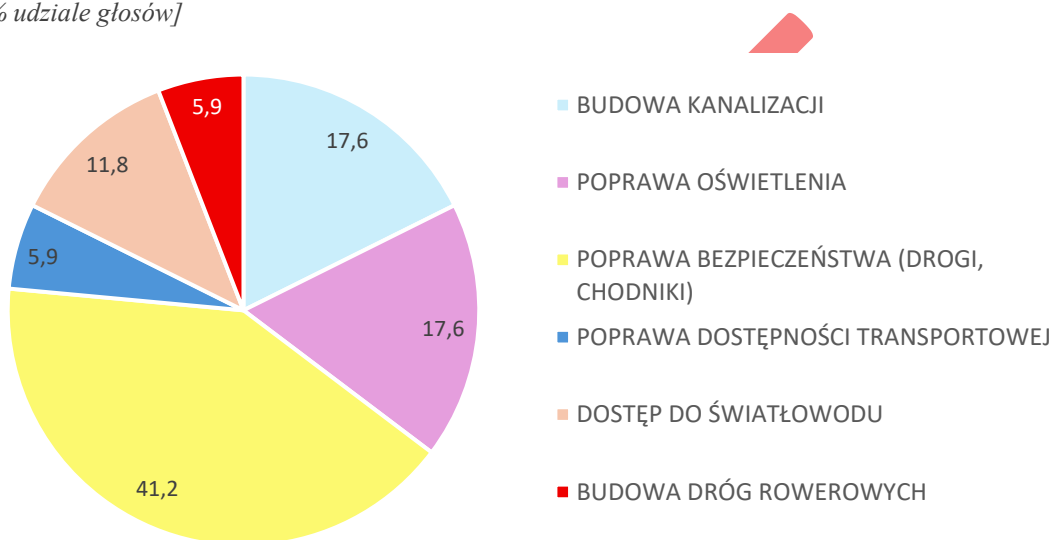
Przez gminę przebiega rowerowy Szlak Ziemi Łukowskiej, jednak nie występują tu drogi rowerowe. Szlak biegnie z południa gminy przez wsie Kisielsk i Wola Kisielska, przejeżdża przez miasto i Zgórznice, w której znajduje się Pomnik Bitwy pod Stoczkiem i biegnie dalej na wschód, w tym przez miejscowości Stary Jamielnik, Aleksandrówka i Szyszki. W Gminie Chodzież obserwowany jest brak zmian długości dróg rowerowych. Przyrostem ich długości charakteryzuje się Działdowo. Dla Gmin Brańsk i Brzeziny – brak danych w Banku Danych Lokalnych (Tabela 15).

Tabela 15. Długość dróg rowerowych w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2019-2023.

Nazwa gminy	2019	2020	2021	2022	2023
Działdowo	4,1	6,2	6,2	6,4	7,0
Chodzież	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Stoczek Łukowski	-	-	-	-	-

Źródło: GUS

Wykres 12. Poruszane tematy i propozycje działań mieszkańców z sekcji „Infrastruktura i komunikacja” [w % udziale głosów]

Źródło: wyniki badań ankietowych mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski, 2025.

Mimo że Gmina wykonuje wiele inwestycji w zakresie poprawy infrastruktury drogowej, mieszkańcy wciąż zwracają uwagę na potrzebę poprawy bezpieczeństwa. Jeden z postulatów został zrealizowany już z końcem sierpnia tego roku – wymieniono wszystkie oprawy oświetlenia drogowego przy jednoczesnym wzroście poziomu energooszczędności. Działania z zakresu urządzeń infrastruktury sieciowej, które prowadzi gmina, zostaną omówione w kolejnym podrozdziale.

5.2.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Infrastruktura sieciowa jest kluczowym elementem rozwoju jednostek samorządu terytorialnego i stanowi fundament poprawy jakości życia ich mieszkańców. Rozwój tej infrastruktury wymaga natomiast znacznych nakładów finansowych: budowa, utrzymanie oraz efektywne zarządzanie infrastrukturą siecią zajmują istotną część lokalnych budżetów samorządowych. To władze lokalne odpowiadają za decyzje dotyczące alokacji środków na nowe projekty, modernizacje oraz utrzymanie istniejących struktur. Gospodarką wodno-kanalizacyjną w Gminie Stoczek Łukowski zarządza Zakład Wodociągów i Kanalizacji (Stare Kobiałki 107A).

5.2.2.1 Wodociągi

W latach 2019-2023 w Gminie Stoczek Łukowski z instalacji wodociągowej korzystało ponad 92% mieszkańców (Tabela 18). Sieć wodociągowa obejmuje przy tym wszystkie miejscowości gminy. Mieszkańcy, którzy nie są przyłączeni do sieci, znajdują się w sporym od niej oddaleniu i nie decydują się z niej korzystać ze względów ekonomicznych, chociaż brak przyłączenia skutkować może wyższymi wydatkami.

Tabela 16. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.

Gmina	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stoczek Łukowski	92,3	92,4	92,5	92,4	92,5	92,6

Źródło: GUS BDL

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski w 2023 roku odbywało się z 2 ujęć wód podziemnych tj.:

- Ujęcia wody w Starej Prawdzie,
- Ujęcia wody w Zgórznicy.

W obu tych ujęciach znajdują się po dwie studnie głębinowe, pracujące naprzemiennie:

- Studnia nr 1 w Starej Prawdzie o wydajności 2880 m³/d,
- Studnia nr 2 w Starej Prawdzie o wydajności 960 m³/d
- Studnia nr 1 w Zgórznicy o wydajności 624 m³/d,
- Studnia nr 2 w Zgórznicy o wydajności 1032 m³/d.

Studnię rezerwową dla Gminy stanowi ponadto głębinowa studnia w miejscowości Nowa Prawda, posiadająca wydajność 1258,026 m³/d. W 2023 roku rozpoczęto także prace przygotowawcze do budowy studni nr 3 w Zgórznicy, która pełni funkcję zastępczą. Prace te zostały zakończone wraz z podłączeniem studni. Ponadto studnia nr 1, będąca najdłuższą działającą studnią (od 1974 roku), zostanie poddana likwidacji.

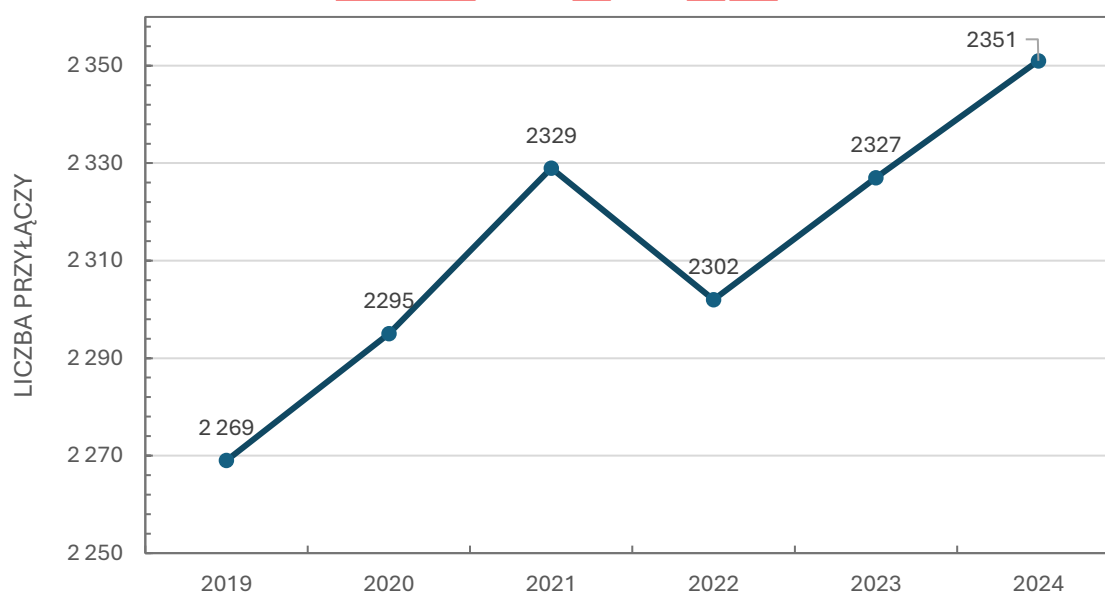
Tabela 17. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w km w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2020-2024.

Gmina	2020	2021	2022	2023	2024
Brańsk	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0
Brzeziny	138,6	140,3	143,0	145,0	147,7
Chodzież	114,8	115,9	117,2	117,7	119,8
Działdowo	117,5	118,1	119,1	116,1	116,6
Stoczek Łukowski	125,8	125,8	126,0	126,2	128,5

Źródło: GUS BDL i Raport o stanie Gminy Stoczek Łukowski z lat: 2023, 2022, 2021, 2020

Długość sieci wodociągowej w gminach z grupy analizy porównawczej została przedstawiona w Tabeli 17. Cechuje się ona niewielką dynamiką zmian. Największy przyrost długości obserwowany jest w Gminie Brzeziny, której to sieć jest także najdłuższa (147,7 km w 2024 r.) spośród analizowanych jednostek. W Gminie Stoczek Łukowski długość sieci wodociągowej w latach 2020-2024 była w zasadzie stała, z przyrostem o 200 m pomiędzy kolejnymi latami i o 2,3 km w ostatnim roku analizy – wynika to z faktu, że większość wodociągów została zbudowana w gminie po 2001 roku i obejmuje wszystkie jej miejscowości.

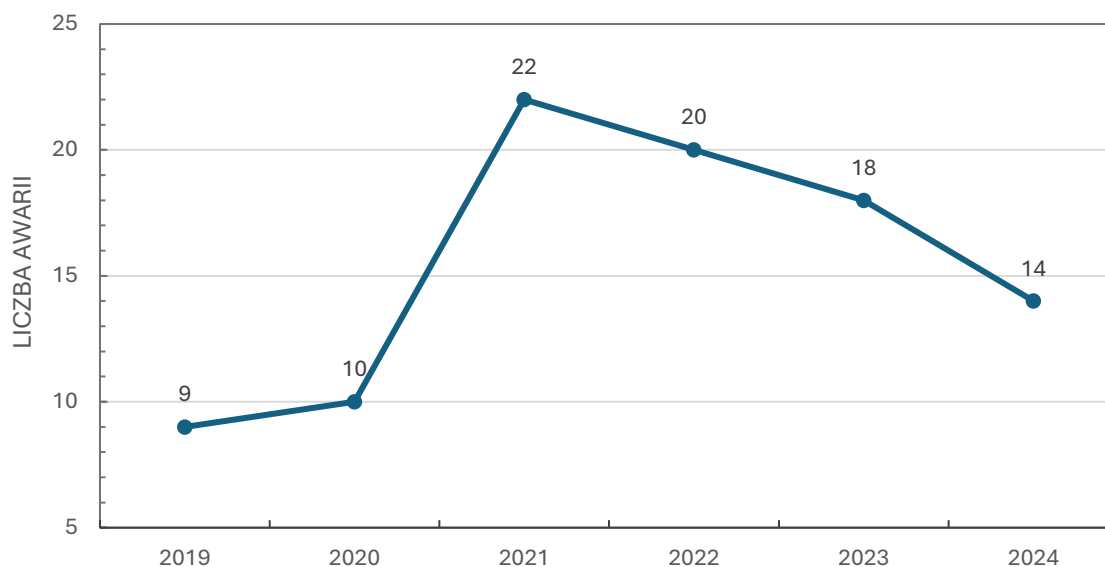
Wykres 13. Liczba przyłączy budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.

Źródło: GUS BDL

Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w Gminie Stoczek Łukowski wzrastała do roku 2021 (Wykres 14), jednak zmalała po roku 2022. W latach 2019-2024 w Gminie Stoczek Łukowski liczba awarii sieci wodociągowej gwałtownie wzrosła w 2021 (Wykres 15.) – było to 12 incydentów więcej niż w roku poprzednim. Powodów zwiększonej liczby awarii i zmniejszonej liczby przyłączy można upatrywać się zarówno w związku z niedokładnością danych udostępnianych przez GUS, jak i przestarzałymi instalacjami.

Wykres 14. Liczba awarii sieci wodociągowej w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.

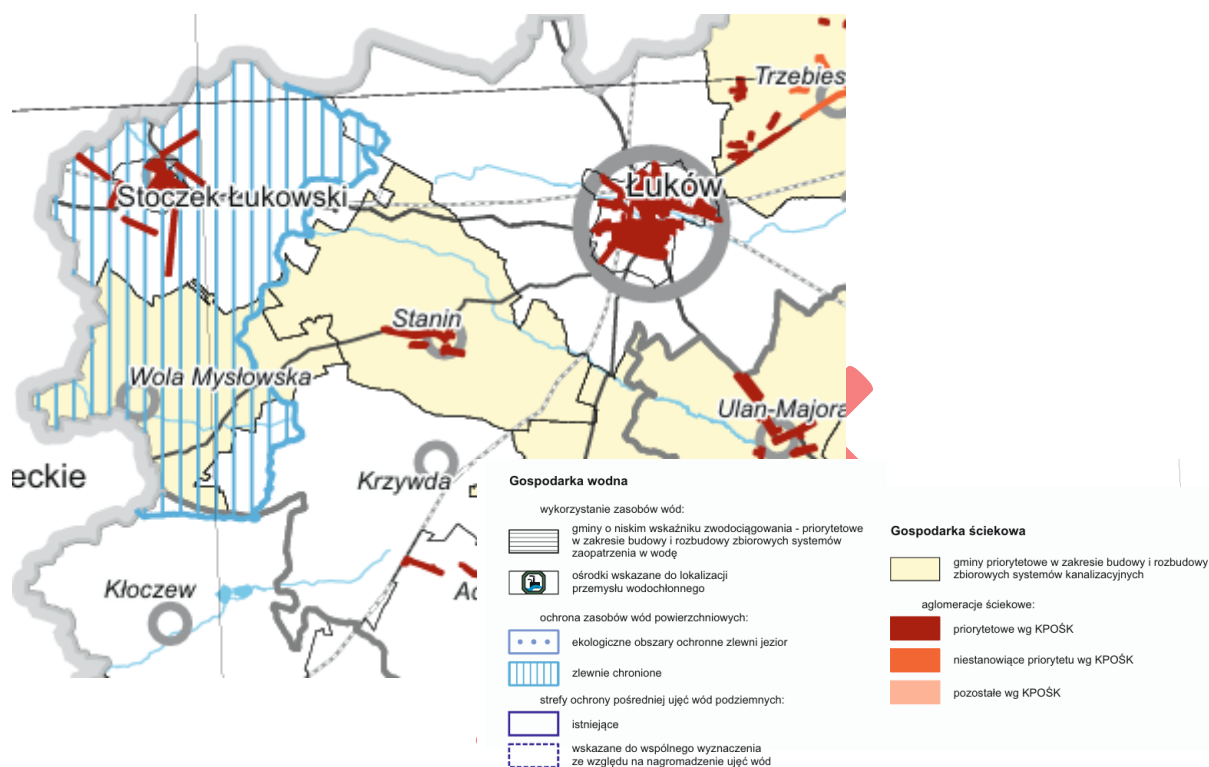

Źródło: GUS BDL

5.2.2.2 Kanalizacja

Uchwałą Nr XXIII/158/20 Rady Gminy Stoczek Łukowski ustalono obszar i granice aglomeracji Wola Kisielska, w rozumieniu ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku. Podlega ona zapisom i działaniom wyznaczonym w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Celem KPOŚK jest realizacja inwestycji, w wyniku których ograniczony zostanie zrzut niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a dzięki temu zapewniona zostanie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Aglomeracja w Gminie Stoczek Łukowski obejmuje miejscowości Wola Kisielska, Kisielsk, Mizary, Stara Prawda, Jamielne, Zgórznica, Zabiele, Nowa Prawda, Stare Kobiałki (Rysunek 7.) i obejmuje liczbę mieszkańców RLM=2142. Jest wyposażona w oczyszczalnię ścieków „Dębina”, a procent skanalizowania w obrębie aglomeracji wynosi 98,41%. W obrębie aglomeracji nie przewiduje się dalszych inwestycji. Mieszkańcy niepodłączeni do sieci korzystają z indywidualnego systemu oczyszczalni ścieków, który stanowi 1 przydomowa oczyszczalnia ścieków, obsługująca 7 stałych mieszkańców, a 27 stałych mieszkańców aglomeracji korzysta ze zbiorników bezodpływowych.

Rysunek 7. Gospodarka wodno-ściekowa - PZPWL 2015

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego 2015

W Gminie Stoczek Łukowski proces oczyszczania ścieków prowadzony jest przez nowoczesną oczyszczalnię ścieków komunalnych „Dębina” w Woli Kisielskiej. W ostatnich latach, w wyniku prowadzonej rozbudowy, wydajność hydrauliczna oczyszczalni wynosiła 590 m³/d, odbierając tym samym ścieki ze wszystkich miejscowości przeznaczonych do skanalizowania. Rozbudowa instalacji polegała na budowie drugiego ciągu technologicznego mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków. Działa ona w oparciu o nityfikująco-denitryfikujący osad czynny z tlenową stabilizacją osadu w systemie technologicznym „BIO-PAK”. Ponadto dzięki realizacji tej inwestycji możliwe jest zagospodarowanie osadu w celach rolniczych lub przyrodniczych – chociaż osadów tych powstaje niewiele. Udział korzystających mieszkańców z kanalizacji do 2023 roku był jednak niski i nie przekraczał 35%. W 2022 roku ogłoszono postępowanie pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej w Jedlance, Szyszkach, Jamielniku Kolonii, Chrustach, Starym Jamielniku i Toczyskach w formule zaprojektuj i wybuduj o łącznej długości 17 km.”. W 2023 i 2024 roku wykonano projekt sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Toczyska, Szyszki, Jedlanka oraz Nowy Jamielnik. Dalsze etapy projektu uzależnione są jednak od otrzymania przez gminę dofinansowania. W 2024 roku proces projektowy w całej miejscowości Jedlanka zakończył się w 2025 roku. W 2024 roku wybudowano także sieć kanalizacyjną o długości 3,5 km. Zrealizowanie kolejnych inwestycji spowoduje, że kanalizacją zostanie objęte 72% mieszkańców gminy. Na wykonanie zadania gmina uzyskała finansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych i otrzymała 6 178 063,45 zł.

Tabela 18. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.

Gmina	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stoczek Łukowski	31,3	32,8	33,4	33,7	34,3	35,9

Źródło: GUS.

W 2023 roku rozpoczęto także inwestycję polegającą na budowie lokalnej oczyszczalni ścieków w Starej Róży oraz pierwszego etapu kanalizacji sanitarnej. Zostało ono zrealizowane w 2024 roku, a z kanalizacji korzysta $\frac{2}{3}$ mieszkańców oraz Zespół Oświatowy w Starej Róży. Gmina pozyskała na zadanie dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, wynoszące 3 179 720,00 zł. Koszt całego zadania wyniósł 4 777 677,00 zł.

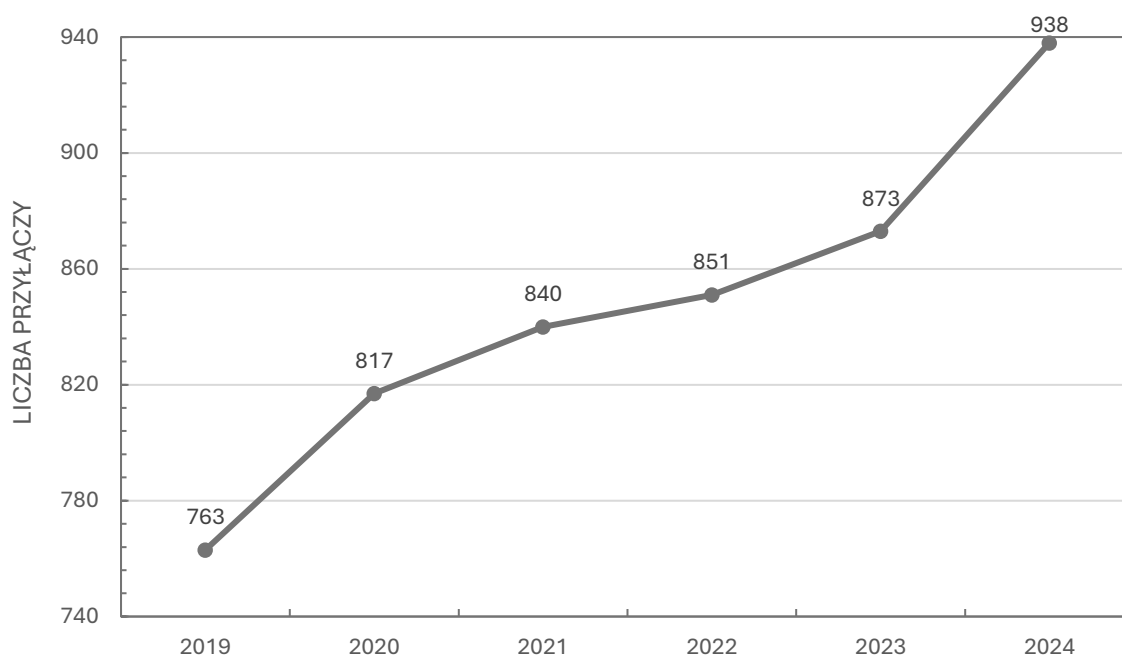
Tabela 19. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w km w Gminie Stoczek Łukowski na tle Gmin z analizy porównawczej w latach 2019-2024.

Gmina	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brańsk	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Brzeziny	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Chodzież	79,1	80,3	81,7	82,1	83,8	84,0
Działdowo	50,3	50,5	50,5	50,8	58,0	61,8
Stoczek Łukowski	54,2	54,2	54,2	54,2	54,2	57,6

Źródło: GUS BDL

Gmina Stoczek Łukowski w latach 2019-2024, a także pozostałe gminy z analizy porównawczej wykazywały się małą dynamiką zmian pod względem długości czynnej sieci kanalizacyjnej (Tabela 19.). Największy przyrost długości sieci kanalizacyjnej zauważyć można w Gminie Chodzież, chociaż nie są to zmiany większe niż 1,7 km. Posiada ona także najdłuższą sieć czynnej kanalizacyjnej w 2023 roku.

Wykres 15. Liczba przyłączy budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.

Źródło: GUS BDL

Od roku 2019 stale wzrasta liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej mimo braku wzrostu długości sieci w analizowanych latach (Wykres 16.). Po wykonaniu omawianych wyżej inwestycji, długość ta zwiększy się. Jest to pozytywny przejaw rozwoju infrastruktury, która jest nowoczesna i stale modernizowana oraz rozwijana. Siecią kanalizacyjną nie będą mogli jednak zostać objęci wszyscy mieszkańcy, ze względu na przyczyny ekonomiczno-techniczne – niemożliwe byłoby poprowadzenie sieci na tereny zabudowy rozproszonej.

Tabela 20 Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych w Gminie Stoczek Łukowski.

Gmina	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Przydomowa oczyszczalnia ścieków	9	9	9	9	29	37
Zbiorniki bezodpływowe	1 192	1 192	1 202	1 205	1 210	953

Źródło: GUS BDL

W analizowanych latach przyrastała liczba zbiorników bezodpływowych (Tabela 20) – do roku 2024, kiedy to liczba ta zmalała, prawdopodobnie w związku ze wzrostem liczby przydomowych oczyszczalni ścieków. W roku 2023 obserwowany jest bowiem nagły wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków kontynuowany w kolejnym roku. W 2025 roku zostało wykonane około 80 projektów, a w następnych latach przewidywane są kolejne realizacje. Aby uniknąć budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w sytuacjach, gdy możliwe byłoby podłączenie do sieci kanalizacyjnej, gmina ustanowiła dodatkowy warunek do otrzymania dotacji – w gospodarstwie domowym muszą znajdować się co najmniej 4 osoby.

5.2.3. Sieć gazowa

Zaopatrzenie Gminy Stoczek Łukowski w ciepło oparte jest głównie na indywidualnych źródłach ciepła - na terenie gminy nie występuje bowiem scentralizowany system ciepłowniczy. Potrzeby cieplne występujące w gminie dotyczą ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, przemysłowych, przygotowania ciepłej wody, wentylacji oraz potrzeb technologicznych. Do 2020 roku z sieci gazowej nie korzystało żadne gospodarstwo domowe (Tabela 21).

Tabela 21. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2023.

Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stoczek Łukowski	0	0,8	0,9	1,0	2,0	4,8

Źródło: GUS.

Przez teren Gminy przechodzi gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, stanowiąc odgałęzienie od magistrali gazowej DN 500 relacji Puławy – Warszawa. Doprowadza on gaz do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia w Stoczku Łukowskim. Trasa gazociągu przebiega przez wsie Kienkówka, Nowa Prawda oraz Stara Prawda. Przez wiele lat mieszkańcy nie byli zainteresowani przyłączaniem do sieci gazowej ze względu na wysokie koszty eksploatacji urządzeń gazowych. W ostatnich latach nastąpiła jednak rozbudowa sieci gazowej o 20 km, co obrazuje Tabela 22. Ponownie najdłuższą siecią charakteryzuje się Gmina Chodzież, której czynna sieć gazowa jest prawie dwukrotnie dłuższa od tej znajdującej się w Stoczku Łukowskim. Dużą dynamiką zmian charakteryzuje się w tym zakresie także Gmina Brzeziny, której długość sieci wzrosła o 15,3 km. Wskazuje to na zmiany w kierunku odchodzenia od tradycyjnych źródeł ogrzewania, opartych na paliwach stałych i obrazuje stopniowe rozszerzanie się sieci gazowej także na obszarach wiejskich.

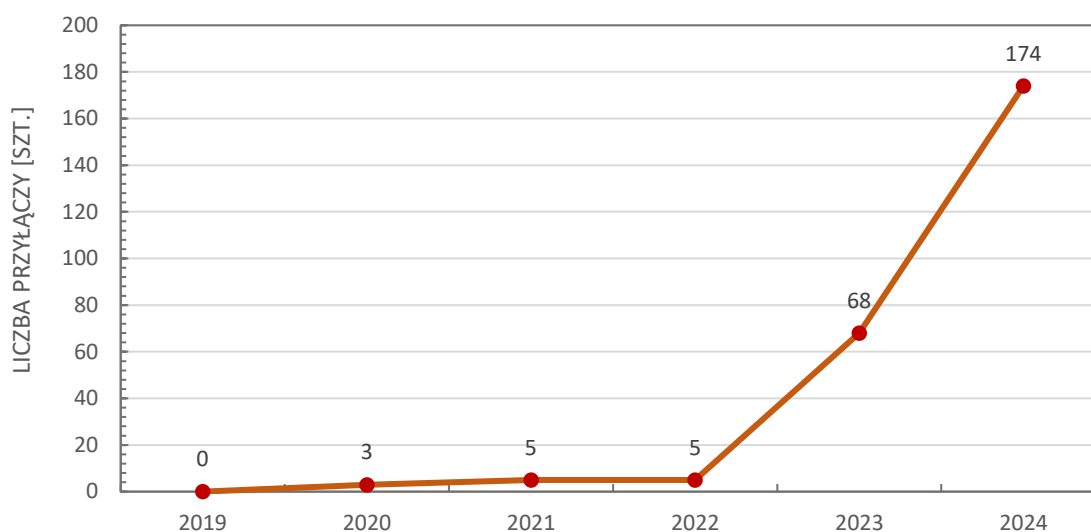
Tabela 22. Długość czynnej sieci gazowej w km w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2019-2023.

Gmina	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brańsk	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Brzeziny	0,5	1,8	11,4	15,8	15,8	16,2
Chodzież	45,7	46,5	46,5	48,0	49,2	49,6
Działdowo	21,9	23,2	23,7	26,3	27,9	28,2
Stoczek Łukowski	5,9	6,5	6,5	6,5	13,6	17,8

Źródło: GUS BDL

Liczba przyłączy gazowych budynków mieszkalnych oraz niemieszkalnych w Gminie Stoczek Łukowski wzrosła skokowo pomiędzy rokiem 2022 a rokiem 2023 (Wykres 17.) – w ciągu roku wykonano budowę 63 przyłączy. Znajdują się one w Zabelu, Starych Kobiałkach, Woli Kisielskiej i Kisielsku.

Wykres 16. Liczba przyłączy budynków mieszkalnych i niemieszkalnych do sieci gazowej w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2020-2024.

Źródło: GUS.

Należy mieć jednak na uwadze fakt, iż decyzja o rozbudowie sieci gazowej nie zależy bezpośrednio od gminy, lecz od Polskiej Spółki Gazownictwa (PSG), która jest operatorem systemu dystrybucyjnego gazu w Polsce. PSG kieruje się przede wszystkim opłacalnością inwestycji oraz możliwościami technicznymi. *Plan Rozwoju Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. na lata 2024-2028* nie zakłada inwestycji na terenie Gminy Stoczek Łukowski.

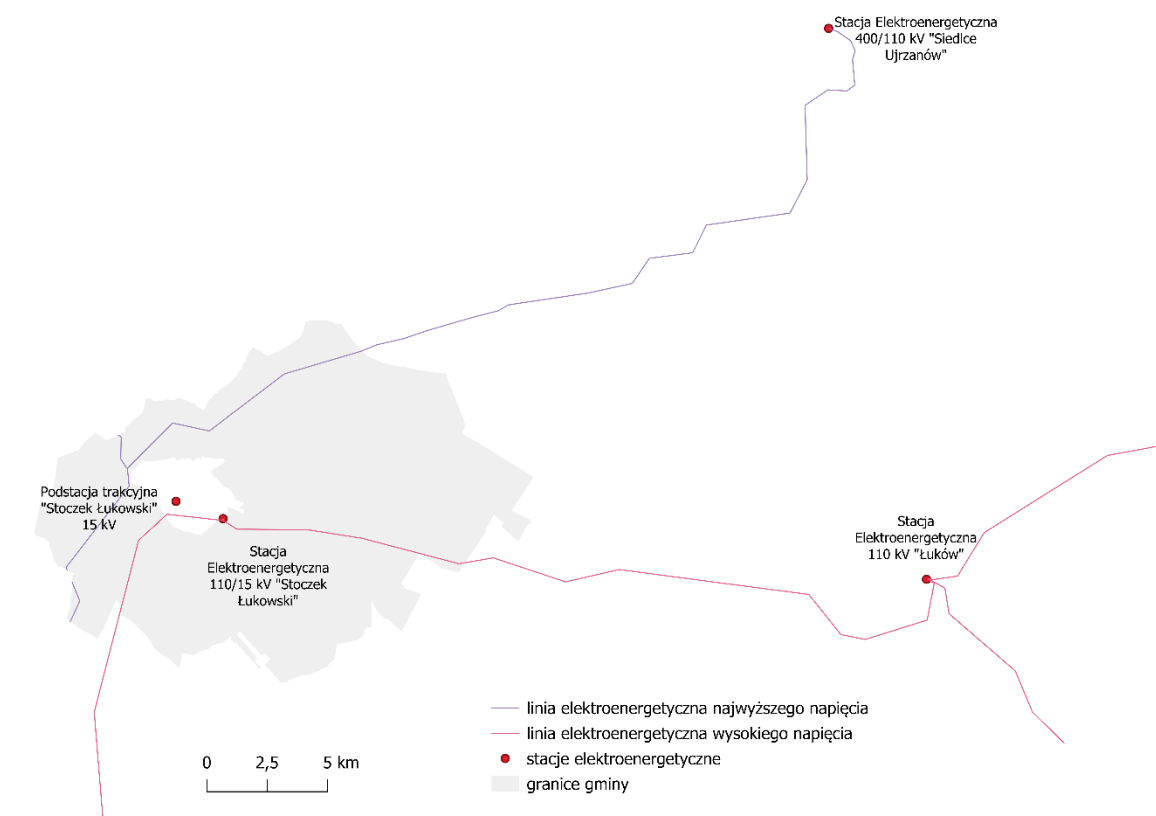
5.2.4. Energia elektryczna

Obszar Gminy Stoczek Łukowski przecinają linie elektroenergetyczne wysokiego i najwyższego napięcia:

- dwutorowa linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV relacji Kozienice – Siedlce Ujrzanów/Stanisławów – Siedlce Ujrzanów,
- 110 kV Kozienice – Stoczek Łukowski – Łuków.

Linia 400 kV przebiega przez miejscowości: Rosy, Toczyska, Zgórznica, Wólka Poznańska, Jamielne, Stara Prawda, Nowa Prawda oraz Jagodne. Linia 110 kV przebiega przez teren miejscowości Borki, Nowa Prawda, Stara Prawda, Stare Kobiałki, Nowe Kobiałki, Jamielnik-Kolonia, Szyszki i Jedlanka. Gmina jest zasilana ze stacji elektroenergetycznych 110/15 kV „Stoczek Łukowski”, znajdującej się na terenie gminy oraz ze stacji 110 kV w Łukowie. (Rysunek 8.).

Rysunek 8. Przebieg linii najwyższego i wysokiego napięcia energetycznego na terenie Gminy Stoczek Łukowski.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDOT10k

Linie przebiegające przez Stoczek Łukowski zlokalizowane są głównie na terenach rolnych, jednak w kilku miejscach położone są w stosunkowo niedalekich odległościach od zabudowy lub nawet krzyżują się z terenami budowlanymi. Mogą one wpływać na organizmy żywe poprzez oddziaływanie dwóch niezależnych składowych pola elektroenergetycznego – elektrycznej i magnetycznej, dlatego ważne jest zachowanie odpowiedniej odległości linii od zabudowy. Przyczyną powstawania pola elektrycznego jest napięcie istniejące pomiędzy poszczególnymi jej przewodami fazowymi, a ziemią. Z kolei prąd płynący tymi przewodami jest przyczyną powstawania pola magnetycznego. Poziomy pól elektrycznych i magnetycznych wytwarzanych przez linie i stacje elektroenergetyczne podlegają ograniczeniom w miejscach przebywania i zamieszkania ludzi zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zgodnie z przepisami dla pola elektrycznego o częstotliwości 50 Hz dopuszczalna wartość natężenia wynosi 10 kV/m. Dodatkowo na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, natężenie pola elektrycznego nie może przekraczać wartości 1kV/m. Poniżej tej wartości przebywanie ludności, w tych obszarach, nie podlega ograniczeniom. Natężenie pola magnetycznego o częstotliwości 50 Hz, nie powinno przekraczać 60 A/m.

Linie elektroenergetyczne o napięciu 110 kV i 400 kV na terenie gminy przebiegają w bezpiecznych odległościach od zwartej zabudowy mieszkalnej – co warunkują między innymi przepisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów

wzdłuż tych linii. Podobnie przedstawia się lokalizacja podstacji elektroenergetycznych i stacji telefonii komórkowej.

„Ocena poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego” została wykonana na podstawie pomiarów wykonanych w 2023 roku przez Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Jeden z punktów pomiarowych znajdował się w miejscowości Jamielnik-Kolonia (dokładny adres: Jamielnik-Kolonia 11) w Gminie Stoczek Łukowski. Wynik z 0,5 godz. pomiaru wyniósł $<0,5$ V/m, co oznacza, że średnia ze 180 pomiarów chwilowych wyniosła mniej, niż dolny próg czułości sondy pomiarowej, którą wykonywano pomiary. Nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku.

Zgodnie z Planem Rozwoju Sieci Przesyłowej na lata 2025-2034, Polskie Sieci Elektroenergetyczne zakładają rozbudowę rozdzielni 400 kV w stacji 400/110 kV Siedlce Ujrzanów dla przyłączenia magazynu energii Stoczek – jest to linia najwyższego napięcia przechodząca przez teren gminy.

5.2.5. Energia pochodząca z odnawialnych źródeł energii.

W obliczu globalnych wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi, rosnącymi kosztami energii oraz koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, inwestowanie w odnawialne źródła energii (OZE) staje się nie tylko ekologicznym, ale również ekonomicznym priorytetem dla samorządów oraz mieszkańców. W wyniku wykorzystania dostępnych technologii oraz uwarunkowań środowiskowo-prawnych najłatwiejsze jest uzyskiwanie dwóch rodzajów: energii elektrycznej (panele fotowoltaiczne) oraz energii cieplnej (kolektory słoneczne). Pozostałe typy energii – wiatrowa, wodna, geotermalna, biomasy mają swoje specyficzne zastosowania oraz różne możliwości wykorzystania w zależności od lokalnych warunków.

Na terenie Gminy Stoczek Łukowski występują kolektory słoneczne i instalacje fotowoltaiczne. W 2022 roku zostało w całości wykonane zadanie pod nazwą „Montaż instalacji OZE w Gminie Stoczek Łukowski”, realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 Osi priorytetowej 4 – Energia przyjazna środowisku. Całkowita wartość projektu wyniosła 7 350 850,83 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 3 421 374,9 zł. W ramach tej inwestycji zainstalowano 288 kolektorów słonecznych oraz 253 instalacje fotowoltaicznych. Instalacje solarne zostały wyposażone w Inteligentny System Zarządzania Energią OZE, który posiada wbudowany moduł zdalnego przesyłu danych poprzez LAN, WLAN oraz GSM oraz kalkulator redukcji zanieczyszczeń powietrza. Montaż instalacji przyczynił się do redukcji gazów cieplarnianych emitowanych do atmosfery o około 8 000 ton równoważnika CO₂ rocznie, wpływając na znaczną poprawę powietrza w gminie.

Gmina wykonała także zadania związane z instalacją OZE na potrzeby oczyszczalni ścieków „Dębina” w Woli Kisielskiej, ujęć wody w Nowej Prawdzie i Zgórznicy, Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Starych Kobiałkach, Zespołu Oświatowego w Starych Kobiałkach oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Starych Kobiałkach. Dla ujęć wody w Nowej Prawdzie i Zgórznicy oraz oczyszczalni ścieków zostały sporządzone instalacje na

gruncie o mocy odpowiednio 32 kW, 38 kW oraz 45 kW, a dla Zakładu Wodociągów i Kanalizacji, Zespołu Szkół oraz Biblioteki – instalacje na dachach budynków, odpowiednio o mocach 14 kW, 23 kW oraz 19 kW. Wykonane instalacje przyczynią się w sposób znaczący na dalszą poprawę jakości powietrza, jako że pokryją one w dużej części zapotrzebowanie tych obiektów na energię elektryczną.

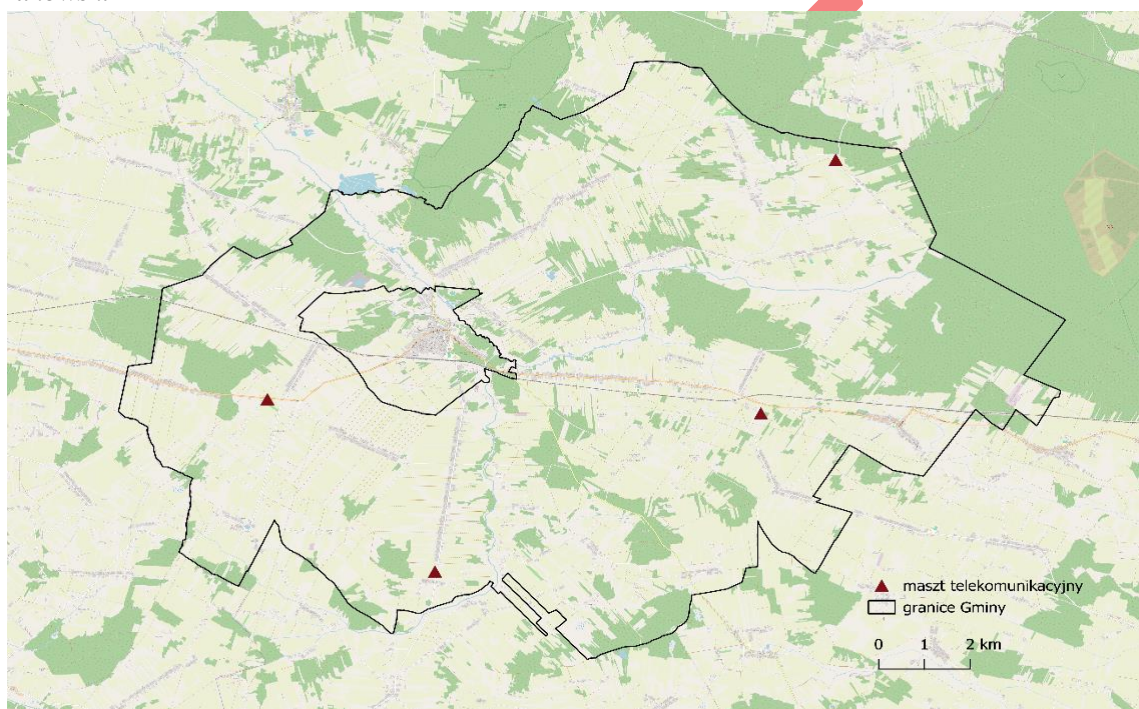
Planowana jest ponadto budowa farmy fotowoltaicznej w Starych Kobiątkach, a także farmy wiatrowe, pod które przeznaczono 6 lokalizacji – obecnie sporządzany jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszarów pod elektrownie wiatrowe na terenie gminy.

PROJEKT

5.2.6. Sieć telekomunikacyjna

Na terenie Gminy Stoczek Łukowski dostępność do telekomunikacji jest powszechna. Gmina znajduje się w zasięgu wszystkich działających na rynku operatorów telefonii komórkowej. Na terenie Gminy Stoczek Łukowski znajdują się 4 stacje bazowe telefonii komórkowej operatorów Orange Polska, T-Mobile Polska S.A. oraz P4 Sp. z o.o. Znajdują się one w Nowej Prawdzie, Róży Podgórnej, Jamielniku-Kolonii oraz Januszówce (Rysunek 9.). Ponadto w mieście Stoczek Łukowski znajdują się 2 kolejne stacje, w tym także operatora Polkomtel Sp. z o.o.

Rysunek 9. Rozmieszczenie bazowych stacji sieci telefonii komórkowej w Gminie Stoczek Łukowski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDOT10k i SI2PEM

Zgodnie z Raportem „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu” przygotowanym przez Instytut Łączności, wykazano, że w gminie znajduje się 3 310 punktów adresowych, w tym na koniec marca 2025 roku w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych było 3 130 punktów adresowych. 180 punktów pozostawało bez zasięgu, a białych plam NGA, czyli punktów adresowych, które nie znajdują się w zasięgu sieci dostępu do internetu umożliwiającej świadczenie usług dostępowych o przepustowości co najmniej 30 Mb/s, było 214. Od początku roku 2023 do końca marca 2025 roku zgłoszono 20 zapotrzebowań na internet. Rzeczywisty zasięg posiada zatem 89,58% adresów, teoretyczny zasięg stanowi 4,77%, a punkty adresowe pozostające poza zasięgiem to 5,44%. Prawie wszystkie punkty adresowe (96,23%) posiadają dostęp do internetu o przepustowości 1000 MB/s. Mniej niż 2% adresów w Stoczku Łukowskim jest w zasięgu internetu o przepustowości nie większej niż 80 MB/s.

Wszystkie szkoły i obiekty użyteczności publicznej mają stały dostęp do Internetu za pomocą światłowodu, którego zasięg obejmuje cały obszar gminy. Zasięg światłowodowy

jest dostępny w 98,36% punktach adresowych. Pozostałe punkty adresowe pozostają w zasięgu kablowym parowym miedzianym oraz radiowym (FWA). Ponadto w Gminnej Bibliotece Publicznej w Starych Kobiałkach funkcjonuje czytelnia internetowa posiadająca 5 stanowisk z dostępem do Wi-Fi, która czynna jest w godzinach pracy biblioteki i można z niej korzystać bezpłatnie.

Zgłoszone w gminie plany inwestycyjne obejmują 324 punkty adresowe. W kolejnych 3 latach punkty te zostaną objęte zasięgiem stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych, w tym:

- 192 punkty adresowe znajdujące się już w zasięgu rzeczywistym;
- 6 punktów adresowych znajdujących się już w zasięgu wyłącznie hurtowym;
- 2 punkty adresowe znajdujące się już w zasięgu teoretycznym;
- 49 punktów adresowych znajdujących się w planie inwestycyjnym ze środków publicznych;
- 85 punktów adresowych znajdujących się w innym planie inwestycyjnym ze środków prywatnych;
- 39 punktów adresowych będących białymi plamami (bez zasięgu).

W gminie zgłoszone zostały plany inwestycyjne ze środków publicznych obejmujące 86 punktów adresowych. Zostaną zrealizowane za pomocą 1 projektu, finansowanego ze środków KPO.

WNIOSKI Z DIAGNOZY – OBSZAR TRANSPORT ORAZ INFRASTRUKTURA SIECIOWA

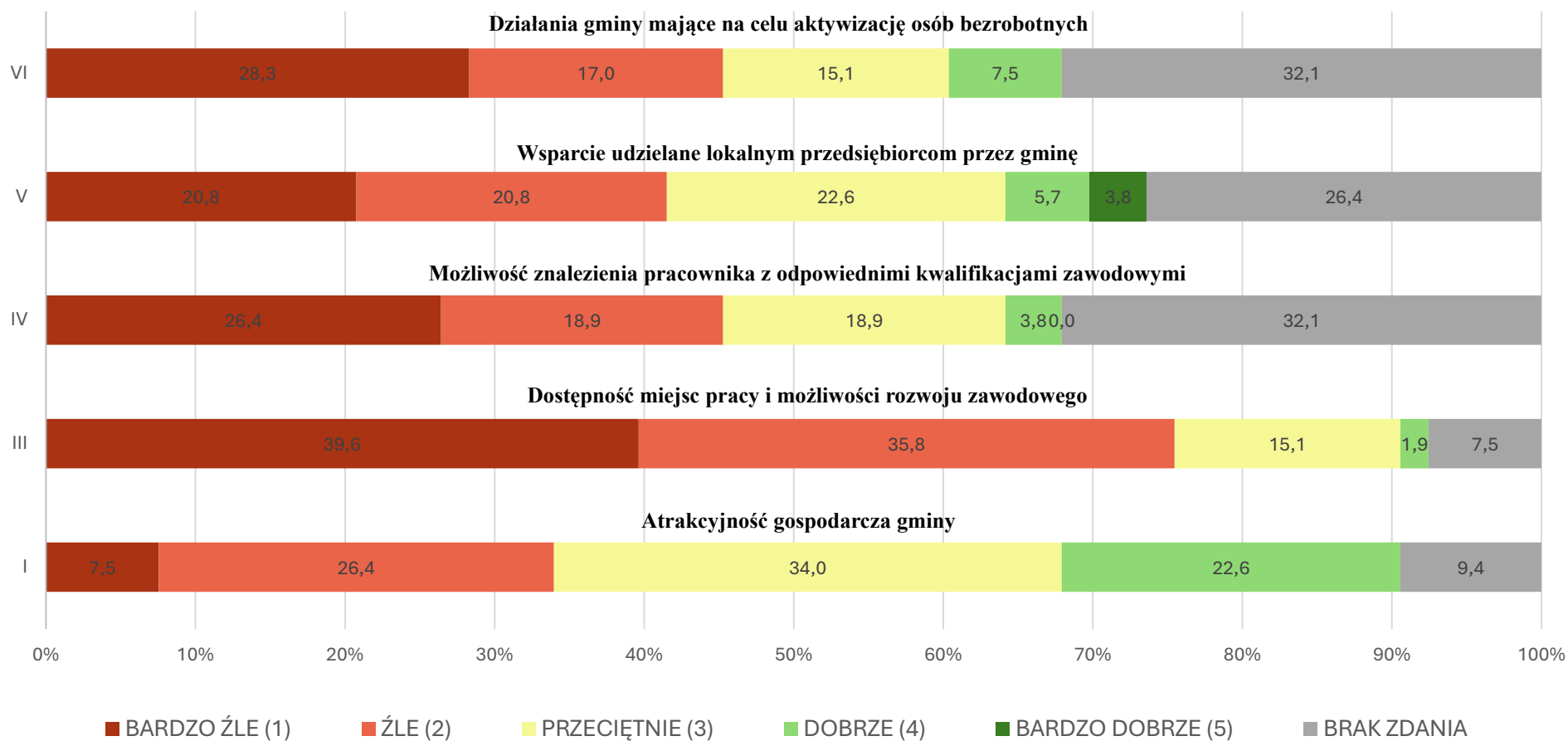
- ⇒ Polepszający się stan dróg – duży udział dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej, co znajduje odzwierciedlenie w opiniach ankietowanych mieszkańców, oceniających ten aspekt na bardzo dobrym poziomie. W latach 2020–2024 Gmina zrealizowała dziesiątki inwestycji drogowych, w tym budowy i modernizacje dróg gminnych i powiatowych oraz chodników, często przy wsparciu środków zewnętrznych (np. Polski Ład), co potwierdza aktywne podejście do rozwoju lokalnej sieci komunikacyjnej;
- ⇒ Liczne inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej, przyczyniające się do poprawy warunków życia w gminie oraz zmniejszenia presji na środowisko (nowoczesna oczyszczalnia ścieków, rozbudowa kanalizacji, inwestycje OZE), co ankietowani mieszkańcy odbierają jako pozytywny aspekt gminy (przede wszystkim poziom zwodociągowania gminy i dostęp do sieci internetowej);
- ⇒ Dostępność komunikacyjna jako jeden z aspektów ocenionych negatywnie – ankietowani zwrócili uwagę na niedostateczną liczbę połączeń w obrębie gminy i z okolicznymi miejscowościami, co może pogłębiać zjawisko wykluczenia społecznego niektórych grup w gminie;
- ⇒ Negatywnie przez mieszkańców został oceniony także aspekt dostępności do sieci gazowej, rozbudowa jej nie należy jednak do kompetencji gminy i zależy od zewnętrznych planów Polskiej Spółki Gazownictwa;
- ⇒ Dogodne położenie gminy pod względem transportowym – przez gminę przechodzą drogi krajowa, wojewódzka i liczne drogi powiatowe, które ułatwiają połączenia transportem kołowym do Warszawy i Lublina, a także do miast o znaczeniu ponadlokalnym (Łuków) i lokalnym (Stoczek Łukowski);
- ⇒ Choć DK nr 76 nie łączy dużych ośrodków, ma ona znaczenie obronne dla kraju i dlatego też powinna zostać dostosowana do odpowiednich dla tej kategorii parametrów – w związku z jej eksploatacją, może bowiem ulegać degradacji;
- ⇒ Wykluczenie transportowe osób nie posiadających środków prywatnego transportu (osób starszych, dzieci) – niewielka liczba połączeń, zwłaszcza w dni wolne od pracy i okres wakacji;
- ⇒ Możliwa poprawa dostępności dzięki przywróceniu pociągów pasażerskich na linii 12, biegnącej przez teren gminy, w której planowany jest także jeden z przystanków (Jedlanka);
- ⇒ Zdywersyfikowane źródła zaopatrzenia w wodę zapewniające bezpieczeństwo dostaw i zwiększające odporność na awarię oraz wykorzystanie nowych technologii w oczyszczaniu ścieków jest dowodem na przemyślane i strategiczne kroki podejmowane przez samorząd w tej dziedzinie gospodarki komunalnej;
- ⇒ Dobrze rozwinięta infrastruktura w obrębie aglomeracji – w obszarze aglomeracji Wola Kisielska, objętej KPOŚK, poziom skanalizowania osiąga 98,41%, co świadczy o skutecznej realizacji polityki środowiskowej na tym terenie.

Doświadczenia nabyte w trakcie jej tworzenia pozwolą na skuteczną realizację dalszych działań i planów w zakresie zagospodarowania ścieków komunalnych;

- ⇒ Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych – Gmina skutecznie ubiega się o dofinansowania inwestycji ze źródeł zewnętrznych, co zwiększa jej możliwości rozwoju infrastruktury przy braku możliwości realizacji tego typu zadań wyłącznie przy pomocy budżetu lokalnego;
- ⇒ Przez obszar gminy przebiegają linie wysokiego i najwyższego napięcia – na tym obszarze został uchwalony MPZP, aby zagospodarowanie przestrzeni na tym terenie było odpowiednie w związku z ograniczeniami narzucanymi przez tę inwestycję. Ponadto na obszarze gminy zostały przeprowadzone pomiary PEM, na podstawie których nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku;
- ⇒ Gmina realizuje zadania z zakresu inwestycji OZE – przede wszystkim z wykorzystaniem energii słonecznej. Wielu mieszkańców posiada kolektory słoneczne i panele fotowoltaiczne, takie inwestycje zostały przeprowadzone także na budynkach użyteczności publicznej (w tym szkołach, budynku oczyszczalni ścieków), przyczyniając się do promocji inwestycji z zakresu OZE, a w konsekwencji znaczącej poprawy jakości powietrza na obszarze gminy. Ponadto, w wyniku procedowanych obecnie planów i projektów, na terenie gminy powstają elektrownie wiatrowe;
- ⇒ Większość obszaru gminy pozostaje w zasięgu internetu – rzeczywisty zasięg posiada prawie 90% punktów adresowych, wszystkie szkoły pozostają w zasięgu światłowodowego, a mieszkańcy ponadto mogą skorzystać z dostępu do internetu i z komputera w Gminnej Bibliotece Publicznej;
- ⇒ Gmina zapewnia komfortową jakość życia poprzez prowadzenie licznych inwestycji z zakresu komunikacji i infrastruktury sieciowej.

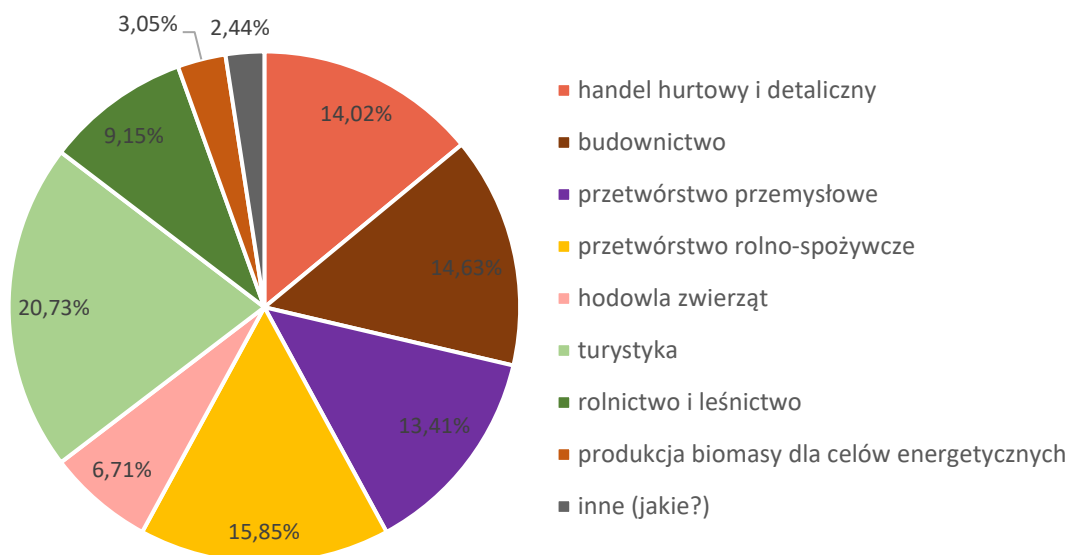
5.3. Gospodarka i rynek pracy

Wykres 17 Wyniki ankiet z obszaru "Gospodarka i rynek pracy"

Gmina Stoczek Łukowski w ostatnich latach stopniowo traci typowo rolniczy charakter, jednak gospodarstwa rolne wciąż zajmują znaczącą powierzchnię w gminie. Zgodnie z danymi z Powszechnego Spisu Rolnego (PSR) z 2020 roku, użytki rolne zajmowały 9 127,93 ha i stanowiły 52,6% powierzchni gminy. Gospodarstwa w Gminie Stoczek Łukowski charakteryzują się dość dużym rozdrobieniem i przeważają gospodarstwa rolne do 5 ha (633 gospodarstwa; PSR 2020). Gospodarstw większych niż 15 ha jest w gminie 98. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego (użytków rolnych) wynosi 6,8 ha. Następuje marginalizacja funkcji rolniczej w gminie, a uprawy są przeznaczone przede wszystkim do użytku własnego. Gminę charakteryzuje nadal produkcja mleka oraz mięsa wołowego. Ważną rolę odgrywa w gminie przemysł: przede wszystkim tartaczny i mięsny. Jedną z ważniejszych działalności w gminie jest obróbka mechaniczna elementów metalowych (roboty montersko-spawalnice). Największe przedsiębiorstwa w Stoczku Łukowskim to MIĘS-POL Adam Jończyk, H+H Polska Sp z o.o. (wytwórca betonowych prefabrykatów) oraz Deftrans Jedlanka (zajmujące się produkcją mebli). Niejednoznaczny profil gospodarczy Gminy obrazują także odpowiedzi mieszkańców (Wykres 19.). Upatrują oni rozwoju gminy zarówno w przetwórstwie rolno-spożywczym, jak i przemysłowym – co związane jest z największymi przedsiębiorstwami funkcjonującymi w gminie oraz w turystyce – w związku z niewątpliwymi walorami krajobrazowymi Stoczka Łukowskiego.

Wykres 18 Branże z największym potencjałem rozwoju w Gminie Stoczek Łukowski według ankietowanych mieszkańców

Zgodnie z danymi z Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku, wielu mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski dojeżdża do pracy poza granice gminy. Jest to uwarunkowane dobrą dostępnością transportową – drogami wojewódzką, krajową oraz powiatowymi, umożliwiającymi łatwe skomunikowanie kołowym transportem indywidualnym. Gminy z największą liczbą pracowników dojeżdżających ze Stoczka Łukowskiego przedstawiono w Tabeli 23. W sumie osób dojeżdżających do pracy z gminy

jest 1271, a przyjeżdżających z innych gmin i znajdujących tu zatrudnienie jest 295 (NSP 2021). Najlichniesza grupa dojeżdża do pracy do stolicy kraju – jako największy ośrodek miejski w Polsce zapewnia ona najbardziej różnorodny rynek pracy. Do stolicy województwa, w którym znajduje się gmina, wyjeżdża jedynie 10 osób – Lublin położony jest w podobnej czasowo odległości jak odległość ze Stoczka Łukowskiego do Warszawy i stanowi dla niej mniejszą konkurencję. Warto zauważyć, że wielu mieszkańców gminy wyjeżdża do pracy do miasta Stoczek Łukowski. Co więcej, część mieszkańców tego miasta wyjeżdża do pracy do gminy wiejskiej (56 osób; NSP 2021). Największą liczbę pracowników w gminie, mieszkających poza jej granicami, stanowią mieszkańcy Stanina – codziennie do pracy dojeżdża z tej gminy ościennej 87 osób.

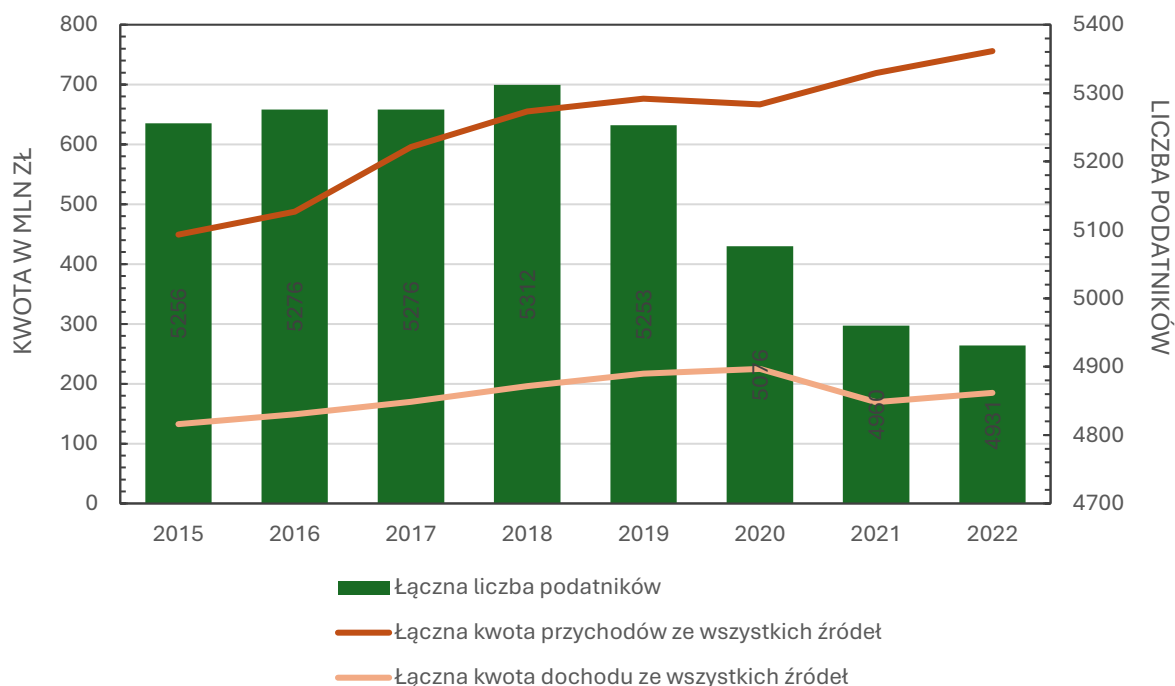
Tabela 23 Wyjeżdżający do pracy z Gminy Stoczek Łukowski

GMINA PRACY	LICZBA OSÓB
m.st. Warszawa	419
m. Stoczek Łukowski	339
m. Łuków	111
Siedlce	67
Garwolin	46
Lublin	10

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2021 – Dojazdy do pracy

W celu zobrazowania potencjału ekonomicznego Gminy Stoczek Łukowski przeanalizowano aktywność ekonomiczną mieszkańców gminy. Dane te zobrazowano na Wykresie 20. na podstawie danych dostępnych w Monitorze Rozwoju Lokalnego z lat 2015 - 2022. Pozwalają one na kompleksowe zrozumienie dynamicznych zmian w rozwoju gminy.

Wykres 19. Aktywność ekonomiczna mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski.

Źródło: Przedsiębiorczość Monitor Rozwoju Lokalnego

W początkowych latach analizowanego okresu można dostrzec wyraźne tendencje rozwojowe. Kluczowy wpływ na dynamikę rozwoju miała pandemia COVID-19, która wpłynęła na znaczne zahamowanie wzrostu liczby podatników i wysokości przychodów, a więc i dochodów. Liczne lockdowny i ograniczenia okresu pandemii negatywnie wpłynęły na wiele sektorów gospodarki. Skutkiem tego było zmniejszenie liczby osób zatrudnionych, a w konsekwencji także liczby podatników – pomiędzy rokiem 2020 a 2021 obserwowany jest ich spadek o ponad 116 osób. Dość gwałtowny spadek liczby podatników obserwuje się także pomiędzy rokiem 2019 a 2020. Może być to związane z wprowadzeniem ulgi podatkowej dla młodych osób do 26 r.ż.. Chociaż wpłynęła ona wyraźnie na liczbę podatników, nie miała przełożenia na wysokości ich przychodów. Łączna kwota przychodu, po spadku w roku 2020, w kolejnych latach rośnie. Rosną także łączne dochody podatników, które nawet przy załamaniu z lat pandemii są na wyższym poziomie niż w roku początkowym analizy. Zatem zarówno w przypadku przychodu, jak i dochodu widoczna jest tendencja wzrostowa. Wykres 21. poniżej przedstawia podział liczby podatników ze względu na źródło dochodu.

Wykres 20. Podatnicy według źródeł dochodu w latach 2015-2022 w Gminie Stoczek Łukowski

Źródło: Przedsiębiorczość Monitor Rozwoju Lokalnego

W analizowanym okresie rozpatrując źródła dochodów mieszkańców można przedstawić następujące wnioski:

- Mieszkańcy osiągający dochody z stosunku pracy oraz emeryci i renciści stanowią największą grupę podatników;
- Największą dynamikę zmian zaobserwowano w roku 2021, gdzie gwałtownie zwiększyła się liczba podatników uzyskujących dochody z więcej niż jednego

źródła (wielu spośród mieszkańców gmin wiejskich łączy pracę etatową z dochodami z niewielkich gospodarstw, które mają w posiadaniu) i znacząco spadła liczba podatników pozyskująca dochody z działalności gospodarczej

PROJEKT

Tabela 24. Dochody podatników Gminy Stoczek Łukowski w latach 2015-2022 według źródeł dochodów.

Źródło dochodu	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Dynamika
Łączna kwota dochodów ogółem z tytułu stosunku pracy	56 845 534,82	60 954 098,06	69 349 727,43	76 431 502,97	76 657 979,86	74 507 031,84	84 083 635,91	90 640 464,91	59,5% ↑
Łączna kwota dochodów ogółem z tytułu emerytury i renty	28 771 055,13	29 125 140,80	29 262 262,94	31 271 961,17	35 679 786,46	37 550 029,55	41 567 549,71	40 167 066,55	39,6% ↑
Łączna kwota dochodów ogółem z tytułu działalności gospodarczej	38 071 515,47	49 667 031,35	61 973 338,42	78 745 880,00	94 090 789,61	47 744 075,12	49 934 106,67	55 779 805,23	46,5% ↑
Łączna kwota dochodów z tytułu umów zleceń lub o dzieło	6 188 164,16	6 195 570,41	6 646 040,42	6 600 638,89	5 686 271,94	4 806 889,92	5 841 702,31	6 628 844,20	7,1% ↑
Łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu praw autorskich	228 124,69	272 602,51	350 528,90	237 165,96	287 538,23	301 649,55	254 015,15	252 378,41	10,6% ↑
Łączna kwota dochodów ogółem z tytułu najmu	294 240,09	343 914,91	350 424,49	397 278,46	555 250,70	94 564,36	690 532,21	912 318,55	210,1% ↑
Łączna kwota dochodów ogółem z innych źródeł	2 029 239,10	2 170 442,40	1 945 851,59	2 074 151,76	3 700 428,20	5 130 853,37	4 374 041,35	4 982 156,88	145,5% ↑

Źródło: Przedsiębiorczość Monitor Rozwoju Lokalnego

Tabela 24. przedstawia dochody podatników według źródła z wyszczególnieniem kwot. We wszystkich kategoriach źródeł dochodu dynamika jest wzrostowa. Ponadto z przedstawionych powyżej wartości wynika:

- Największe dochody na podatnika generują dochody z tytułu stosunku pracy;
- Znaczny wzrost obserwowany jest z dochodów z tytułu emerytur, co wskazuje na przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym;
- W gminie rozwija się działalność gospodarcza, gdyż wzrost z tytułu tych dochodów wyniósł ponad 40% między rokiem początkowym a końcowym analizy;
- Spostrzeżono znaczący spadek kwoty dochodu z tytułu najmu w 2020 roku, a następnie w 2021 roku, gwałtowny wzrost, co może wynikać z pandemii COVID-19.

W 2024 roku w Gminie Stoczek Łukowski zarejestrowane było łącznie 723 podmioty gospodarki narodowej. Nowo zarejestrowane podmioty przedstawia Tabela 25. W 2024 roku było to 47 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i 57 działalności mających osobowość prawną z sektora prywatnego – w ramach sektora publicznego nie została zarejestrowana żadna nowa działalność. Analizując poszczególne sekcje PKD 2007, najwięcej podmiotów powstało w sekcji C, zarówno wśród działalności prowadzonych przez osoby fizyczne, jak i prawne; było to odpowiednio 18 i 20 podmiotów. Po 11 nowych podmiotów zostało wpisanych z zakresu budownictwa (sekcja F). Powstało także kilka nowych działalności z sekcji handlu oraz transportu i gospodarki magazynowej.

Tabela 25. Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do rejestru REGON - Gmina Stoczek Łukowski (2024r.)

Nazwa sekcji wg PKD	Osoby fizyczne	Osoby prawne i jednostki bez osobowości prawnej (sektor prywatny]	Osoby prawne i jednostki bez osobowości prawnej (sektor publiczny]
C. Przetwórstwo przemysłowe	18	20	-
F. Budownictwo	11	11	-
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	6	6	-
H. Transport, gospodarka magazynowa	4	4	-
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	1	0
J. Informacja i komunikacja	3	3	-
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3	1	-
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1	1	-
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	1	0
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1	2	0
S. Pozostała działalność usługowa	-	7	-
T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby			
SUMA	47	57	0

Źródło: BDL, GUS

Obrazem przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski jest bilans nowo rejestrowanych podmiotów do liczby podmiotów, które zostały w danym roku wyrejestrowane. (Tabela 26.). Branże w jakich najczęściej otwierana jest działalność to przemysł i budownictwo. W Gminie Stoczek Łukowski bilans ten od lat wzrasta – dynamika liczby podmiotów zarejestrowanych rośnie szybciej niż liczby podmiotów wyrejestrowanych. Lata początkowe analizy to okres pandemii – co znacząco wpłynęło na gospodarkę i ma wpływ na mniejszą liczbę tych podmiotów.

Tabela 26. Nowo zarejestrowane podmioty w Gminie Stoczek Łukowski w porównaniu do wyrejestrowanych w latach 2020-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.

Nowo zarejestrowane podmioty					
Nazwa Gminy	2020	2021	2022	2023	2024
Stoczek Łukowski	49	59	65	66	58
<i>Brańsk</i>	18	28	13	16	18
<i>Brzeziny</i>	41	50	46	43	53
<i>Chodzież</i>	34	47	51	52	60
<i>Działdowo</i>	65	58	64	77	67
Wyrejestrowane podmioty					
Stoczek Łukowski	20	26	28	33	24
<i>Brańsk</i>	15	11	13	3	8
<i>Brzeziny</i>	18	33	29	28	30
<i>Chodzież</i>	25	21	41	41	37
<i>Działdowo</i>	25	22	33	30	27
Bilans					
Stoczek Łukowski	29	33	37	33	34
<i>Brańsk</i>	3	17	0	13	10
<i>Brzeziny</i>	16	17	17	15	23
<i>Chodzież</i>	9	26	10	11	23
<i>Działdowo</i>	40	36	31	47	40

Źródło: BDL, GUS

Porównując sytuację z pozostałymi gminami z analizy zauważyć można największą liczbę rejestrowanych podmiotów w Gminie Działdowo – charakteryzuje ona się najlepszą sytuacją gospodarczą wśród analizowanych gmin, bowiem liczba wyrejestrowanych podmiotów jest znacznie mniejsza niż nowo zarejestrowanych, co daje wyraźnie dodatni bilans. Drugą najlepszą sytuację posiada Stoczek Łukowski, który, chociaż o odmiennym trendzie (wzrost liczby podmiotów na początku analizy, spadek w końcowych), posiada porównywalne liczby podmiotów co Gmina Działdowo. Brańsk posiada najmniej nowo rejestrowanych podmiotów i duży udział podmiotów, które zostały wyrejestrowane – w 2022 roku powstało tyle działalności, co zostało wyrejestrowanych. Mimo trendu wzrostowego w Gminie Chodzież pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów, bilans, choć dodatni, jest niewielki – każdego roku wyrejestrowano ponad połowę liczby podmiotów zarejestrowanych. Podobna sytuacja występuje w Gminie Brzeziny.

Różnice w liczbie podmiotów gospodarczych w gminach o podobnym profilu mogą wynikać z kilku kluczowych czynników. Przede wszystkim, dostępność infrastruktury

(takiej jak drogi, sieci energetyczne, wodociągowe czy internetowe) może przyciągać inwestycje w niektórych gminach, podczas gdy inne mogą mieć problemy z ich rozwojem. Wsparcie dla przedsiębiorców, takie jak ulgi podatkowe, dotacje czy doradztwo, ma duży wpływ na dynamikę zakładania firm. Innym czynnikiem jest demografia – młodsze, bardziej aktywne zawodowo społeczeństwo w gminie sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości, a z kolei czynniki makroekonomiczne (np. kryzys gospodarczy czy zmiany w przepisach) mogą powodować spadek liczby firm w niektórych regionach. Ważnym aspektem jest też dostępność terenów inwestycyjnych na obszarze jednostki – ich brak może uniemożliwić rozwój przedsiębiorstw funkcjonujących obecnie na terenie gminy, a także uniemożliwić potencjalnym przedsiębiorcom ulokowanie inwestycji na danym obszarze.

W niedalekiej odległości od Gminy Stoczek Łukowski zlokalizowany jest także poligon wojskowy Jagodne. Stanowi on specyficzną możliwość rozwoju gospodarki na terenie gminy. Jako funkcjonujący obecnie obiekt ćwiczeń wojskowych, intensyfikacja użytkowania obiektu może zapewniać bazę ludnościową pod rozwój usług w gminie.

Przechodząc do kolejnego istotnego zagadnienia, jakim jest problematyka bezrobocia, warto zwrócić uwagę na sytuację na rynku pracy. Bezrobocie w Gminie Stoczek Łukowski pozostaje na niskim poziomie – liczba bezrobotnych nie przekracza 1% liczby mieszkańców. Problem bezrobocia, chociaż dotyczy pozostałe gminy powiatu łukowskiego, nie stanowi aż tak widocznego problemu w gminie.

Zgodnie z danymi na koniec roku 2023 sporządzonymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie w Gminie Stoczek Łukowski liczba bezrobotnych ogółem wyniosła 73 osoby (Tabela 27.). Najwięcej osób bezrobotnych znajduje się w mieście Łuków – stolicy powiatu. Jest to jednocześnie największa gmina powiatu – posiada 26 890 mieszkańców (GUS BDL, stan na 2024 r.). Liczba bezrobotnych więc w ogólnej liczbie mieszkańców stanowi około 1,7%. Najmniejszą pod względem liczby ludności gminą powiatu jest Wola Mysłowska. Posiada ona 4 313 mieszkańców (GUS BDL, 2024), a więc 68 osób bezrobotnych stanowi 1,6%. Przy zestawieniu liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym (wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat), można jednak uzyskać bardziej przejrzysty obraz sytuacji na rynku pracy w poszczególnych gminach (Tabela 28.).

Tabela 27. Zestawienie zbiorcze bezrobocia w poszczególnych gminach w powiecie łukowskim.

Nazwa Gminy	Liczba osób bezrobotnych stan na 31.12.2021 r.	Liczba osób bezrobotnych stan na 31.12.2022 r.	Liczba osób bezrobotnych stan na 31.12.2023 r.	Liczba osób bezrobotnych stan na 31.12.2024 r.
Adamów	101	89	90	86
Krzywdą	205	217	200	206
m. Łuków	492	498	464	474
Łuków	264	287	249	273
Serokomla	92	77	82	68
Stanin	135	129	142	126
m. Stoczek Łukowski	33	36	27	38

Stoczek Łukowski	85	83	73	74
Trzebieszów	80	87	75	69
Wojcieszków	129	118	95	113
Wola Mysłowska	70	59	68	50

Źródło: Raport o stanie Powiatu Łukowskiego za lata 2023 i 2024

Najmniejszy odsetek liczby bezrobotnych występuje w Gminie Stoczek Łukowski i Trzebieszów – poziom bezrobocia nie przekracza w nich 1,8%. Największe poziomy bezrobocia występują w Gminach Krzywda (3,7%) oraz miasto Łuków oraz Serokomla (odpowiednio 3,23% i 3,25%). W kilku gminach (Adamów, Krzywda, Serokomla, Wola Mysłowska) zauważalny jest problem długotrwałego bezrobocia – prawie 50% wszystkich osób stanowią osoby bezrobotne z tej grupy. W mieście Łuków stanowią oni prawie 40%, a w gminach z najmniejszym odsetkiem bezrobocia – Stoczku Łukowskim i Trzebieszowie, odpowiednio 36,5% i 42%. Udział długotrwale bezrobotnych jest więc wysoki w powiecie łukowskim i może sygnalizować problemy na rynku pracy.

Biorąc pod uwagę osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, stanowią oni dominującą większość osób bezrobotnych w całym powiecie łukowskim (Tabela 28.). Osoby te definiowane są zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jako:

- bezrobotni do 30. roku życia,
- bezrobotni długotrwale,
- bezrobotni powyżej 50. roku życia,
- bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia,
- bezrobotni niepełnosprawni,
- poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu lub niewykonujący innej pracy zarobkowej opiekuni osób niepełnosprawnych, z wyłączeniem opiekunów pobierających świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Tabela 28. Bezrobotni według gmin powiatu łukowskiego - stan na koniec 2024 roku.

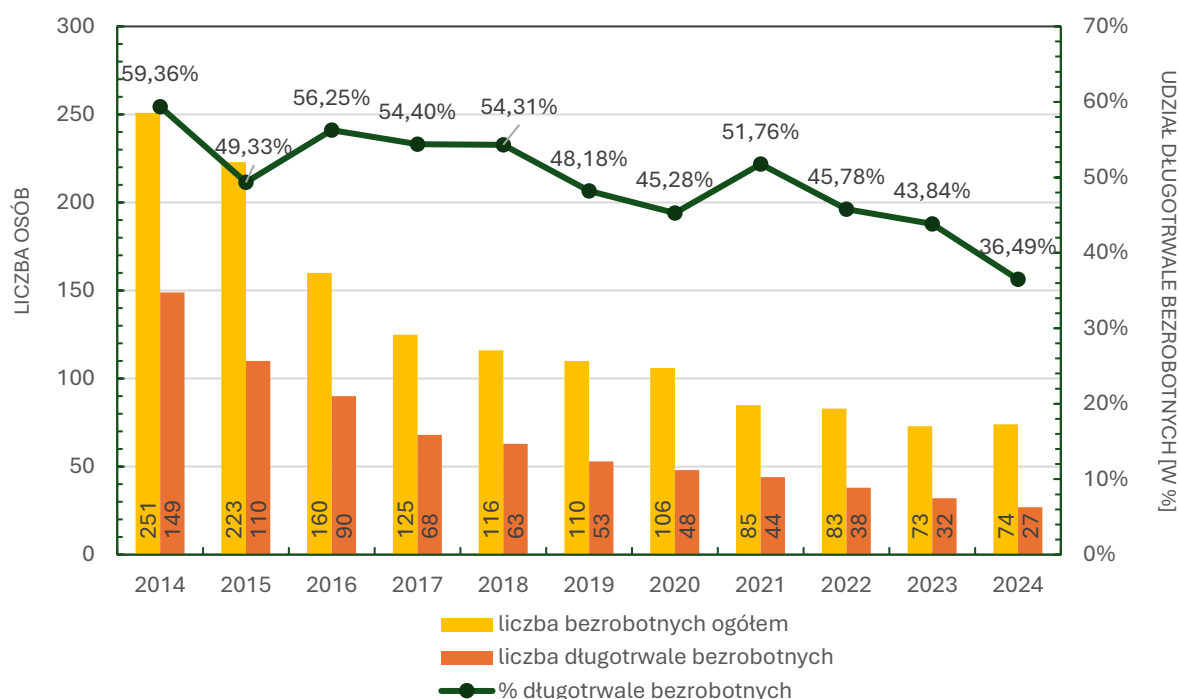
Nazwa Gminy	Liczba osób w wieku produkcyjnym – tzw. wiek zdolności do pracy	Liczba osób bezrobotnych (razem)	Zarejestrowani bezrobotni					
			Odsetek bezrobotnych (%)	liczba osób długotrwale bezrobotnych	Do 30 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Kobiety	Będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy
Adamów	2 925	86	2,94%	40	37	16	40	75
Krzywda	5 556	206	3,7%	99	68	42	126	174
m. Łuków	14 653	474	3,23%	187	139	102	262	378
Łuków	11 072	273	2,47%	94	104	53	154	220
Serokomla	2 091	68	3,25%	34	29	15	29	62
Stanin	5 316	126	2,37%	47	49	20	85	100
m. Stoczek Łukowski	1 265	38	3,00%	12	10	8	19	27

Stoczek Łukowski	4 135	74	1,79%	27	30	14	42	63
Trzebieszów	4 067	69	1,7%	29	29	14	35	62
Wojcieszków	3 710	113	3,04%	43	50	19	57	88
Wola Mysłowska	2 475	50	2,02%	29	20	8	28	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Załącznik nr 3 do sprawozdania dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie oraz BDL-GUS

Od 2014 roku w Gminie Stoczek Łukowski zauważalny był spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (Wykres 22.), mimo chwilowego ponownego wzrostu w roku 2020, który był następstwem pandemii COVID-19. Od tego czasu odsetek ten wyraźnie spada, w zeszłym roku spadając do najniższego poziomu, nie przekraczając 40%. Warto zwrócić też uwagę, że ogólna liczba bezrobotnych w skrajnych latach analizy zmniejszyła się ponad trzykrotnie – co wskazuje na znaczną poprawę warunków w gminie. Wpływ na to może mieć także zmniejszająca się liczba mieszkańców i emigracje.

Wykres 21. Stan bezrobocia w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2014-2024

Źródło: GUS BDL

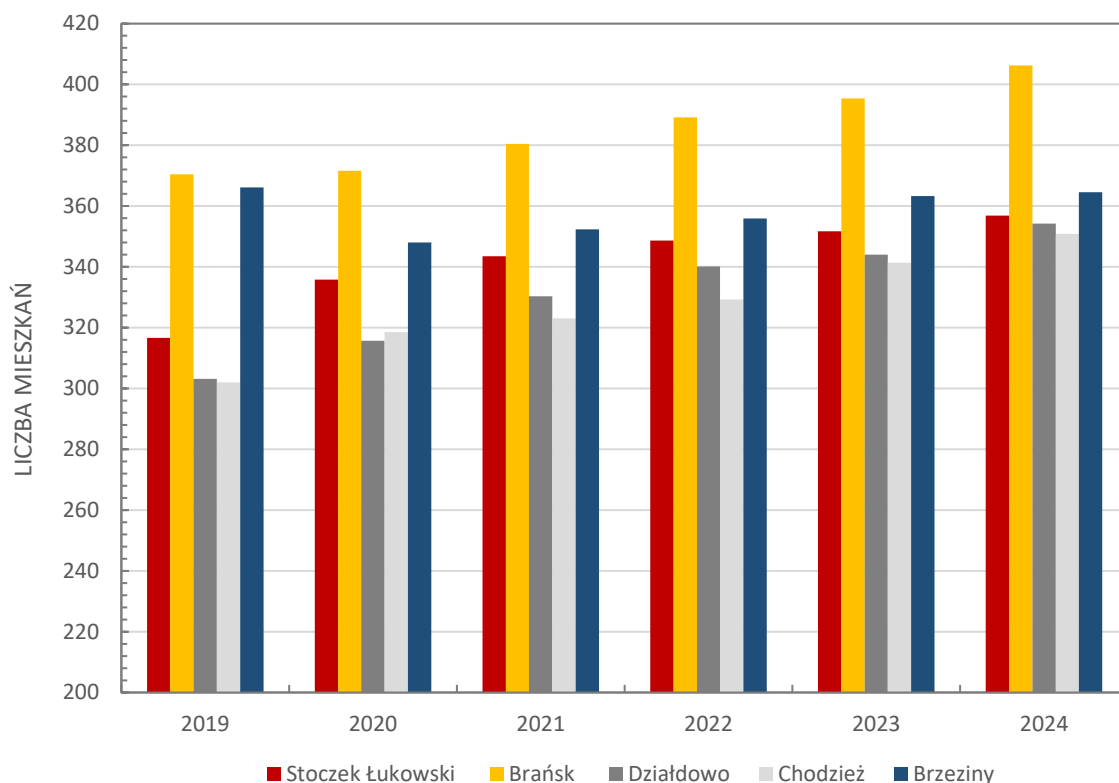
5.4. Mieszkalnictwo

Rozwój gminy nieodłącznie wiąże się z kwestią mieszkalnictwa. Odpowiednie zasoby mieszkaniowe są niezbędne do utrzymania lub zwiększenia potencjału ludnościowego danego obszaru. Tworzenie tych zasobów do czasu nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym opierało się na studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uchwalanych przez gminę. Jednym z fundamentalnych zadań samorządu jest skuteczne zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych lokalnej społeczności, zwłaszcza osób o niskich dochodach. Decyzje dotyczące alokacji zasobów mieszkaniowych powinny koncentrować się na zapewnieniu dostępu do godnego i bezpiecznego mieszkania dla wszystkich grup społecznych. Wprowadzanie odpowiednich programów mieszkaniowych oraz rozwój infrastruktury powinny zapewniać eliminację problemów związanych z niedostatecznym dostępem do mieszkań dla osób z niższymi dochodami. Gmina Stoczek Łukowski nie posiada obecnie jednak „Wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym”. W gminnym zasobie mieszkaniowym w roku 2025 znajdowało się 13 lokali. Większość z nich stanowią placówki Zespołów Oświatowych (w Szyszkach, w Toczyskach). Cztery lokale wynajmują osoby prywatne (zasoby znajdujące się w Jamielnem oraz w Kienkówce). Ponadto 2 z lokali nie są obecnie użytkowane ze względu na ich stan techniczny – muszą zostać one poddane remontowi (lokalne w Szyszkach i w Kienkówce).

Mienie komunalne Gminy stanowią także grunty (937 działek ewidencyjnych o powierzchni 236,2709 ha), budynki świetlic i remiz, a także budowle, czyli drogi, ogrodzenia czy parkingi oraz pozostałe środki trwałe.

W latach 2019 - 2023, w każdej z gmin przyjętych do analizy porównawczej, zauważalny jest wzrost liczby mieszkań na 1000 mieszkańców (Wykres 13). Gmina Stoczek Łukowski znajduje się na trzecim miejscu pod tym względem. W badanych latach w gminie można zauważyć wzrost liczby mieszkań o 40,5 na 1000 mieszkańców. Największą liczbą mieszkań w gminie w latach 2019-2023, charakteryzował się Brańsk, który jest też najmniejszą Gminą pod względem liczby ludności. Wnioski z tego wskaźnika nie wskazują jednak jednoznacznie na przyrost liczby mieszkań, ale wskazują także na zmniejszającą się liczbę mieszkańców w gminach.

Wykres 22. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.

Źródło: GUS BDL

Wskaźnik liczby oddanych mieszkań¹ do użytkowania na 1000 mieszkańców cechuje się dużą zmiennością w gminach z analizy porównawczej (Wykres 24.). Brańsk, posiadający największą liczbę mieszkań na 1000 mieszkańców, posiada bardzo niskie wartości w kontekście oddanych mieszkań, co wskazywać może na zaspokojenie rynku mieszkaniowego w obecnym czasie, ale też potencjalnie na odpływ ludności i brak chęci rozwoju w tym zakresie. Za rozwijające się w tym kierunku jednostki można uznać Działdowo, Brzeziny i Chodzież, w których obserwować można od ok. 6 do 16 oddanych mieszkań na rok w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Świadczyć to może o rozwijającym się w tych obszarach charakterze podmiejskim – jako gminy obwarzankowe mogą przyjmować dawnych mieszkańców miast, którzy, chociaż nadal znajdują w nim zatrudnienie, pragną osiedlić się na wsi, w dogodniejszych i spokojniejszych warunkach. W Stoczku Łukowskim rokrocznie przybywało ok. 2-3 mieszkań na 1000 osób (12-18 nowych mieszkań, ze wzrostami w latach 2022 i 2024: odpowiednio 23 i 26 mieszkań

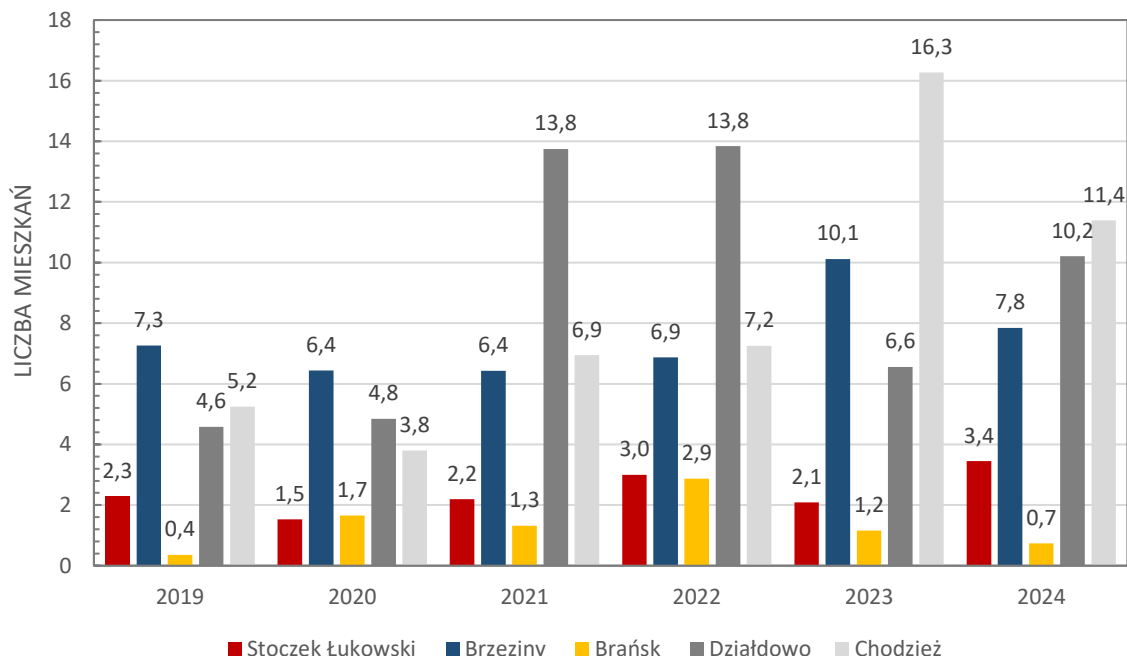
¹ Lokal składający się z jednej lub kilku izb i pomieszczeń pomocniczych, przeznaczony na stały pobyt osób - wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych; konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Źródło definicji:

ustawa z dnia 2 grudnia 1999 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2002 r. (Dz. U. z 2000 r. poz. 1, z późn. zm.)

ogółem oddanych w gminie), co świadczy o niewielkim rozwoju funkcji mieszkaniowej na obszarze gminy (Wykres 23.).

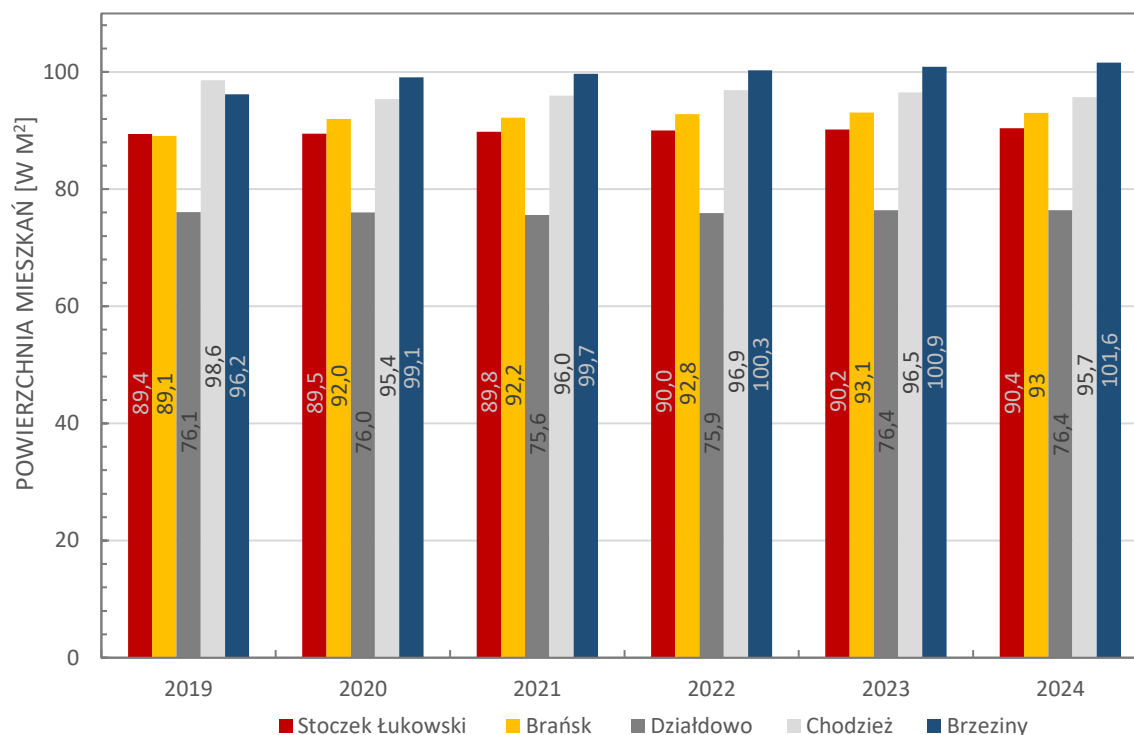
Wykres 23. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w latach 2019-2024 na tle gmin z analizy porównawczej.

Źródło: GUS

Analizując przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania w latach 2019-2024 (Wykres 25.) zauważyć można względnie stałą jej wielkość wśród gmin z analizy porównawczej. Jako że są to obszary wiejskie, w których dominuje zabudowa jednorodzinna, można wnioskować, iż zabudowa w tych gminach odstaje także od średniej krajowej - w 2024 roku średnia powierzchnia mieszkań w zabudowie jednorodzinnej wynosiła nieco ponad 130 m², tymczasem w żadnej z gmin przeciętna powierzchnia mieszkań nie przekracza 102 m². Najmniejsza powierzchnia mieszkania obserwowana jest w Działdowie, która znacząco odstaje od pozostałych gmin, różniąc się o ok. 13 metrów kwadratowych w stosunku do drugiej najniższej wartości. W Gminie Stoczek Łukowski powierzchnia 1 mieszkania nie zmieniła się na przestrzeni lat, co związane jest z niewielką liczbą nowo oddanych mieszkań w gminie.

Wykres 24. Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024 na tle Gmin z analizy porównawczej.

Źródło: GUS

Rozpatrując wielkość mieszkań wzięto również pod uwagę liczbę izb w 1 mieszkaniu (Tabela 29.). Izbą, zgodnie z definicją GUS, to każde takie pomieszczenie w mieszkaniu, które oddzielone jest od innych pomieszczeń, o powierzchni nie mniejszej niż 4 m², z dostępem do światła dziennego. Do izb zalicza się kuchnię, jednak nie zalicza się pomieszczeń takich jak łazienka, ubikacja, hol, weranda, spiżarnia. W 2024 roku Gminy Stoczek Łukowski i Działdowo charakteryzowały się najmniejszą liczbą izb – do 4. We wszystkich gminach liczba izb pozostawała względnie stała w latach prowadzonej analizy.

Tabela 29. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w Gminie Stoczek Łukowski na tle gmin z analizy porównawczej w latach 2019-2024.

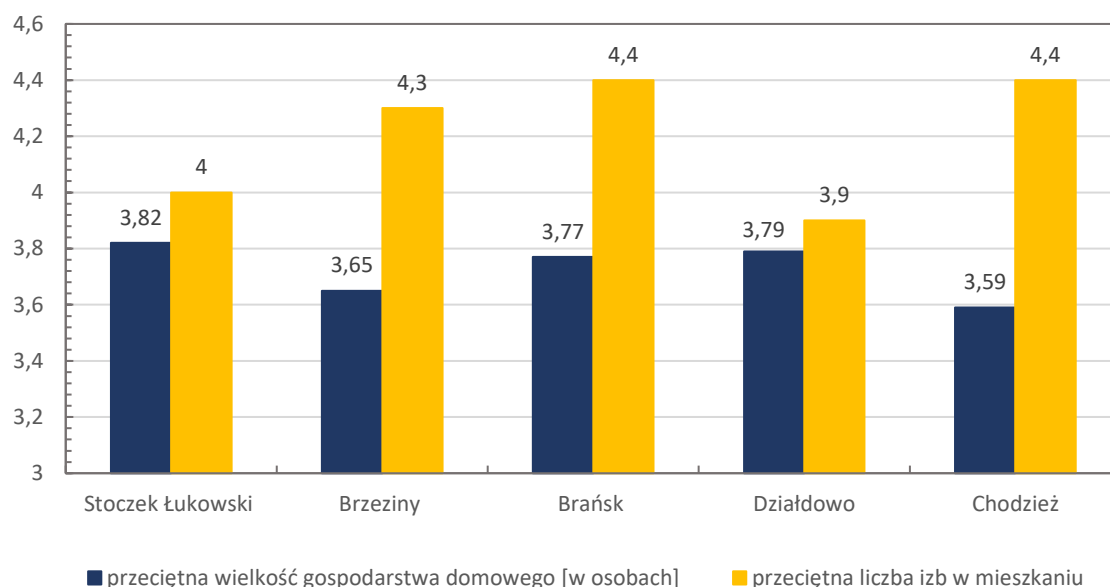
Gmina	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brańsk	4,2	4,4	4,4	4,4	4,4	4,01
Brzeziny	4,1	4,3	4,3	4,3	4,4	4,41
Chodzież	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,32
Działdowo	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9	3,88
Stoczek Łukowski	3,7	4,0	4,0	4,0	4,0	4,01

Źródło: GUS BDL.

Przeciętna wielkość gospodarstwa domowego w porównywanych gminach była podobna – ok. 3,5 osoby w gospodarstwie domowym (Wykres 26.). Jest to wynik wyższy

od średniej krajowej, wynoszący 2,99 – gminy z analizy porównawczej są gminami wiejskimi, na obszarze których wskaźnik ten jest wyższy niż w miastach. Zauważalnym pozytywnym aspektem jest wyższa przeciętna liczba izb od średniej wielkości gospodarstwa domowego, co wskazuje na dogodne warunki bytowe pod tym względem w analizowanych jednostkach. Stoczek Łukowski charakteryzuje się najliczniejszymi gospodarstwami domowymi wśród analizowanych jednostek.

Wykres 25. Porównanie przeciętnych wielkości gospodarstw domowych z przeciętnymi liczbami izb w mieszkaniu w 2021 roku

Źródło: NSP 2021 i GUS BDL

Chociaż domy mieszkalne w Gminie mogą charakteryzować się dobrymi warunkami pod względem powierzchni i liczby izb przypadających na mieszkańca, warto zwrócić uwagę na niski poziom wyposażenia w instalacje tych mieszkań – prawie ¼ mieszkań nie posiada ustępu splukiwanego, a aż 29% nie ma łazienki. Może być to, ponownie, związane z dużym udziałem domów z końca XIX i początku XX wieku, a także z udziałem domków letniskowych. Jest to jednak wskaźnik wyraźnie wskazujący na możliwości poprawy jakości życia mieszkańców.

Tabela 30. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019-2024

Gmina	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ustęp splukiwany	68,3	75,5	75,6	75,7	75,8	75,9
Łazienka	64,9	70,6	70,7	70,9	71,0	71,1

Źródło: GUS BDL

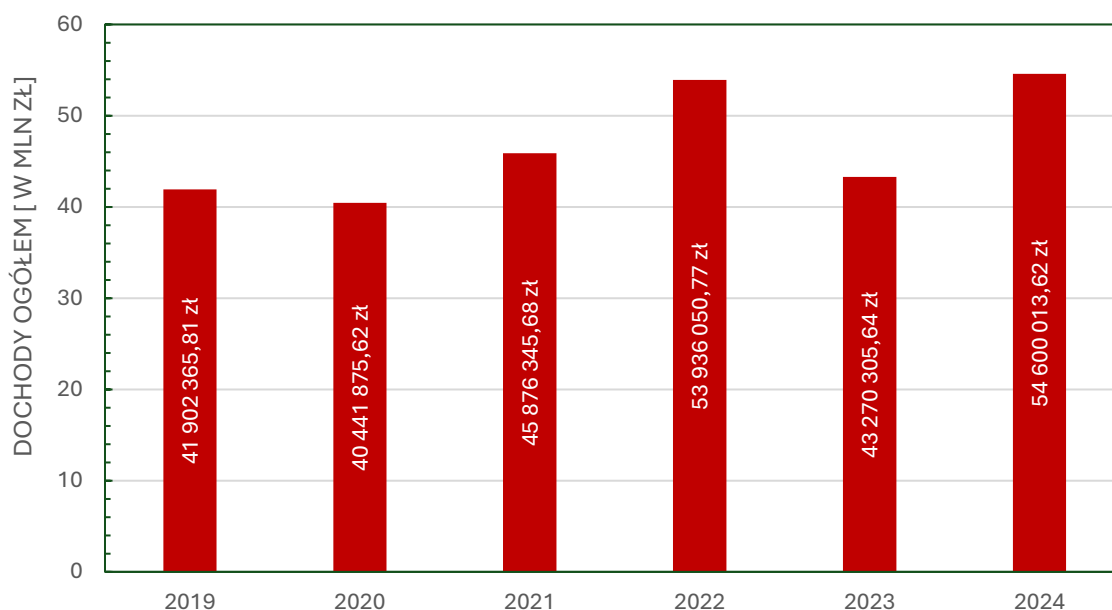
5.5. Finanse Gminy

Głównym zadaniem samorządu gminnego jest tworzenie optymalnych warunków do życia i rozwoju lokalnej społeczności. Aby to osiągnąć, konieczne jest zapewnienie stabilnych źródeł finansowania, które umożliwią dostarczanie wysokiej jakości dóbr i usług publicznych, a także realizację inicjatyw sprzyjających rozwojowi gminy. Kluczowym aspektem w planowaniu rozwoju jednostki administracyjnej, jest budżet gminy, który stanowi podstawowe źródło finansowania zadań publicznych oraz inwestycji związanych z infrastrukturą i realizacją działań strategicznych. Aby lepiej zarządzać budżetami jednostek organizacyjnych Gminy Stoczek Łukowski zostało utworzone Centrum Usług Wspólnych w Kisielsku. Prowadzi ona wspólną obsługę administracyjną, finansową i organizacyjną dla Zespołów Oświatowych z terenu gminy, a także Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminnej Biblioteki Publicznej.

DOCHODY

W latach 2019-2024 dochody ogółem Gminy Stoczek Łukowski corocznie zwiększały się – z jedynie niewielkimi spadkami w latach 2020 (pandemia koronawirusa) i 2023 (zmiany w prawie podatkowym). W stosunku do 2019 roku, dochody te zwiększyły się o około 12 700 000 zł., co stanowi wzrost o 30% (Wykres 27.).

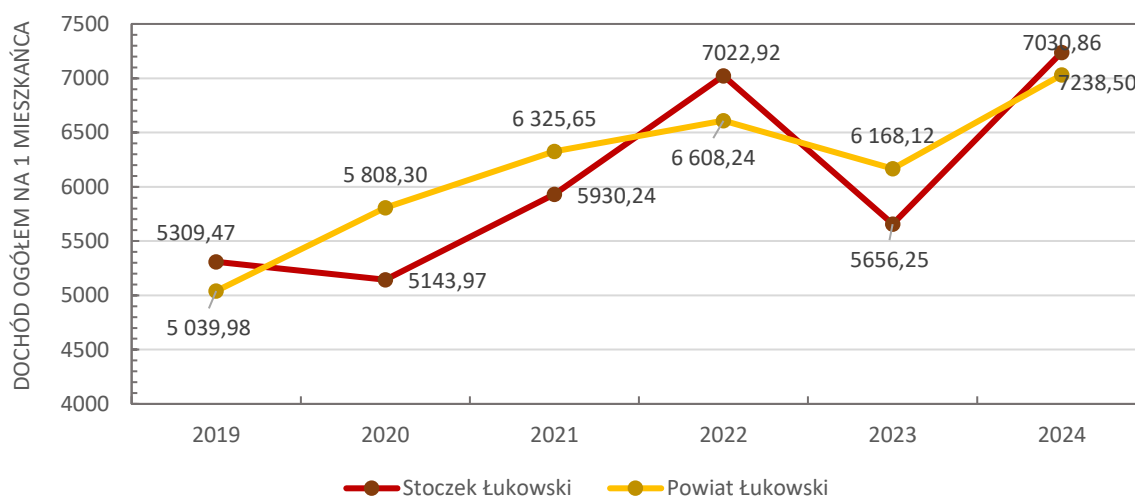
Wykres 26. Dochody ogółem Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019 – 2024

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024

Przekłada się to również na wskaźnik dochodów na jednego mieszkańca, który wzrasta z kwoty 5 309,47 zł w 2019 roku do 7 238,50 zł w 2024 roku. Budżet samorządu, w kategorii dochodu ogółem na 1 mieszkańca, prezentował się znacząco powyżej średniej dla powiatu we wszystkich latach. Obserwowany jest znaczny spadek dochodów budżetu gminy w roku 2023 właśnie, co może być związane z podwyższeniem kwoty wolnej od podatku. (Wykres 28.).

Wykres 27. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Stoczek Łukowski na tle dochodu ogółem wszystkich gmin powiatu łukowskiego w latach 2019-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS, Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Stoczek Łukowski 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024

Na podstawie obserwowanych wieloletnich wyników finansowych można prognozować, że roczny dochód ogółem w kolejnych latach będzie wzrastać. Należy zwrócić uwagę, iż przedstawione zostały wartości pieniężne nominalne. Nabywcza wartość pieniądza, w perspektywie wieloletniej, podlega wielu czynnikom gospodarczym, w tym zjawisku inflacji.

Wskaźniki dochodów podatkowych gmin (a także odpowiednio powiatów i województw) w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowią podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat na poszczególne lata. W Tabeli 31 przedstawiono współczynnik G dla gmin z analizy porównawczej na rok 2024. W zakresie dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych posłużono się planowanymi dochodami na 2024 rok, a w zakresie pozostałych dochodów podatkowych (podatków lokalnych) – wykonanymi dochodami za 2022 r. W pierwszej kolumnie przedstawiona została pozycja danej gminy na tle wszystkich gmin w Polsce. Im jest ona wyższa, tym wyższa jest kwota dochodu z podatków na jednego mieszkańca. Część wyrównawcza subwencji ogólnej ma na celu zmniejszenie dysproporcji dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Wyrównywana w tym przypadku jest jedynie część różnicy między wskaźnikiem dochodów podatkowych jednostki a średnią krajową – część podstawową subwencji wyrównawczej otrzymują gminy, których wskaźnik dochodów jest niższy niż 92% średniej krajowej. Na 2024 rok 92% średniej krajowej wyniosło 1958,63 zł, co oznacza że trzy spośród analizowanych gmin – w tym Stoczek Łukowski – otrzymają taką subwencję. Wskazuje to na możliwości poprawy na polu gospodarczym tych gmin i potrzebę wzrostu poziomu przedsiębiorczości ich mieszkańców. Mimo że w Gminie Stoczek Łukowski funkcjonują większe przedsiębiorstwa, mogą one nie zapewniać konkurencyjnych warunków pracy, co wpływałoby na pozycję gminy wśród pozostałych jednostek. Najlepszą sytuacją gospodarczą wykazała się gmina Chodzież, okalająca miasto o tej samej nazwie, w którym znajdują się Polskie Fabryki Porcelany „Ćmielów” i „Chodzież”, a także rozwija turystyka

– ma to wpływ na rozwój gminy wiejskiej, gdyż wielu spośród jej mieszkańców (625 osób – NSP 2021) pracuje właśnie w gminie miejskiej Chodzież. Gmina Brzeziny znajduje się nadal w pierwszym tysiącu gmin, a wysokość wskaźnika G jest w niej niewiele wyższa od średniej krajowej, wynoszącej 2128,94 zł. Najniższą wysokość dochodu podatkowego na mieszkańca wśród porównywanych jednostek posiada Brańsk – wartość G jest w nim o 400 zł wyższa niż w gminie z najniższym wskaźnikiem w skali kraju - w gminie Dydnia (580,51 zł), co wskazuje na wyraźne problemy na tle gospodarczym i brak znaczących przedsiębiorców na jej terenie.

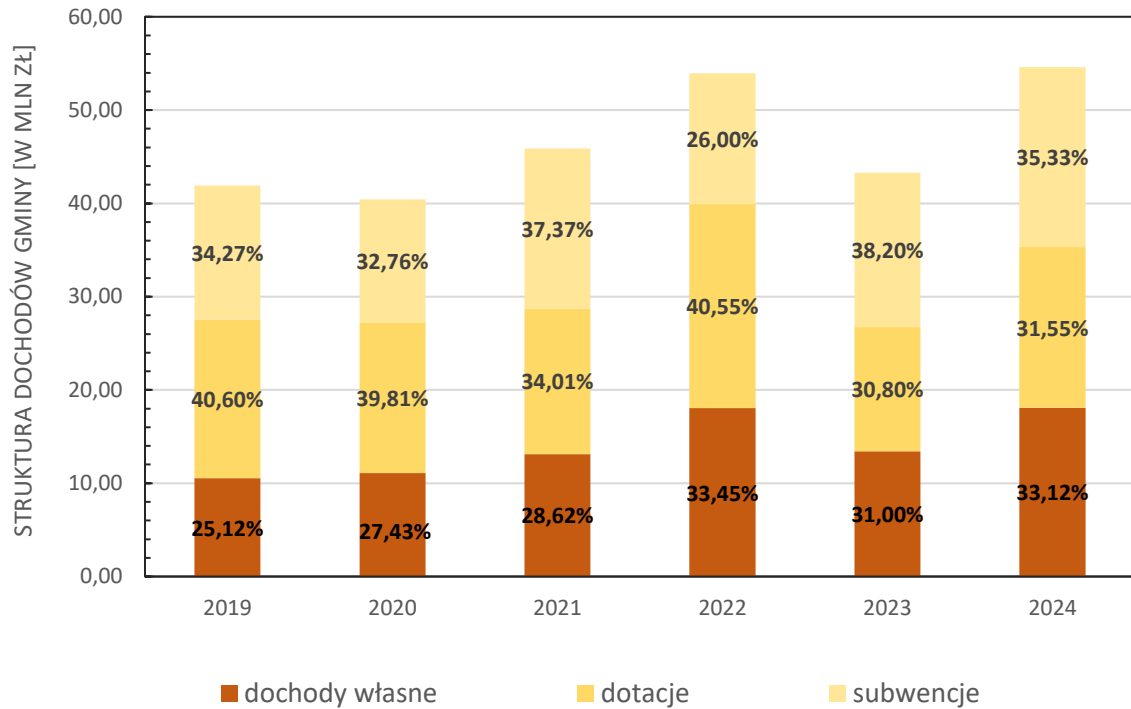
Tabela 31 Wskaźniki dochodów podatkowych gmin na 2024 r. – wskaźniki G

POZYCJA	NAZWA GMINY	WARTOŚĆ G [W ZŁ]
279	Chodzież	3093,89
874	Brzeziny	2202,61
<u>1180</u>	<u>Stoczek Łukowski</u>	<u>1943,7</u>
1843	Działdowo	1489,06
2396	Brańsk	988,65

Źródło: Ministerstwo Finansów – Kwoty i wskaźniki 2024 r.

Strukturę dochodów Gminy Stoczek Łukowski tworzą: dochody własne, subwencje ogólne oraz dotacje, co zostało zobrazowane na Wykresie 29. W latach 2019 i 2020 rozkład udziałów poszczególnych dochodów był bardzo zbliżony. Z kolei w roku 2021 pojawia się rekordowy udział subwencji (37,37% całości dochodów) i zmalał udział dotacji (34,01%), co związane jest z uzupełnieniem subwencji ogólnej o kwotę 2 240 325,00 zł na realizację zadań kanalizacyjnych oraz przesunięciem realizacji zadań inwestycyjnych z dotacji UE na 2022 rok (niższe wykonanie dotacji). W roku 2022 zauważono znaczny wzrost dochodów, w tym udział dotacji wynoszący 40,55% - wykonano dotacje z roku poprzedniego.

Wykres 28 Struktura dochodów w Gminie Stoczek Łukowski w latach 2019 - 2024.

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS, Sprawozdania roczne w wykonania budżetu Gminy Stoczek Łukowski.

Dochody własne gmin pochodzą ze źródeł finansowania, gdzie swój udział największy mają:

- podatek od osób fizycznych (PIT),
- podatek od nieruchomości,
- wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw.

Tabela 32. Dochody własne Gminy Stoczek Łukowski według źródeł w latach 2019-2024.

Źródło	2019	2020	2021	2022	2023	2024
PIT	4 995 480,00	5 165 025,00	6 037 347,00	8 194 002,57	5 273 475,00	8 347 787,00
CIT	13 020,76	25,16	62 914,65	14 353,00	50 149,00	43 475,00
podatek rolny	424 386,58	527 848,77	525 801,83	572 062,31	767 972,94	768 224,93
podatek leśny	151 508,43	153 277,59	157 900,18	168 401,67	258 552,21	262 746,00
podatek od nieruchomości	2 298 888,88	2 423 680,31	3 776 369,79	2 951 974,25	3 425 819,54	4 019 066,35
podatek od spadków i darowizn	14 561,40	18 289,60	64 305,00	30 285,49	115 307,51	31 737,00
podatek od środków transportowych	473 258,60	509 172,80	582 287,15	645 909,36	697 957,29	701 463,99
zezwoleń na sprzedaż alkoholu	51 112,68	51 094,13	57 285,35	57 584,17	70 616,16	71 597,49
wpływy z części opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów	0,0	0,0	0,0	14 060,78	11 819,62	13 416,38

alkoholowych w obrocie hurtowym						
podatek od czynności cywilnoprawnych	152 055,85	170 813,00	193 904,27	177 056,19	267 558,14	231 970,57
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jst na podstawie odrębnych ustaw	646 221,82	814 336,72	903 135,50	1 096 015,80	1 161 801,54	1 229 085,89
opłata skarbową	20 261,00	15 906,00	17 711,00	19 493,00	20 024,00	11 036,00
dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	25 486,27	24 756,30	18 187,09	103 086,10	111 951,77	144 696,82
wpływy z usług	126 005,04	126 107,13	159 268,64	182 482,12	349 667,11	153 781,47

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS, Sprawozdania roczne w wykonaniu budżetu Gminy Stoczek Łukowski.

Analizując dochody własne Gminy Stoczek Łukowski (Tabela 32.) widać, że największe znaczenie w budżecie mają wpływy pochodzące z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. W badanym okresie zwiększały się one corocznie, za wyjątkiem roku 2023, kiedy to nastąpił widoczny spadek w wyniku zmian wprowadzonych w prawie podatkowym w ramach reformy podatkowej Polskiego Ładu z 1 lipca 2022 roku (podwyższenie kwoty wolnej od podatku do 30 000 zł, obniżenie pierwszego progu podatkowego z 17% do 12%, przesunięcie drugiego progu podatkowego z 85 528 zł do 120 000 zł). W 2024 roku nastąpił ponowny wzrost w udziale podatku od osób fizycznych w wyniku ogólnopolskiej poprawy sytuacji fiskalno-gospodarczej, nieznacznego wzrostu udziału gmin w podatku PIT oraz przez brak wyjątkowo wysokich zwrotów (w porównaniu do 2023 roku).

Wysokość podatków i opłat lokalnych ulega zmianom na przestrzeni lat - uchwalana jest każdego roku przez Radę Gminy. Jednym z nich jest podatek rolny. Stoczek Łukowski, jako gmina wiejska, otrzymuje znaczne dochody z tego tytułu. Wartość podatku rolnego dodatkowo znacznie wzrosła w 2023 roku – o prawie 200 000 zł. Stawka tego podatku wyrażana jest w kwintalach żyta i zależy od średniej ceny skupu żyta za określony okres. Średnia cena żyta znacząco wzrosła w 2023 roku, a także w 2024, podwyższając znacząco podatek od gruntów rolnych. Rada Gminy podejmowała jednak uchwały w sprawie obniżenia średniej ceny skupu żyta przyjmowanej do obliczenia podatku rolnego w latach 2024, 2022, 2021 i 2019.

Wpływy z podatku od nieruchomości, mając na uwadze jego waloryzację, wzrastały. W Gminie Stoczek Łukowski stawki tego podatku przyjmowały wartości maksymalne ustalone przez ustawodawcę. Tendencja wzrostowa, przy zachowaniu niewielkiego wzrostu kwoty podatku, występuje także w zakresie podatku od środków transportowych, gdzie w badanym okresie nastąpił wzrost o ponad 48%, co wskazuje nie tylko na wzrost

wysokości podatku, ale także na wzrost wykorzystywania pojazdów w działalności zarobkowej mieszkańców gminy.

Rosnące corocznie wpływy do budżetu Gminy Stoczek Łukowski z tytułu zezwolenia na sprzedaż alkoholu, są wskaźnikiem rosnących dochodów sklepów na terenie gminy, jednak wiążą się również z potencjalnym zagrożeniem zwiększających się kosztów społeczno-ekonomicznych, wynikających z nadużywania alkoholu. Akcyza na alkohol wzrosła 1 stycznia 2022 roku o 10 procent, a z każdym kolejnym rokiem ma wzrastać o 5 procent, aż do roku 2027 – co wyjaśnia znaczny wzrost dochodów z tego tytułu w Stoczku Łukowskim.

Wpływy z innych opłat stanowią głównie opłaty za śmieci, które wzrastają z biegiem lat - podnoszone są opłaty za wywóz śmieci, co związane jest z rozwojem technologii zagospodarowywania odpadów.

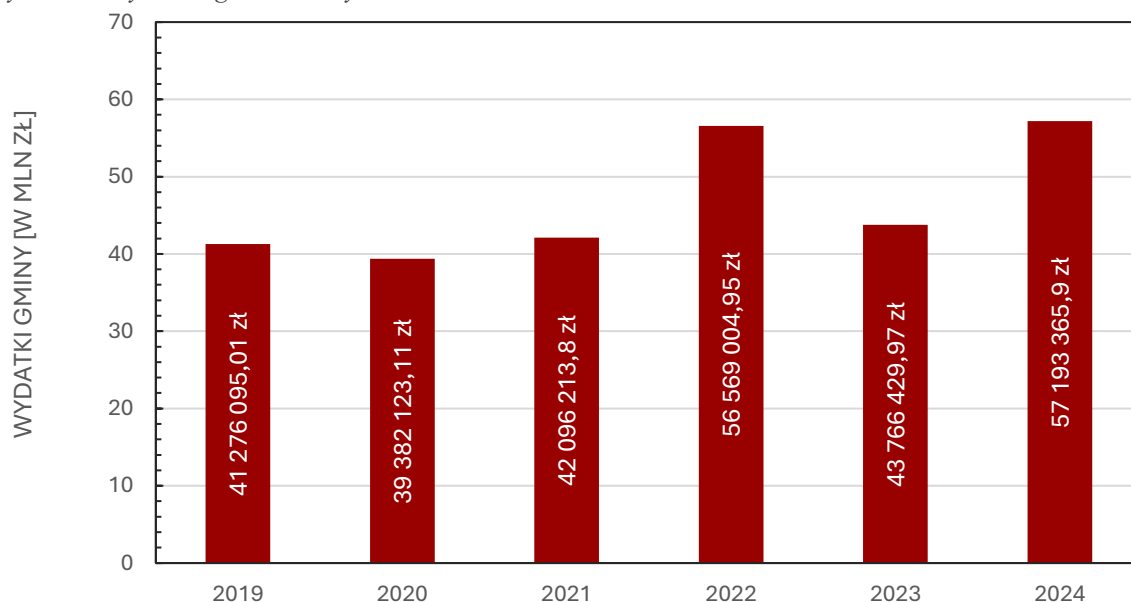
Wpływy z usług to bardzo różnorodna kategoria dochodów, w skład której wchodzić mogą opłaty za wynajem mieszkań komunalnych i dzierżawa gruntów, opłaty za wodę i ścieki, wydawanie decyzji administracyjnych, czy opłaty za zajęcia dodatkowe w szkołach.

Wzrost dochodów z tytułu najmu może oznaczać intensyfikację dzierżawy i wynajmu nieruchomości komunalnych oraz gruntów należących do gminy.

WYDATKI

Na przestrzeni analizowanych lat wzrosły również wydatki gminy, z poziomu około 41,3 mln zł w 2019 r. do ponad 57,2 mln zł w rekordowym 2024 r., a więc o 38%. W roku 2023 odnotowano jednak spadek wydatków, związany z mniejszym udziałem dotacji na zadania inwestycyjne (Wykres 30.).

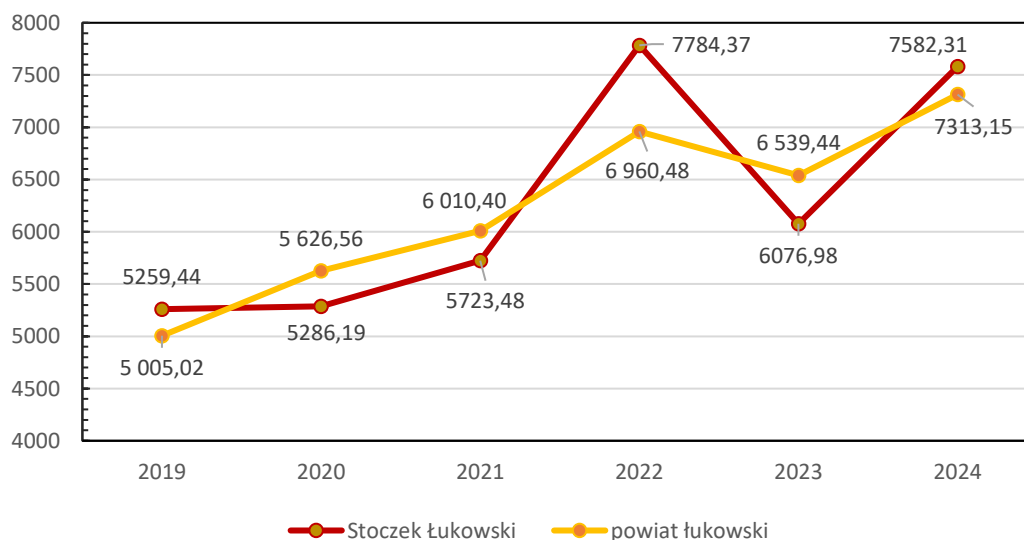
Wykres 29. Wydatki ogółem Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019 – 2024 .

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS, Raport o stanie Gminy Stoczek Łukowski w 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023

Tendencję wzrostową wydatków można wyraźnie przedstawić poprzez przeliczenie na 1 mieszkańca. Wzrost wydatków na przestrzeni lat 2019 – 2024 wyniósł 2 322,87 zł. Wydatki na 1 mieszkańca wzrastały także dla średniej wszystkich gmin z powiatu łukowskiego – ich wysokość w końcowym roku analizy wzrosła o ponad 1 500 zł w stosunku do roku początkowego (Wykres 31.).

Wykres 30. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Stoczek Łukowski tle wydatków ogółem na wszystkich gmin powiatu łukowskiego w latach 2019-2024.

Struktura wydatków budżetowych gmin dzieli się na dwie podstawowe kategorie – wydatki bieżące (związane z codziennym funkcjonowaniem i świadczeniem usług publicznych) oraz wydatki majątkowe (związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury, tzw. inwestycyjne). Poniższa Tabela 33. przedstawia udział tych kategorii w analizowanych latach.

Tabela 33. Udział wydatków bieżących i majątkowych Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.

Rok	Wydatki bieżące ogółem	% wydatków ogółem	Wydatki majątkowe ogółem	% wydatków ogółem
2019	32 378 347,90 zł	78,44%	8 897 747,11 zł	21,56%
2020	34 107 095,72 zł	86,61%	5 275 027,39 zł	13,39%
2021	35 716 588,20 zł	84,85%	6 379 625,60 zł	15,15%
2022	40 440 465,21 zł	71,49%	16 128 539,74 zł	28,51%
2023	32 893 617,14 zł	75,16%	10 872 812,83 zł	24,84%
2024	39 303 514,23 zł	68,72%	17 889 851,67 zł	31,28%

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS

Realizacja budżetów gminy, w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej, z uwzględnieniem struktury procentowej dla roku 2024, została przedstawiona poniżej w Tabeli 34. Należy wspomnieć, iż analizowany okres zbiega się z trwającą w latach 2020-2021 ogólnoświatową pandemią koronawirusa oraz rozpoczęciem działań zbrojnych na terenie Ukrainy. Wydarzenia te miały znaczący wpływ na życie codzienne mieszkańców i wymagały dostosowania budżetu w różnych sektorach Klasyfikacji Budżetowej. Kolejną anomalią budżetową, widoczną jako spadki wydatków w dziale „Rodzina” dla prezentowanych lat, są z kolei wynikiem wprowadzonej zmiany ustawy z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw. W wyniku nowelizacji ustawy przeniesiona została obsługa programu „Rodzina 500+” z jednostek samorządu terytorialnego do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Tabela 34 Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Gminie w latach 2019 - 2024.

Numer działu / Sektor	2019	2020	2021	2022	2023	2024	% 2024
010 - Rolnictwo i łowiectwo	1 568 216,52 zł	760 570,46 zł	828 241,89 zł	1 042 775,74 zł	1 353 390,69 zł	9 657 529,79 zł	16,89%
600 - Transport i łączność	2 832 073,93 zł	3 040 161,08 zł	3 006 377,27 zł	5 213 494,21 zł	7 272 435,19 zł	4 436 895,84 zł	7,76%
700 - Gospodarka mieszkaniowa	155 489,95 zł	186 235,91 zł	50 087,70 zł	79 362,06 zł	126 278,75 zł	445 106,74 zł	0,78%
710 - Działalność usługowa	68 161,00 zł	35 424,00 zł	146 813,75 zł	77 674,50 zł	78 199,52 zł	106 702,50 zł	0,19%
750 - Administracja publiczna	2 638 766,62 zł	3 429 279,05 zł	3 577 281,81 zł	4 801 084,58 zł	4 487 134,34 zł	4 874 095,67 zł	8,52 %
751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	92 835,78 zł	92 840,00 zł	7 155,20 zł	1 643,00 zł	208 574,93 zł	348 352,28 zł	0,61%
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	302 032,89 zł	399 454,41 zł	149 831,02 zł	270 571,30 zł	280 162,92 zł	337 579,76 zł	0,59%
757 - Obsługa długu publicznego	214 923,31 zł	172 939,15 zł	158 245,81 zł	209 302,35 zł	209 897,36 zł	220 549,74 zł	0,39%
801 - Oświata i wychowanie	14 750 830,59 zł	14 134 729,49 zł	15 333 716,79 zł	16 468 806,83 zł	17 865 391,05 zł	21 924 627,08 zł	38,33%
851- Ochrona zdrowia	68 192,63 zł	70 017,56 zł	85 865,20 zł	175 411,33 zł	75 926,48 zł	158 943,80 zł	0,28%
852 - Pomoc społeczna	985 260,27 zł	1 004 178,04 zł	1 287 343,86 zł	2 470 548,25 zł	1 219 855,48 zł	1 984 924,96 zł	3,47%
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00 zł	67 735,55 zł	0,00 zł	6 316 573,08 zł	88 222,00 zł	86 573,81 zł	0,15%
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	149 997,00 zł	149 480,00 zł	154 620,00 zł	129 115,00 zł	104 770,00 zł	103 565,00 zł	0,18%
855 - Rodzina	11 415 108,38 zł	12 229 472,34 zł	11 909 807,02 zł	6 798 499,89 zł	4 721 978,66 zł	4 110 335,38 zł	7,19%
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 888 154,56 zł	1 189 882,41 zł	1 380 591,69 zł	8 096 476,88 zł	1 784 733,71 zł	2 657 724,53 zł	4,65%
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 709 578,19 zł	2 353 136,26 zł	3 958 465,47 zł	4 266 125,55 zł	3 122 164,19 zł	5 544 685,37 zł	9,69%
926 - Kultura fizyczna	48 778,42 zł	46 292,40 zł	48 239,32 zł	74 787,22 zł	138 136,23 zł	168 661,00 zł	0,29%

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS

Zgodnie z danymi zawartymi w Tabeli 34., zdecydowanie największy udział wydatków gminy w 2024 r. przypadł na dział 801 – Oświata i wychowanie (38,33%). W dalszej kolejności najwyższe udziały dotyczyły działów 010 Rolnictwo i łowiectwo (16,89%), 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (9,69%) oraz 855 – Rodzina (7,19%). Wydatki o największym udziale w budżecie Gminy Stoczek Łukowski związane były przede wszystkim z:

- utrzymaniem 6-ciu szkół podstawowych,
- utrzymaniem oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych,
- utrzymaniem przedszkoli,
- utrzymaniem punktu przedszkolnego,
- kosztami dowożenia dzieci do szkół podstawowych,
- doszkalceniem i doskonaleniem nauczycieli,
- realizacją zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych.

Zauważalny i systematyczny, w analizowanym okresie, jest też wzrost wydatków w dziale 750 – Administracja publiczna. Na koszty w tej grupie składają się zarówno wynagrodzenia, wydatki na cyfryzację i modernizację budynków urzędowych, realizacja nowych zadań wynikających z dodatkowych przepisów nakładanych na jednostkę oraz koszty operacyjne w postaci mediów, materiałów i usług. Taka sama tendencja występuje w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. W tym dziale znacząco odznacza się rok 2022, gdzie wydatki były ponad 8-krotnie większe niż w poprzednich latach. Wpływ na to miały działania z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu – wydatkowano na nie kwotę 6 747 517,00 zł. Była to inwestycja w panele fotowoltaiczne i kolektory słoneczne, na które gmina otrzymała dotacje ze środków europejskich. Znaczne wzrosty kwot wydatkowanych w poszczególnych działach obserwowany jest w roku 2024. Odznaczają się tu wydatki z działów „Rolnictwo i łowiectwo” (w którym zawarte zostały wydatki związane z inwestycjami z zakresu budowy kanalizacji sanitarnej w Jedlance, Szyszkach, Toczyskach, Starej Róży, Nowym Jamielniku), „Gospodarka mieszkaniowa” (inwestycje z zakresu gruntów i nieruchomości – zakup działek) oraz „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” (z czego 3 400 000 zł zostało pokryte z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych związanych z budową lub modernizacją świetlic wiejskich).

ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA

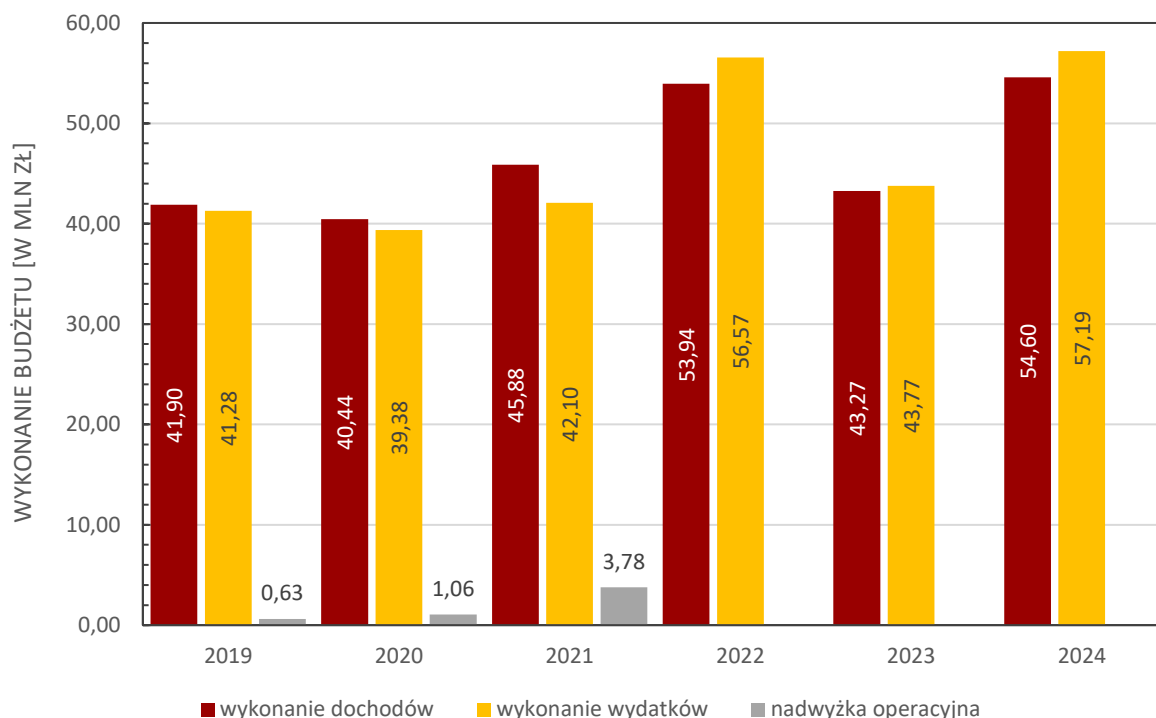
Na potencjał rozwojowy jednostek samorządu terytorialnego, według raportu Związku Miast Polski, składają się trzy elementy:

- potencjał własny (nadwyżka operacyjna),
- wsparcie zewnętrzne (dotacje, zwłaszcza z funduszy UE),
- finansowanie zwrotne, uzależnione od zdolności kredytowej i od możliwości obsługi długu.

Występowanie nadwyżki operacyjnej w latach 2019 – 2024 zostało przedstawione na Wykresie 32. poniżej. Nadwyżka ta, choć bardzo niewielka, występowała jedynie w latach

2019 – 2021. W kolejnych latach można zauważyć, że wydatki gminy były wyższe od jej dochodów.

Wykres 31. Wykonanie budżetu Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019-2024 oraz występowanie nadwyżki operacyjnej

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu gminy i GUS BDL 2019-2024.

Samorząd szeroko korzystał z możliwości pozyskiwania funduszy ze środków wojewódzkich, krajowych (Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych) oraz unijnych. W niniejszej diagnozie znajdują się szczegółowe informacje o podejmowanych działaniach z udziałem ww. środków finansowych w poszczególnych obszarach tematycznych.

W 2018 roku kwota zadłużenia Gminy Stoczek Łukowski wynosiła 0,0 zł. W roku kolejnym wynosiła ona ponad 5 mln zł, a w roku 2024 znowu znacząco wzrosła (14,3% dochodów gminy; Tabela 35). Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2034 stan zadłużenia będzie malał w kolejnych latach, aż do roku 2034, kiedy gmina w całości pozbędzie się zadłużenia. W latach 2019 – 2024 wydatki z działu 757 – Obsługa długu publicznego kształtowały się na poziomie 150 – 200 tysięcy złotych.

Tabela 35. Stan zadłużenia Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019 - 2024.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
kwota zadłużenia [w tys. zł]	5 223,97	5 282,86	4 485 324,56	4 742 316,56	3 866 969,00	7 792 378,09
jako % w wykonanych dochodach	12,5	13,1	9,8	8,8	8,9	14,3

Źródło: Wieloletnia Prognoza Finansowa

W kontekście rozwoju gminy należy również zestawić, jak wygląda udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków samorządu.

Tabela 36. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019 - 2024.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
udział %	3,47	10,74	14,17	26,86	24,69	26,57

Źródło: Sprawozdania opisowe z wykonania budżetu Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019 -2024

Udział wydatków inwestycyjnych gminy, w wydatkach ogółem, można opisać jako wskaźnik obrazujący skalę zaangażowania samorządu w rozwój infrastruktury i poprawę warunków życia mieszkańców. Poszczególne wartości w Tabeli 36. można opisać następującymi kryteriami:

- Wysoki udział (np. powyżej 20-30%) – świadczy o dynamicznym rozwoju gminy, dużym zaangażowaniu w modernizację infrastruktury (np. drogi, sieci wodociągowe, oświatę, ochronę środowiska).
- Średni udział (np. 10-20%) – wskazuje na zrównoważoną politykę finansową, gdzie część budżetu jest przeznaczana na inwestycje, ale istotne są także wydatki bieżące.
- Niski udział (poniżej 10%) – może oznaczać trudności finansowe, priorytetowe traktowanie wydatków bieżących lub fazę stagnacji w rozwoju inwestycyjnym.

W ostatnich latach udział ten znacznie się zwiększył – można go według powyższych kryteriów określić jako wysoki. Gmina w ostatnich latach wykonała wiele inwestycji i modernizacji w zakresie infrastruktury drogowej i technicznej (kanalizacji, oczyszczalni ścieków).

WNIOSKI Z DIAGNOZY – OBSZAR GOSPODARKA I RYNEK PRACY

- ⇒ Prawie 70% ankietowanych nie oceniło aktywności gospodarczej na wyższym niż przeciętny poziomie, jednak w gminie funkcjonują rozwijające się przedsiębiorstwa, które uczestniczą także w życiu społecznym gminy;
- ⇒ Większość mieszkańców ocenia negatywnie możliwości znalezienia zatrudnienia w gminie, ponad ¼ ankietowanych mieszkańców nie posiada informacji na temat wsparcia udzielanego przedsiębiorcom przez gminę, ani jej działań mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu;
- ⇒ Gmina nie posiada wyraźnie dominującej funkcji gospodarczej. Choć ponad połowę jej powierzchni stanowią użytki rolne, rolnictwo ma raczej charakter samozaopatrzeniowy i rozdrobniony, z przewagą gospodarstw do 5 ha. Postępuje marginalizacja funkcji rolniczej, przy jednoczesnym rozwoju przemysłu (przetwórstwo drewna, przemysł mięsny, produkcja mebli, elementów betonowych i metalowych). Pozostała produkcja rolnicza w gminie opiera się na produkcji mięsa wołowego oraz mleka;
- ⇒ Wiele osób dojeżdża do pracy poza granice gminy – grupa ta stanowi odpowiednio ¼ wszystkich mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie. Najwięcej osób wyjeżdża do pracy do Warszawy – jako ośrodka jawiącego się największymi możliwościami rozwoju zawodowego, który jest dobrze skomunikowany z gminą dzięki sieci dróg oraz usługom przewoźników prywatnych, którzy zapewniają do niej dojazd. Gmina Stoczek Łukowski jest jednak także gminą pracy dla prawie 300 osób – w tym mieszkańców miasta Stoczek Łukowski i gminy ościennej Stanin, co wskazuje na potencjał rozwojowy gminy jako miejsca pracy i rozwoju przedsiębiorstw;
- ⇒ Mieszkańcy osiągający dochody z stosunku pracy oraz emeryci i renciści stanowią największą grupę podatników. Obserwuje się dynamiczny wzrost liczby osób uzyskujących dochody z wielu źródeł (+145,5%), co wskazuje na zjawisko łączenia pracy zarobkowej z dodatkowymi zajęciami (np. rolnictwo, działalność gospodarcza). Bardzo widoczny wzrost dochodów z najmu (+210% od 2015 do 2022 roku) związany może być z dzierżawieniem gruntów przez rolników;
- ⇒ Obserwuje się zwiększającą się nominalną wartość dochodów podatników na przestrzeni lat (mimo znaczącego wpływu pandemii koronawirusa na gospodarkę). Największe dochody na podatnika generują dochody z tytułu stosunku pracy;
- ⇒ W gminie bilans podmiotów nowo zarejestrowanych do wyrejestrowanych z REGON jest dodatni, od lat wzrasta – dynamika liczby podmiotów zarejestrowanych rośnie szybciej niż liczby podmiotów wyrejestrowanych. Najwięcej zarejestrowanych podmiotów jest z branży przemysłowych i transportowych;
- ⇒ Niski odsetek osób bezrobotnych, większość z nich stanowią osoby pozostające w szczególnej sytuacji na rynku, gmina posiada jedno z najniższych poziomów bezrobocia w powiecie. Poziom bezrobocia w całym powiecie jest jednak niski, co

wskazuje na stabilną sytuację na rynku pracy i możliwości jej znalezienia (lub dojazdu do niej) – jedynie w mieście Łuków nieznacznie przekracza 3%;

- ⇒ Rozwój funkcji mieszkaniowej jest w gminie niewielki i wynika raczej ze spadku ludności niż z budowy nowych mieszkań (niewielka liczba oddanych mieszkań, w porównaniu do gmin z analizy). Gmina jednak planuje działania pod jej rozwój, czego wyrazem jest m.in. stworzenie dokumentu MPZP w Jedlance
- ⇒ Prawie ¼ mieszkań nie jest wyposażona w instalacje ustępu spłukiwanego, a prawie 30% nie posiada łazienki – wskazuje to na potrzebę pochylenia się nad tą kwestią i poprawą warunków życia ludności;

WNIOSKI Z DIAGNOZY – FINANSE

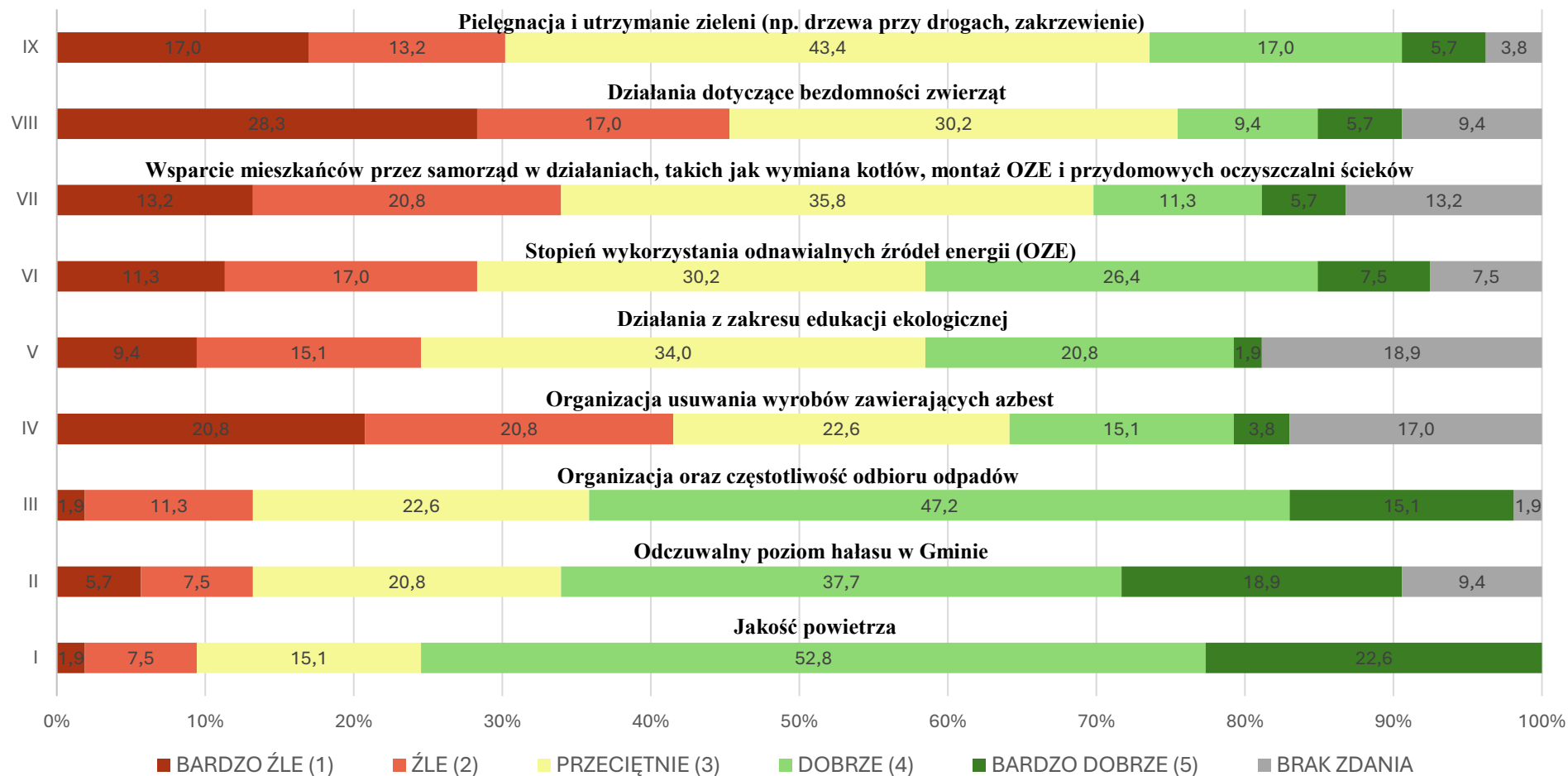
- ⇒ Porównywalne, chociaż nieco niższe dochody i wydatki na 1 mieszkańca w gminie analizując średnią gmin z całego powiatu łukowskiego – wskazuje to na porównywalne warunki życia gmin powiatu;
- ⇒ Subwencje i dotacje stanowią ok. 2/3 wszystkich dochodów w gminie, co wskazuje na skuteczne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych (krajowych, unijnych) na realizację zadań i inwestycji z poszczególnych sektorów. Świadczy też o zależności od takich funduszy – bez nich gmina nie mogłaby realizować inwestycji, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców;
- ⇒ Największy udział w dochodach własnych gminy mają podatki PIT oraz podatek od nieruchomości;
- ⇒ Na przestrzeni lat malał udział wydatków bieżących na rzecz wydatków majątkowych – spadek o 10 punktów procentowych, co związane jest z dużą liczbą inwestycji realizowanych w gminie i podnoszących jakość życia na tym obszarze. Aby wzmacniać prospołeczny charakter gminy, wydatki bieżące będą się w kolejnych latach zwiększać, aby zapewniać stały dostęp do usług i potrzeb mieszkańców;
- ⇒ Największy udział w wydatkach Gminy mają działy Oświata i wychowanie (38,33%), Rolnictwo i łowiectwo (16,89%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (9,69%) oraz Rodzina (7,19%). Już te informacje wskazują na kierunek rozwoju, do jakiego chce zmierzać gmina – podnosząc jakość usług edukacyjnych, budując infrastrukturę sieciową, dbając o dostęp do przestrzeni wspólnych, jakimi są świetlice, samorząd chce tworzyć gminę o najwyższej jakości do życia i mieszkania;
- ⇒ W roku 2019 Gmina zadłużyła się na ponad 5 mln zł. Kolejne lata wykazywały zmienne tendencje – w jednym roku zadłużenie to malało, w kolejnym powiększało się znacząco. W ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej z 2025 roku opracowano plan, w wyniku którego do 2034 roku Gmina całkowicie spłaci swoje zadłużenie;

- ⇒ W ciągu ostatnich kilku lat w budżecie Gminy znacząco zwiększył się udział wydatków inwestycyjnych (w 2024 roku było to 26,57% wszystkich wydatków), co wskazuje na rozwojową sytuację Gminy i zdolności do poprawy warunków życia mieszkańców (inwestycje drogowe, modernizacje budynków użyteczności publicznej).

PROJEKT

5.6. Środowisko

Wykres 32 Wyniki ankiet z obszaru "Środowisko"

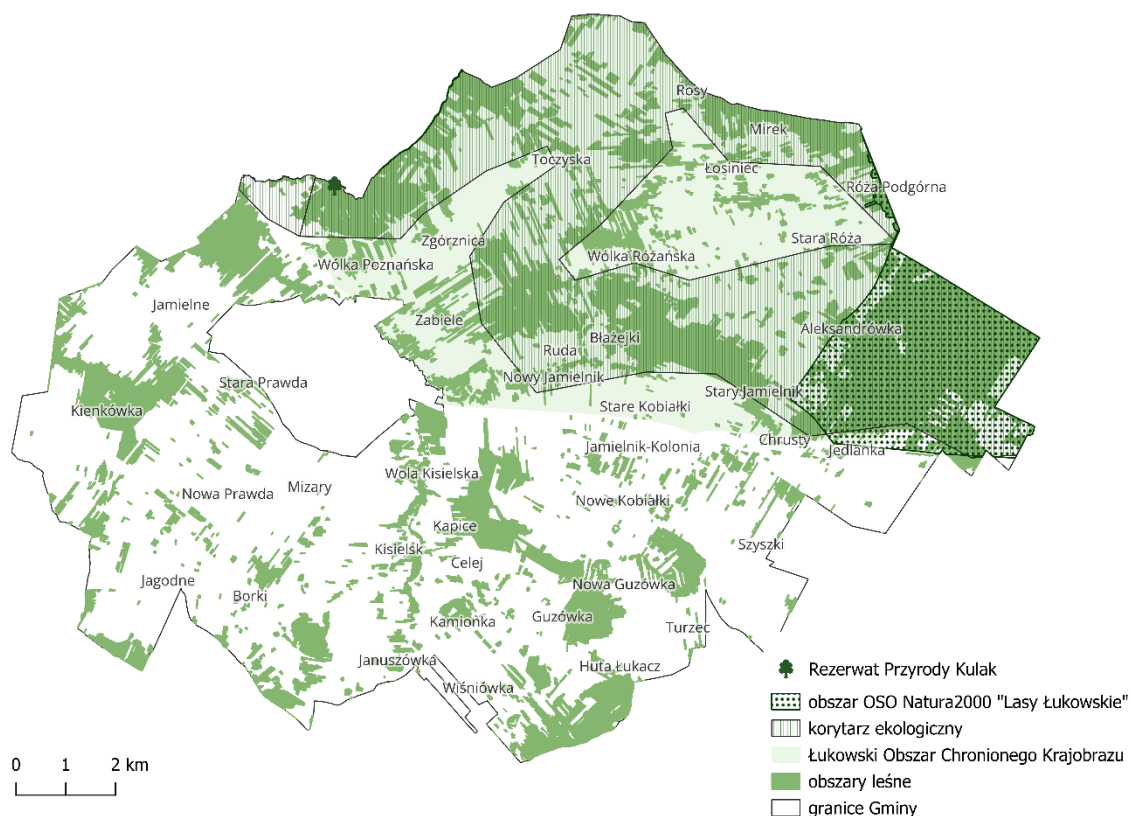

5.6.1. Środowisko Przyrodnicze

Gmina Stoczek Łukowski nie ma charakteru typowo rolniczego – w ostatnich latach obserwuje się zanik drobnej działalności rolniczej, a co za tym idzie, zmienia się struktura zatrudnienia – coraz więcej osób podejmuje pracę oraz zakłada prywatną działalność gospodarczą. Zgodnie z danymi z Powszechnego Spisu Rolnego (PSR) z 2020 roku, użytki rolne zajmują powierzchnię około 9 127,93 ha, stanowiąc 52,6% powierzchni ogólnej gminy. Powierzchnia użytków rolnych maleje na przestrzeni lat – wg PSR z 2002 roku powierzchnia ta wynosiła 11 959,32 ha. Na terenie Stoczka Łukowskiego przeważają gleby płowe w kompleksie z brunatnymi i odgórnie oglejonymi wytworzone z piasków naglinowych i glin, głównie zwałowych i lekkich. W dolinie Świdra występują gleby hydrogeniczne wytworzone z torfów niskich. Przeważają gleby słabe - głównie V klasy bonitacyjnej, nie występują tu gleby klas I i II.

Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 3 954,59 ha, a powierzchnia lasów – 3 916,08 ha. Lesistość gminy jest średnia i wynosi 22,6%, przy średniej dla województwa 23,4%. Powierzchnia lasów zmieniała się jednak na przestrzeni lat – zarówno rosła, jak i malała. Największą lesistość mają północno-wschodnie obszary gminy. Dużych kompleksów leśnych pozbawiona jest jej południowo-zachodnia część, bowiem występują tam jedynie niewielkie fragmenty lasów (Rysunek 10.).

Rysunek 10. Tereny leśne w Gminie Stoczek Łukowski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDOT10k

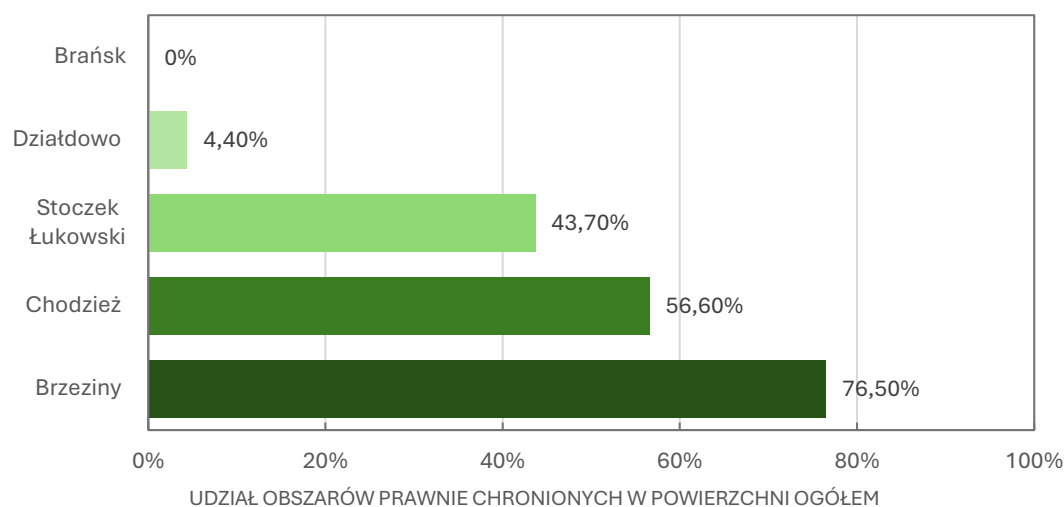
Większa część lasów gminy stanowi własność prywatną. Lasy publiczne zajmują 1 148,08 ha, co stanowi około 30% całkowitej powierzchni leśnej. Lasy prywatne zajmują

powierzchnię 2 768 ha, co stanowi 70% powierzchni leśnej. W większości są to bory mieszane, a najczęstszym gatunkiem drzewa jest sosna zwyczajna. Występują tu także inne gatunki powszechne, takie jak dąb, olsza i brzoza.

Teren gminy odznacza się malowniczym krajobrazem licznych lasów i niewielkich wzgórz. Na jej terenie występuje rezerwat przyrody „Dąbrowy Seroczyńskie”, który został objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 pod nazwą „Lasy Łukowskie” (PLB060010). Stanowi on Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO). Obszar ten stwarza idealne warunki do bytowania lelka, który stanowi przedmiot ochrony w tym obszarze – w okresie lęgowym teren ten zasiedla co najmniej 1% krajowej populacji tego gatunku. Stanowi on część lasów państwowych nadleśnictwa „Siedlce” i Łukowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który rozciąga się w północno-wschodniej części gminy. Obszar ten charakteryzuje się dużą atrakcyjnością krajobrazowo-przyrodniczą dzięki dobrze zachowanym zbiorowiskom leśnym i łąkowym w dolinie Świdra. Na terenie Stoczka Łukowskiego znajduje się ok. 29% jego całkowitej powierzchni. Przyległymi do granic gminy rezerwatami są rezerwat „Jata” oraz „Kulak”. Rezerwat „Jata” stanowi jedno z największych i najciekawszych rezerwatów w kraju i chroni naturalne środowisko jodły. Rezerwat „Kulak” w przeważającej części znajduje się na terenie gminy Wodzin, jednak niewielki jego obszar znajduje się jeszcze w granicach Stoczka Łukowskiego. Są to tereny leśne, uroczyska oraz stawy. Na obszarze gminy nie występują obiektowe formy ochrony przyrody.

Gmina Stoczek Łukowski odznacza się wysokimi walorami krajobrazowymi i występowaniem form ochrony przyrody (obszar Natura 2000, rezerwat przyrody, obszar chronionego krajobrazu). Stanowią one 43,7% obszaru powierzchni gminy – a więc obejmują znaczny obszar Stoczka Łukowskiego i w dużej mierze warunkują dalszy rozwój i politykę przestrzenną gminy. Udział tych terenów wzrósł też od roku 2018 – wcześniej stanowił 38%. Wiąże się to ze wzrostem powierzchni obszaru chronionego krajobrazu. Analizując gminy z analizy porównawczej (Wykres 31.) można zauważyć, że dwie z nich – Chodzież i Brzeziny – posiadają jeszcze większy udział powierzchni obszarów chronionych. Chodzież znajduje się w obszarach Natura 2000 (Dolina Noteci, Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego) oraz w obszarze chronionego krajobrazu (Dolina Noteci). Gmina Brzeziny na swoim terenie posiada z kolei Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich, a także obszary Natura 2000 (Wola Cyrusowa, Buczyzna Janinowska), Obszar Chronionego Krajobrazu Mrogi i Mrożycy i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Obie gminy posiadają aktualne Programy Ochrony Środowiska. Także Gmina Działdowo, o znacznie mniejszym udziale powierzchni obszarów chronionych, posiada taki dokument. Gmina Stoczek Łukowski nie posiada aktualnego Programu Ochrony Środowiska. Ze względu na jej wysokie walory krajobrazowe i obecność form ochrony przyrody w granicach gminy, zwraca się uwagę na potrzebę opracowania takiego dokumentu, który scalałby politykę środowiskową gminy i ustalał jej kierunki.

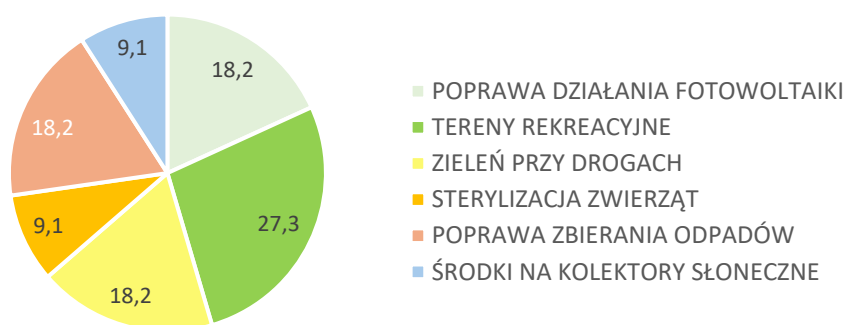
Wykres 33. Udział procentowy powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni Gmin ogółem

Źródło: GUS BDL.

Prowadzeniem prac pielęgnacyjnych i utrzymaniem zieleni w Gminie Stoczek Łukowski zajmuje się Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Stoczku Łukowskim (ZWiK), którego jednym z podstawowych zadań jest sadzenie, utrzymanie oraz usuwanie drzew i krzewów oraz pielęgnacja zieleni w pasie drogowym dróg gminnych. Polega ono na sadzeniu drzew z materiału zakupionego przez gminę, usuwanie drzew i krzewów przy drogach gminnych, chemicznym niszczeniu odrostów i koszeniu poboczy kosiarką rotacyjną i bijakową dwa razy do roku. Ponadto do zadań ZWiK-u należy szeroko pojęte utrzymanie czystości na drogach, chodnikach, przystankach komunikacyjnych – ma za zadanie odśnieżanie (wraz z Ochotniczą Strażą Pożarną – podział gminy na sektory), usuwanie błota oraz wyposażenie wiat w kosze na śmieci i dbanie o ich porządek, a także prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania.

Wykres 34. Poruszane tematy i propozycje działań mieszkańców z sekcji „Środowisko” [w % głosów]

Źródło: wyniki ankiet mieszkańców Gminy Stoczek Łukowski, 2025

Tematy poruszane przez mieszkańców (Wykres 35) wskazują z kolei na ich wysoką świadomość ekologiczną i chęć poprawy warunków w tym zakresie, a także na potrzebę stworzenie ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej.

5.6.2. Zasoby wodne

5.6.2.1 Wody powierzchniowe

Stosunki wodne, liczba i jakość zbiorników oraz cieków wodnych to podstawowe czynniki wpływające na zasoby środowiska naturalnego, a co za tym idzie, warunki życia ludzi. Kształtowanie się zasobów wodnych podlega wielu zależnościom, takim jak rzeźba terenu czy wielkość opadów, a także w dużej mierze działalności człowieka.

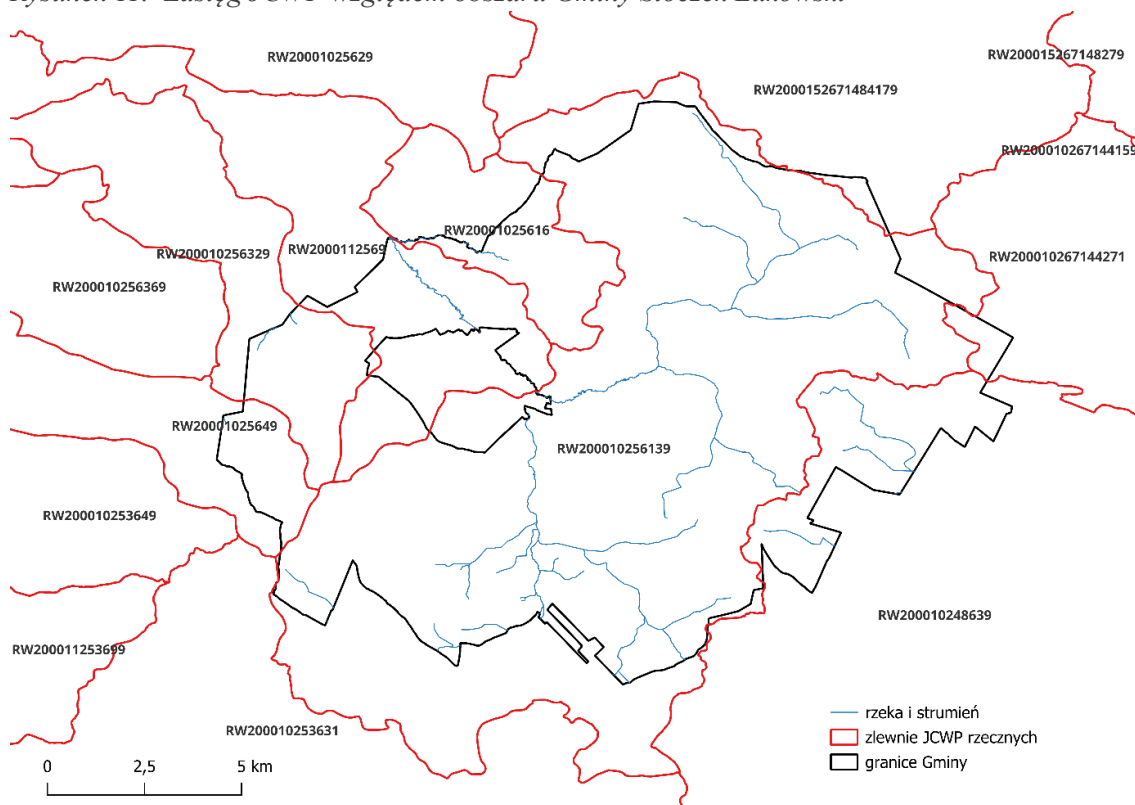
Gmina Stoczek Łukowski należy w większości do zlewni Wisły i odwadniana jest w większości przez rzekę Świder. Niewielki obszar na granicy Gminy odwadnia rzeka Bystrzyca Duża należąca do zlewni Wieprza (wschodnia część Gminy).

Rzeka Świder jest prawostronnym dopływem Wisły. Część rzeki Świder o przebiegu równoleżnikowym na wschód od Stoczka Łukowskiego to Świder Wschodni, część o przebiegu południkowym (na południe od gminy) – to Świder. Świder Wschodni wypływa we wsi Aleksandrówka w północno-wschodniej części gminy. Trasy cieków cechują się dużą nieregularnością – silnie serpentynują i erodują.

Na terenie Gminy Stoczek Łukowski znajdują się nieliczne i niewielkie zbiorniki wodne. Są to przede wszystkim stawy rybne w miejscowościach Wólka Poznańska (przy dawnym młynie wodnym), w Jagodnie oraz w Nowej Prawdzie (w parku podworskim). Zbiornik o znaczeniu rekreacyjnym – zalew *Izydory II* znajduje się już w granicach miasta Stoczek Łukowski. Jedyne zbiorniki retencyjne w powiecie łukowskim – *Zimna Woda*, znajduje się w Łukowie. Gmina Stoczek Łukowski nie leży na obszarze jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych.

Gmina Stoczek Łukowski znajduje się w obszarze 8 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych: Świdra do Świdra Wschodniego - RW200010256139, Dopływu spod Zgórnicy - RW20001025616, Świdra od Świdra Wschodniego do ujścia - RW2000112569, Jemielna - RW200010256329, Rudni - RW20001025649, Bystrzycy do Samicy - RW200010248639, Krzyny Południowej do Dopływu spod Lipniaków - RW200010267144271, Kostrzynia do Dopływu z Osińskiego - RW2000152671484179 (Rysunek 11.).

Rysunek 11. Zasięg JCWP względem obszaru Gminy Stoczek Łukowski

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych z <https://wody.isok.gov.pl>.

Gmina nie znajduje się na obszarze zlewni JCWP jeziornych i zbiornikowych. Z kolei nie wszystkie zlewnie JCWP rzecznych posiadają reprezentację wód powierzchniowych na terenie gminy. JCWP posiadające na obszarze Stoczka Łukowskiego reprezentację cieków wodnych zostały przedstawione w Tabeli 36. Wszystkie objęte są monitorowaniem w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i stanowią naturalne części wód.

Tabela 37. Jednolite części wód na obszarze Gminy Stoczek Łukowski.

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Status	Monitorowanie	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Świder do Świdra Wschodniego	RW200010256139	naturalna	tak	zagrożona
2	Dopływ spod Zgórznicy	RW20001025616	naturalna	tak	zagrożona
3	Świder od Świdra Wschodniego do ujścia	RW2000112569	naturalna	tak	zagrożona
4	Jemielne	RW200010256329	naturalna	tak	zagrożona
5	Bystrzyca do Samicy	RW200010248639	naturalna	tak	zagrożona

Źródło: Karta charakterystyki JCWP

Stan czystości wód powierzchniowych na terenie Gminy Stoczek Łukowski nie jest zadowalający. Zanieczyszczenia rzek powodowane są głównie przez odprowadzanie do wód powierzchniowych nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarczych i produkcyjnych, spływu z pól nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, a także przez rozwój terenów zurbanizowanych, transport, turystykę (m.in. spływy po Świdrze), odpływ miejski. Każda z JCWP została oceniona jako zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych (Tabela 36.). Wpływ na ten stan, zgodnie z kartami JCWP, ma rolnictwo, przyczyniające się do zagrożeń chemicznych. Znaczący wpływ ma także susza – większość z nich jest silnie nią zagrożona.

Raport „Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021”, zawiera wyniki monitoringu JCWP. W Tabeli 37. przedstawione są wyniki monitoringu ww. JCWP objętych monitorowaniem. Jedynie dla jednej z JCWP zostały zbadane wszystkie elementy, chociaż stan wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych w Gminie Stoczek Łukowski oceniony został jako zły. W 2023 roku określono nowy podział JCWP – monitoring został przeprowadzony przed zmianą, a obecny cykl badań jeszcze się nie skończył, dlatego też w Tabeli 36 prezentowane są nieobowiązujące już kody jednolitych części wód razem z ich obecnymi odpowiednikami.

Zgodnie z aktualizacją Planu Zagospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy, na zlewniach JCWP rzecznych terenie Gminy zaplanowano działania z zestawu działań oraz z katalogu działań krajowych, jednak są one bez zaplanowanych działań w zakresie drożności i ciągłości morfologicznej.

Tabela 38. Ocena stanu monitorowanych JCWP na obszarze Gminy Stoczek Łukowski.

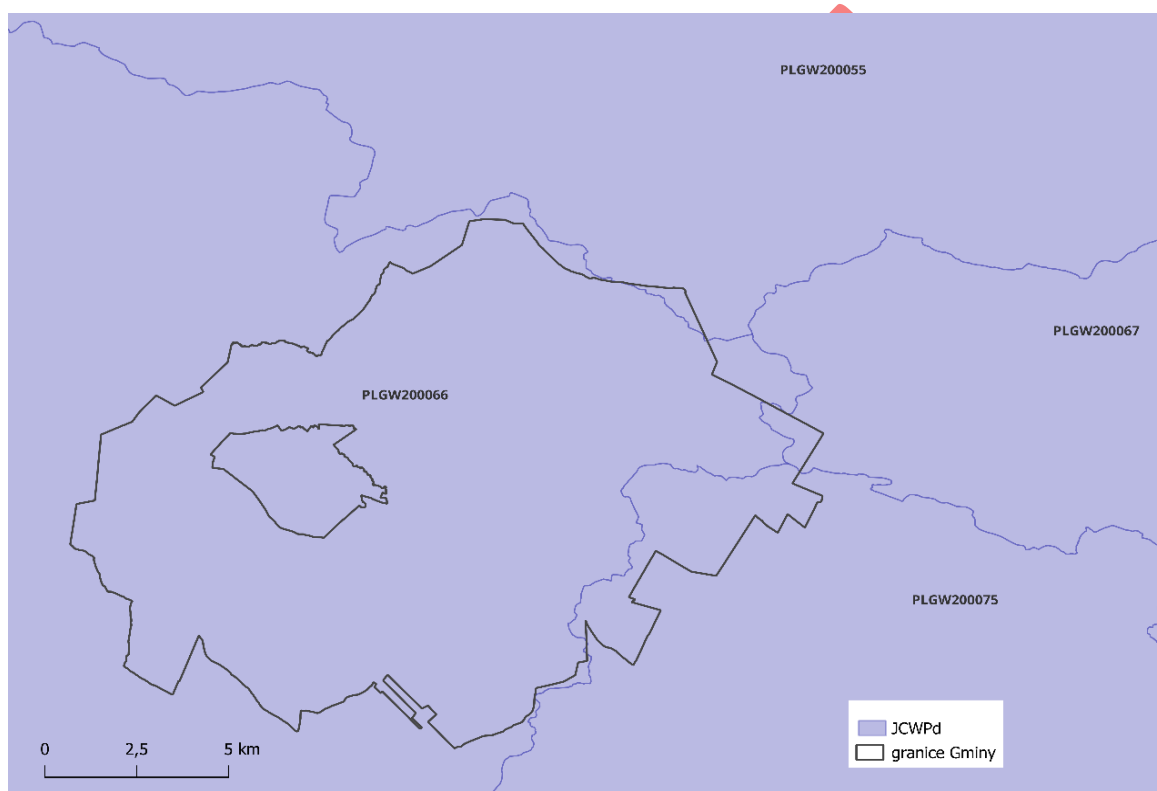
Kod obowiązujący w okresie monitoringu	Obecny Kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro-morfologicznych	Klasa elementów fizyko-chemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
PLRW2000172 56149	RW2000102 56139	Świder do Świdra Wschodniego	3	2	-	umiarkowany	-	zły
PLRW2000172 5616	PLRW20001 725616	Dopływ spod Zgórznicy	3	1	-	umiarkowany	-	zły
PLRW2000192 569	RW2000112 569	Świder od Świdra Wschodniego do ujścia	3	2	2	umiarkowany	poniżej dobrego	zły
PLRW2000172 56329	RW2000102 56329	Jemielne	2	4	-	umiarkowany	-	zły
PLRW2000172 48649	RW2000102 48639	Bystrzyca do Samicy	2	-	-	umiarkowany	-	zły

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela.

5.6.2.2. Wody podziemne

Zgodnie z podziałem Polski na 174 Jednolite Części Wód Podziemnych większość obszaru Gminy Stoczek Łukowski znajduje się w granicach zbiornika wód podziemnych znajdujących się w Regionie wodnym Środkowej Wisły - JCWPd nr PLGW200066 (Rysunek 12.). Stanowi on 90% obszaru gminy. Jej niewielkie obszary znajdują się także w granicach PLGW200055 (Region Wodny Bugu, dorzecza Środkowej Wisły) i PLGW200067 (Region wodny Bugu) – odpowiednio 0,53% i 0,87%. Nieco większy obszar gminy (8,5%) leży w granicach PLGW200075 (Region wodny Bugu).

Rysunek 12. Zasięg JCWPd względem obszaru Gminy Stoczek Łukowski.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych z <https://wody.isok.gov.pl>.

Ogólna charakterystyka JCWPd o największych udziałach powierzchni na terenie Gminy, czyli JCWPd nr 66 i 75, znajduje się w Tabeli 38. W JCWPd nr 66 wody podziemne reprezentowane są przez dwa poziomy wodonośne - czwartorzędu i paleogeńsko-neogeńskiego. Obszar należy do warszawskiego regionu hydrogeologicznego. Poziomy użytkowe związane są tu z porowymi osadami czwartorzędu (piaski, piaski pylaste i żwiry), neogenu (piaski) oraz paleogenu (piaski). Z kolei w JCWPd nr 75 istnieją trzy poziomy wodonośne: czwartorzędu, paleogenu-neogenu oraz kredy.

Tabela 39. Ogólna charakterystyka JCWPd nr 66 i 75

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	- Identyfikator UE: PLGW200066 - Numer JCWPd: 66	- Identyfikator UE: PLGW200075 - Numer JCWPd: 75
Lokalizacja	- Dorzecze: Wisły - Region wodny: Środkowej Wisły - RZGW: Warszawa	- Dorzecze: Wisły - Region wodny: Bugu - RZGW: Lublin
Powierzchnia	3 233,8 km ²	4 226,81 km ²
Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna	- Stratygrafia : Q – Pg-Ng - Litologia: piaski, piaski pylaste, żwiry - Liczba pięter wodonośnych: 2	- Stratygrafia : Q, Ng-Pg, Pg-Cr - Litologia: piaski, żwiry, gezy, kreda pizująca, margle, opoki, wapienie - Liczba pięter wodonośnych: 3
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]	135 429,97	21 9156,22

Źródło: Karta informacyjna JCWPd 66, PIG-PIB.

System krążenia wód podziemnych na terenie JCWPd nr 66 jest wielostopniowy i ściśle związany z tektoniką obszaru. Położenie omawianego JCWPd w obrębie niecki mazowieckiej przekłada się na niemal pełne wystudzenie wód podziemnych i obecność aktywnej wymiany wód. Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd nr 66 wynosi 52%. Ocenę stanu JCWPd nr 66 oraz pozostałych JCWPd, których fragmenty znajdują się na obszarze Gminy, przedstawiono w Tabeli 40. poniżej.

Tabela 40. Stan i ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla poszczególnych JCWPd na obszarze Gminy Stoczek Łukowski.

Nazwa JCWPd	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Ogólna ocena stanu JCWPd	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
PLGW200066	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona
PLGW200055	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona
PLGW200067	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona
PLGW200075	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych wynika przede wszystkim z infiltracji zanieczyszczeń z wód powierzchniowych (w dolinach rzek) oraz z migracji głębokiej zanieczyszczeń z obszarów o słabej izolacyjności gruntowej warstw wodonośnych. Cały obszar Gminy Stoczek Łukowski znajduje się w zasięgu JCWPd, które, na podstawie przeprowadzonej oceny, zostały zakwalifikowane jako niezagrożone niespełnieniem celów środowiskowych.

Dla JCWPd znajdujących się na terenie gminy – nr. 66 i 75 zaplanowano działania z zestawu działań oraz z katalogu działań krajowych, zgodnie z Krajowym Planem Gospodarowania Wodami w Obszarach Dorzeczy.

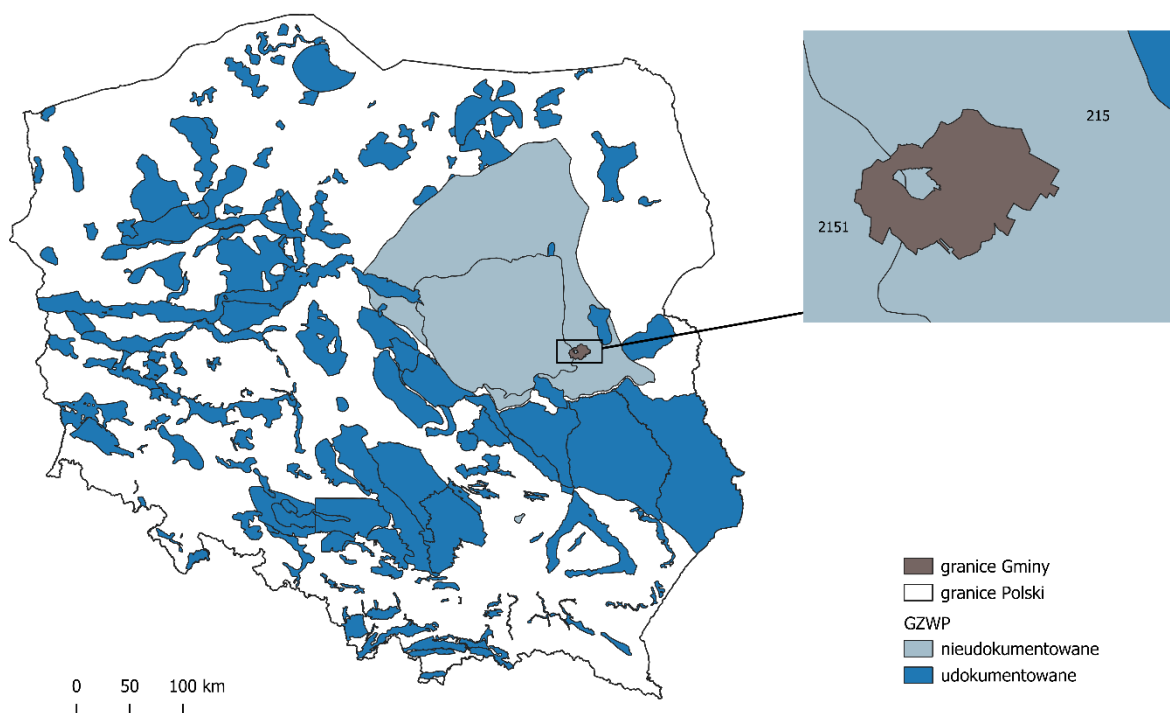
5.6.2.3. Główne zbiorniki wód podziemnych

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Państwowy Instytut Geologiczny Gmina Stoczek Łukowski znajduje się w obszarze dwóch zbiorników GZWP;

- ✓ GZWP 215 – Subniecka Warszawska. Utwory pochodzą z okresu trzeciorzędu (podokres paleogeneogen). Szacunkowe zasoby dyspozycyjne 250 tys. m³/dobę, a średnia głębokość ujęć 160 m. Obejmuje większość obszaru gminy.
- ✓ GZWP 2151 - Subniecka Warszawska – część centralna. Utwory pochodzą z okresu trzeciorzędu (podokres paleogen-neogen). Szacunkowe zasoby dyspozycyjne 145 tys. m³/dobę, a średnia głębokość ujęć 180 m. Obejmuje zachodnią część gminy.

Położenie Gminy Stoczek Łukowski na tle GZWP zobrazowano na Rysunku 13.

Rysunek 13. Położenie Gminy Stoczek Łukowski na tle GZWP.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: dane.gov.pl.

GZWP stanowią najcenniejsze fragmenty jednostek hydro strukturalnych i systemów wodonośnych, wymagające szczególnej ochrony stanu chemicznego

i ilościowego wód podziemnych oraz kontroli zarządzania zasobami, z zachowaniem priorytetu dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia i zaspokojenia niezbędnych potrzeb gospodarczych. Zarówno GZWP nr 2151, jak i 215 stanowią zbiorniki nieudokumentowane.

5.6.3. Zagrożenie powodziami i suszami

Na terenie gminy występują udokumentowane obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które zostały wyznaczone zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego (MZIP) i mapami ryzyka powodziowego (MRP).

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zdefiniowane w art. 16. ust. pkt. 34 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 t. j.). Zgodnie z tymi definicjami, za obszary szczególnego zagrożenia powodzią uważa się:

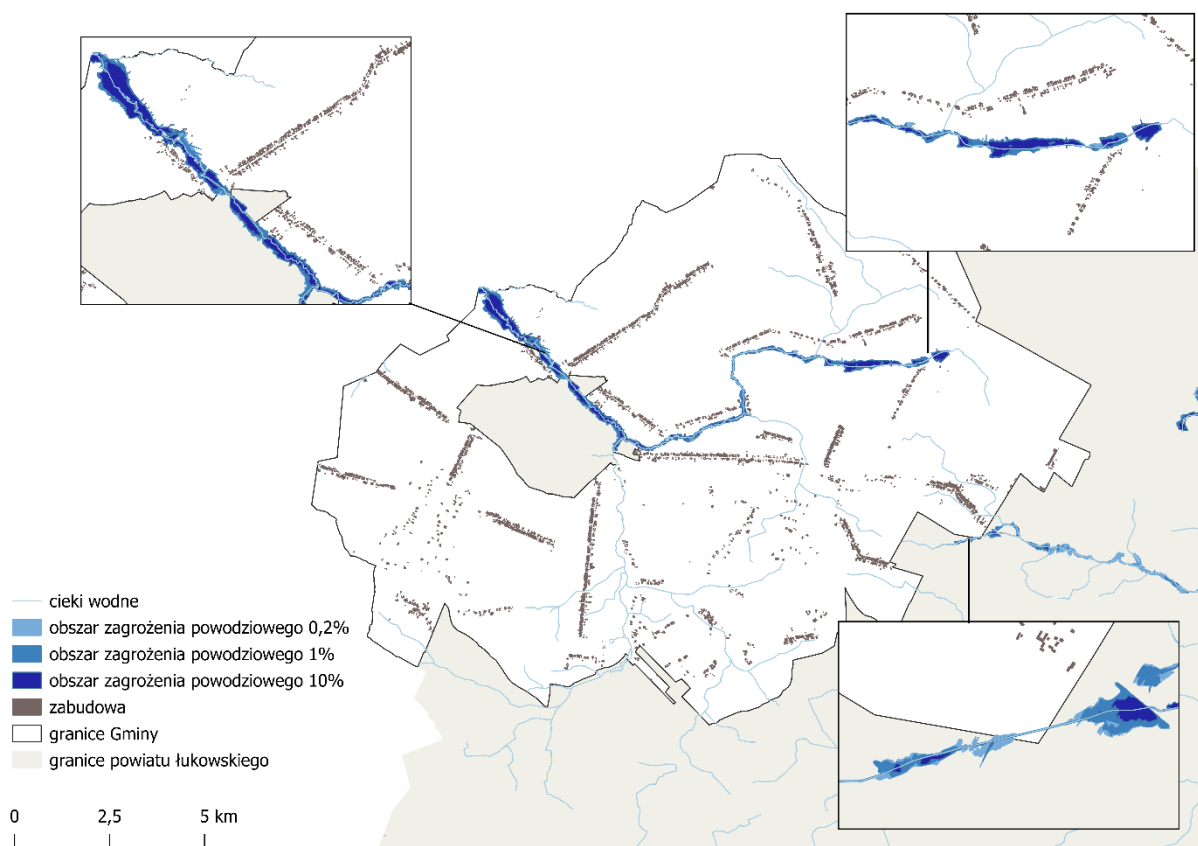
- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysoki i wynosi raz na 10 lat;
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;
- d) pas techniczny.

Tereny obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi i środowiska oraz utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

W Rozporządzeniu Ministra infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. 2022. poz. 2739), zostały zidentyfikowane główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym cel główne, który obejmuje zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego. Obszarami szczególnego zagrożenia powodzią w Gminie Stoczek Łukowski są tereny wzdłuż rzek Świder Wschodni i Bystrzyca. Zagrożeniem powodziowym powodzi 10-cio letniej jest objętych kilka miejscowości. Są to obszary Wólki Poznańskiej i Zgórnicy na północnym zachodzie gminy, obszar Starych Kobiałek i Zabiela (przy granicy z miastem Stoczek Łukowski) oraz Stara Róża, Stary Jamielnik i Wólka Różańska w północno-wschodniej części gminy. Zagrożenie powodziowe nie występuje dla terenu całych wsi, a zabudowa w nich się znajdująca leży poza obszarem zagrożenia, chociaż jednak w jego bliskiej odległości.

Na Rysunku 14. poniżej, przedstawiono mapę zagrożenia powodzią z prawdopodobieństwem wystąpienia 0,2% (raz na 500 lat), 1% (raz na 100 lat) oraz 10% (raz na 10 lat).

Rysunek 14. Obszary zagrożenia powodziowego terenie Gminy Stoczek Łukowski.

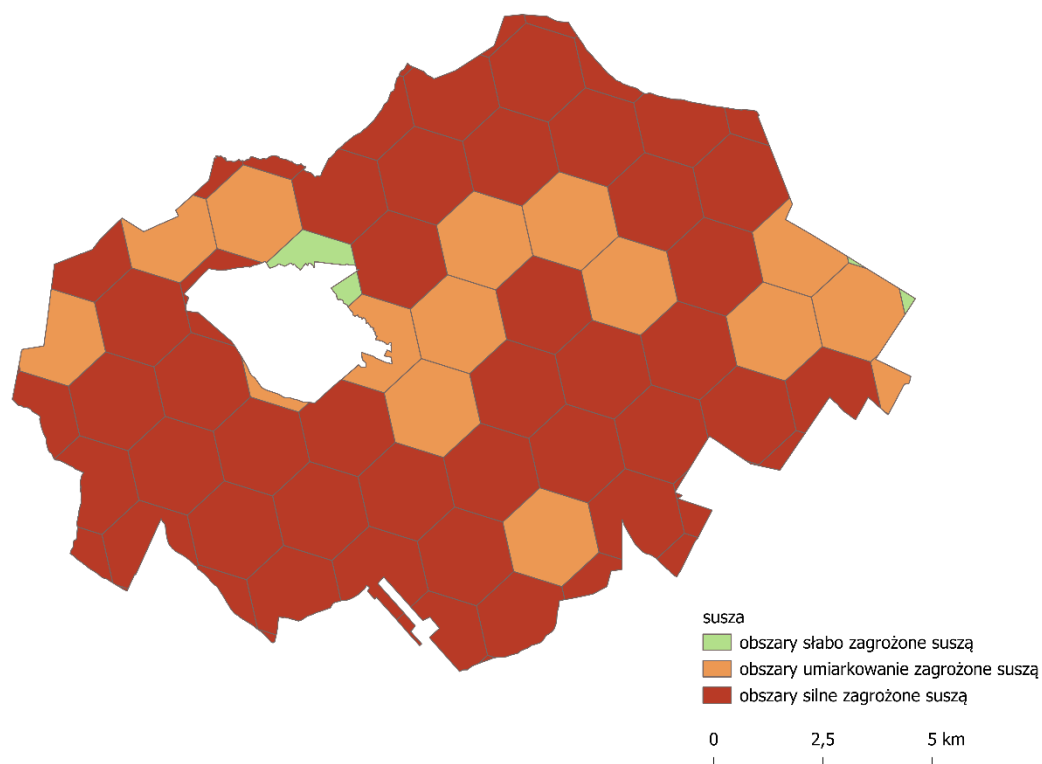

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych hydroportal ISOK.

Gmina Stoczek Łukowski znajduje się również w strefie silnego zagrożenia suszą (Rysunek 15.). Wskutek zwiększającego się zagrożenia suszą, w 2021 roku został opracowany Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Cele szczegółowe wyznaczone w PPSS to:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Rysunek 15. Ocena zagrożenia suszą na terenie Gminy Stoczek Łukowski

Źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), Informatyczny System Ochrony Kraju.

Znaczącym problemem w zakresie gospodarki wodnej, występującym nie tylko na terenie gminy Stoczek Łukowski, jest zagadnienie melioracji wodnej i spółki wodnej. Samo bowiem istnienie urządzeń melioracyjnych nie gwarantuje prawidłowego nawadniania i odwadniania – należy dbać o utrzymanie ich w należytym stanie, przy uwzględnieniu skoordynowania terminów i prac, co w przypadku różnej struktury własnościowej gruntów, stanowi wyzwanie. Sprawia to, że system melioracji jest w gminie niewydolny, a pola są nieraz podtapiane lub przesuszane. Nadzór nad spółką wodną w zakresie jej tworzenia, funkcjonowania i likwidacji sprawuje starosta. Sama spółka wodna stanowi niepubliczną formę organizacyjną, która zrzesza osoby fizyczne lub prawne na zasadzie dobrowolności i ma na celu zaspokajanie potrzeb w zakresie gospodarowania wodami (w szczególności do wykonywania, utrzymywania oraz eksploatacji urządzeń wodnych, w tym do uzdatniania i dostarczania wody, ochrony wód przez zanieczyszczeniem, melioracji wód, ochrony przed powodzią i odwadniania gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych), zgodnie z Art. 441 *Ustawy Prawo wodne*. W powiecie łukowskim funkcjonuje Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Łukowie – spółki wodne mogą bowiem łączyć się w związki, z tym że prawa i obowiązki przysługujące wobec spółek wodnych staroście, w stosunku do związków wykonuje z kolei wojewoda (Art. 444, *Ustawa Prawo wodne*). Sytuacja spółek wodnych jest bardzo niejasna, dochodzi do wielu nadużyć i zaniedbań (brak faktycznej dobrowolności członkostwa w spółce, brak informacji o staniu się następcą prawnym członka spółki w przypadku nabycia

nieruchomości, brak realizacji zadań statutowych przez spółkę). Problemy proceduralne i legislacyjne sprawiają, że mimo iż spółki te funkcjonują na terenie gmin, jednostki samorządu terytorialnego najniższego szczebla nie mają ani wpływu na nie, ani nie posiadają odpowiednich narzędzi prawnych, by zadbać o poprawę ich działania. Potrzeby zmian legislacyjnych w sposobie funkcjonowania spółek, w tym rozszerzenie zakresu kompetencji nadzorczych starosty i katalogu przyczyn rozwiązania spółki przez starostę, w przypadku gdy trwale zaprzestała działalności, zgłosił Rzecznik Praw Obywatelskich Ministerstwu Infrastruktury, które w odpowiedzi do uwag podtrzymało potrzebę wprowadzenia zmian w tych kwestiach i zapewniło o wypracowaniu takich przepisów, które udoskonalą istniejące regulacje.

5.6.4. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami w Gminie Stoczek Łukowski jest prowadzona w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami ochrony środowiska. System zbierania, transportu i unieszkodliwiania odpadów funkcjonuje w sposób uporządkowany, zapewniając mieszkańcom łatwy dostęp do usług w zakresie odbioru odpadów. W ramach realizowanej polityki gospodarki odpadami, mieszkańcy mają również możliwość korzystania z Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Starych Kobiątkach, gdzie mogą oddać odpady problemowe, takie jak m.in. elektrośmieci, odpady wielkogabarytowe czy odpady niebezpieczne.

Od 2009 roku gmina jest członkiem Związku Komunalnego Gmin Powiatu Radzyńskiego (obecnie Związku Gmin Północno-Zachodniej Lubelszczyzny). Jego celem jest wspólne planowanie i wykonywanie zadań z zakresu ochrony środowiska, przyrody oraz gospodarki wodnej, a w szczególności kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi. Poszczególni członkowie uczestniczą w Związku z rocznymi udziałami według stawki od 1 mieszkańca. Na terenie gminy odpady komunalne wytwarzane są przede wszystkim w gospodarstwach domowych oraz w obiektach użyteczności publicznej, handlowych oraz zakładach produkcyjnych. Ponadto odpady zbierane są z terenów otwartych (kosze ulicznych, przystanków autobusowych, cmentarzy).

W strukturze Gminy nie występuje zakład gospodarki komunalnej w postaci spółki. W drodze zamówienia publicznego gmina zleca podmiotowi zewnętrznemu zadania związane z odbiorem, transportem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych. W 2024, jak i w poprzednich latach (2022, 2023) był to EKOLIDER Jarosław Wyglądała z siedzibą w Lucinie. Właściciele nieruchomości mogą pozbywać się odpadów zarówno tych zbieranych w sposób selektywny, jak i pozostałych po selektywnej zbiórce odpadów (zmieszanych).

W zeszłym roku odbiór odpadów odbywał się z częstotliwością 1 raz na miesiąc. Selektywnie zebrane odpady komunalne mieszkańcy gromadzili w workach lub pojemnikach oznaczonych w następujący sposób:

- szkło - kolor zielony, oznaczone napisem „Szkło”,
- papier - kolor niebieski, oznaczone napisem „Papier”,

- tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe i metal – kolor żółty, oznaczone napisem „Metale i tworzywa sztuczne”,
- bioodpady - kolor brązowy, oznaczone napisem „Bio”,
- zmieszane odpady komunalne – w dowolnym kolorze oznaczonym napisem „Zmieszane”.

Niezależnie od cyklicznego odbierania odpadów mieszkańcy mogli także, w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, przekazywać odpady do punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Starych Kobiałkach 107A, który czynny był codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach 7:00 – 14:00. Zebrane odpady komunalne w PSZOKu stanowiły baterie i akumulatory, zużyte urządzenia elektroniczne i elektryczne, zużyte opony, lampy fluorescencyjne oraz odpady wielkogabarytowe. Gmina ponadto zapewnia zgodnie z harmonogramem zbiórki obwoźny odbiór odpadów wielkogabarytowych bezpośrednio spod posesji raz do roku. Dostarczenie odpadów do PSZOK-u oraz ich rozładunek jest realizowane przez właścicieli nieruchomości we własnym zakresie i na własny koszt.

Właściciele nieruchomości jednorodzinnych, kompostujący bioodpady, stanowiące odpady komunalne, w kompostowniku przydomowym zostali zwolnieni z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Stawka zwolnienia wynosiła 10,5 zł miesięcznie od każdego mieszkańca.

Na terenie Gminy Stoczek Łukowski nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Odpady zgodnie z zawartą umową przekazywane były do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach.

W Gminie Stoczek Łukowski stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2024 r. były liczone według liczby mieszkańców na terenie nieruchomości (przy ustalonej kwocie na osobę). Stawki zostały przedstawione w Tabeli 40. poniżej.

Tabela 41. Stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na obszarze Gminy Stoczek Łukowski w 2024 roku (koszt za osobę).

Styczeń-grudzień 2024 r.	Wysokość opłaty/zwolnienia
Miesięczna stawka opłaty za odpady zbierane i odbierane w sposób selektywny	25,5 zł
Miesięczna stawka opłaty w przypadku niewypełnienia obowiązku selektywnego zbierania odpadów	102 zł
Wysokość zwolnienia w przypadku kompostowania bioodpadów w kompostowniku przydomowym (tylko dla zabudowy jednorodzinnej)	10,5 zł

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie Gminy Stoczek Łukowski za 2024 r.;

Na podstawie „Analiz stanu gospodarki odpadami na terenie Gminy Stoczek Łukowski” określono ilość wytworzonych przez mieszkańców odpadów oraz osiągnięte poziomy recyklingu i ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (Tabela 41.).

Tabela 42. Informacja o wytworzonych odpadach komunalnych z terenu Gminy Stoczek Łukowski w latach 2019-2024.

Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów [Mg]					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Łączna masa odpadów komunalnych	837,5	908,86	916,04	896,18	968,48	987,87
Masa niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych	599,72	46,08	0,0	0,0	6,9	8,4
Osiągnięty poziom recyklingu	51%	53,1%	71%	76%	65%	68%
Wymagany poziom recyklingu	>/40%	>/50%	20%	25%	35%	45%

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie Gminy Stoczek Łukowski za 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 i 2024 r.;

Analiza danych dotyczących gospodarki odpadami w gminie w latach 2019–2024 wskazuje na zmienność w osiąganiu wymaganych wskaźników w zakresie recyklingu. Warto jednak zauważyć, że w każdym roku wskaźnik ten był przez gminę spełniany – nawet w latach 2019 i 2020, które posiadały dużo wyższe niż obecnie progi poziomowe, co związane było z funkcjonowaniem jeszcze w tym okresie Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 2016 roku w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych. Poziomy recyklingu obliczane były z podziałem na papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło czy inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe. Rozporządzenie to zostało uchylone w 2021 roku i od tego czasu obowiązuje nowy sposób obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Progi te są dużo niższe od poprzedniego wariantu. Widać jednak w gminie nieustannie od 2021 roku dużo wyższy udział odpadów poddanych recyklingowi niż ustalone normy, chociaż poziom ten nieznacznie spada w latach 2023 i 2024.

Warto zwrócić uwagę, że zadaniem gmin jest dążenie do samowystarczalności w kwestiach gospodarki odpadami i zadbanie o stworzenie gospodarki obiegu zamkniętego. W tym celu na terenach gmin mają powstać punkty napraw, umożliwiające dalsze korzystanie z produktów bez konieczności zakupu nowych.

Gmina posiada i realizuje „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Stoczek Łukowski na lata 2016– 2032”. Na terenie gminy zostało zinwentaryzowane 11 636, 432 Mg azbestu, z czego 944,331 Mg zostało unieszkodliwione do tej pory. W 2025 roku został ogłoszony kolejny przetarg na wykonanie zadania polegającego na usuwaniu wyrobów azbestowych z terenu gminy – gmina nie prowadzi jednak odbioru wyrobów zawierających azbest corocznie, ze względu na brak możliwości

pozyskania na ten cel środków zewnętrznych. W 2024 i 2025 roku azbest zdemontowany z budynków rolniczych mógł być odebrany w ramach programu realizowanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

5.6.5. Powietrze atmosferyczne

Gmina Stoczek Łukowski znajduje się w strefie lubelskiej, dla której Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął uchwałę nr XLIX/716/2023 r., w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej, ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego i docelowego substancji w powietrzu.

Tabela 43. Obszary przekroczeń benzo(a)pirenu w strefie lubelskiej w 2021 roku na terenie Gminy Stoczek Łukowski.

	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Klasyfikacja obszaru	Maksymalne stężenie [ng/m ³]
benzo(a)piren	9,6	wiejski, w pobliżu miasta	2,65

Źródło: Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej z 2023 roku

W Tabeli 42. Przedstawione zostały wyniki badania przeprowadzonego w ramach Programu Ochrony Powietrza dla strefy lubelskiej. W gminie występuje przekroczenie poziomów benzo(a)pirenu w obszarze w pobliżu miasta. Liczba osób narażonych na oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza wynosi 672 osoby, w tym 31 dzieci poniżej 5. r.ż. i 129 osób starszych (powyżej 65. r.ż.).

Na złą jakość powietrza mogą wpływać indywidualne źródła ciepła stosowane przez mieszkańców. Urządzenia zainstalowane w kotłowniach, opalanych węglem emitują do atmosfery SO₂, NO_x, CO, w ilościach, które dla pojedynczego źródła ciepła są małe, ale uwzględniając ich ilość i parametry emisji są bardzo uciążliwe przy oddziaływaniu skumulowanym. Liczba źródeł na paliwo stałe (kotły i miejscowe ogrzewacze) w Gminie Stoczek Łukowski w 2023 roku (wg Aktualizacji POP dla strefy lubelskiej) wynosiła 2 905, w tym liczba kotłów niespełniających wymogów 3 klasy lub o braku informacji o klasie wynosiła 947. Liczba kotłów, które z kolei spełniały wymogi Ekoprojektu wynosiła zaledwie 14. Zgodnie z Lubelską Uchwałą Antysmogową, do 31.12. 2023 roku należało wymienić bezklasowe kotły centralnego ogrzewania oraz kotły 1 i 2 klasy. Jednak zgodnie z aktualnymi danymi z Centralnej Ewidencji Emisji Budynków, kotłów poniżej klasy 3 (lub o braku informacji) jest nadal w gminie 852, z 1484 zainstalowanych źródeł ciepła. Do końca roku 2026 Uchwała zobowiązuje do wymiany kotłów 3 i 4 klasy, czyli obecnie odpowiednio 529 i 234 kotłów (CEEB). Kotłów klasy 5, których wymiana ma się odbyć do końca 2029 roku, jest w gminie 187. Zmniejszeniu uległa liczba kotłów spełniających wymogi Ekoprojektu i wynosi ona obecnie 11 kotłów. Uchwała ta zakazuje palenia drewnem o wilgotności powyżej 20%, węglem brunatnym oraz węglem kamiennym o niskiej jakości, a także mułem, flotem i miałem. Każdy komin i kocioł, montowany po 1 maja 2021 roku ma z kolei spełniać wymogi Ecodesign. W gminie, w związku z prowadzonymi inwestycjami z zakresu OZE, funkcjonuje także 218 kolektorów słonecznej do ciepłej wody użytkowej, co przyczynia się do poprawy jakości powietrza

Mimo że Stoczek Łukowski nie posiada obszarów przekroczeń emisji pyłu PM_{2,5}, zgodnie z Aktualizacją Programu Ochrony Powietrza dla strefy lubelskiej, do 2026 roku w Gminie redukcja emisji tego pyłu ma zostać zmniejszona o 48,07 Mg, a redukcja benzo(a)pirenu o 0,033 Mg w wyniku realizacji uchwały antysmogowej. Realizacja zamierzonych efektów ma być monitorowana za pomocą kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów, które w każdej gminie mają odbywać się corocznie zgodnie z miernikiem 1 kontrola/1000 mieszkańców.

Gmina Stoczek Łukowski w dniu 8.12.2023 zawarła aneks nr 6 do Porozumienia z dnia 17.07.2019 r. z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie na realizację programu priorytetowego „Czyste powietrze”.

W ramach tego programu mieszkańcy mogą wnioskować o:

- demontaż starego pieca i zakup z montażem pompy ciepła (woda-powietrze lub gruntowej),
- demontaż oraz zakup z montażem nowej instalacji centralnego ogrzewania lub urządzenia do ciepłej wody, w tym kolektorów słonecznych,
- zakup i montaż mikroinstalacji fotowoltaicznej,
- zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- ocieplenie ścian, stropu, podłogi,
- wymiana okien, drzwi zewnętrznych, drzwi/bram garażowych,
- remont lub budowa nowej kotłowni.

Na koniec 2024 roku zostało złożonych 237 wniosków o dofinansowanie, zawarto 191 umów i zrealizowano 122 przedsięwzięcia. Koszt wypłaconych dotacji wyniósł 4 244 002, 28 zł.

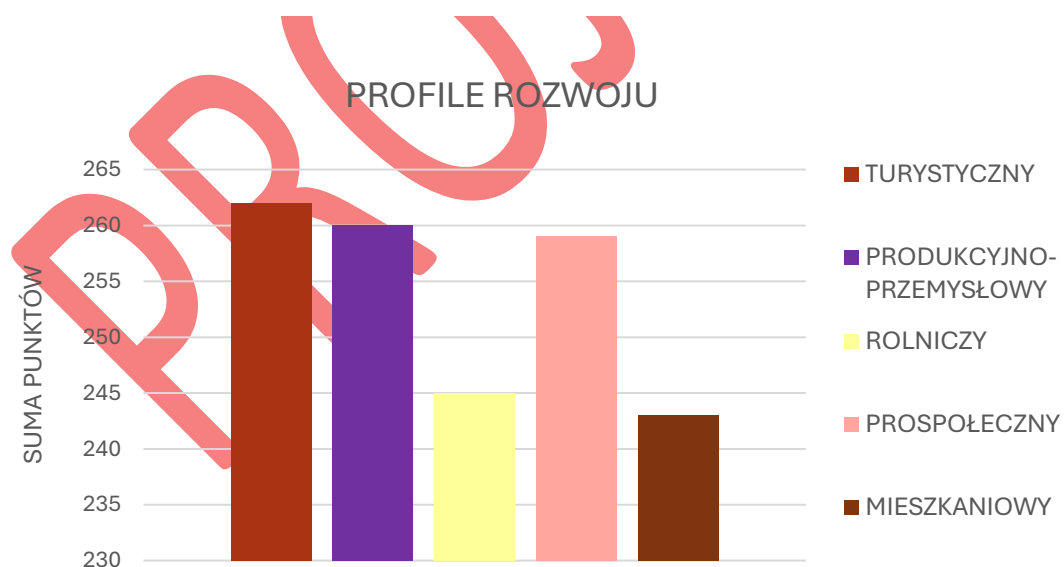
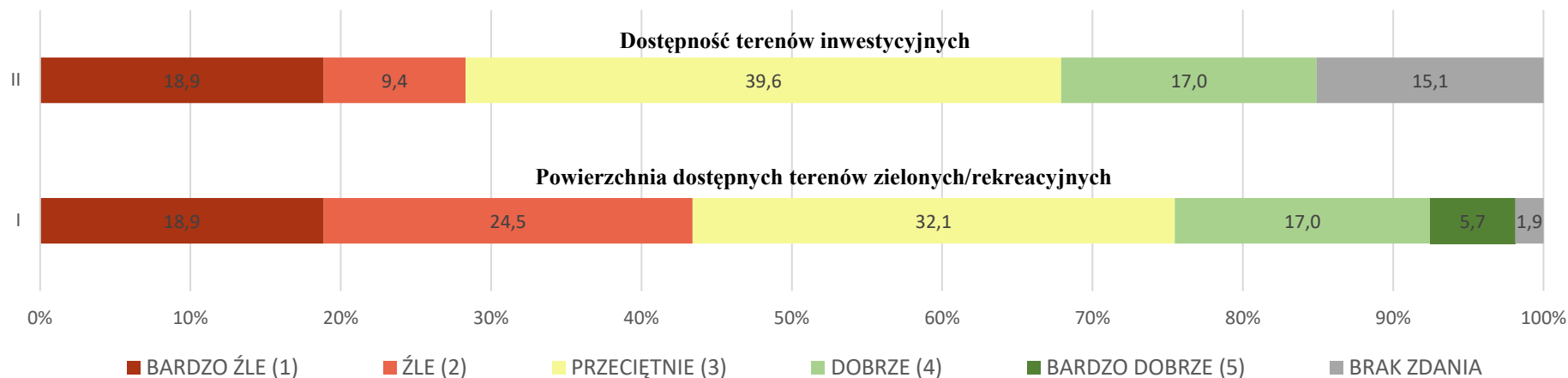
WNIOSKI Z DIAGNOZY – OBSZAR ŚRODOWISKO

- ⇒ Ankietowani wskazują na dobre warunki środowiskowe życia w gminie, związane ze sposobem odbioru odpadów oraz brakiem hałasu. Gospodarka odpadami jest prowadzona w sposób zgodny z przepisami, w ramach związku komunalnego gmin. Poziomy recyklingu pozostają na przestrzeni lat wyższe od wymaganych poziomów, a PSZOK dostępny jest dla mieszkańców codziennie. Jedynym aspektem, który wymaga interwencji jest poprawa częstotliwości odbioru odpadów, w tym zmieszanych, które odbierane są raz w miesiącu, także w okresie letnim. Wpłynie ona pozytywnie na warunki sanitarno-środowiskowe w gminie oraz na komfort życia codziennego mieszkańców, chociaż wiązać się może ze wzrostem kosztów za ich odbiór;
- ⇒ Choć mieszkańcy ocenili bardzo pozytywnie jakość powietrza w gminie, co związane może być z inwestycjami gminy w kolektory i panele słoneczne na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych, wysoka liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe o klasie 3 i bezklasowych oraz przekroczenia benzo(a)pirenu wskazują na wciąż występujący problem jakości powietrza, zwłaszcza w okresach grzewczych. Liczba wydanych i zrealizowanych wniosków do programu „Czyste Powietrze” na przestrzeni lat wskazuje jednak, że stan powietrza w gminie będzie się poprawiał. Aby poprawa ta była możliwa w kolejnych latach, programy dotacyjne muszą być przystępne, bez dodatkowych komplikacji proceduralnych i oparte o różne źródła ogrzewania – kluczowa jest w nich bowiem łatwość uzyskania środków i istnienie różnorodnych możliwości, z których beneficjent może skorzystać;
- ⇒ Średnia lesistość – porównywalna z poziomem wojewódzkim, chociaż większość lasów stanowią lasy prywatne. Mimo wysokiego udziału form ochrony przyrody w gminie (jednocześnie niższego od 2 gmin z analizy porównawczej), niewielki udział zagospodarowanych przestrzeni do rekreacji (szlaków, ścieżek), sprawia, że dostępność do terenów zieleni nie jest na najwyższym poziomie. Warto zwrócić jednak uwagę na zachowaną ciągłość powiązań przyrodniczych i potrzebę dalszego ich zachowywania;
- ⇒ Zmniejszanie się powierzchni użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów w gminie, co wskazuje na powolne odchodzenie od funkcji rolniczej w gminie i zmniejszającą się presję rolniczą przez przejście na rolnictwo samozaopatrzeniowe, w związku z niewielką powierzchnią gospodarstw i glebami niskich klas;
- ⇒ Wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze gminy, obecność obszarowych form ochrony przyrody (fragment Rezerwatu „Kulak”, bezpośrednie graniczenie z jego dalszą częścią, z Rezerwatem Przyrody „Jata”, położenie w obrębie Łukowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszaru Natura 2000 „Lasy Łukowskie”) sprawiają, że gmina posiada niemożliwy do pominięcia potencjał do rozwoju turystyki, w tym turystyki sportowej i ekologicznej. Już teraz gmina prowadzi szeroko zakrojone działania promocyjne walorów przyrodniczych gminy i należy dążyć do ich intensyfikacji, a także zadbać o prawidłowe kształtowanie tych przestrzeni za pomocą narzędzi planistycznych;

- ⇒ Dodatkowym czynnikiem, który wpływa na zmniejszającą się presję na poszczególne komponenty środowiska, jest wysoki poziom infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (nowoczesne oczyszczalnie, modernizacja i budowa nowych studni), jednak wciąż istnieją czynniki wpływające negatywnie na środowisko (duża ilość wyrobów zawierających azbest przeznaczonych do unieszkodliwienia, zwiększająca się masa odpadów komunalnych ogółem, duża liczba kotłów bezklasowych);
- ⇒ Świadomość ekologiczna mieszkańców, wynikająca z prowadzonej edukacji ekologicznej i związana z wysokim poziomem recyklingu, a także stopniową wymianą indywidualnych źródeł ciepła i instalacją kolektorów, wpływające na budowanie lokalnego społeczeństwa obywatelskiego i poczucia odpowiedzialności za swoją „małą ojczyznę”.
- ⇒ Zły stan JCWP w gminie, zagrożone ryzykiem nie osiągnięcia celów środowiskowych, ze względu na zagrożenia chemiczne (związane z rolnictwem) oraz zagrożenia związane z suszą – konieczne jest podejmowanie działań, aby zachować naturalny stan wód na terenie gminy, w tym cieku Świder, będącego popularnym spływem kajakowym;
- ⇒ Dobry stan JCWPd w gminie – niezagrożone ryzykiem nie osiągnięcia celów środowiskowych;
- ⇒ Dobrej jakości woda zaopatrywana z dwóch ujęć podziemnych – w Starej Prawdzie niewymagająca uzdatniania
- ⇒ Gmina znajduje się w obszarze dwóch nieudokumentowanych GZWP,
- ⇒ Gmina zagrożona jest powodzią, w tym powodzią 10-cio letnią, na obszarach wzdłuż rzeki Świder. Są to obszary nie zabudowane, jednak znajdują się w pobliżu zabudowy, dlatego należy zwrócić uwagę na ten aspekt przy planowaniu rozwoju sieci osadniczej;
- ⇒ Gmina na większości obszaru jest zagrożona suszą, co może przyczyniać się do odchodzenia od funkcji rolniczej na tym obszarze w wyniku jego zmniejszającej się efektywności;
- ⇒ Brak Programu Ochrony Środowiska skutkuje niepełnym wykorzystaniem narzędzi prowadzenia polityki sektorowej w zakresie środowiska.

5.7 Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Wykres 35 Wyniki ankiet z obszaru "Zagospodarowanie przestrzenne" oraz "Profile Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski"

Struktura funkcjonalno-przestrzenna to układ wszystkich elementów kształtujących dany obszar. Oddziałuje na nią wiele czynników, takich jak: procesy naturalne, zmiany polityczne i administracyjne, rozwój społeczny związany z potrzebą nowych miejsc zamieszkania, wzrost gospodarczy oraz nowe miejsca pracy. Istotne również są: rozwój infrastruktury komunikacyjnej, dostępność usług, a także oferta miejsc rekreacyjnych i możliwości spędzania czasu wolnego.

Na Rysunku 16. została zobrazowana struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Stoczek Łukowski. Wyłaniający się z niej obraz gminy to teren przede wszystkim rolniczy (upraw na gruntach ornych, plantacji, sadów) z dużym udziałem powierzchni zieleni, w tym o wysokiej wartości przyrodniczej (różnorodne formy ochrony przyrody, korytarz ekologiczny).

Stoczek Łukowski to gmina wiejska, która wyróżnia się tzw. układem obwarzankowym – w wyniku podziału administracyjnego z 1998 roku miasto Stoczek Łukowski zostało odrębną gminą, a gmina wiejska o tej samej nazwie, otaczająca je ze wszystkich stron, przyjmuje postać podobną do popularnego krakowskiego wypieku, jakim jest obwarzanek. Miasto Stoczek Łukowski, chociaż nie uwzględnione na mapie struktury przestrzenno-funkcjonalnej, nadal stanowi bardzo istotny ośrodek dla funkcjonowania gminy – w nim znajduje się siedziba Urzędu Gminy, przychodnie opieki zdrowotnej, Zakład Aktywności Zawodowej czy kościół pw. Wniebowzięcia NMP, stanowiący parafię dla większości obszaru gminy. Jako ośrodek miejski stanowi skupisko różnorodnych usług, obsługując nie tylko mieszkańców miasta, ale też wsi w Gminie Stoczek Łukowski. W literaturze naukowej związanej z zagadnieniem gmin obwarzankowych zwraca się uwagę na nieekonomiczność takiego rozwiązania (utrzymywanie dwóch oddzielnych urzędów gmin, jednostek organizacyjnych, nasilenie efektu „pasażera na gapę”), brak zachowania powiązań i ciągłości funkcjonalno-przestrzennej oraz brak możliwości wskazania ośrodka centralnego w gminach wiejskich, składających się zwykle z rozproszonych wsi, których układ komunikacyjny skoncentrowany jest na mieście i do niego prowadzi². Kwestia łączenia takich gmin jest jednak bardzo złożona i zależy od wielu czynników. W „Opinii w sprawie zmian liczby gmin i powiatów” (Analizy i opinie NIST, 2024) dr hab. Rafał Matyja zwraca uwagę na wielkość jednostek (miast i gmin okalających), które rzutują na kwestie organizacyjne ewentualnego łączenia gmin. Wymienia także przykład Stoczka Łukowskiego, w którym liczba mieszkańców gminy wiejskiej jest ponad trzykrotnie większa od liczby mieszkańców miasta – jest to przypadek, w którym nie ma mowy o „likwidacji gminy obwarzankowej” a raczej o jej włączeniu do gminy miejskiej. W opinii prof. Matyja rekomenduje proces łączenia gmin, a w każdym razie pilotaż takiego rozwiązania, w gminach z warunkami niższego poziomu konfliktu i z narzędziami umożliwiającymi ochronę interesów i potrzeb mniejszości.

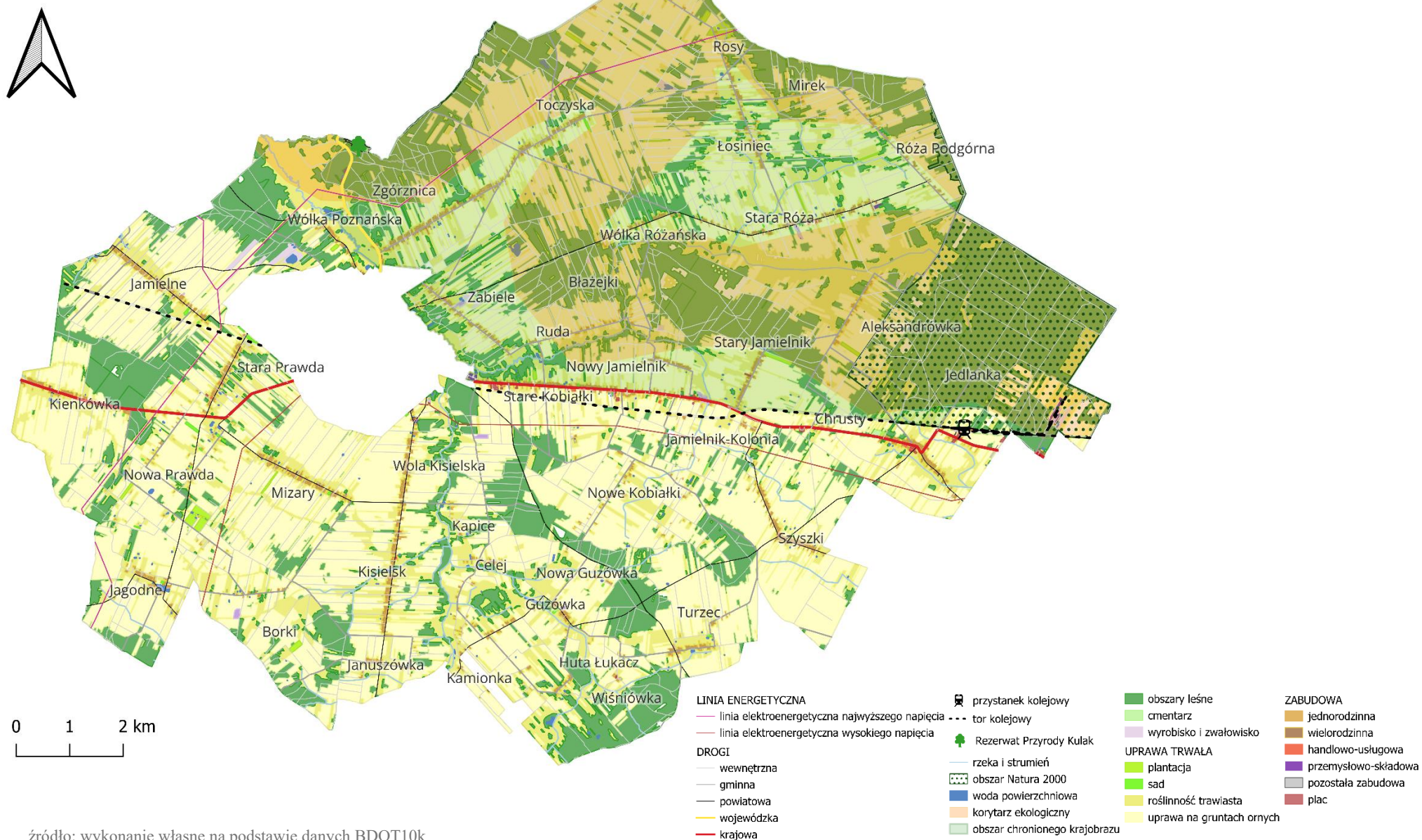
² za: „Czy Polska potrzebuje zmian liczby gmin i (lub) powiatów?” – NIST, „Analizy i opinie” Nr 01(69)/2024;

Kozubek D., Konecka-Szydłowska B. „Układy obwarzankowe małych miast a poziom rozwoju społeczno-gospodarczego. Studium przypadku województwa wielkopolskiego”, *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna* 73: 125–149 | 2025;
Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji „Ocena sytuacji samorządów lokalnych” 2013

W gminie najważniejszymi ośrodkami wiejskimi są Stare Kobiałki i Jedlanka. Są one jednocześnie największymi miejscowościami pod względem liczby ludności – posiadają odpowiednio 472 i 649 mieszkańców. Stare Kobiałki stanowią niejako ośrodek kulturowy gminy – to tu zlokalizowana jest główna siedziba Gminnej Biblioteki Publicznej, ze znajdującą się przy niej salą widowiskową, placem zabaw i boiskiem. W Jedlance z kolei znajduje się jedna z dwóch filii Biblioteki (druga znajduje się w miejscowości Stara Prawda), obok której jest remiza OSP w Jedlance. W obu miejscowościach znajdują się Zespoły Oświatowe. Stanowią także ośrodki rozwoju przemysłu – w Starych Kobiałkach swój zakład posiada m.in. MIĘS-POL – jeden z największych przedsiębiorców w gminie. Tuż przy granicy Starych Kobiałek z miastem znajduje się więcej obszarów produkcyjno-składowych, a swoje usługi oferują „Eko-Met Skup Złomu i Metali Kolorowych” oraz „Kabex. FHU Opony”. Z kolei w Jedlance znajdują się następni najwięksi przedsiębiorcy: „Deftrans Jedlanka” oraz „H+H Polska”. Ponadto rozwija się ona pod względem przeznaczenia terenu pod mieszkalnictwo (MPZP w Jedlance). Niezwykle istotnym czynnikiem, który będzie miał wpływ na rozwój tej miejscowości, jest także przywrócenie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej nr 12, której to przystanek znajduje się w Jedlance.

Rozwój przestrzenny miejscowości gminy charakteryzuje się układem wstęgowym rozchodzącym się od miasta Stoczek Łukowski. Wsie w gminie to ulicówki – zabudowa wiejska zlokalizowana jest wzdłuż jednej drogi, po obu jej stronach: miejscowości Wola Kisielska i Kisielsk rozwijają się wzdłuż drogi powiatowej nr 1324L, Szyszki wzdłuż 1334L, a Wólka Różańska i Stara Róża wzdłuż 1304L. Stare Kobiałki i Jedlanka posiadają zabudowę wzdłuż drogi krajowej nr 76. W znacznej części gminy zabudowa charakteryzuje się zwartością w jednostkach osadniczych. Forma rozproszona zabudowy występuje w postaci kolonii czy przysiółków. Ze względu na wiejski charakter gminy przeważają domy jednorodzinne i zabudowa zagrodowa. Budownictwo wielorodzinne, w postaci osiedla z okresu PRL, znajduje się na wschodnim krańcu gminy, w miejscowości Jedlanka.

Rysunek 16 Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Stoczek Łukowski.

źródło: wykonanie własne na podstawie danych BDOT10k

Tabela 44. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Stoczek Łukowski.

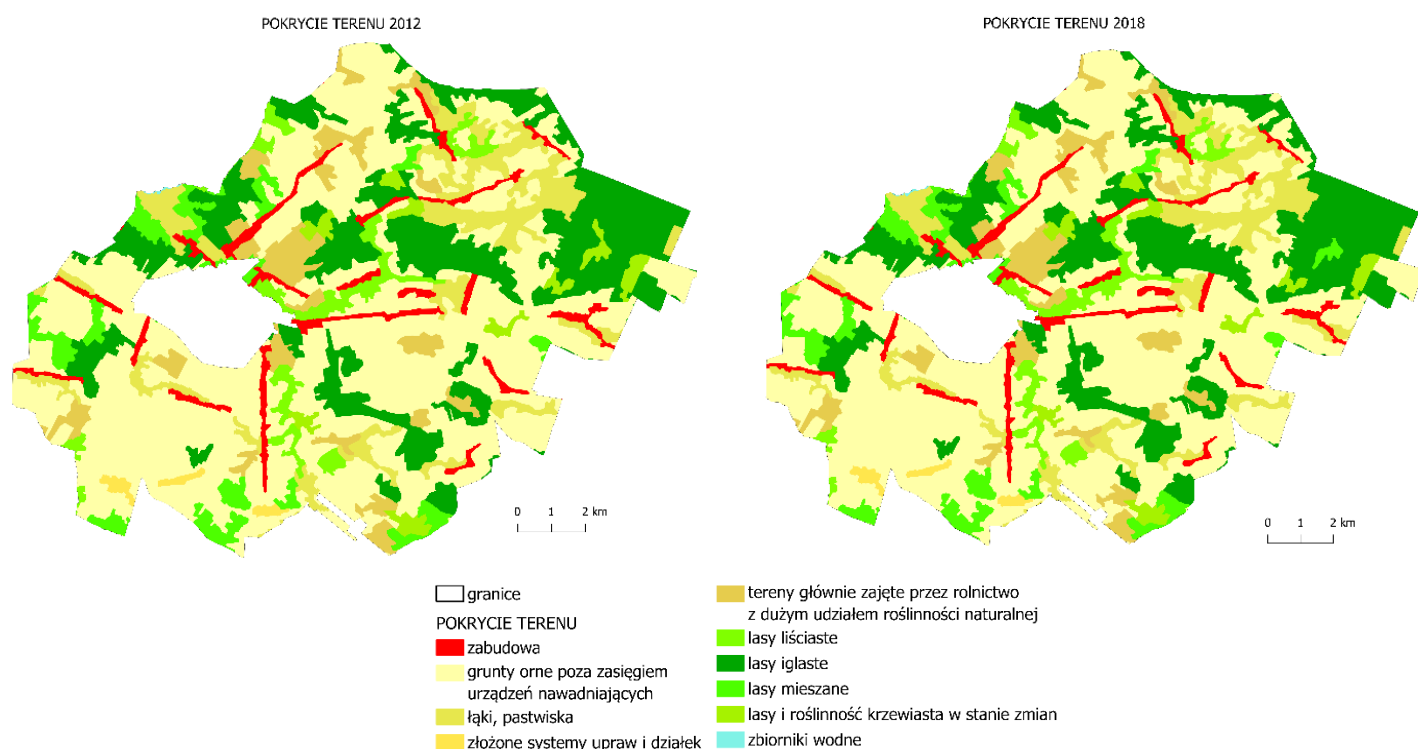
Rodzaj terenu	Gmina (ha)
Powierzchnia ogólna	17 350
Użytki rolne	9 127,93
Uprawy trwałe	64,02
Łąki	1 894,06
Pastwiska	116,25
Lasy	3 916,08
Obszary zabudowane	522
Nieuzytaki	24

Źródło: GUS BDL, PSR 2020, CLC 2018

Struktura użytkowania gruntów wskazuje na wciąż dominującą funkcję rolniczą w gminie – użytki rolne, uprawy trwałe, łąki i pastwiska stanowią 64,6% powierzchni gminy (Tabela 43.). Lasy zajmują 22,6% powierzchni gminy.

Rozpatrując zmiany w strukturze przestrzennej gminy przeanalizowano mapy pokrycia terenu zgodnie z danymi programu CORINE Land Cover (CLC). Istotą programu jest dostarczenie informacji dotyczącej pokrycia terenu/użytkowania ziemi na obszarze całej Europy w regularnym cyklu oraz wykazanie zmian zachodzących między kolejnymi cyklami (Rysunek 17.). W Gminie Stoczek Łukowski zmiany w latach 2012-2018 są praktycznie niezauważalne. Przekształceń można dopatrywać się jedynie na niewielkim fragmencie obszaru Natura 2000 – z lasów i roślinności krzewiastej w stanie zmian wykształciły się lasy mieszane. Na mapach pokrycia terenu wyraźnie zarysowana jest struktura osadnicza gminy o wstęgowym charakterze układu i wsiach w typie ulicówek.

Rysunek 17. Mapa pokrycia terenu Gminy Stoczek Łukowski – porównanie z lat 2012 i 2018

Źródło: Projekt Corine Land Cover 2018, land.copernicus.eu

Polityka przestrzenna Gminy Stoczek Łukowski do tej pory realizowana była poprzez Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zmiany w dokumencie (pierwotnie uchwalonym w 2011 roku) zostały przyjęte Uchwałą Rady Gminy Stoczek Łukowski z dnia 17 grudnia 2021 roku. Celem Studium jest oparcie polityki przestrzennej gminy na poprawie jakości życia mieszkańców, w tym na działaniach z zakresu przygotowywania i uzbrajania terenów pod budownictwo mieszkaniowe, rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej, rozwoju gospodarczego oraz ochrony środowiska.

W związku z przyjętą w 2023 roku nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dokument Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostanie zastąpiony przez plan ogólny gminy, stanowiący prawo miejscowe. Gminy zostały zobowiązane do sporządzenia planów ogólnych do 30 czerwca 2026 roku. W ramach wsparcia w tym procesie, gminy mogą ubiegać się o refundację wydatków na sporządzenie, uchwalenie i ogłoszenie planów ogólnych (a także miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnych programów rewitalizacji) w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Gmina Stoczek Łukowski jest obecnie w trakcie sporządzania dokumentu planu ogólnego - w dniu 5 czerwca 2024 r. Rada Gminy podjęła Uchwałę Nr IV/23/2024 o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego Gminy Stoczek Łukowski.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) stanowią kluczowe narzędzie kształtowania ładu przestrzennego w gminach. Stanowią one również bezpośrednią podstawę do uzyskiwania decyzji administracyjnych, takich jak pozwolenia na budowę czy podział nieruchomości. W Gminie Stoczek Łukowski obowiązują 3 plany

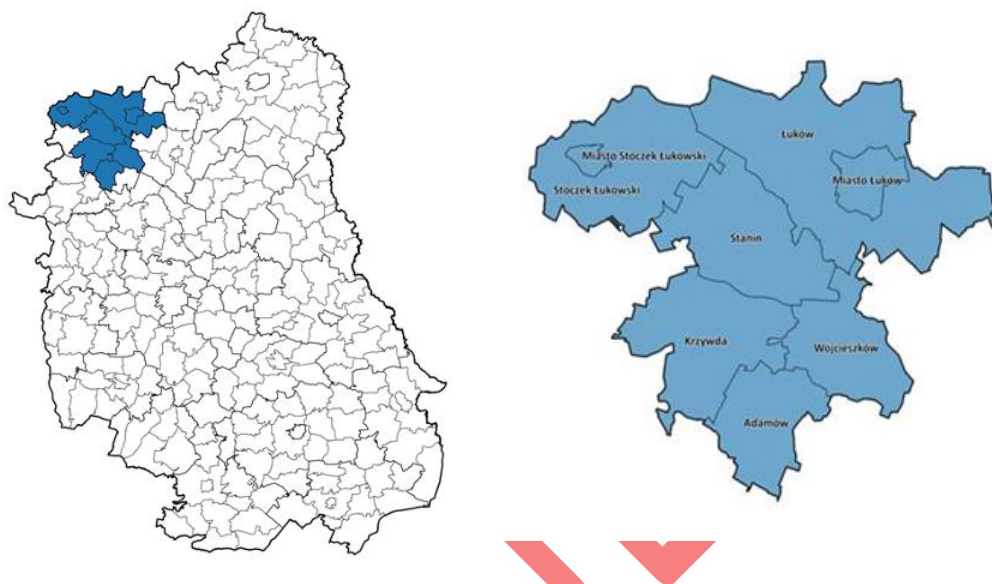
miejscowe: na fragmencie obszaru miejscowości Stare Kobiałki (Uchwała Nr XXXIV/202/2021 Rady Gminy Stoczek Łukowski z dnia 29 września 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miejscowości Stare Kobiałki), w części miejscowości Jedlanka (Uchwała Nr L/299/2022 Rady Gminy Stoczek Łukowski z dnia 14 listopada 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miejscowości Jedlanka) oraz plan sporządzony w wyniku przeprowadzenia inwestycji budowy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Kozienice – Siedlce Ujrzanów (Uchwała Nr XII/73/15 Rady Gminy Stoczek Łukowski z dnia 29 września 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obrębów geodezyjnych Rosy, Toczyska, Zgórnica, Wólka Poznańska, Jamielne, Stara Prawda, Nowa Prawda, Kienkówka, Jagodne w gminie Stoczek Łukowski). W Starych Kobiałkach plan miejscowy został stworzony w celu zapewnienia terenów produkcyjno-usługowych, a w Jedlance – pod możliwości rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej. Ponadto w 2025 roku przystąpiono do sporządzania czwartego MPZP, dla części obrębów ewidencyjnych Jamielne, Stara Prawda, Nowa Prawda i Kienkówka (Uchwała nr II/11/2024) oraz obrębu ewidencyjnego Mizary oraz części obrębów ewidencyjnych Kisielsk, Wola Kisielska, Nowa Prawda, Borki i Januszówka (Uchwała Nr II/12/2024). Są to obszary, na których powstać ma elektrownia wiatrowa – maksymalnie 6 elektrowni o maksymalnej całkowitej wysokości do 270 m oraz maksymalnej średnicy wirnika wraz z łopatami do 190 m. Informacje o planowanej inwestycji przekazywane były zarówno na zebraniach sołeckich, jak i na zorganizowanym w czerwcu 2025 spotkaniu z inwestorem, projektantem planu, władzami gminy przy udziale mieszkańców.

W ramach ustawowego obowiązku uruchomiono System Informacji Przestrzennej, umożliwiający publikację miejscowych planów i studium zagospodarowania przestrzennego Gminy Stoczek Łukowski w formie rastrowej na portalach mapowych: stoczeklukowski.e-mapa.net oraz geoportal.gov.pl. Włączona warstwa „Zagospodarowanie przestrzenne” pozwala użytkownikom przeglądać uchwały miejscowych planów wraz z załącznikami graficznymi.

W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jak i w innych aspektach funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego, ważna jest spójność z dokumentami wyższego rzędu i kompleksowa polityka, która obejmuje obszar nie tylko samej gminy, ale podkreśla jej położenie i szersze powiązania z innymi jednostkami.

Gmina Stoczek Łukowski należy do Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ŁOF), który tworzy Miejski Obszar Funkcjonalny Łukowa (z miastem Łuków jako rdzeniem oraz strefami zewnętrznymi w postaci gmin wiejskich Łuków oraz Stanin) oraz pozostałe gminy powiatu łukowskiego, z wyłączeniem Woli Mysłowskiej (Adamów, Krzywda, miasto Stoczek Łukowski, gmina wiejska Stoczek Łukowski, Wojcieszków). Położenie ŁOF-u na tle województwa i poszczególne gminy wchodzące w jego skład zostały przedstawione na Rysunku 18.

Rysunek 18. Łukowski Obszar Funkcjonalny na tle województwa lubelskiego

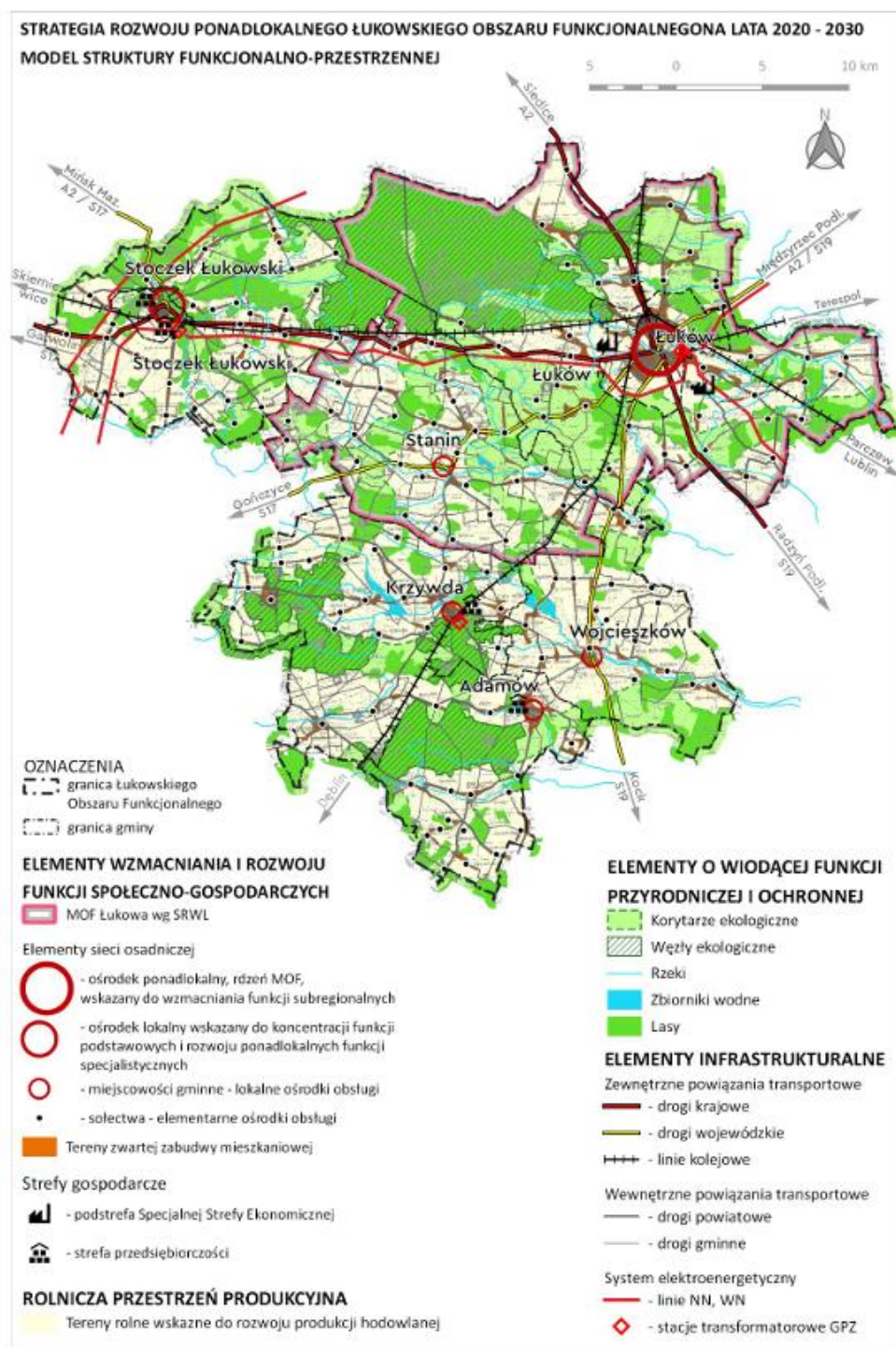

Źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego ŁOF na lata 2020-2030

W ramach ŁOF została opracowana „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2020-2030”, w celu wzmocnienia współpracy między samorządami na rzecz wymiany doświadczeń i podjęcia bardziej efektywnych działań, aby jak najlepiej wykorzystywać istniejące zasoby i potencjały. Ważnym aspektem decydującym o konieczności opracowania strategii ponadlokalnej stały się nowe uwarunkowania wynikające z celów i kierunków polityki regionalnej na poziomie krajowym – tzw. terytorialny wymiar wsparcia oraz cele polityki spójności w ramach perspektywy finansowej 2021 – 2027 oraz zmiana paradygmatu zarządzania rozwojem (SOR, KSRR 2030). Celem strategicznym jest stworzenie Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego jako obszaru aktywnego gospodarczo i wykorzystującego walory naturalne. Aby go zrealizować, zaproponowano 3 cele operacyjne, a do każdego z nich przygotowano odpowiednie działania. Pierwszym celem operacyjnym jest wsparcie przedsiębiorców i tworzenie warunków do powstania atrakcyjnych miejsc pracy. W ramach działań proponuje się tu m.in. rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej (w tym budowa obwodnic miast Łuków i Stoczek Łukowski), rozwój i budowę terenów inwestycyjnych (budowę infrastruktury technicznej), inkubator przedsiębiorczości, gospodarkę cyrkularną odpadów oraz wsparcie działalności rolniczej i pozarolniczej – wspólny system promocji produktów lokalnych. Kolejnym celem jest tworzenie atrakcyjnych warunków do życia dla mieszkańców, w tym za pomocą wspólnej oferty kulturalno-historycznej za sprawą inwestycji w miejsca promujące kulturę oraz miejsca ważne historycznie (w tym stworzone

już filie biblioteczne w Gminie Stoczek Łukowski), nowoczesnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej (np. budowa boiska wielofunkcyjnego w Kisielsku) oraz stworzenia wspólnej oferty turystycznej (Kraj Jurajska, Amonity, Balneologia). Ostatnim celem jest stworzenie Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego jako obszaru odpornego na zmiany klimatu i niespodziewane wydarzenia. Działaniami w tym celu byłyby adaptacja do zmian klimatu za pomocą zielonej energii (wykorzystanie OZE, inwestycje w zakresie małej retencji na terenach wiejskich i miejskich, tereny zieleni, edukacja ekologiczna), budowa więzi społecznych i wsparcie organizacji pozarządowych oraz wsparcie systemu opieki zdrowotnej i społecznej (zwiększenie oferty usług medycznych, projekty edukacyjne i modernizacja infrastruktury szkół, wsparcie uczniów z niepełnosprawnościami i problemami, utworzenie Centrum Wsparcia dla Organizacji Pozarządowych, tworzenie MPZP, rozwój kompetencji administracji publicznej, poprawa i rozwój infrastruktury służb odpowiadających za porządek i bezpieczeństwo publiczne). Na modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej ŁOF-u (Rysunek 19.) Gminy Stoczek Łukowski i Łuków odznaczają się dużym udziałem powierzchni lasów, a także korytarzy ekologicznych na swoim terenie. Stoczek Łukowski poprzecinany jest także licznymi korytarzami transportowymi, które zapewniają połączenia zarówno z resztą powiatu (i głównym jego ośrodkiem – miastem Łuków), ale także z obszarami poza jego granicami. Wpływają one także na to, że miasto Stoczek Łukowski staje się drugim najważniejszym ośrodkiem dla ŁOF-u, jako ośrodek lokalny wskazany do koncentracji funkcji zarówno podstawowych, jak i do rozwoju ponadlokalnych funkcji specjalistycznych.

Rysunek 19. Model funkcjonalno-przestrzenny w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego ŁOF

Źródło:

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego ŁOF na lata 2020-2030

Gmina Stoczek Łukowski jest także Liderem Porozumienia międzygminnego określającego zasady współpracy w ramach Innych Instrumentów Terytorialnych na obszarze Ziemi Łukowskiej, które jest uzgadniane. W skład Porozumienia wchodzi część gmin z powiatu łukowskiego – Gmina Łuków, Gmina Wola Mysłowska oraz Gmina Wojcieszków. W ramach Porozumienia Gmina Stoczek Łukowski, jako Lider, ma za zadanie opracowanie i koordynację realizacji Strategii Innych Instrumentów

Terytorialnych – Strategii Terytorialnej Ziemi Łukowskiej na lata 2025-2030. Celami Porozumienia są wzmacnianie i rozwój więzi partnerskich oraz integracji terytorialnej, aby umożliwić rozwój w kierunku zrównoważonym na obszarze Ziemi Łukowskiej, dzięki zwiększeniu efektywności przedsięwzięć realizowanych przez jednostki go tworzące, podniesieniu jakości funkcjonowania administracji publicznej i wspólnemu diagnozowaniu problemów rozwojowych, poprzez wypracowywanie rozwiązań i ochrony wspólnych interesów.

Dokumentem strategicznym, który obejmuje obszar całego Powiatu Łukowskiego jest Program Rozwoju Powiatu Łukowskiego na lata 2021-2030. Celem nadrzędnym, wyznaczonym w dokumencie rozwoju Powiatu Łukowskiego, jest tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez efektywne wykorzystanie zasobów społecznych, ekonomicznych, turystycznych i kulturowych oraz modernizację infrastruktury i poprawę jakości usług z wykorzystaniem partnerskiej współpracy. Do celu głównego wyznaczono 12 celów strategicznych:

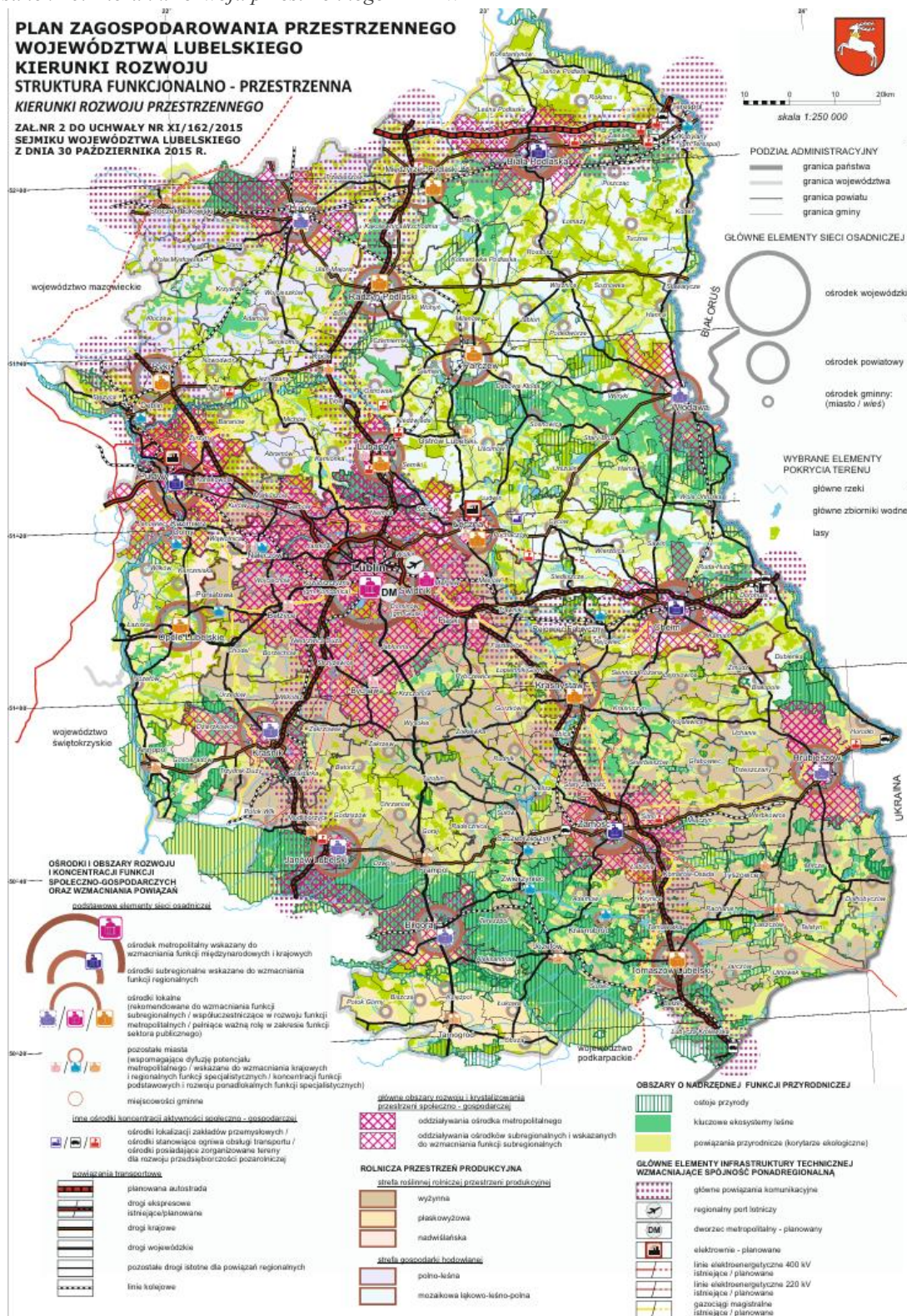
- Wspieranie jakości i efektywności kształcenia poprzez poprawę infrastruktury oświatowej oraz warunków funkcjonowania placówek edukacyjnych,
- Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców poprzez rozwój profilaktyki zdrowotnej i poprawę infrastruktury i opieki medycznej,
- Wsparcie dla osób potrzebujących poprzez zwiększenie jakości i efektywności pomocy społecznej oraz realizację działań na rzecz rodziny i osób wykluczonych,
- Poprawa jakości i funkcjonalności oraz rozwój infrastruktury technicznej,
- Rozwój infrastruktury kulturalnej oraz poprawa jakości oraz pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego,
- Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego i przyrody,
- Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich oraz poprawa konkurencyjności i warunków gospodarowania w gospodarstwach rolnych,
- Poprawa bezpieczeństwa lokalnej społeczności oraz zapewnienie porządku publicznego poprzez edukację, wychowanie oraz wspieranie i profesjonalizację podmiotów systemu bezpieczeństwa,
- Przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy,
- Zwiększenie konkurencyjności powiatu poprzez rozwój promocji oraz współpracy międzysektorowej,
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu,
- Zapewnienie sprawnej i przyjaznej dla obywateli administracji powiatowej.

W Programie Rozwoju Powiatu Łukowskiego zwrócono uwagę na bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne, tworzące tożsamość powiatu i stanowiące jego potencjał dla rozwoju i promocji obszaru. Ważnym elementem jest też przechodzenie na alternatywne źródła energii i podnoszenie świadomości mieszkańców w tym zakresie. W dokumencie podkreślono istotność współpracy międzysektorowej w tym zakresie i realizację wspólnych projektów i wykorzystanie zewnętrznego funkcjonowania. W Powiecie Łukowskim rolnictwo stanowi jeden z kluczowych sektorów pozyskiwania dochodów przez mieszkańców – obszar ten posiada zarówno potencjał produkcyjny, jak i wysokie walory przyrodnicze, co pozwala na osiąganie zysków przez rolników z tego terenu. Jest

to więc niezwykle ważny obszar, w którym powinny być realizowane działania z zakresu rozwoju rolnictwa ekologicznego, promocji ekologicznej żywności i produktów lokalnych, a także z zakresu rozwoju agroturystyki. Aby rolnictwo mogło prawidłowo się rozwijać, należycie prowadzona musi być gospodarka wodna, a więc dbanie o dobry stan urządzeń wodnych i melioracyjnych. Wskazuje się na barierę rozwoju powiatu, jaką jest niewystarczająca ilość atrakcyjnych miejsc pracy, a tym samym na brak chęci osiedlania się na terenie jednostki i utrudniającą poprawę warunków życia lokalnej społeczności. Przedstawione w dokumencie cele strategiczne i kierunki działań do nich stworzone obejmują zarówno rozwój istniejących potencjałów, jak i likwidację i minimalizowanie istniejących barier.

Dokumentem na szczeblu wojewódzkim, który wyznacza kierunki rozwoju całego regionu lubelskiego i wchodzących w jego skład jednostek samorządu terytorialnego, jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL). Określa on główne wyzwania województwa, jakimi są potrzeba przyspieszenia jego rozwoju, przy jednoczesnej złożonej sytuacji uwarunkowań historycznych i geograficznych oraz przezwyciężanie syndromu peryferyjności i zmiana wizerunku pasywnego regionu rolniczego na kreatywny i wielowymiarowy. Dlatego też celem wiodącym PZPWL jest zrównoważony rozwój przestrzenny regionu prowadzący do podniesienia konkurencyjności województwa i poprawy warunków życia (Rysunek 20.).

Rysunek 20. Kierunki rozwoju przestrzennego z PZPWL

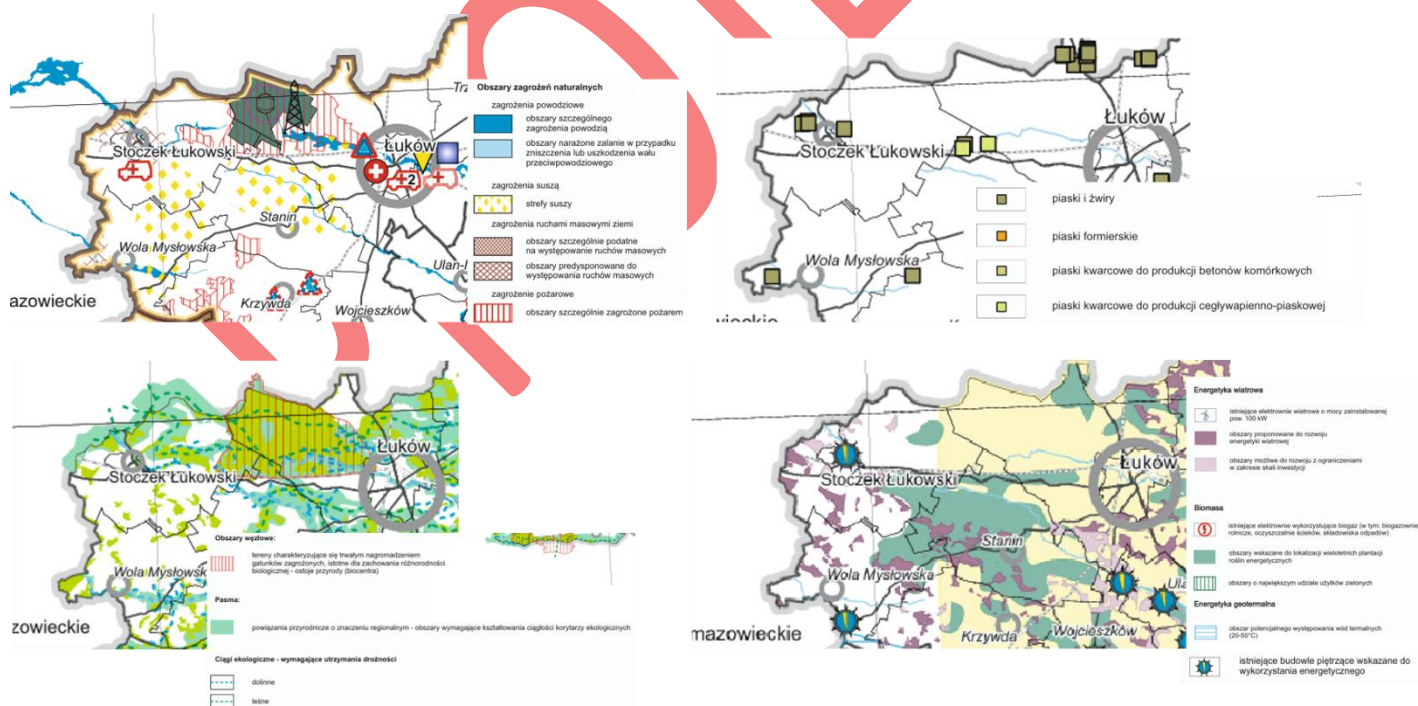
Źródło: PZPWL 2015

Polityka przestrzennego zagospodarowania województwa lubelskiego opiera się na celach głównych i szczegółowych dotyczących różnorodnych sfer (osadnictwa i infrastruktury społecznej, środowiska przyrodniczego, kulturowego, gospodarki,

infrastruktury technicznej, obronności i bezpieczeństwa publicznego). Celami głównymi tych sfer są m.in.:

- policentryczny rozwój sieci osadniczej,
- wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń,
- utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
- wzmacnianie tożsamości kulturowej regionu przez ochronę i pielęgnację zasobów kulturowych oraz ich wzbogacanie walorami współczesnymi,
- zwiększenie konkurencyjności gospodarki województwa oraz poprawa jego atrakcyjności inwestycyjnej,
- poprawa dostępności komunikacyjnej regionu,
- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa, powszechny dostęp do usług teleinformatycznych,
- wyposażenie jednostek osadniczych w kompleksowe systemy wodno-kanalizacyjne,
- wyposażenie obszaru województwa w niezbędną liczbę obiektów i instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych, a także zapewnienie warunków przestrzennych służących potrzebom obronnym państwa oraz ochronie ludności i jej mienia przed zagrożeniami naturalnymi i cywilizacyjnymi.

Rysunek 21. Załączniki do PZPWL 2015 (Obronność i bezpieczeństwo publiczne, Udokumentowane złoża kopalin, Powiązania przyrodnicze, OZE) - przybliżenie do obszaru Stoczka Łukowskiego

Źródło: PZPWL 2015

Należy mieć na uwadze, że dokument PZPWL został uchwalony w 2015 roku i wyznaczał on kierunki i zagrożenia zgodnie ze stanem rzeczy na tamten czas, a więc część jego zapisów mogło ulec dezaktualizacji. Posiada też mylący zapis, jakoby pomnik bitwy

pod Stoczkiem znajdował się w mieście Stoczku Łukowskim, podczas gdy zlokalizowany jest on w miejscowości Zgórznica, w gminie wiejskiej. W PZPWL wyznaczono obszar funkcjonalny gospodarki hodowlanej, do którego zaliczono Gminę wiejską Stoczek Łukowski, jako teren nizinny i charakteryzujący się specyficznymi warunkami rozwoju. Cały obszar posiada średnio korzystne warunki dla roślinnej produkcji rolnej, a gleby są słabe i silnie zakwaszone. Funkcjonujące tu gospodarstwa rolne ukierunkowane są ze względu na te czynniki na hodowlę bydła, trzody chlewnej i charakteryzują się koncentracją zakładów branży mięsnej i mleczarskiej. Działaniem, które ma wspierać gospodarkę rolną na terenach tego obszaru funkcjonalnego jest prowadzenie prac scaleniowo-wymiennych, poprawiających strukturę przestrzenną gospodarstw rolnych, w których zidentyfikowany obszar wymagający scaleń przekracza 50% powierzchni gminy. Miasto Stoczek Łukowski, które otacza gmina wiejska o tej samej nazwie, zostało zaliczone do jednego z głównych ośrodków koncentracji przemysłu w województwie i funkcja ta ma być dalej wspomagana. Jak wynika z Diagnozy, także gmina wiejska rozwija się pod tym kątem, posiadając prężnie działające i rozwijające się przedsiębiorstwa, a więc można mówić o dyfuzji tej funkcji na obszar wiejski i niejako o spójności tych dwóch gmin pod tym względem. Z zapisów PZPWL wyłania się obraz gminy jako obszar dobrze skomunikowany, chociaż o utrudnionym (czasowo, ponad 40 min.) dostępie do większych ośrodków; o wysokich walorach przyrodniczych, wymagających zaadresowania w dokumentach JST, posiadający udokumentowane złoża piasku i żwiru i predestynowanego do rozwoju inwestycji OZE pod kątem elektrowni wiatrowych (Rysunek 21.). PZPWL wskazuje też na zagrożenia, jakie gmina powinna uwzględniać w planowaniu rozwoju przestrzennego, jakimi są możliwe powodzie, obszary suszy, a także obszary, na których możliwe będzie wystąpienie osuwisk (zgodnie z pierwszym cyklem SOPO, obecnie brak wyznaczonych obszarów zagrożenia). W celu zapobiegania zagrożeniom wskazuje się na realizację systemów nawodnień przeciwdziałających zjawisku suszy. Na obszarze gminy występują dwa typy obszarów zamkniętych: obszary kolejowe (ważne dla rozwoju gminy – modernizacja linii kolejowej nr 12) oraz tereny zamknięte w resorcie obrony narodowej (na terenie obszaru Natura 2000 – bliska odległość od poligonu wojskowego Jagodne).

WNIOSKI Z DIAGNOZY – OBSZAR PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

- ⇒ Brak przeważającego profilu gminy – potencjalne niedostrzeganie walorów gminy i jej predyspozycji rozwojowych w oczach mieszkańców;
 - ⇒ Przeciętna (w kierunku zleju) dostępność terenów inwestycyjnych oraz miejsc rekreacji i sportu – zgodnie z wynikami ankiet;
 - ⇒ Złe postrzeganie dostępności terenów inwestycyjnych może być związane z brakiem przekonania mieszkańców o tym kierunku rozwoju, mimo funkcjonowania w gminie kilku znaczących na rynku lokalnych przedsiębiorców;
-
- ⇒ Gmina o specyficznym układzie przestrzennym, tzw. typie obwarzankowym, nie posiadająca lokalnego ośrodka, „gmina bez centrum” – publikacje naukowe wskazujące na nieefektywność takiego rozwiązania;
 - ⇒ Stare Kobiątki i Jedlanka jako główne ośrodki gminy, możliwy rozwój w kierunku centr lokalnych ze względu na zagęszczenie usług w tych miejscowościach i pełnienie funkcji ponadmiejscowych – ze względu na lokalizację GBP i jej filii, przychodni oraz przystanku kolejowego;
 - ⇒ Rozwój systemu osadniczego o charakterze wstęgowym od miasta, wsie w typie ulicówek wzdłuż znaczących korytarzy transportowych – co wskazuje na zależność rozwoju od ośrodka koncentracji usług i jego nadrzędną rolę w hierarchii;
 - ⇒ O odchodzenie od funkcji rolniczej, prawie połowa obszaru gminy znajduje się w obszarze różnych form ochrony przyrody – wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy, stanowiące jeden z potencjałów gminy i jej możliwości rozwoju;
 - ⇒ Dbłość o stan dróg, poprawę oświetlenia i małą architekturę (w tym wyposażenie przystanków komunikacji zbiorowej), przyczyniające się do tworzenia komfortowych warunków życia codziennego mieszkańców;
 - ⇒ Gmina wykonuje inwestycje z zakresu odnawialnych źródeł energii i przeznaczają pod zagospodarowanie nowe tereny – MPZP dla części miejscowości pod elektrownie wiatrowe, poprawiając stan i jakość środowiska, w tym powietrza, na jej obszarze;
 - ⇒ Większość powierzchni gminy nie została objęta planami miejscowymi, polityka miejscowa prowadzona była w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy – może utrudniać to wprowadzanie MPZP po stworzeniu dokumentu planu ogólnego ze względu na opór lokalnej społeczności przyzwyczajonej do poprzednich procedur;
 - ⇒ Gmina należy do Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego, który w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego wyznaczył cele i kierunki działań, zmierzające do

poprawy współpracy między gminami ŁOF i realizowania zintegrowanej polityki, aby dążyć do polepszania warunków życia mieszkańców tego obszaru;

- ⇒ Porozumienie międzygminne w ramach Instrumentów Terytorialnych na obszarze Ziemi Łukowskiej otwiera możliwości działania oraz skutecznej realizacji projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy obszaru Ziemi Łukowskiej.
- ⇒ Program Rozwoju Powiatu Łukowskiego na lata 2021-2030 wskazuje istotną rolę zachowania i promocji dziedzictwa kulturowo-historycznego obszaru Ziemi Łukowskiej oraz działania z zakresu tworzenia różnorodnych miejsc pracy na tym obszarze, przy jednoczesnym wsparciu rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego.
- ⇒ Dokument PZPWL, który został uchwalony w 2015 roku, wskazywał na rolniczy kierunek rozwoju gminy. Od tego czasu zaszło jednak wiele zmian, a rolnictwo na terenie gminy przestaje mieć nadrzędne znaczenie dla jej lokalnej gospodarki – zastępują ją przemysł i przetwórstwo przemysłowe.

6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

W Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (dalej zwane OSI), na podstawie definicji określonej w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju – jako obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do których jest kierowana interwencja publiczna. Strategia wyznacza typy OSI bazując na krajowych obszarach strategicznej interwencji: obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją oraz miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Obszarów wymagających wsparcia krajowego w województwie lubelskim jest wiele: 140 z 213 JST w regionie zagrożonych jest trwałą marginalizacją, a 11 z 48 ośrodków miejskich to miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Do gmin zagrożonych trwałą marginalizacją należy również Stoczek Łukowski (Rysunek 22). Obszary te zostały określone jako strefa opóźnienia urbanizacyjnego. Zaplanowane działania, które należy podjąć na tym obszarze, mają przyczynić się do rozwoju lokalnych firm, wzrostu liczby lokalnych miejsc pracy, dochodu mieszkańców oraz bazy dochodowej samorządów terytorialnych. Należy także wzmocnić powiązania obszarów wiejskich z miastami, które stanowią lokalne ośrodki wzrostu.

Rysunek 22 Gminy zagrożone trwałą marginalizacją w województwie lubelskim

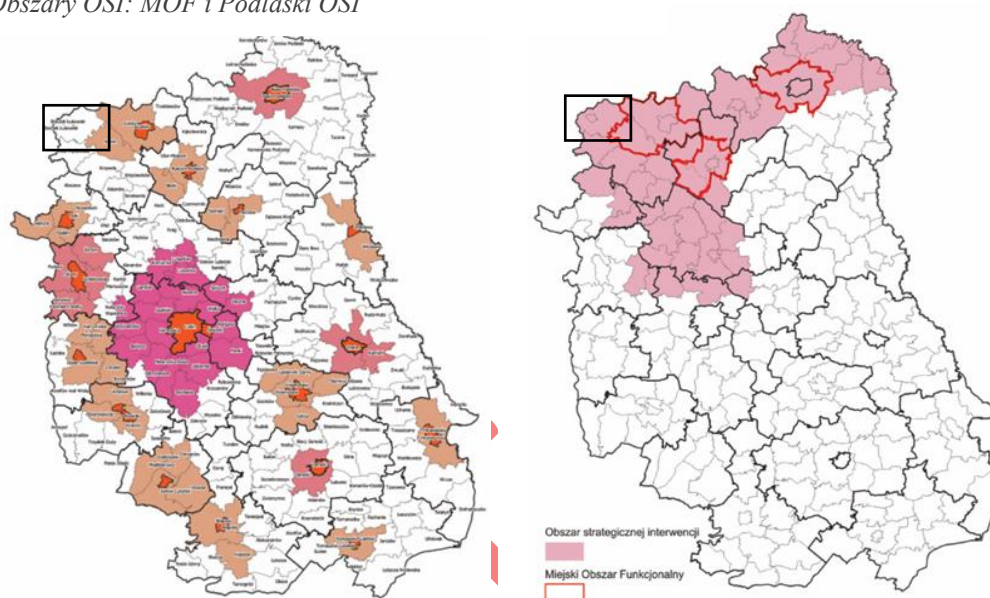

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030

W konsekwencji ustaleń w ramach Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, w Strategii rozwoju województwa lubelskiego 2030 wyznaczono dwa rodzaje Obszarów Strategicznej Interwencji:

- MOF – właściwych do wspólnego planowania rozwoju na poziomie ponadlokalnym (w miastach i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie), w tym poprzez wykorzystanie instrumentu ZIT,
- OSI subregionalnych - rekomendowanych do wspólnego planowania rozwoju na poziomie ponadlokalnym.

Rysunek 23 Obszary OSI: MOF i Podlaski OSI

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030

Gmina Stoczek Łukowski należy do Podlaskiego Obszaru Strategicznej Interwencji, której priorytetem jest gospodarcze wykorzystanie potencjału krajowych i europejskich korytarzy transportowych. Zasięg obszaru został wyznaczony na podstawie granic Obszaru Funkcjonalnego Dolny Wieprz oraz Obszaru Funkcjonalnego gospodarki hodowlanej (Rysunek 23.). Jest to obszar położony w obrębie krajowych i europejskich powiązań transportowych (drogowych i kolejowych), o dobrze rozwiniętym sektorze gospodarki obejmującym transport i gospodarkę magazynową, licznych obiektach stawowych sprzyjających rozwojowi gospodarki rybackiej, o niskiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (tereny o słabych glebach) i unikalnym krajobrazie osiedleńczo-nadrzecznym doliny dolnego Wieprza. Do Podlaskiego OSI należy 26 gmin zagrożonych marginalizacją, w tym Stoczek Łukowski, 8 gmin nienależących do tej kategorii, w tym miasto Stoczek Łukowski, oraz trzy MOF-y. Gmina Stoczek Łukowski nie należy do żadnego z Miejskich Ośrodków Funkcjonalnych. Graniczy ona z MOF-em Łukowa, który jest ośrodkiem o zasięgu lokalnym i obejmuje miasto Łuków jako ośrodek rdzeniowy oraz gminy wiejskie Łuków oraz Stanin jako strefy zewnętrzne (Rysunek). Wśród kierunków interwencji dla Podlaskiego OSI wyróżnia się:

- Poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych,
- Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne,
- Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej,

- Ochronę walorów środowiska , w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności,
- Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu,
- Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.

PROJEKT

7. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to powszechnie wykorzystywane narzędzie do diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Tabela 45. Analiza SWOT dla Gminy Stoczek Łukowski.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dogodne położenie w niedalekiej odległości od większych miast (Łuków, Lublin) oraz do stolicy kraju - Warszawy; ✓ POZ na terenie gminy – w miejscowości Jedlanka oraz dostępność do lekarzy specjalistów i placówek rehabilitacyjnych w mieście Stoczek Łukowski; ✓ Pomoc psychologiczna i w zakresie terapii uzależnień ✓ Dobra dostępność programów GOPS (asystent rodziny, asystent osoby niepełnosprawnej, programy pomocowe) ✓ Funkcjonowanie Zakładu Aktywności Zawodowej; ✓ Liczne Koła Gospodyń Wiejskich i wysoka ich aktywność oraz zaangażowanie w organizację wydarzeń w gminie; ✓ Nowoczesne wyposażenie OSP w gminie, przeszkoleni strażacy; ✓ Kluby sportowe cieszące się sukcesami i popularnością, także wśród mieszkańców spoza terenu gminy; ✓ Gminna Biblioteka Publiczna (GBP) jako instytucja kultury, organizująca liczne wydarzenia, zajęcia, skupiająca grupy hobbystyczne, wspierająca i promująca rozwój czytelnictwa w gminie; 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Wyraźny spadek ludności ✗ Ujemne saldo migracji i ujemny przyrost naturalny ✗ Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym; ✗ Problemy z przemocą na tle alkoholowym (procedury Niebieskich Kart); ✗ Starzenie się społeczeństwa; ✗ Brak apteki całodobowej; ✗ Mała liczba stowarzyszeń i niska aktywność tych istniejących w ostatnich latach; ✗ Brak wystarczającej wiedzy mieszkańców o działalności biblioteki; ✗ Brak aktualnych i wyczerpujących informacji o dziedzictwie kulturowym gminy; ✗ Nieskuteczne techniki przekazywania wiedzy w kontekście zaangażowania uczniów (i świadczące o tym niskie wyniki egzaminów ósmoklasisty); ✗ Brak dróg rowerowych;

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwój GBP – powstanie dwóch nowych filii, nowoczesny kompleks w Starych Kobiąłkach: sala widowiskowa, boisko, plac zabaw; ✓ Organizacja ogólnopolskiego LOTTO Bike Marathon na terenie gminy; ✓ Dobra komunikacja z mieszkańcami (spotkania sołeckie) ✓ Tożsamość historyczna i kulturowa – dziedzictwo bitwy pod Stoczkiem, pamięć o ważnej postaci dla Stoczka Łukowskiego – biskupie Szelażku, cmentarzu z mogiłami wojennymi w Jedlance, zachowanie historycznego charakteru zabudowy: drewnianych domów i młyna wodnego w Wólce Poznańskiej; ✓ Aktywna promocja gminy; ✓ Kreatywność władz i dostrzeganie własnych potencjałów; ✓ Dobrze rozwinięty system oświatowy na obszarze gminy, zaspokajający potrzeby gminy, utworzenie żłobka, dobre wyposażenie placówek oświatowych; ✓ Rozwinięty układ transportowy i dobry stan dróg, stale modernizowane, budowa chodników – także w ramach porozumienia z powiatem przy drogach powiatowych; ✓ Rozbudowa i liczne inwestycje z zakresu infrastruktury sieciowej, nowoczesne i zmodernizowane oczyszczalnie ścieków; ✓ Wydajny system w razie awarii – gmina jest samowystarczalna (2 ujęcia wody podziemnej, 4 studnie, budowa nowej studni) ✓ W całości wykonana infrastruktura na terenie Aglomeracji Wola Kisielska; ✓ Gmina jest blisko osiągnięcia celu maksymalnej realizacji inwestycji związanych z infrastrukturą sieciową; ✓ Działania związane z ochroną powietrza i wykorzystywaniem OZE (kolektory słoneczne i panele fotowoltaiczne, tworzenie MPZP pod inwestycje z zakresu elektrowni wiatrowych, program Czyste Powietrze); 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Wykluczenie transportowe (zwłaszcza starszych mieszkańców, mało połączeń, utrudniona komunikacja w dni wolne od pracy, okres wakacji); ✗ Przestępstwa drogowe – przekroczenia prędkości; ✗ Wzrost liczby i przestarzałe instalacje bezodpływowych zbiorników na nieczystości; ✗ Niski poziom gazyfikacji gminy; ✗ Wzrost liczby awarii wodociągów w ostatnich latach; ✗ Przewaga małych gospodarstw rolnych i duże rozdrobnienie; ✗ Mała ilość dostępnych terenów inwestycyjnych; ✗ Ograniczone możliwości na rynku pracy – wiele osób wyjeżdża do pracy poza teren gminy; ✗ Gleby niskich klas (przewaga klasy V, brak klas I i II); ✗ Duży udział osób w szczególnej sytuacji w poziomie bezrobocia i długotrwale bezrobotnych; ✗ Zwiększający się udział nieruchomości niezamieszkałych stale oraz pustostanów; ✗ Brak wieloletniego programu gospodarowania zasobami mieszkaniowymi; ✗ Pomimo działań samorządu – niewielka liczba mieszkań oddanych do użytkowania na przestrzeni lat (w porównaniu z innymi gminami); ✗ Duży udział nieruchomości, które nie są wyposażone w instalacje (ustęp splukiwany, łazienka); ✗ Uzależnienie od dofinansowań zewnętrznych w celu realizacji inwestycji gminnych;

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dywersyfikacja gałęzi gospodarki (przemysł tartaczny, mleczny, mięsny, firmy transportowe); ✓ Rozwój przetwórstwa przemysłowego (nowe podmioty – przemysł metalurgiczny); ✓ Niskie bezrobocie, zmniejszanie się tego wskaźnika w ostatnich latach; ✓ Zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w życie społeczne gminy; ✓ Zadbane mienie komunalne gminy (światlice, remizy); ✓ Gmina posiada zarezerwowany zasób lokalowy w przypadku sytuacji kryzysowych; ✓ Gmina atrakcyjna pod względem mieszkaniowym – środowisko przyrodnicze, infrastruktura; ✓ Dobra polityka finansowa; ✓ Umiejętne wykorzystywanie funduszy zewnętrznych; ✓ Finanse gminy zorientowane na realizację potrzeb mieszkańców ✓ Występowanie form ochrony przyrody na terenie gminy (Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu, fragment Rezerwatu Przyrody „Kulak”, Obszar Natura 2000 OSO – „Lasy Łukowskie”); ✓ Duże i zwarte kompleksy zieleni; ✓ Wysokie walory krajobrazowe gminy (potencjał turystyczny, w tym turystyka sportowa); ✓ Wysoki poziom segregacji odpadów i społeczna odpowiedzialność mieszkańców w kwestii gospodarowania odpadami; ✓ Zmniejszająca się presja rolnicza; ✓ Status naturalny wszystkich wód JCWP, objęcie monitoringiem JWPC i JCWPd; ✓ Dobry stan wód podziemnych, niezagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych; 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Przekroczenia stężeń substancji (benzo(a)pirenu) wpływające na złą jakość powietrza; ✗ Średnia lesistość – niewiele mniejsza niż na poziomie wojewódzkim; ✗ Brak Programu Ochrony Środowiska; ✗ Nieobjęcie MPZP terenów cennych przyrodniczo; ✗ Przewaga lasów prywatnych; ✗ Zły stan wód powierzchniowych, zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych (zagrożenia chemiczne i susza); ✗ Występujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią (w niedalekiej odległości od zabudowy) oraz suszą; ✗ Duża liczba urządzeń grzewczych niespełniająca norm emisyjnych; ✗ Brak corocznego odbioru wyrobów zawierających azbest z terenu gminy; ✗ Niewykorzystany potencjał turystyczny; ✗ Układ obwarzankowy – „gmina bez centrum” (siedziba Urzędu w innej gminie, brak jednego głównego ośrodka – lokalnego centrum); ✗ Niewielka liczba terenów zieleni urządzonej, terenów rekreacyjnych dostępnych dla wszystkich mieszkańców; ✗ Rozwój zabudowy na podstawie WZ i wzdłuż dróg; ✗ Położenie peryferyjne – przy granicy województw;

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Położenie na obszarze GZWP; ✓ Edukacja ekologiczna i świadomość ekologiczna mieszkańców; ✓ Zwarta zabudowa w miejscowościach; ✓ Zagospodarowanie przestrzenne pozwalające na spełnianie potrzeb dnia codziennego, komfort w codziennym użytkowaniu (infrastruktura, wyposażenie przystanków); ✓ Wspieranie inicjatyw mieszkaniowych poprzez tworzenie MPZP w Jedlance; ✓ Odchodzenie od funkcji rolniczej (potencjał różnych funkcji, kwestie środowiskowe); 	

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym; • Rozwój opieki senioralnej i zadbanie o osoby starsze; • Koncentracja działań mająca na celu zwiększenie usług (zdrowotnych, społecznych) • Opieka zdrowotna na terenie gminy; • Odpowiednia, bieżąca analiza potrzeb społeczeństwa (w tym potrzeb z zakresu działalności kulturalnej); • Rozwój współpracy ze stowarzyszeniami; • Ekspozowanie i umiejętne wykorzystanie atutów i walorów gminy; • Wzrost poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców; • Rozwijanie kompetencji nauczycieli i poprawa wyników nauczania; • Wzrost liczby dzieci w placówkach oświatowych dzięki udziałowi dzieci z innych gmin; • Przywrócenie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej nr 12; • Rozwój transportu zbiorowego; • Dalsze inwestycje OZE – farma fotowoltaiczna w Starych Kobiątkach, elektrownie wiatrowe; • Zwiększona liczba programów dotacyjnych dla mieszkańców na działania związane z wymianą starych urządzeń grzewczych, zbiorników bezodpływowych, usuwania wyrobów zawierających azbest; • Rozwój lokalnych przedsiębiorstw – zwiększanie liczby miejsc pracy i konkurencyjność płacowa względem dużych ośrodków miejskich; 	<ul style="list-style-type: none"> ! Dalszy ubytek ludności; ! Starzenie się społeczeństwa; ! Pogłębianie się problemów społecznych; ! Zmniejszający się udział osób młodych w wydarzeniach gminnych; ! Spadek zainteresowania lokalnym dziedzictwem w dobie technologii; ! Niski poziom społecznej mobilizacji na rzecz zmian; ! Dalszy rozwój indywidualnych form transportu i pogłębianie wykluczenia komunikacyjnego; ! Brak zainteresowania i zniechęcenie mieszkańców OZE; ! Uzależnienie rozwoju sieci gazowej od decyzji PSG; ! Pogarszający się stan wód i gleb w przypadku niezrealizowania inwestycji z zakresu infrastruktury sieciowej; ! Centralizacja wytwarzania energii elektrycznej – brak możliwości zareagowania na awarię; ! Brak wsparcia i możliwości rozwoju dla przedsiębiorstw; ! Niestabilność gospodarczo-polityczna; ! Konflikt zbrojny;

- Dalszy spadek liczby bezrobotnych i udziału długotrwale bezrobotnych;
- Lokalizacja nowych przedsiębiorstw w oddaleniu od zabudowy mieszkalnej (przykład miejscowości Jedlanka);
- Rozwój turystyki, ekoturystyki i agroturystyki – możliwości rekreacyjne;
- Rozwój sektora usług, polepszających komfort życia, z uwzględnieniem zmian demograficznych;
- Bliskość poligonu – intensyfikacja użytkowania obiektu w ramach wzmacniania obronności kraju;
- Popularyzacja rolnictwa ekologicznego;
- Narzędzia prawne pozwalające samorządowi na zagospodarowanie opuszczonych/nieużytkowanych gruntów/obiektów;
- Koniunktura gospodarcza w gminie i w okolicach, wpływająca na przyrływ mieszkańców i budowę nowych mieszkań/zahamowanie spadku;
- Dofinansowania ze środków UE i krajowych;
- Realizacja uchwały antysmogowej;
- Realizacja kompleksowej polityki z zakresu ochrony środowiska za pomocą Programu Ochrony Środowiska;
- Zachowanie ciągłości korytarza ekologicznego;
- Zmniejszenie presji antropogenicznej na wody – realizacja zadań mających na celu poprawę stanu jakości wód;
- Dofinansowanie do przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Niedogęszczanie zabudowy w obszarach zagrożenia powodziowego;
- Dążenie do prowadzenia gospodarki odpadami w obiegu zamkniętym;
- Wzrost edukacji ekologicznej i poziomu świadomości ekologicznej;
- Współpraca z innymi samorządami;

- ! Deficyt siły roboczej;
- ! Konkurencyjność na rynku europejskim i światowym;
- ! Skomplikowany i nieprzewidywalny system podatkowy;
- ! Brak środków zewnętrznych na dotacje dla samorządów;
- ! Brak współpracy pomiędzy samorządami na różnych szczeblach;
- ! Stagnacja przedsiębiorczości;
- ! Pogarszające się warunki związane z mieszkaniem w starym budownictwie;
- ! Zmniejszająca się liczba mieszkańców w gminie – brak rozwoju mieszkalnictwa, wzrost liczby pustostanów;
- ! Niejasna, skomplikowana sytuacja spadkowa nie pozwalająca na użytkowanie obiektów przez właściciela;
- ! Niewłaściwie prowadzona gospodarka przestrzenna oraz lokalizacja inwestycji oddziałujących na jakość życia mieszkańców;
- ! Presja inwestycyjna związana z lokalizacją obiektów mogących negatywnie oddziaływać na środowisko i jakość życia, prowadząca do konfliktów społecznych i degradacji krajobrazu.
- ! Ryzyko wystąpienia niebezpiecznych zjawisk pogodowych/klimatycznych;
- ! Zmiany prawne, które narzucają samorządom nadmierne obciążenia finansowe i proceduralne;
- ! Pogarszający się stan środowiska;

- Pozyskanie terenów pod inwestycje;
- Rozwój ośrodka centralnego na terenie gminy;
- Zwiększenie świadomości istotności prawidłowego i całościowego zarządzania przestrzenią;
- Przeciwdziałanie fragmentacji obszarów wartościowych przyrodniczo.

- ! Nadprodukcja i zwiększanie konsumpcjonizmu;
- ! Korzystanie z przestarzałych urządzeń i niewłaściwej jakości paliwa zwiększa pogarszającą się jakość powietrza i rozwój chorób;
- ! Niski poziom społecznej mobilizacji na rzecz zmian;
- ! Dalsze pogłębianie zależności od miasta Stoczek Łukowski;
- ! Chaotyczny rozwój zabudowy i rozlanie na tereny cenne przyrodniczo – konflikty przestrzenne.

Po przeprowadzeniu analizy mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, należy przystąpić do wyboru odpowiedniej strategii, uwzględniając kombinację tych czynników. W Gminie Stoczek Łukowski widoczna jest przewaga silnych stron i szans nad stronami słabymi oraz zagrożeniami. Sytuacja ta sugeruje przyjęcie **strategii tzw. agresywnej (maxi-maxi)**, której celem jest wykorzystanie **silnych stron** (wewnętrznych zasobów gminy) do maksymalnego czerpania korzyści z **szans płynących z otoczenia**. Dla strategii tej kluczowe będzie zatem działanie nastawione na rozwój, przy jednoczesnym wzmacnianiu przewag konkurencyjnych gminy.

Priorytetem w strategii będzie wykorzystanie wszystkich atutów Gminy Stoczek Łukowski, a także wzmacnianie pozycji gminy na rynku. Niezwykle istotnym aspektem będzie promocja gminy przede wszystkim jako atrakcyjnego miejsca do rozwoju inwestycji, a co za tym idzie - atrakcyjnego miejsca pracy i życia. Jednym z działań będzie zatem rozwijanie infrastruktury wspierającej lokalny biznes oraz przyciąganie nowych inwestorów i mieszkańców. Ponadto istotne będzie dalsze skuteczne wykorzystywanie środków zewnętrznych i poszukiwanie dodatkowych źródeł finansowania, które umożliwią realizację ambitnych planów rozwojowych i wzmocnienie potencjału silnych stron i szans.

Działania w ramach strategii agresywnej dla Gminy Stoczek Łukowski:

1. Przyciąganie inwestorów i rozwój istniejących przedsiębiorstw:

- Dostępność atrakcyjnych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych;
- Preferencyjne warunki inwestycyjne;
- Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami.

2. Rozwój sektora usług publicznych oraz poprawa jakości życia na terenie gminy:

- Inwestowanie w szkolnictwo, opiekę zdrowotną i usługi administracyjne;
- Rozwój działalności Gminnej Biblioteki Publicznej jako centrum kulturalnego gminy;
- Organizacja wydarzeń i festynów integrujących lokalną społeczność;
- Rozwój infrastruktury społecznej w zakresie opieki nad osobami starszymi, osobami z niepełnosprawnością i osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

3. Poprawa dostępności komunikacyjnej:

- Promocja i informowanie mieszkańców o pracach związanych z uruchomieniem kolei pasażerskiej na linii kolejowej nr 12;
- Współpraca z przewoźnikami działającymi na terenie gminy w celu poprawy dostępności komunikacyjnej w miejscowościach gminy, w tym zapewnienie dostępu do usług i życia społecznego osobom starszym;

4. Promocja i rozwój turystyki, w tym turystyki sportowej i ekologicznej:

- Wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy, dostępności do terenów zieleni;
- Tworzenie szlaków turystycznych, rowerowych i cyklicznych wydarzeń rowerowych dla społeczności lokalnych;
- Promocja dziedzictwa kulturalnego i historycznego;
- Wsparcie mieszkańców w tworzeniu i rozwoju agroturystyk.

5. Rozwój inwestycji OZE, działania z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu:

- Inwestycje z zakresu energii wiatrowej, dalsze wsparcie mieszkańców w budowie instalacji fotowoltaicznych;
- Modernizacja budynków użyteczności publicznej;
- Zadbanie o małą retencję na terenie gminy;
- Zrównoważony rozwój zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej;
- Wsparcie mieszkańców w przechodzeniu na rolnictwo ekologiczne;
- Edukacja ekologiczna mieszkańców.

8. WIZJA I MISJA GMINY STOCZEK ŁUKOWSKI

Strategia Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032 jest dokumentem, w którym przeprowadzono aktualną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej. Wskazano mocne strony samorządu, jednocześnie zwracając uwagę na obszary wymagające poprawy. Proces tworzenia i realizacji Strategii podkreśla konieczność jednoznacznego określenia misji i wizji, które stanowią kluczowe elementy dokumentu, wyznaczające najważniejsze kierunki rozwoju gminy.

Wizja to syntetyczna koncepcja rozwoju – stanowi najbardziej zwięzły opis przyszłości. Choć nie da się jej do końca przewidzieć, wizja nie może stanowić abstrakcyjnego zapisu, lecz refleksyjnie odnosić się do przyszłości jednostki, którą władze samorządowe chcą wykreować konsekwentną realizacją zapisów Strategii. Stanowi wyraz aspiracji społecznych i efekt wykorzystania szans rozwojowych przy jednoczesnej eliminacji problemów i zagrożeń.

Wizja Gminy Stoczek Łukowski:

Gminę Stoczek Łukowski stanowi zintegrowana społeczność o silnym poczuciu tożsamości lokalnej, która aktywnie angażuje się w życie gminy, tworząc ją przyjaznym miejscem do mieszkania. Dzięki rozwijającym się przedsiębiorstwom o randze zarówno lokalnej, jak i ponadregionalnej, gmina posiada zróżnicowany rynek pracy i zapewnia możliwości rozwoju zawodowego mieszkańcom. Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna przyciąga nowych inwestorów, a także turystów. Korzystający z uroków przyrodniczych i krajobrazowych Stoczka Łukowskiego mogą cieszyć się infrastrukturą turystyczną dostosowaną do różnorodnych form wypoczynku. Dzięki nowoczesnej i stale modernizowanej infrastrukturze technicznej, a także szerokim możliwościom spędzania czasu wolnego mieszkańcy czują się bezpiecznie i mają zapewnioną wysoką jakość życia. Znaczny udział zieleni i wykorzystanie na dużą skalę inwestycji OZE sprawiają, że stan i ochrona środowiska przyrodniczego są na bardzo dobrym poziomie, także dzięki świadomości ekologicznej mieszkańców i dążeniu samorządu do zapewnienia w gminie zrównoważonego rozwoju.

W misji następuje konkretyzacja wizji i wyznaczane jest niejako uzasadnienie sensu istnienia gminy i jej funkcjonowania w danym układzie terytorialnym. Misja wskazuje także wspólne, fundamentalne dla całej społeczności, wartości. Jest „myślą przewodnią” i niejako sloganem reklamowym, promującym jednostkę. Musi odpowiadać jej specyfice oraz zawierać odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Misja Gminy Stoczek Łukowski:

Pod Stoczkiem grzmiały armaty, gdy zaczyna się kolejny rajd rowerowy, pośród szlaków historii walk i zwycięstw, pośród wzgórz i lasów oraz malowniczej doliny Świdra. Jest to jednostka, w której władze lokalne i społeczność aktywnie działają na rzecz rozwoju gospodarczego w oparciu o zrównoważony rozwój i koncentrują się na działaniach prospołecznych, zapewniając wysoką jakość życia wszystkim mieszkańcom.

9. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Stoczek Łukowski, tj. oceny sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a następnie chcąc dążyć do osiągnięcia stanu gminy, przedstawionego w wizji rozwoju, określono 4 cele strategiczne:

Cele strategiczne Gminy Stoczek Łukowski przedstawiają wizję rozwoju w obszarach społecznym, gospodarczym, przestrzennym i turystyczno-rekreacyjnym, które bezpośrednio na siebie oddziałują, a także wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania decyzji w obszarach gospodarczym i społecznym są ochrona ładu przestrzennego i zasady zrównoważonego rozwoju, a na właściwe zagospodarowanie przestrzenne wpływają warunki naturalne gminy, jej ukształtowanie terenu, ale także dostosowanie pod potrzeby mieszkańców i rozwój jednostki. Działania podejmowane w zakresie infrastruktury technicznej, będą miały wpływ na obszar społeczny, gospodarczy i stan środowiska naturalnego. Cele osiągnane w ramach obszaru społecznego i gospodarczego wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzrost

atrakcyjności przestrzeni gminy. Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, których treść przedstawiono poniżej. Przedstawienie celów nie zostało sporządzone w sposób hierarchiczny, co oznacza, że każdy należy traktować równorzędnie z pozostałymi. Wspólna realizacja zadań określonych celami rozwoju pozwoli na pełne wdrożenie zapisów dokumentu strategicznego.

Tabela 46. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Stoczek Łukowski

Cel strategiczny 1. Stworzenie gminy prospołecznej o wysokiej jakości życia i o dogodnym dostępie do usług dla wszystkich mieszkańców	
CELE OPERACYJNE	
<p>1.1 Dążenie do stworzenia warunków sprzyjających zatrzymaniu odpływ ludności</p> <p>1.2 Dostosowanie usług i możliwości do zachodzących zmian demograficznych</p> <p>1.3 Rozwój zintegrowanej oferty usług społecznych, sportowych i rekreacyjnych w celu wzmocnienia kapitału społecznego i promocji zdrowego stylu życia</p> <p>1.4 Wzmacnianie spójności społecznej i bezpieczeństwa poprzez skuteczną profilaktykę problemów społecznych oraz zintegrowany system wsparcia.</p> <p>1.5 Zapewnienie zrównoważonej i dostępnej mobilności dla mieszkańców poprzez rozwój transportu publicznego i integrację z systemem regionalnym.</p> <p>1.6 Wzmocnienie potencjału społecznego i wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców poprzez rozwój lokalnego przywództwa i partnerstw.</p>	
Cel strategiczny 2. Gmina z konkurencyjną gospodarką o znaczeniu ponadlokalnym i regionalnym	
CELE OPERACYJNE	
<p>2.1 Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju zdywersyfikowanej gospodarki i wzrostu inwestycji.</p> <p>2.2 Wzmocnienie lokalnego sektora rolno-spożywczego i rozwój przetwórstwa opartego na lokalnych zasobach.</p> <p>2.3 Wykorzystanie potencjału gospodarczego wynikającego z bliskości infrastruktury strategicznej kraju.</p>	
Cel strategiczny 3. Prowadzenie kompleksowej polityki przestrzennej w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałającej zmianom klimatu	
CELE OPERACYJNE	

- 3.1** Zapewnienie ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju poprzez kompleksowe pokrycie gminy dokumentami planistycznymi.
- 3.2** Kształtowanie wysokiej jakości, dostępnych i zielonych przestrzeni publicznych, wzmacniających tożsamość lokalną.
- 3.3** Modernizacja i rozwój zintegrowanej infrastruktury technicznej i cyfrowej, zapewniającej bezpieczeństwo i komfort życia mieszkańców.
- 3.4** Zwiększanie odporności gminy na zmiany klimatu i ochrona zasobów naturalnych poprzez wdrażanie błękitno-zielonej infrastruktury.

Cel strategiczny 4: Zwiększanie atrakcyjności gminy poprzez dbałość o walory przyrodnicze i podkreślanie tożsamości lokalnej

CELE OPERACYJNE

- 4.1.** Wzmacnianie tożsamości lokalnej i rozwój oferty rekreacyjnej dla mieszkańców w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe
- 4.2** Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego jako fundamentu zrównoważonego rozwoju i jakości życia.

9.1 Cel Strategiczny 1. - Stworzenie gminy prospołecznej o wysokiej jakości życia i o dogodnym dostępie do usług dla wszystkich mieszkańców

Tabela 47. Cel Strategiczny 1. - kierunki działań wraz ze wskaźnikami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
1.1. Dążenie do stworzenia warunków sprzyjających zatrzymaniu odpływu ludności.	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe (uzbrojenie, plan ogólny, MPZP), 	⇒ Wzrost liczby nowych mieszkań oddanych do użytku.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba hektarów terenów uzbrojonych pod mieszkalnictwo [ha] Liczba nowych mieszkań na obszarze gminy rocznie [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa dostępności transportowej gminy – rozwój lokalnych połączeń publicznych oraz ścieżek rowerowych. 	⇒ Wzrost liczby mieszkańców korzystających z transportu zbiorowego oraz roweru.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba km nowych ścieżek rowerowych [km] Odsetek mieszkańców korzystających z transportu zbiorowego [%]
	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej (boiska, place zabaw, tereny zielone). 	⇒ Wzrost liczby mieszkańców z dostępem do infrastruktury rekreacyjnej w promieniu 10 min pieszo.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba obiektów rekreacyjnych oddanych do użytku [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie dopasowania systemu edukacji i szkoleń do potrzeb lokalnego rynku pracy poprzez współpracę ze starostwem powiatowym, przedsiębiorcami i instytucjami rynku pracy. 	⇒ Partnerstwo z zarządem powiatu i aktywny udział lokalnych przedsiębiorców w kształceniu kwalifikowanych kadr.	<ul style="list-style-type: none"> Trójstronne spotkania z zarządem powiatu oraz przedsiębiorcami w celu aktualizacji potrzeb [szt./rok]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> • Udostępnianie przestrzeni i zasobów instytucji publicznych (świetlic, szkół, OSP, biblioteki) dla inicjatyw społecznych mieszkańców i NGO. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Wzrost liczby inicjatyw społecznych, wydarzeń oddolnych i organizacji korzystających z zasobów gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wydarzeń zorganizowanych przez NGO/grupy nieformalne w obiektach gminnych [szt./rok] – Liczba instytucji gminnych udostępniających przestrzeń mieszkańcom [szt.] – Liczba aktywnych organizacji/ grup nieformalnych działających w gminie [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> • Budowanie trwałych mechanizmów współpracy gminy z przedsiębiorcami w celu poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Utworzenie punktu informacyjnego dla inwestorów/ przedsiębiorców na stronie internetowej gminy. ⇒ Organizacja regularnych spotkań władz gminy z przedsiębiorcami. ⇒ Wdrożenie proaktywnej i elastycznej polityki w zakresie zmian dokumentów planistycznych, w odpowiedzi na uzasadnione potrzeby rozwojowe przedsiębiorców, przy zachowaniu zasad ładu przestrzennego. 	<ul style="list-style-type: none"> – Powstanie na stronie internetowej gminy zakładki dedykowanej inwestorowi/przedsiębiorcy [TAK/NIE] – Liczba spotkań władz gminy z przedsiębiorcami [szt.] – Liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków o zmianę przeznaczenia terenu lub wydanie decyzji WZ [szt./rok]
1.2 Dostosowanie usług i możliwości do zachodzących zmian demograficznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie mieszkańcom lepszego dostępu do podstawowych usług zdrowotnych poprzez rozwój lokalnej infrastruktury, wsparcie programów profilaktycznych oraz współpracę z podmiotami leczniczymi. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Wzrost liczby osób korzystających z usług zdrowotnych w przychodni na terenie gminy (Jedlanka). ⇒ Utworzenie nowych gabinetów specjalistycznych/rehabilitacyjnych. ⇒ Organizacja transportu medycznego dla osób starszych/niepełnosprawnych do ośrodków zdrowia. ⇒ Organizacja i przyciąganie inicjatyw szerzących działania profilaktyczne – mobilne punkty badań, mammobus itp. 	<ul style="list-style-type: none"> – Modernizacja/rozbudowa budynku przychodni [m²] – Liczba programów profilaktycznych wizytujących teren gminy [szt./rok] – Liczba specjalistycznych praktyk lekarskich w budynku przychodni [szt.] – Liczba seniorów objęta transportem door-to-door [os.]
	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia środowiskowego dla seniorów i osób niesamodzielnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Funkcjonujący system telepieki, zapewniający możliwość szybkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zakupionych i uruchomionych urządzeń do telepieki [szt.]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		<p>wzwania pomocy w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia</p> <p>⇒ Uruchomienie usługi "złotej rączki dla seniora" (drobne, nieodpłatne naprawy domowe).</p> <p>⇒ Ograniczenie liczby osób wymagających umieszczenia w placówkach opieki całodobowej dzięki dostępności wsparcia dziennego i środowiskowego.</p> <p>⇒ Rozwój usługi dowozu posiłków dla osób, które nie są w stanie samodzielnie ich przygotować (współpraca z ZAZ).</p> <p>⇒ Kontynuacja realizacji programu opieki wytechnieniowej.</p> <p>⇒ Uruchomienie grupy wsparcia oraz punktu doradczego dla opiekunów.</p>	<p>– Liczba godzin zrealizowanej "opieki wytechnieniowej" w roku [h/rok]</p> <p>– Liczba zrealizowanych usług "złotej rączki" [szt.]</p> <p>– Liczba osób objętych dowozem posiłków [os.]</p> <p>– Liczba wniosków o umieszczenie w DPS [szt.]</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie proaktywnej roli GOPS w diagnozowaniu potrzeb i integracji wsparcia dla seniorów. 	<p>⇒ Przekształcenie GOPS z instytucji interwencyjnej w centrum aktywnie monitorujące sytuację życiową seniorów w ich środowisku.</p> <p>⇒ Nawiązanie sformalizowanej współpracy z listonoszami, pielęgniarkami środowiskowymi, sołtysami, osobami z lokalnej społeczności w celu wczesnego sygnalizowania niepokojących sytuacji (tzw. lokalny system alertowy)</p> <p>⇒ Uruchomienie w GOPS regularnych dyżurów psychologa lub prawnika, świadczących nieodpłatne poradnictwo dla seniorów i ich opiekunów</p>	<p>– Liczba przeprowadzonych rocznych diagnoz środowiskowych [szt.]</p> <p>– Liczba podpisanych porozumień o współpracy w ramach lokalnego systemu alertowego [szt.]</p> <p>– udział sołectw objętych usługami sąsiedzkimi [%]</p> <p>– Liczba godzin zrealizowanego poradnictwa specjalistycznego w roku [h/rok]</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie i profesjonalizacja działalności istniejących Klubów 	<p>⇒ Uruchomienie corocznego, otwartego konkursu małych grantów na realizację konkretnych inicjatyw (np. wycieczka, warsztaty, zakup materiałów).</p>	<p>– Kwota środków przeznaczona rocznie na konkurs grantowy dla klubów [zł]</p>

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	<p>Seniora oraz animowanie nowych form aktywności senioralnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Stworzenie listy sprawdzonych osób (rękodzielnicy, instruktorzy gimnastyki, historycy lokalni), których usługi mogą być finansowane przez gminę dla klubów. ⇒ Organizacja wydarzeń dla wszystkich klubów w powiecie (np. potańcówka międzypokoleniowa, przegląd twórczości). ⇒ Realizacja dowozu członków Klubu Seniora na zajęcia w ramach usługi door-to-door. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba godzin zajęć realizowanych przez animatorów i ekspertów [h] – Liczba aktywnych członków w działających Klubach Seniora [os.]. – Liczba zorganizowanych wydarzeń integracyjnych [szt.] – Liczba osób objętych dowozem do Klubu Seniora [os.]
	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 oraz budowa kompleksowej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania gminnego żłobka oraz monitorowanie zapotrzebowania. ⇒ Wprowadzenie w każdej szkole podstawowej pakietu bezpłatnych, dodatkowych zajęć pozalekcyjnych (np. sportowe, językowe, programowanie, artystyczne) ⇒ Organizowanie i dofinansowanie wypoczynku dla dzieci w okresach ferii zimowych i wakacji, ⇒ Doposażenie świetlic wiejskich w sprzęt atrakcyjny dla młodzieży (np. stół do tenisa, piłkarzyki, konsola do gier, projektor) i animowanie w nich "Młodzieżowych Stref Spotkań". 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 [os.] – Liczba nowych rodzajów zajęć pozalekcyjnych w szkołach [szt.] – Liczba dzieci, które skorzystały z wyjazdu wypoczynkowego [os./rok] – Liczba doposażonych świetlic wiejskich [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa marki gminnej oświaty i rozwój współpracy międzygminnej w celu zapewnienia stabilności funkcjonowania placówek szkolnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Gminne szkoły posiadają silną i rozpoznawalną markę w regionie, a ich oferta edukacyjna jest znana rodzicom z gmin ościennych. ⇒ Utrzymanie dużej liczby uczniów, co stabilizuje lub zwiększa poziom subwencji oświatowej i pozwala na utrzymanie etatów nauczycielskich oraz wysokiego poziomu nauczania. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba uczniów we wszystkich placówkach oświatowych w gminie [os.] – Odsetek uczniów "spoza gminy" w ogólnej liczbie uczniów [os.]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		⇒ Utrzymanie wszystkich istniejących placówek oświatowych na terenie gminy pomimo niżu demograficznego.	
1.3. Rozwój zintegrowanej oferty usług społecznych, sportowych i rekreacyjnych w celu wzmocnienia kapitału społecznego i promocji zdrowego stylu życia	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja i rozbudowa publicznej infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Modernizowanie obiektów sportowy (np. boisk, sal gimnastycznych). ⇒ Budowa brakujących mikro inwestycji (place zabaw, strefy rodzinne, pumptrack/skate) w oparciu o audyt potrzeb sołectw. ⇒ Zagospodarowanie miejsc spotkań i integracji (np. wiata, skwer, miejsce na ognisko). ⇒ Doposażanie i dbanie o obiekty świetlic wiejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zmodernizowanych/wybudowanych obiektów sportowych [szt.] – Liczba nowo utworzonych miejsc integracji społecznej [szt.] – Udział procentowy sołectw posiadających świetlicę wiejską [%]
	<ul style="list-style-type: none"> Urozmaicanie i promocja kompleksowej oferty zajęć sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dla różnych grup wiekowych i społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Wsparcie dla istniejących i nowo powstałych klubów sportowych i stowarzyszeń. ⇒ Opracowany i wdrożony roczny kalendarz imprez sportowo-rekreacyjnych ⇒ Uruchomione nowych, regularnych zajęć (np. fitness, joga, taniec, zajęcia dla seniorów) 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych w roku [szt.] – Liczba nowych rodzajów regularnych zajęć dla mieszkańców [szt.] – Liczba grup/stowarzyszeń/klubów, które otrzymały wsparcie od gminy [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> Budowanie systemu wsparcia zdrowia psychicznego i profilaktyki poprzez zwiększenie dostępności do pomocy i edukacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Bezpłatne wsparcie psychologiczne i warsztaty wsparcia dla każdej grupy wiekowej (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy). ⇒ Zorganizowanie cyklicznych warsztatów psychoedukacyjnych w szkołach na temat radzenia sobie ze stresem, emocjami i prewencji uzależnień. ⇒ Uruchomienie programów aktywizacji i przeciwdziałania samotności dla seniorów. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba godzin dyżurów specjalistów (psycholog, terapeuta) dostępnych dla mieszkańców [godz./miesiąc] – Liczba zorganizowanych warsztatów psychoedukacyjnych dla dzieci i młodzieży [szt.] – Wzrost liczby inicjatyw społecznych podejmowanych przez mieszkańców (jako wskaźnik wzmocnienia więzi społecznych) [szt./rok]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój potencjału rekreacji rowerowej, z wykorzystaniem lokalnych zasobów i wydarzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Wytoczona i oznakowana sieć gminnych tras rowerowych (pętli) o zróżnicowanym stopniu trudności, wykorzystujących istniejące drogi o niskim natężeniu ruchu, drogi polne i leśne. ⇒ Opracowana i wydana mapa tras rowerowych (w wersji papierowej i cyfrowej – dla aplikacji). ⇒ Utworzenie Miejsca Obsługi Rowerzystów (MOR) przy istniejącej infrastrukturze rekreacyjnej gminy (przy świetlicy wiejskiej, OSP). ⇒ Zorganizowane cykliczne, otwarte wydarzenia rowerowe dla mieszkańców mające charakter współzawodnictwa między sołectwami. ⇒ Aktywna promocja tras i wydarzeń przez władze gminy (udział w rajdach, komunikacja w mediach społecznościowych). 	<ul style="list-style-type: none"> – Długość nowo oznakowanych tras rowerowych [km] – Liczba utworzonych Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR) [szt.] – Liczba zorganizowanych wydarzeń o charakterze rowerowym [szt.] – Liczba publikacji/postów w mediach promujących aktywność rowerową [szt./rok]
1.4 Wzmacnianie spójności społecznej i bezpieczeństwa poprzez skuteczną profilaktykę problemów społecznych oraz zintegrowany system wsparcia.	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój aktywnych form integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Wdrożenie programów aktywizacji zawodowej dla osób długotrwale bezrobotnych (szkolenia, staże, doradztwo) we współpracy z PUP. ⇒ Organizacja inspirujących wydarzeń/spotkań z osobami, które swoimi działaniami przyczyniają się do wyprowadzania osób ze stanu kryzysowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób objętych wsparciem PUP [osoby/rok] – stopa bezrobocia (%), – Liczba spotkań/wydarzeń o tematyce przeciwdziałania uzależnieniom [szt.]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> Podnoszenie kompetencji i wzmacnianie potencjału instytucjonalnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Opracowanie i realizacja wieloletniego planu szkoleń dla pracowników GOPS. ⇒ Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej (GOPS, szkoła, policja, sołtysi). ⇒ Pozyskiwanie środków z programów krajowych i europejskich skierowanych do JST na cele realizacji działań pomocy społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba pracowników GOPS, którzy ukończyli szkolenia podnoszące kwalifikacje [osoby] – Kwota pozyskanych zewnętrznych środków na wsparcie działań z zakresu pomocy społecznej [zł]
	<ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie gminnej polityki w zakresie profilaktyki uzależnień od alkoholu oraz kontroli jego dostępności 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Przeprowadzenie analizy i ewentualne przyjęcie uchwały wprowadzającej ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych (tzw. "nocna prohibicja"). ⇒ Przeprowadzone regularne kontrole punktów sprzedaży alkoholu pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości. ⇒ Wdrożenie programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, dostosowanych do wieku uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> – Spadek liczby interwencji Policji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych lub zakłócaniem porządku przez osoby nietrzeźwe [%] – Odsetek szkół na terenie gminy objętych programem profilaktycznym [%] – Spadek odsetka kontroli, w których stwierdzono nieprawidłowości w sprzedaży alkoholu [%]
1.5 Zapewnienie zrównoważonej i dostępnej mobilności dla mieszkańców poprzez rozwój transportu publicznego i integrację z systemem regionalnym.	<ul style="list-style-type: none"> Wdrażanie elastycznych i pilotażowych rozwiązań w zakresie publicznego transportu zbiorowego, opartych na realnych potrzebach. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Przeprowadzona dogłębna analiza potrzeb transportowych mieszkańców (ankiety, spotkania w sołectwach) w celu zidentyfikowania kluczowych tras i grup docelowych. ⇒ Uruchomienie pilotażowej linii gminnej na jednej, najbardziej obiecującej trasie. 	<ul style="list-style-type: none"> – Raport z analizy potrzeb transportowych [szt.] – Liczba uruchomionych linii pilotażowych [szt.] – Średnia liczba pasażerów na kursie w linii pilotażowej [osoby]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie potencjału regionalnej sieci transportowej, w tym transportu kolejowego. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Aktywna współpraca z zarządcą infrastruktury kolejowej i przewoźnikiem w sprawie uruchomienia przewozów pasażerskich na linii nr 12. ⇒ Przeprowadzenie kampanii informacyjnej i promocyjnej dotyczącej nowych połączeń kolejowych. ⇒ Stworzenie zintegrowanego węzła przesiadkowego (np. parking P&R, wiatra rowerowa przy stacji/przystanku) w Jedlance. 	<ul style="list-style-type: none"> – Uruchomienie regularnych połączeń pasażerskich na linii nr 12 [tak/nie] – Liczba spotkań/oficjalnych pism ws. uruchomienia połączeń [szt.] – Utworzenie infrastruktury parkingowej przy przystanku kolejowym [tak/nie] – Liczba materiałów promocyjnych/publikacji na temat kolei [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie dedykowanych usług transportowych w celu przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Uruchomienie gminnego programu transportu "od drzwi do drzwi" (door-to-door) dla osób ze szczególnymi potrzebami. ⇒ Organizacja cyklicznych, bezpłatnych przejazdów dla seniorów do kluczowych punktów (urząd, przychodnia, cmentarz, targ) 	<ul style="list-style-type: none"> – Uruchomienie transportu w formule „door-to-door” [tak/nie]
1.6. Wzmocnienie potencjału społecznego i wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców poprzez rozwój lokalnego przywództwa i partnerstw.	<ul style="list-style-type: none"> Systemowe wsparcie i rozwój kompetencji lokalnych liderów oraz animatorów życia społecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Umożliwienie pozyskiwania wiedzy z zakresu zarządzania projektami, pozyskiwania funduszy, promocji wydarzeń dla lokalnych liderów. ⇒ Ustanowienie dorocznej nagrody w celu docenienia i promocji najbardziej aktywnych osób i grup. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeszkolonych liderów/animatorów [osoby] – Liczba przyznanych nagród/wyróżnień [szt.] – Wzrost liczby inicjatyw społecznych zgłaszanych i realizowanych przez lokalnych liderów [szt./rok]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie dostępu do infrastruktury i przestrzeni publicznej na potrzeby działalności społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Stworzenie prostego systemu rezerwacji gminnych sal i obiektów na potrzeby mieszkańców. ⇒ Przekształcenie wybranych świetlic wiejskich w otwarte miejsca aktywności mieszkańców z jasno określonymi zasadami dostępności. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba godzin, w których obiekty gminne były wykorzystywane na cele społeczne [godz./rok] – Liczba świetlic działających w otwartej formule [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> Inspirowanie i animowanie aktywności mieszkańców poprzez Gminny Kalendarz Wydarzeń i nowe formy integracji. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Opracowanie i promocja zintegrowanego, publicznego kalendarza wszystkich wydarzeń w gminie (kulturalnych, sportowych, społecznych). ⇒ Uczynienie z istniejących imprez platformy do prezentacji i angażowania lokalnych grup i stowarzyszeń. ⇒ Organizacja nowych, cyklicznych wydarzeń integrujących różne grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wydarzeń wprowadzonych do wspólnego kalendarza [szt./rok] – Liczba organizacji/grup nieformalnych, które aktywnie włączyły się w organizację imprez gminnych [szt.] – Wzrost liczby wspólnych inicjatyw podejmowanych przez różne sołectwa/organizacje [szt.]

9.2 Cel Strategiczny 2. - Gmina z konkurencyjną gospodarką o znaczeniu ponadlokalnym i regionalnym

Tabela 48. Cel strategiczny 2.- kierunki działań ze wskaźnikami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
2.1. Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju zdywersyfikowanej gospodarki i wzrostu inwestycji	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie profesjonalnej i konkurencyjnej oferty inwestycyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Uchwalone Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) rezerwujące i przygotowujące tereny pod działalność gospodarczą. ⇒ W pełni uzbrojone (woda, kanalizacja, prąd, światłowód) priorytetowe gminne tereny inwestycyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia terenów objętych MPZP z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą [ha] – Liczba w pełni uzbrojonych działek inwestycyjnych w ofercie gminy [szt.]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Opracowany i przyjęty przez radę gminy system ulg i zwolnień (np. w podatku od nieruchomości) dla nowych inwestorów tworzących miejsca pracy. ⇒ Stworzona aktualna, publiczna baza danych o nieruchomościach inwestycyjnych (gminnych i prywatnych). 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba przyjętych uchwał wprowadzających zachęty inwestycyjne [szt.] — Liczba nowych podmiotów gospodarczych, które rozpoczęły działalność na terenach inwestycyjnych [szt.] — Liczba nowo utworzonych miejsc pracy w wyniku nowych inwestycji [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> • Budowanie partnerskich relacji z biznesem i tworzenie pro-przedsiębiorczego ekosystemu 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Powołana Rada Gospodarcza przy samorządzie, złożona z lokalnych liderów biznesu, jako organ doradczy. ⇒ Zorganizowane cykliczne spotkania networkingowe i szkolenia dla lokalnych przedsiębiorców. ⇒ Wdrożone uproszczone i z informatyzowane procedury administracyjne dla firm. 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba spotkań Rady Gospodarczej / spotkań networkingowych [szt./rok] — Liczba procedur administracyjnych dostępnych online [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywna promocja gospodarcza i budowanie marki gminy przyjaznej inwestorom 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Opracowany i wdrożony profesjonalny "Pakiet Inwestora" (w wersji cyfrowej i drukowanej). ⇒ Zrealizowana kampania promocyjna w mediach regionalnych i branżowych, oparta na historiach sukcesu istniejących firm. ⇒ Stała współpraca z regionalnymi centrami obsługi inwestora, agencjami rozwoju i izbami gospodarczymi 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba pobrań Pakietu Inwestora ze strony internetowej [szt.] — Liczba publikacji medialnych o potencjale gospodarczym gminy [szt.] — Wzrost liczby zapytań ofertowych od potencjalnych inwestorów (krajowych i zagranicznych) [szt./rok]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
			<ul style="list-style-type: none"> Wzrost ruchu na dedykowanej inwestorom zakładce na stronie internetowej gminy [liczba unikalnych użytkowników]
	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój kapitału ludzkiego i dostosowanie kompetencji do potrzeb lokalnego rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> Nawiązana stała współpraca ze szkołami ponadpodstawowymi i branżowymi w celu tworzenia klas patronackich przez największe lokalne firmy. Stworzona gminna platforma/baza ofert pracy i staży, łącząca lokalnych pracodawców z mieszkańcami. Wsparcie dla inicjatyw podnoszących kwalifikacje i umożliwiających przekwalifikowanie się mieszkańców (np. informacja o dostępnych kursach, dofinansowaniach). 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczniów odbywających praktyki/staże w lokalnych przedsiębiorstwach [osoby] Liczba aktywnych ofert na gminnej platformie pracy [szt.] Spadek stopy bezrobocia, szczególnie wśród osób młodych [%] Wzrost odsetka absolwentów szkół ponadpodstawowych znajdujących zatrudnienie na lokalnym rynku pracy [%]
2.2 Wzmocnienie lokalnego sektora rolno-spożywczego i rozwój przetwórstwa opartego na lokalnych zasobach	<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie dywersyfikacji i podnoszenia jakości produkcji rolnej w oparciu o zrównoważone metody gospodarowania 	<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie gminnego programu doradczego dla rolników w zakresie nowoczesnych metod upraw i systemów jakości żywności. Wsparcie dla rolników w uzyskiwaniu certyfikatów potwierdzających wysoką jakość lub tradycyjne metody wytwarzania. Wdrożenie gminnego programu wsparcia małej retencji w gospodarstwach rolnych (np. budowa/odnawianie oczek wodnych, systemów nawadniania). 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rolników, którzy wzięli udział w szkoleniach/skorzystali z doradztwa [osoby] Liczba gospodarstw, które uzyskały nowe certyfikaty jakości [szt.] Liczba zrealizowanych inwestycji w małą retencję [szt.]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju mikro- i małego przetwórstwa rolno-spożywczego. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Ułatwienia w adaptacji budynków gospodarczych na cele małego przetwórstwa w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. ⇒ Zorganizowanie cyklu spotkań informacyjnych, warsztatów oraz wyjazdów studyjnych do dobrze funkcjonujących spółdzielni i grup producenckich w Polsce i UE. ⇒ Zapewnienie bezpłatnego doradztwa prawnego, księgowego i biznesowego dla grup rolników chcących założyć wspólny podmiot. ⇒ Baza informacji, gdzie rolnicy mogą zgłaszać chęć współpracy, nadwyżki produkcyjne lub zapotrzebowanie na surowiec. 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych i warsztatów [szt.] — Liczba zorganizowanych wyjazdów studyjnych [szt.] — Liczba nowo zarejestrowanych spółdzielni rolniczych lub grup producenckich [szt.] — Pojawienie się na rynku co najmniej jednego produktu wytworzonego pod wspólną marką przez grupę rolników [tak/nie]
	<ul style="list-style-type: none"> Budowanie wspólnej marki lokalnej i wsparcie sprzedaży produktów rolno-spożywczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Opracowanie i wdrożenie systemu certyfikacji oraz marki parasolowej (np. "Smaki Ziemi [Nazwa Gminy]") dla lokalnych produktów wysokiej jakości. ⇒ Promocja lokalnych produktów na gminnych i regionalnych wydarzeniach (dożynki, festyny, targi). 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba producentów/produktów, którym przyznano prawo do używania marki lokalnej [szt.]
2.3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego wynikającego z bliskości infrastruktury strategicznej kraju.	<ul style="list-style-type: none"> Adaptacja infrastruktury publicznej i planowania przestrzennego do potrzeb wynikających z sąsiedztwa obiektu strategicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Powołanie stałego zespołu ds. współpracy gminy z zarządcą poligonu w celu koordynacji działań. ⇒ Opracowanie diagnozy potrzeb w zakresie modernizacji dróg gminnych i powiatowych prowadzących do 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba spotkań zespołu ds. współpracy [szt./rok] — Opracowany dokument diagnostyczny dot. infrastruktury drogowej [szt.]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		<p>poligonu i podjęcie rozmów z wyższymi szczeblami samorządu i wojskiem w sprawie ich współfinansowania.</p> <p>⇒ Uwzględnienie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego terenów pod usługi komercyjne (np. gastronomia, hotelarstwo, handel) w pobliżu kluczowych dróg dojazdowych do poligonu.</p>	<p>— Liczba złożonych wniosków o współfinansowanie modernizacji dróg [szt.]</p> <p>— Powierzchnia terenów przeznaczonych pod usługi w nowym/zmienionym MPZP [ha]</p> <p>— Wzrost nośności i przepustowości kluczowych dróg dojazdowych [klasa drogi/liczba pojazdów na dobę]</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie i promocja oferty lokalnych usług i produktów skierowanej do personelu poligonu oraz podmiotów z nim kooperujących. 	<p>⇒ Stworzenie i przekazanie dowództwu poligonu "Katalogu Lokalnych Dostawców" – bazy danych firm i rolników z terenu gminy (usługi budowlane, catering, dostawy żywności, usługi transportowe, zakwaterowanie).</p> <p>⇒ Zorganizowanie spotkania pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami a przedstawicielami logistyki i zaopatrzenia poligonu</p>	<p>— Liczba firm i gospodarstw rolnych w "Katalogu Lokalnych Dostawców" [szt.]</p> <p>— Liczba nowo powstałych punktów usługowych w strefie oddziaływania poligonu [szt.]</p> <p>— Wzrost dochodów lokalnych firm z branży usługowej i handlowej [%]</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Proaktywne przyciąganie inwestycji zewnętrznych z branż powiązanych z sektorem obronnym i logistycznym. 	<p>⇒ Opracowanie dedykowanej oferty inwestycyjnej dla firm z sektora logistycznego, magazynowego i usług technicznych, które mogą być podwykonawcami dla wojska.</p> <p>⇒ Aktywna promocja tej oferty we współpracy z regionalnymi centrami</p>	<p>— Liczba przygotowanych, sprofilowanych ofert inwestycyjnych [szt.]</p> <p>— Liczba spotkań z potencjalnymi inwestorami z branż okołowojskowych [szt.]</p>

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		<p>obsługi inwestora, skierowana do konkretnych branż.</p> <p>⇒ Nawiązanie współpracy z Polską Agencją Inwestycji i Handlu w celu włączenia oferty gminy do portfolio dla inwestorów z sektora obronnego.</p>	<p>— Liczba nowych inwestycji z sektora logistycznego lub technicznego na terenie gminy [szt.]</p>

9.3 Cel Strategiczny 3. - Prowadzenie kompleksowej polityki przestrzennej w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałającej zmianom klimatu

Tabela 49. Cel strategiczny 3. - kierunki działań ze wskaźnikami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
3.1. Zapewnienie ład przestrzennego i zrównoważonego rozwoju poprzez kompleksowe pokrycie gminy dokumentami planistycznymi.	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie Planu Ogólnego Gminy jako strategicznego aktu prawa miejscowego dla rozwoju gminy. 	<p>⇒ Przeprowadzona kompleksowa diagnoza stanu i potrzeb rozwojowych gminy.</p> <p>⇒ Uchwalony Plan Ogólny/Zmiany Planu Ogólnego, uwzględniające m.in. prognozy demograficzne, cele ochrony klimatu, tereny inwestycyjne i obszary cenne przyrodniczo.</p>	<p>— Uchwalenie Planu Ogólnego Gminy [tak/nie]</p> <p>— Przeprowadzenie procedury zmiany Planu Ogólnego Gminy [tak/nie]</p> <p>— Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych [szt.]</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Sukcesywnie obejmowanie kluczowych obszarów gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP). 	<p>⇒ Opracowany harmonogram sporządzania MPZP, z priorytetem dla obszarów o największej presji inwestycyjnej, terenów cennych przyrodniczo oraz ograniczających lokalizację inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na ludzi i przyrodę.</p> <p>⇒ Uchwalone nowe MPZP dla priorytetowych obszarów (np. centra</p>	<p>— Odsetek powierzchni gminy objętej obowiązującymi MPZP [%]</p> <p>— Liczba uchwalonych MPZP w roku [szt.]</p> <p>— Ograniczenie zjawiska chaotycznej, rozproszonej zabudowy (mierzonego wskaźnikami zwartości zabudowy)</p>

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		wsł, tereny inwestycyjne, obszary rekreacyjne)	
	<ul style="list-style-type: none"> Cyfryzacja i zwiększenie dostępności danych planistycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Umożliwienie załatwiania części spraw z zakresu planowania przestrzennego drogą elektroniczną. ⇒ Prowadzenie aktualnego publicznego Systemu Informacji Przestrzennej (SIP), zawierającego m.in. obowiązujące dokumenty planistyczne, MPZP, rejestr mienia komunalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba zbiorów danych przestrzennych dostępnych online [szt.] — Wzrost liczby użytkowników portalu mapowego [liczba/miesiąc] —
	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona krajobrazu rolniczego i stref zamieszkania przed lokalizacją inwestycji o wysokim stopniu uciążliwości. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Opracowanie i uchwalenie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla kluczowych obszarów gminy, wprowadzających obiektywne i restrykcyjne kryteria dla lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, tj.: określenie minimalnej odległości od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, wymóg zapewnienia dostępu do drogi publicznej o odpowiednich parametrach technicznych, z pominięciem dróg lokalnych i dojazdowych, określenie rygorystycznych standardów dotyczących ochrony przed hałasem, odorami i zanieczyszczeniem wód, wprowadzenie zakazu lokalizacji takich obiektów na terenach o 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba uchwalonych MPZP zawierających strefy buforowe od zabudowy [szt.] — Spadek liczby konfliktów społecznych na tle planowanych inwestycji.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		<p>wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych.</p> <p>⇒ Sporządzenie "Analizy uciążliwości zapachowej" dla potencjalnych inwestycji jako obligatoryjnego elementu oceny wniosków planistycznych.</p> <p>⇒ Minimalizowanie konfliktów przestrzennych i społecznych związanych z lokalizacją przedsięwzięć infrastrukturalnych</p>	
3.2. Kształtowanie wysokiej jakości, dostępnych i zielonych przestrzeni publicznych, wzmacniających tożsamość lokalną.	<ul style="list-style-type: none"> Systemowe planowanie i projektowanie sieci spójnych i charakterystycznych przestrzeni publicznych z aktywnym udziałem mieszkańców. 	<p>⇒ Identyfikacja priorytetowych lokalizacji i określenie standardów dostosowania – jednokowy katalog rozwiązań dla wszystkich miejsc.</p> <p>⇒ Przeprowadzone konsultacje społeczne i spacerowe badania w ramach spotkań społecznych na etapie projektowania każdej nowej przestrzeni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych warsztatów projektowych i konsultacji społecznych [szt.] Liczba mieszkańców, którzy wzięli udział w konsultacjach [osoby]
	<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie nowych i modernizacja istniejących przestrzeni publicznych o zróżnicowanym charakterze, odpowiadających na potrzeby różnych grup społecznych. 	<p>⇒ Zrewitalizowany lub stworzony od nowa centralny plac/skwer w kluczowych miejscowościach gminy.</p> <p>⇒ Wybudowany nowy wielofunkcyjny obiekt rekreacyjny (np. skate park, pumtrack, boisko wielofunkcyjne).</p> <p>⇒ Zmodernizowane i wyposażone istniejące place zabaw i siłownie plenerowe.</p> <p>⇒ Urządzone nowe, mniejsze "kieszonkowe" skwery i miejsca spotkań z małą architekturą (ławki, oświetlenie, zieleń)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowo wybudowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych [szt.] Liczba zainstalowanych nowych elementów małej architektury [szt.] Spadek liczby aktów wandalizmu w odnowionych przestrzeniach [liczba zdarzeń/rok]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększanie udziału błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych w celu poprawy mikroklimatu i retencji wody. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Wdrożenie rozwiązań małej retencji w projektach nowych przestrzeni. ⇒ Ochrona i odpowiednie wyeksponowanie istniejącego, cennego drzewostanu. ⇒ Odbudowa istniejących zbiorników retencyjnych oraz urządzeń ograniczających odpływ i gromadzenie wody. 	<ul style="list-style-type: none"> — Odsetek powierzchni biologicznie czynnej w nowo projektowanych przestrzeniach [%] — Kwota finansowania zewnętrznego pozyskana na zadania związane z retencją i zatrzymaniem wody [zł.]
	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie wysokiego standardu utrzymania i animacji życia społecznego w kluczowych przestrzeniach publicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Opracowany i wdrożony system regularnego utrzymania czystości, pielęgnacji zieleni i konserwacji małej architektury. ⇒ Opracowany roczny kalendarz wydarzeń kulturalnych, sportowych i społecznych organizowanych w przestrzeniach publicznych. ⇒ Wdrożenie inicjatywy, zachęcającej mieszkańców, firmy i organizacje do opieki nad małymi terenami zieleni. 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba wydarzeń zorganizowanych w przestrzeniach publicznych [szt./rok] — Wysokość budżetu gminy przeznaczonego na utrzymanie przestrzeni publicznych [zł/rok]
3.3. Modernizacja i rozwój zintegrowanej infrastruktury technicznej i cyfrowej, zapewniającej bezpieczeństwo i komfort życia mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego i ochrona zasobów wodnych poprzez rozbudowę i modernizację sieci wodno-kanalizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Realizacja planu rozwoju sieci kanalizacyjnej prowadzący do objęcia dostępem 72% mieszkańców gminy. ⇒ Zmodernizowane kluczowe odcinki sieci wodociągowej w celu ograniczenia strat wody. ⇒ Wsparcie dla mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o zabudowie rozproszonej. ⇒ Wybudowane i uruchomione lokalne, modułowe oczyszczalnie ścieków dla 	<ul style="list-style-type: none"> — Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej [km] — Liczba nowych przyłączy do sieci kanalizacyjnej [szt.] — Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej [km] — Liczba gospodarstw, które otrzymały wsparcie na budowę przydomowych oczyszczalni [szt.]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		wybranych sołectw lub części wsi o zabudowie rozproszonej.	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba uruchomionych lokalnych/modułowych oczyszczalni ścieków [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój spójnego i bezpiecznego systemu drogowego oraz promowanie zrównoważonej mobilności. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Remonty i modernizacji dróg gminnych w oparciu o diagnozę stanu technicznego. ⇒ Przebudowane lub zmodernizowane priorytetowe odcinki dróg gminnych i powiatowych. ⇒ Wybudowane nowe chodniki i przejścia dla pieszych w newralgicznych punktach. ⇒ Stworzona sieć spójnych i bezpiecznych tras rowerowych, zintegrowanych z systemem regionalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> — Długość zmodernizowanych/przebudowanych dróg [km] — Długość nowo wybudowanych chodników [km] — Długość nowo wybudowanych tras rowerowych [km]
	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja infrastruktury energetycznej w celu zwiększenia efektywności i bezpieczeństwa energetycznego gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Zainstalowane panele fotowoltaiczne (OZE) na budynkach użyteczności publicznej. ⇒ Przeprowadzone termomodernizacje budynków gminnych. ⇒ Wdrożony inteligentny system zarządzania oświetleniem ulicznym. ⇒ Zainicjowanie i wsparcie procesu utworzenia lokalnej spółdzielni energetycznej lub klastra energii, zrzeszającego gminę, mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> — Łączna moc zainstalowanych instalacji OZE [kWp] — Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków gminnych [szt.] — Opracowana analiza wykonalności i model funkcjonowania spółdzielni energetycznej [szt.] — Zarejestrowana spółdzielnia energetyczna [tak/nie]
	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie powszechnego dostępu do szybkiego Internetu i rozwój infrastruktury cyfrowej. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Zapewnienie powszechnego dostępu do szybkiego Internetu i rozwój infrastruktury cyfrowej. 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba gospodarstw domowych, które uzyskały dostęp do Internetu szerokopasmowego [szt.]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Aktywna współpraca z operatorami telekomunikacyjnymi w celu rozbudowy sieci światłowodowej. ⇒ Uruchomione publiczne punkty dostępu do Wi-Fi w kluczowych przestrzeniach publicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba uruchomionych publicznych hotspotów Wi-Fi [szt.]
3.4. Zwiększanie odporności gminy na zmiany klimatu i ochrona zasobów naturalnych poprzez wdrażanie błękitno-zielonej infrastruktury.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój błękitnej infrastruktury i wdrażanie kompleksowego systemu zarządzania wodami opadowymi w celu przeciwdziałania skutkom suszy i podtopień 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Opracowany i wdrożony "Gminny Program Małej Retencji", wspierający finansowo i doradczo mieszkańców i rolników. ⇒ Odtworzone lub zbudowane małe zbiorniki retencyjne, stawy i oczka wodne. ⇒ Regularne utrzymanie i modernizacja kluczowych urządzeń melioracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba zrealizowanych inwestycji w małą retencję (w ramach programu) [szt.] — Liczba odtworzonych lub zbudowanych zbiorników retencyjnych [szt.] — Ograniczenie zjawiska lokalnych podtopień po nawałnych deszczach [liczba zdarzeń/rok]
	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona i rozwój zielonej infrastruktury w celu ochrony bioróżnorodności i poprawy jakości życia. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Przeprowadzona inwentaryzacja i waloryzacja najcenniejszych zasobów przyrodniczych gminy i objęcie ich ochroną w planowaniu przestrzennym. ⇒ Zwiększanie lesistości na obszarach nieużytków i zadrzewień. ⇒ Realizacja działań na rzecz ochrony owadów zapylających. 	<ul style="list-style-type: none"> — Powierzchnia zinwentaryzowanych i objętych ochroną terenów cennych przyrodniczo [ha] — Liczba nowych nasadzeń [szt.] — Wzrost wskaźnika lesistości gminy [%]
	<ul style="list-style-type: none"> • Redukcja niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej poprzez zintegrowany system wsparcia, edukacji i kontroli. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Aktywna promocja i prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego dla programów rządowych. ⇒ Utworzone i w pełni funkcjonalne stanowisko gminnego Ekodoradcy, odpowiedzialnego za prowadzenie punktu konsultacyjnego, edukację oraz 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba mieszkańców, którzy skorzystali ze wsparcia w punkcie konsultacyjnym [osoby] — Liczba zainstalowanych czujników jakości powietrza [szt.] — Utworzone stanowisko Ekodoradcy [tak/nie]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		<p>wsparcie w kontroli przestrzegania przepisów.</p> <p>⇒ Stworzenie systemu monitoringu jakości powietrza na terenie gminy.</p>	

9.4 Cel strategiczny 4. - Zwiększanie atrakcyjności gminy poprzez dbałość o walory przyrodnicze i podkreślanie tożsamości lokalnej

Tabela 50 Cele operacyjne 4 – kierunki działań

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
<p>4.1. Wzmacnianie tożsamości lokalnej i rozwój oferty rekreacyjnej dla mieszkańców w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> Odkrywanie, dokumentowanie i popularyzacja lokalnego dziedzictwa poprzez stworzenie Gminnej Izby Pamięci i działania edukacyjne. 	<p>⇒ Zaadaptowanie i wyremontowanie pomieszczeń w budynku starej szkoły w Kamionce z przeznaczeniem na Izbę Pamięci.</p> <p>⇒ Stworzona i urządzona stała ekspozycja poświęcona historii Rzeczypospolitej Stoczkowej, wykorzystująca zebrane pamiątki, zdjęcia, mapy i multimedia.</p> <p>⇒ Organizacja cyklu spotkań, prelekcji i warsztatów z lokalnymi historykami i pasjonatami.</p> <p>⇒ Zorganizowanie publicznej zbiórki pamiątek i materiałów historycznych wśród mieszkańców.</p> <p>⇒ Stworzenie "Cyfrowego Archiwum Ziemi Łukowskiej" jako internetowego uzupełnienia zbiorów Izby Pamięci.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia zaadaptowana na cele Izby Pamięci [m²] Liczba zgromadzonych eksponatów/pamiątek [szt.] Liczba obiektów/historii w Cyfrowym Archiwum [szt.]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej dla mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Rozwój i oznakowanie sieci lokalnych tras rowerowych, zintegrowanych z systemem ponadlokalnym. ⇒ Wytyczenie i oznakowanie lokalnych ścieżek spacerowych i rowerowych, w tym tematycznej ścieżki historycznej "Szlakiem Rzeczypospolitej Stoczkowej", łączącej Izbę Pamięci z kluczowymi miejscami w terenie. ⇒ Urządzenie ogólnodostępnych miejsc spotkań i rekreacji. 	<ul style="list-style-type: none"> — Długość nowo oznakowanych tras rowerowych i pieszych [km] — Długość nowo oznakowanych ścieżek, w tym ścieżki historycznej [km] — Liczba nowo urządzonych miejsc rekreacji [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> Animowanie życia społecznego i integracja mieszkańców wokół lokalnej historii i przyrody. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Organizacja cyklicznych wydarzeń, w tym dorocznego święta/festynu historycznego poświęconego Rzeczypospolitej Stoczkowej, z centrum wydarzeń przy Izbie Pamięci. ⇒ Wspieranie działalności KGW, OSP i innych stowarzyszeń w organizacji lokalnych festynów i imprez. ⇒ Organizacja konkursów dla dzieci i młodzieży na temat historii regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba zorganizowanych wydarzeń o charakterze patriotycznym [szt./rok]
4.2 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego jako fundamentu zrównoważonego rozwoju i jakości życia.	<ul style="list-style-type: none"> Aktywna ochrona i waloryzacja najcenniejszych zasobów przyrodniczych gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Ustanowienie lokalnych form ochrony przyrody dla najcenniejszych obiektów (np. nowe pomniki przyrody, użytki ekologiczne). ⇒ Opracowanie i aktualizacja kluczowych dokumentów z zakresu ochrony środowiska (np. Program Ochrony Środowiska) ⇒ Nawiązanie formalnej współpracy z Nadleśnictwem Łuków i sąsiednimi 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba zaktualizowanych/opracowanych dokumentów strategicznych [szt.] — Długość odcinków rzek objętych działaniami renaturyzacyjnymi [km]

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
		gminami w celu koordynacji działań na obszarach chronionych. ⇒ Wdrożenie działań na rzecz renaturyzacji i poprawy stanu ekologicznego rzeki Świder i mniejszych cieków wodnych (we współpracy z Wodami Polskimi)	
	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona, rewitalizacja i odpowiednie eksponowanie materialnego dziedzictwa kulturowego. 	⇒ Zaktualizowana i scyfryzowana Gminna Ewidencja Zabytków (GEZ). ⇒ Uruchomiony gminny program małych dotacji na renowację zabytków ⇒ Nawiązanie współpracy z Gminą Miejską Stoczek Łukowski w celu tworzenia wspólnych projektów ochrony i promocji dziedzictwa związanego z Bitwą pod Stoczkiem ⇒ Oznakowanie najważniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego tablicami informacyjnymi	— Odsetek obiektów w GEZ posiadających cyfrową kartę ewidencyjną [%]. — Kwota dotacji [zł] — Liczba oznakowanych obiektów [szt.]
	<ul style="list-style-type: none"> Budowanie świadomości i kapitału społecznego wokół dziedzictwa lokalnego. 	⇒ Opracowanie i wydanie publikacji (albumu, monografii) na temat dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Gminy. ⇒ Wdrożenie programów edukacyjnych dla szkół, promujących postawy proekologiczne i szacunek dla historii. ⇒ Wspieranie działań "Społecznych Opiekunów Zabytków", angażującego lokalnych pasjonatów w opiekę nad wybranymi obiektami.	— Liczba wydanych publikacji [szt.] — Liczba szkół biorących udział w programach edukacyjnych [szt.] — Liczba powołanych Społecznych Opiekunów Zabytków [osoby]

10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Model funkcjonalno-przestrzenny w Strategii Rozwoju Gminy służy określeniu kluczowych dla rozwoju JST obszarów, zdefiniowaniu ich funkcji i zależności między obszarami o różnych funkcjach. Możliwe staje się precyzyjne lokalizowanie różnych funkcji przestrzeni, odpowiadające celom Strategii. Komponent przestrzenny wskazuje, gdzie dokładnie funkcje mogą być realizowane. Istotne jest zachowanie odpowiednich proporcji pomiędzy poszczególnymi funkcjami, zgodnie z uwarunkowaniami i potrzebami. Model jest obowiązkowym elementem Strategii, który stanowi podsumowanie najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych w przestrzeni Gminy.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Stoczek Łukowski stanowi gminę wiejską, dlatego znajduje się tu wyłącznie zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Jedynym wyjątkiem jest niewielkie osiedle z czasów PRL zlokalizowane w miejscowości Jedlanka tuż przy wschodniej granicy gminy. Jako gmina obwarzankowa stanowi „gminę bez centrum” – nie posiada zatem ośrodka centralnego, a Urząd Gminy znajduje się poza jej obszarem, w mieście Stoczek Łukowski, które, jako ośrodek miejski, pełni funkcje usługowe także dla mieszkańców gminy wiejskiej. Od miasta rozwija się także układ miejscowości w gminie wiejskiej. Zlokalizowane one są dość równomiernie na terenie gminy, w typie ulicówki – zabudowa znajduje się w nich po obu stronach ulicy. Zabudowa w miejscowościach wiejskich jest dość zwarta, z wyjątkiem kolonii i przysiółków znajdujących się w południowo-wschodniej części gminy. Miejscowościami, które mogą w przyszłości stanowić centra lokalne w gminie są Stare Kobiałki i Jedlanka. Są to dwie największe miejscowości w gminie, wyposażone są (lub będą) w infrastrukturę techniczną – sieciową oraz społeczną – w Starych Kobiałkach znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna, a w Jedlance jej filia, znajdują się tu świetlice, szkoły i przedszkola (a także żłobek w Starych Kobiałkach). W Jedlance znajduje się także przychodnia lekarska oraz remiza OSP. Są to także ośrodki, w których funkcjonują najwięksi przedsiębiorcy gminy i rozwija się tu przemysł.

Hierarchię sieci osadniczej w Gminie Stoczek Łukowski można zatem podzielić na:

- 1) **Rozwijające się ośrodki centralne**, jakimi są Jedlanka i Stare Kobiałki, ze względu na ważną rolę w życiu gospodarczym i społecznym gminy: koncentrują się tu działalności największych przedsiębiorców, instytucje kultury, bezpieczeństwa. Są to największe ośrodki, w głównej mierze o zwartej zabudowie. Wskazuje się na rozwój zabudowy poprzez dogęszczanie jej na obszarze miejscowości. Jako ośrodki wyposażone w odpowiednią infrastrukturę, predysponowane są one do dalszego przyrostu i koncentracji ludności na ich terenie.
- 2) **Ośrodki podstawowe** tworzą wsie na terenie gminy, gdzie występuje znacznie mniejsze zagęszczenie dostępnych usług lub pełnią one jedynie funkcje wewnętrzne – dla mieszkańców tych miejscowości. Nie jest to jednak w pełni

jednoznaczne określenie – do szkół znajdujących się na ich terenie dojeżdżają dzieci z innych miejscowości (w końcu nie w każdej wsi znajduje się placówka oświatowa), a nawet – spoza terenu gminy. Miejscowości posiadające zwartą zabudowę są lub będą objęte siecią kanalizacyjną. Należy dążyć do uzupełniania zabudowy w miejscowościach o rozwiniętej infrastrukturze i zwartej siatce zabudowy.

System powiązań przyrodniczych

Na terenie gminy występują liczne powiązania przyrodnicze i ekologiczne. Lesistość gminy wynosi około 22%, a ponad 40% terenu gminy zajmują formy ochrony przyrody objęte ochroną prawną. Znajduje się tu Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 OSO – specjalnej ochrony siedlisk ptaków – „Lasy Łukowskie”, a także niewielki fragment Rezerwatu Przyrody „Kulak”, który w przeważającej części znajduje się na terenie gminy Wodynie. Przez gminę przechodzi też korytarz ekologiczny. Graniczy ona także z kolejnym Rezerwatem Przyrody od wschodu – z Rezerwatem „Jata”. Na obszarze gminy nie znajdują się żadne punktowe formy ochrony przyrody.

Obszary chronione znajdują się w północnej części gminy. Południowa część charakteryzuje się mniejszą lesistością i mniejszą zwartością obszarów leśnych.

Charakterystyczne ukształtowanie terenu gminy i malowniczość krajobrazu sprawiają, że są to tereny sprzyjające rozwojowi turystyki, w tym turystyki sportowej – rowerowej.

Gmina Stoczek Łukowski należy w większości do zlewni Wisły. Odwadnianą jest przez rzekę Świder, a także, w niewielkim stopniu, przez rzekę Bystrzycę Dużą, należącą do zlewni Wieprza (we wschodniej części gminy). Część rzeki Świder, zwana Świdrem Wschodnim, wypływa ze wsi Aleksandrówka. Na obszarze jednostki występują obszary zagrożenia powodziowego, w tym zagrożenie z prawdopodobieństwem wystąpienia 10% - raz na 10 lat. Obszary te znajdują się w północno-zachodniej części gminy (w okolicach Wólki Poznańskiej) oraz w jej północno-wschodniej części (Aleksandrówka, Stara Róża). Zabudowa w miejscowościach gminnych zlokalizowana jest poza obszarem zagrożenia, chociaż w jego bliskiej odległości.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Gmina Stoczek Łukowski charakteryzuje się korzystnym położeniem w przypadku dostępności transportowej – posiada dogodne połączenia drogowe i znajduje się w bliskiej odległości od ważnych ośrodków: Łukowa, Lublina i Warszawy. W gminie występują cztery kategorie dróg:

- Droga krajowa nr 76 Garwolin-Łuków,
- Droga wojewódzka nr 803 Siedlce – Stoczek Łukowski,
- Drogi powiatowe (o łącznej długości 54,954 km);
- Drogi gminne (o łącznej długości 125,098 km);

Większość miejscowości jest dobrze powiązana z pozostałymi jednostkami – wsie w gminie posiadają typ ulicówki: zabudowa zlokalizowana jest po obu stronach drogi. Jako

że rozwija się ona od centralnego ośrodka usługowego – miasta Stoczek Łukowski, miejscowości te posiadają przede wszystkim dobrą dostępność i dojazd do miasta.

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Przez tereny gminy przebiega szereg sieci infrastruktury sieciowej, w tym wodociągi, kanalizacja, sieć gazowa i sieć Internet oraz linie elektroenergetyczne. Stopień uzbrojenia gminy oraz obsługi terenów zabudowanych jest zróżnicowany. W przypadku stopnia zwodociągowania Gminy Stoczek Łukowski wynosi ono 92,5%, stopień skanalizowania – 34,3% (a do 2029 r. wynosić będzie 72%), natomiast stopień gazyfikacji – 2%. Zaopatrzenie Gminy Stoczek Łukowski w ciepło oparte jest głównie na indywidualnych źródłach ciepła (w tym na kolektorach słonecznych).

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, stanowiąc odgałęzienie od magistrali gazowej DN 500 relacji Puławy – Warszawa. Doprowadza on gaz do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia w Stoczku Łukowskim. Trasa gazociągu przebiega przez wsie Kienkówka, Nowa Prawda oraz Stara Prawda.

Gmina jest zasilana ze stacji elektroenergetycznych 110/15 kV w Gminie Stoczek Łukowski oraz 110 kV w Łukowie.

Infrastruktura społeczna udostępnia mieszkańcom możliwość korzystania z usług publicznych tj. placówki oświatowe, opieka zdrowotna, administracja publiczna, kultura i rekreacja. Na system oświaty Gminy Stoczek Łukowski składają się:

- Zespół Oświatowy w Jedlance
- Zespół Oświatowy w Kisielsku;
- Zespół Oświatowy w Starej Prawdzie;
- Zespół Oświatowy w Starej Róży;
- Zespół Oświatowy w Starych Kobiąłkach;
- Zespół Oświatowy w Szyszkach;
- Punkt Przedszkolny w Toczyskach
- Gminny Żłobek Publiczny „Tuptuś”

Działalność kulturalna prowadzona jest przez Gminną Bibliotekę Publiczną im. bp. A. Szelażka w Starych Kobiąłkach. W jej ramach funkcjonują też dwie filie: w Starej Prawdzie i w Jedlance. W przypadku działań z zakresu obszaru pomocy społecznej, zadania w tym kierunku prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

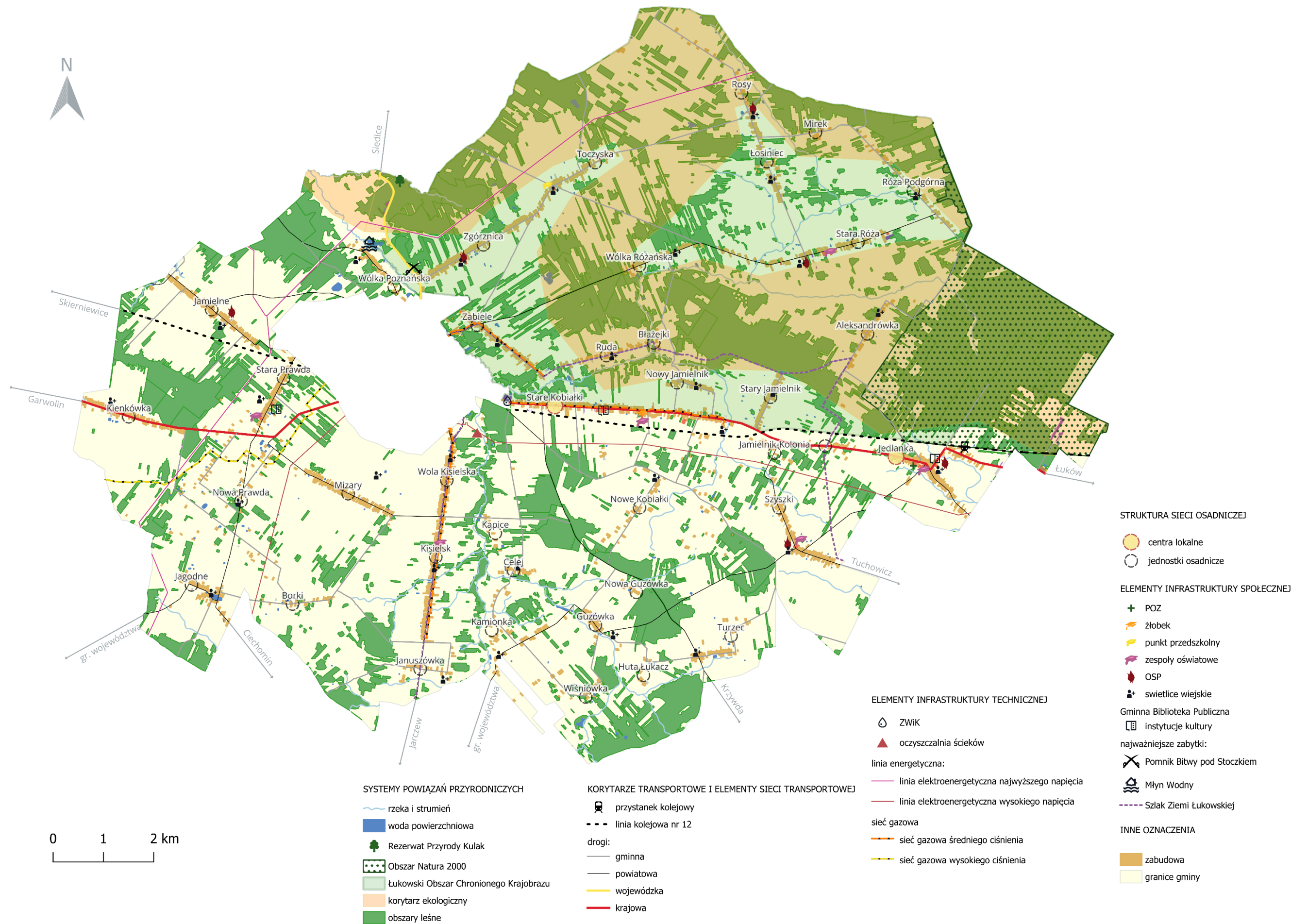
Usługi w zakresie ochrony zdrowia na terenie gminy realizowane są przez działalność przychodni POZ w miejscowości Jedlanka. W Gminie Stoczek Łukowski nie znajdują się prywatne przychodnie lekarskie ani gabinety stomatologiczne. Usługi zdrowotne, w tym dostęp do lekarzy specjalistów oraz do rehabilitacji, prowadzone są w mieście Stoczek Łukowski.

Ważnym elementem systemu infrastruktury społecznej w gminie są też świetlice wiejskie, które znajdują się w 30 z 34 sołectw. Stanowią one lokalne centra aktywności, w których działania prowadzą, bardzo aktywne na terenie jednostki, Koła Gospodyń Wiejskich.

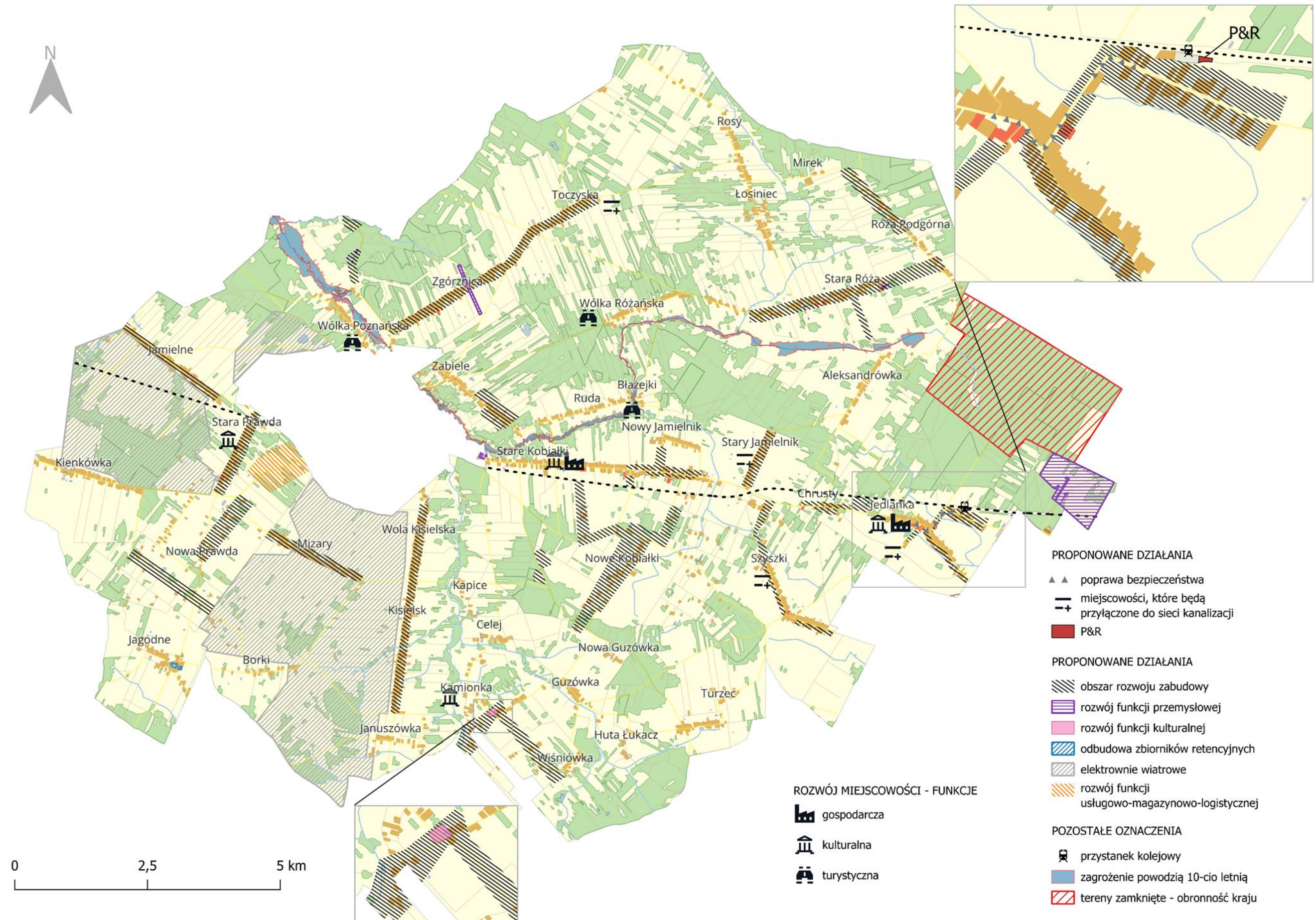
Przedstawione poniżej modele funkcjonalno-przestrzenne stanowią dwa uzupełniające się narzędzia planistyczne, które są stosowane w zarządzaniu przestrzenią i planowaniu rozwoju gminy. W celu zachowania większej przejrzystości, modele zostały podzielone na istniejące obszary funkcjonalne oraz kierunki rozwoju. Zidentyfikowane rekomendacje przedstawione na modelu kierunków rozwoju sygnalizują niezbędne lub pożądane działania do realizacji Strategii. Finalnie zapewnić one mają podniesienie standardu i jakości życia mieszkańców oraz potencjału gospodarczego Gminy, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Wyznaczono potencjalne obszary korzystne, w zakresie dopełnienia istniejącej zabudowy, tereny przewidziane pod sport i usługi, obszary predystynowane do rozwoju terenów inwestycyjnych oraz obszary przewidziane do rozwoju funkcji letniskowej i turystycznej. W modelu uwzględnione zostały istniejące, jak i proponowane lokalizacje nowej infrastruktury publicznej oraz inwestycje, które znacząco przyczyniłyby się do poprawy bezpieczeństwa i zwiększenia komfortu życia mieszkańców. W zakresie infrastruktury komunikacyjnej przedstawiono planowane trasy rowerowe, oznaczono ciągi komunikacyjne, w których należy poprawić jakość poprzez zadbanie o bezpieczeństwo, w tym dzięki stworzeniu infrastruktury około drogowej, tj. chodniki, barierki ochronne i płotki, oznakowanie pionowe i poziome, oświetlenie uliczne, zatoki autobusowe i przystanki

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY STOCZEK ŁUKOWSKI – FUNKCJE TERENÓW

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY STOCZEK ŁUKOWSKI – KIERUNKI ROZWOJU

11. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są w pełni zgodne z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Proponowane działania stanowią kontynuację zapisów zawartych w studium, uwzględniając zarówno istniejące potrzeby, jak i cele rozwoju obszaru, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

a) Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu. W tym zakresie należy:

- Traktować duże zespoły leśne jako najważniejszy element zachowujący równowagę ekologiczną na terenie gminy oraz stanowiący zaplecze środowiska przyrodniczego do rekreacji;
- Zwiększać liczbę drzewostanów i chronić już istniejące, wprowadzać zieleń wzdłuż dróg i na obszarach zdegradowanych;
- Dostosowywać rozbudowę kanalizacji sanitarnej do rozwoju funkcji mieszkaniowych w poszczególnych miejscowościach;
- Zadbać o odpowiednie zagospodarowanie wód opadowych na terenie gminy, odprowadzenie i oczyszczanie, aby zapobiegać negatywnemu oddziaływaniu na środowisko;
- Zwiększać nacisk na działania związane z retencją wodną, utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych, zachowanie sprawności rowów i kanałów melioracyjnych, szczególnie przy przekształcaniu gruntów rolnych na inne cele;
- Zapobiegać i przeciwdziałać degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych, w wyniku racjonalnego stosowania wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych;
- Zadbać o utrzymanie różnorodności biologicznej i ochronę naturalnej roślinności w postaci łąk, zadrzewień i zakrzewień, stanowiącej obudowę brzegów rzek i cieków;
- Ochronić tereny rolnicze o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych przed lokalizacją przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
- Ograniczyć rozwój zabudowy jedynie do jej uzupełnienia w miejscowościach istniejących i posiadających infrastrukturę, aby maksymalnie zmniejszyć oddziaływanie na środowisko nowych inwestycji i zapobiegać lokowaniu ich na obszarach cennych przyrodniczo;
- Ograniczyć rozwój zabudowy jedynie do jej uzupełnienia w miejscowościach istniejących i posiadających infrastrukturę, aby maksymalnie zmniejszyć oddziaływanie na środowisko nowych inwestycji i zapobiegać lokowaniu ich na obszarach cennych przyrodniczo;
- W celu rozwoju funkcji sportowo-rekreacyjnych zagospodarowywać naturalne tereny zielone znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów

zurbanizowanych, które będą charakteryzować się dużą powierzchnią biologicznie czynną i będą w niewielkim stopniu zniekształcać tereny przyrodnicze przez co utrzymają one ciągłość systemu ekologicznego,

- Zapewnić szczególną ochronę terenów dolin i obniżeń, stanowiących część systemu przyrodniczego gminy, zapewniających równowagę w środowisku i pełniących jednocześnie rolę układu wentylacyjnego gminy;
- Stosować zielen izolacyjną na terenach szczególnie uciążliwych dla środowiska i negatywnie wpływających na krajobraz gminy;
- Stosować systemy grzewcze ograniczające negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego;
- Chronić obszar korytarza ekologicznego;
- Wykluczyć jakąkolwiek zabudowę w obrębie obszarów dolin cieków powierzchniowych.

b) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. W tym obszarze:

- Nowa zabudowa powinna nawiązywać do stylów lokalnej architektury, czerpać z jej tradycji i użycia materiałów oraz zastosowania zbliżonej kolorystyki;
- Zachowanie elementów tradycyjnej architektury (domów drewnianych, młyna wodnego) i założeń kompozycyjnych (założenie dworskie w Nowej Prawdzie);
- Wskazane jest komponowanie elementów małej architektury do otaczającego krajobrazu miejscowości i jej charakteru przy zachowaniu spójności estetycznej;
- Należy zadbać o zachowanie w dobrym stanie elementów zabytkowych przydrożnych, zachowując ich historyczny kształt, wygląd i kolorystykę;
- Zakazuje się wprowadzania reklam i banerów wielkoformatowych w pobliżu obiektów zabytkowych;
- Należy dążyć do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartości kulturowej z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów.

c) Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej. W tym zakresie należy:

- Stosować politykę związaną z nierozpraszaniem zabudowy mieszkaniowej i wyznaczeniem terenów pod jej perspektywiczny rozwój, aby zabudowa terenie gminy kształtowana była w sposób zwarty,
- Lokalizować nową zabudowę w oparciu o dostępność istniejącej infrastruktury technicznej sieciowej i w bliskiej odległości od ciągów komunikacyjnych;
- Wzbogacić obszary zabudowy mieszkaniowej o funkcje usługowe, które będą zintegrowane z otoczeniem, nie będą negatywnie wpływać na środowisko ani na warunki i komfort życia mieszkańców, co zwiększy atrakcyjność i jakość użytkowanych przestrzeni,
- Zadbać o realizację funkcji poszczególnych terenów wprowadzając odpowiednie zapisy do tworzonych przez gminę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

- Wyznaczyć obszary przeznaczone do rozwoju funkcji letniskowej, turystycznej o charakterze agroturystyki i rekreacji,
 - Dla terenów zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się: zabudowę zagrodową, mieszkaniową jednorodzinną, letniskową, turystyczną o charakterze agroturystyki i rekreacji, dopuszcza się na równych zasadach lokalizowanie zabudowy usług nieuciążliwych oraz nieuciążliwej produkcji, rzemiosła, drobnej wytwórczości, usługi zdrowia, oświaty i kultu religijnego, tereny sportu i rekreacji, miejsca parkingowe w formie placów parkingowych.
- d) Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz. 1130 ze zm.)**
- Nie wyznacza się obszarów lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego;
- e) Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:**
- Należy dążyć do ograniczania i minimalizowania zagrożeń związanych z realizacją inwestycji celu publicznego.
- f) Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:**
- W zakresie komunikacji:
- Należy zapewnić powiązania między miejscowościami w gminie i na terenach rozwojowych, dzięki funkcjonowaniu komunikacji autobusowej i busowej w Gminie Stoczek Łukowski, a także udoskonalać powiązania transportem zbiorowym z jednostkami zewnętrznymi;
 - Należy opracować i wdrożyć program budowy ścieżek rowerowych na terenie miasta i gminy, w celu zapewnienia odpowiedniej segregacji pojazdów o odmiennych parametrach ruchu, co przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
 - Promocję rozwoju transportu niskoemisyjnego i zbiorowego, w tym promować korzystanie z transportu kolejowego (po przywróceniu ruchu pasażerskiego na linii kolejowej nr 12).

W zakresie infrastruktury technicznej:

- Utrzymać, modernizować oraz rozbudować istniejące ujęcia wód podziemnych oraz stacje uzdatniania wody zlokalizowanych na terenie gminy Stoczek Łukowski, służące do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę pitną,
- Utrzymać i modernizować istniejące sieci wodociągowe,
- Sukcesywnie rozbudowywać i remontować istniejący system wodociągowy,
- Utrzymać i w miarę potrzeb modernizować istniejącą sieć kanalizacji sanitarnej,
- Rozbudować istniejący system kanalizacji sanitarnej,
- Dla miejscowej utylizacji ścieków sanitarnych proponuje się budowę małych przydomowych oczyszczalni ścieków,

- Utrzymać istniejące indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło z zaleceniem modernizacji i wymiany urządzeń grzewczych na urządzenia o wysokiej sprawności grzewczej i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń;
- Rozbudowywać sieć gazową;
- Rozbudować systemy telekomunikacji w zakresie urządzeń telefonii przewodowej oraz bezprzewodowej,
- Utrzymać istniejące urządzenia telekomunikacyjne w dobrym stanie technicznym,
- Rozbudować i modernizować infrastrukturę światłowodową;
- Sukcesywnie zastępować paliwa stałe w kotłowniach i paleniskach indywidualnych proekologicznymi systemami ogrzewania, w tym niekonwencjonalnymi i opartymi na odnawialnych źródłach energii.

W zakresie infrastruktury społecznej:

- Rozwój i modernizacja istniejącej infrastruktury społecznej – świetlic wiejskich, bibliotek;
 - Wspieranie inicjatyw lokalnej społeczności i stworzenie warunków do ich realizacji;
 - Poprawa dostępności do usług zdrowotnych.
- g) Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500kW:**
- Lokalizację elektrowni wiatrowych, wskazanych w Studium, należy ustalać jedynie w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
 - Na terenie gminy dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z innych odnawialnych źródeł energii, w zakresie wykorzystywania energii słonecznej, geotermalnej, biomasy i biogazu.
- h) Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:**
- Przed realizacją takich inwestycji, należy przeprowadzić odpowiednią ocenę oddziaływania na środowisko, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Lokalizacja przedsięwzięć powinna być dokonywana w sposób zapewniający minimalizację negatywnego wpływu na środowisko, z uwzględnieniem wszystkich wymaganych procedur administracyjnych, w tym uzyskania odpowiednich zezwoleń i pozwoleń środowiskowych.
- i) Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:**
- Należy zadbać o meliorację na użytkach rolnych;
 - Należy dążyć do poprawy struktury obszarowej gospodarstw – zwiększania dużych i silnych ekonomicznie, a dla małych gospodarstw tworzyć szansę w działalności pozarolniczej (procesy scalania i wymiany gruntów);
 - Tereny o najniższej przydatności do produkcji rolniczej przeznaczyć pod zalesianie;
 - Ochrona wód powierzchniowych i gruntowych przed zanieczyszczeniami związkami pochodzącymi z działalności rolniczej,
 - Na terenach rolnych zaleca się zachowanie i wprowadzanie nowej zieleni śródpolnej w sąsiedztwie cieków, celem eliminacji źródeł powierzchniowego zanieczyszczenia

wód powierzchniowych i podziemnych, jakimi mogą być intensywne nawożenie i uprawa ziemi,

- Zakaz zalesień na terenach obejmujących obszar Natura 2000.

j) Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- Na terenie gminy obszarami wymagającymi rekultywacji są wszystkie tereny po eksploatacji surowców;
- Studium nie wyznacza obszarów problemowych;

12. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Analiza problemowa, zasobów i potencjałów rozwojowych gminy pozwala na określenie oraz przedstawienie celów strategicznych i operacyjnych, wyznaczających kierunki rozwoju lokalnego. Cele zawarte w niniejszej Strategii są spójne z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Spójny system rozwoju na wszystkich poziomach i odpowiedzialna współpraca, pozwolą osiągnąć efekt synergii podejmowanych działań, umożliwiając osiągnięcie wyznaczonych celów. Wszelkie działania zawarte w krajowych dokumentach strategicznych są spójne z prawem międzynarodowym.

Na poziomie krajowym podstawowym dokumentem przedstawiającym cele i kierunki rozwoju jest **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)** przedstawiająca cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji polityki w perspektywie 2030.

W KSRR 2030 odzwierciedlenie znajdują postanowienia **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)**. W **Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku (SRWL)** przyjęto podejście do polityki regionalnej zgodne z SOR i KSRR 2030 oraz dostosowano do specyfiki regionu. Przyjęte cele w Strategii Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032 są także spójne z dokumentami **Programu Rozwoju Powiatu Łukowskiego na lata 2021-2030** i **Strategią Rozwoju Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2020-2030**.

Dodatkowo Strategia jest spójna z dokumentami sektorowymi dotyczącymi spraw społecznych i infrastrukturalnych tj. **Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030**, **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030**, **Narodowa Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego**, **Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.** Ponadto uwzględnione zostały cele z obligatoryjnych dokumentów planistycznych tj. **Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZPR)** oraz **Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)**.

Poniższa Tabela 49. przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032 z wyżej wymienionymi dokumentami.

PROJEKT

Tabela 51. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Gminy Stoczek Łukowski z dokumentami wyższego rzędu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
<p>Cel 1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym:</p> <p>1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</p> <p>1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.</p> <p>Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych:</p> <p>2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego,</p> <p>2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym,</p> <p>2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.</p> <p>Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie:</p> <p>3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem,</p> <p>3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym,</p> <p>3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych,</p> <p>3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.</p>
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)
Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym
<p>Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Małe i średnie przedsiębiorstwa - rozwijanie potencjału polskich firm tak, by stawały się one coraz większe dzięki działaniom w zakresie otoczenia prawnego, tworzeniu i wdrażaniu innowacji, tworzeniu nowych miejsc pracy, udziału w łańcuchach kooperacji i ekspansji zagranicznej, ułatwieniom w dostępie do instrumentów finansowania rozwoju przedsiębiorstwa dostosowanych do jego wielkości, • Kapitał dla rozwoju - oznacza zmobilizowanie środków finansowych, w tym sektora prywatnego, w celu znacznego zwiększenia poziomu inwestycji w Polsce. Rozbudowa instrumentów finansowych oferowanych przez państwowe instytucje rozwoju jest niezbędna dla wzmocnienia działających w Polsce firm. Pożądane jest również zwiększenie efektywności wykorzystania środków publicznych, w szczególności funduszy europejskich, jak i kapitału polonijnego. Kapitał dla rozwoju oznacza także budowanie w Polsce kultury oszczędzania, ponieważ to właśnie poziom oszczędności krajowych stanowi w

dużym stopniu o możliwościach inwestycyjnych gospodarki.

Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony:

- **Spójność społeczna** - utrzymujące się zróżnicowania społeczne mogą stać się barierą dla dynamicznego rozwoju gospodarki, dlatego rozwój winien sprzyjać włączeniu społecznemu, co oznacza gospodarkę o wysokim poziomie zatrudnienia dobrej jakości i przedsiębiorczości. Oznacza to z jednej strony konieczność adaptacji gospodarki do występujących trendów demograficznych, w szczególności poprzez zapewnienie dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na te wyzwania, a z drugiej wsparcie rozwoju i odpowiednie wykorzystanie potencjału poszczególnych grup społecznych na rynku pracy.
- **Rozwój zrównoważony terytorialnie** - rozwój wszystkich terytoriów przez wzmacnianie ich potencjałów endogenicznych i czynników rozwoju oraz likwidację barier i włączenie w procesy rozwojowe regionów zmagających się z trudnościami o charakterze restrukturyzacyjnym i adaptacyjnym (makroregion Polski Wschodniej, Śląsk), obszarów wiejskich wraz z ich lokalnymi ośrodkami miejskimi oraz średnich miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Oznacza to m.in. prowadzenie skutecznej polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium i obejmującej działania służące aktywizacji gospodarczej, rozwojowi lokalnych rynków pracy i mobilizacji zawodowej mieszkańców, czy poprawie dostępu do usług publicznych z wykorzystaniem potencjałów lokalnych i subregionalnych gospodarek, jak również własnych zasobów. W wymiarze instytucjonalnym, istotne będzie dalsze wzmacnianie zdolności do planowania i prowadzenia działań rozwojowych, szczególnie na poziomie lokalnym. Przewidywane jest również podjęcie działań, których celem jest uwolnienie potencjału polskich aglomeracji. Rozwój taki oznacza, że korzyści z rozwoju gospodarczego kraju powinny być dostępne dla wszystkich obywateli, bez względu na miejsce zamieszkania.

Cel szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączaniu społecznemu i gospodarczemu.

- **Prawo w służbie obywatelom i gospodarce** - przede wszystkim poprawa jakości stanowionego prawa, w tym zmniejszenie obciążeń regulacyjnych w celu zapewnienia lepszych warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce i realizacji potrzeb poszczególnych grup obywateli. Istotą zmian w tym zakresie będzie: deregulacja, usprawnienie systemu prawnego, w tym stabilne i przewidywalne otoczenie prawne oraz racjonalizacja procesów legislacyjnych, w tym partnerstwo głównych podmiotów instytucjonalnych, korporacyjnych i społecznych.
- **Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem** - funkcjonowanie instytucji sprzyjających budowie przewag konkurencyjnych kraju i działających w nim podmiotów gospodarczych i społecznych. Ten obszar obejmuje kompleksowe działania na rzecz zwiększenia efektywności instytucji publicznych (konsolidacja, integracja działań), zmiany w strukturze i sposobie działania administracji (odbiurokratyzowanie), zwiększenie skuteczności sądownictwa i całego wymiaru sprawiedliwości, zmiany w zakresie zamówień publicznych, wzmocnienie roli dialogu społecznego i obywatelskiego. Podstawą odpowiedzialnego rozwoju Polski i realizacji założonych celów jest sprawne i skuteczne państwo. Niezbędnym warunkiem do tego jest budowa takiego systemu zarządzania rozwojem, który pozwoli na sprawną koordynację najważniejszych procesów gospodarczych i społecznych,

wzmocni rolę planowania przestrzennego w realizacji polityki rozwoju oraz zwiększy odporność i możliwość reagowania państwa na zagrożenia.

- **E-państwo** - wykorzystanie w skali gospodarki możliwości oferowanych przez dostępne technologie cyfrowe. Elektronizacja procesów obsługi obywateli i przedsiębiorców, jak również wewnątrz administracji może w dłuższej perspektywie przyczynić się do poprawy funkcjonowania administracji, obniżenia kosztów obsługi i poprawy efektywności funkcjonowania przedsiębiorstw.
- **Efektywność wykorzystania środków UE** - przeorientowanie sposobu wykorzystania środków europejskich pod względem zakresu, koordynacji i form wsparcia, w kierunku objęcia dofinansowaniem przedsięwzięć w obszarach interwencji kluczowych dla zdefiniowanych celów rozwojowych. Dotyczy to zwłaszcza przedsięwzięć cechujących się wysoką wartością dodaną i trwałością efektów (m.in. za sprawą szerokiego zastosowania wsparcia zwrotnego) oraz zapewnienia takiej koordynacji strumieni finansowania, która przełoży się na efekt synergiczny (m.in. zapobieganie jednoczesnemu występowaniu wysokiej efektywności interwencji w jednym obszarze i opóźnień lub niskiej jakości efektów w innych obszarach).

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Model rozwoju województwa lubelskiego 2030 polega na działaniach dążących do zapewnienia go w sposób zrównoważony, ukierunkowany na wysoką jakość życia, stymulowany racjonalnymi wyborami strategicznymi oraz integrujący zasoby i potencjały.

Cel 1. SEKTOR ROLNO-SPOŻYWCZY: Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych

Cel operacyjny 1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych, w tym kierunki działań, takie jak:

- Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych;
- Rozwój lokalnych specjalizacji rolnych m.in. w oparciu o odtworzenie historycznie ukształtowanych lub wykorzystanie nowych, niszowych kierunków produkcji;
- Poprawa warunków wodnych, w tym retencjonowanie, melioracje i nawodnienia, ochrona i lepsze wykorzystanie wód;
- Ochrona gleb, w tym racjonalizacja stosowania chemicznych nawozów i środków ochrony roślin
- oraz stosowanie agrotechniki przeciwerozyjnej i zadrzewień śródpolnych;
- Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego;
- Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarstw;
- Zwiększenie produkcji oraz wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;

Cel operacyjny 1.2 Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne, w tym kierunki działań, takie jak:

- Rozwój podmiotów przetwórstwa rolno-spożywczego;
- Wspieranie budowy systemowych sieci powiązań producentów rolnych (rolników), producentów maszyn rolniczych oraz środków produkcji i przedsiębiorców przetwórstwa rolno-spożywczego

Cel operacyjny 1.3 Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym, w tym kierunki działań, takie jak:

- Wzmacnianie sieci powiązań producentów rolnych, przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego oraz uczelni (badanie potrzeb klientów);
- Kształtowanie marki regionu jako centrum kompetencji w obszarze nauk przyrodniczych i rolniczych.

Cel operacyjny 1.4 Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych, w tym kierunki działań, takie jak:

- Działania na rzecz rozwijania oferty produktów tradycyjnych i regionalnych oraz ekologicznych;
- Popularyzacja informacji oraz kształtowanie świadomości wśród potencjalnych odbiorców na temat właściwości produktów żywnościowych produkowanych w regionie;
- Promowanie i wsparcie marketingowe lubelskich produktów żywnościowych

Cel 2. PRZESTRZEŃ: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

Cel operacyjny 2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym kierunki działań, takie jak:

- Rozwój lokalnych układów drogowych z uwzględnieniem ruchu rowerowego na zasadach ogólnych, zapewniających dostęp do miejsc koncentracji podstawowych usług, a także infrastruktury sprzyjającej elektromobilności;
- Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego CPK Centralny Port Komunikacyjny;
- Organizacja zintegrowanego systemu transportu zbiorowego;
- Rozbudowa systemu wytwarzania, dystrybucji i magazynowania oraz monitorowania przesyłu energii z uwzględnieniem nowoczesnych rozwiązań;

Cel operacyjny 2.2 Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych), w tym kierunki działań, takie jak:

- Rozwój funkcji ponadlokalnych (usług ponadpodstawowych) i specjalistycznych w miastach powiatowych
- Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;
- Integrowanie systemów transportowych w miejskich obszarach funkcjonalnych, przyjaznych środowisku, z uwzględnieniem infrastruktury sprzyjającej elektromobilności;
- Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych (w tym rewitalizacja);
- Integrowanie działań na rzecz efektywnego świadczenia usług społecznych.

Cel operacyjny 2.3 Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, w tym kierunki działań, takie jak:

- Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;
- Organizacja terenów inwestycyjnych i stref aktywności gospodarczej;
- Przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu;
- Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów (w tym rewitalizacja);
- Poprawa dostępności do świadczonych podstawowych usług społecznych;

- Zwiększenie dostępności usług telekomunikacyjnych świadczonych na poziomie lokalnym;
- Wspieranie usług publicznych służących rozwijaniu działalności kulturalnej, wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej i budowie społeczeństwa obywatelskiego

Cel operacyjny 2.4 Ochrona walorów środowiska, w tym kierunki działań, takie jak:

- Wspieranie działań na rzecz ochrony i kształtowania zasobów wodnych, w tym racjonalizacji wielkości poboru wody, rozwój i modernizacja oczyszczalni ścieków, zwiększanie małej retencji i renaturyzacji rzek;
- Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności;
- Wspieranie działań na rzecz wzrostu lesistości województwa zgodnie z warunkami siedliskowymi;
- Wspieranie działań na rzecz monitorowania stanu środowiska i szerokiego udostępniania informacji mieszkańcom;
- Wdrażanie systemu racjonalnej gospodarki odpadami nastawionej na zwiększenie ponownego ich wykorzystania, recyklingu i odzysku surowców i energii.

Cel 3. GOSPODARKA: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu

Cel operacyjny 3.1 Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii, w tym kierunki działań, takie jak:

- Identyfikacja i wspieranie rozwoju nowych, perspektywicznych branż bazujących na specyficznych zasobach regionu (regionalne inteligentne specjalizacje), w tym związanych z procesem transformacji energetycznej;
- Dostosowywanie kierunków kształcenia oraz wspieranie możliwości nabywania kwalifikacji innowacyjnych, ze zwróceniem uwagi na potrzeby rynku pracy oraz podmiotów prowadzących działalność w branżach należących do regionalnych inteligentnych specjalizacji;

Cel operacyjny 3.2 Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym kierunki działań, takie jak:

- Tworzenie przyjaznego klimatu i warunków do inwestowania, w tym aktywne pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych w wymiarze krajowym i międzynarodowym (umiędzynarodowienie gospodarki regionu);
- Rozwijanie łańcuchów korzyści dzięki umacnianiu współpracy i sieciowaniu przedsiębiorstw;
- Rozwijanie sektora logistycznego (infrastruktura, systemy zarządzania, usługi, kompetencje i umiejętności kadr);
- Budowanie potencjału eksportowego i umiędzynarodowienie działalności przedsiębiorstw;

Cel operacyjny 3.3 Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej, w tym kierunki działań, takie jak:

- Rozbudowa infrastruktury i systemów umożliwiających rozwój telemedycyny, teleopieki, telerehabilitacji;
- Wspieranie działań mających na celu promocję zdrowego stylu życia;
- Rozwój infrastruktury i usług opieki nad osobami starszymi oraz osób z niepełnosprawnościami, a także rozwiązań służących utrzymaniu ich samodzielności;
- Wzrost dostępności do rehabilitacji leczniczej i leczenia uzdrowiskowego.

Cel operacyjny 3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu, w tym kierunki działań, takie jak:

- Kreowanie, rozwijanie oferty i infrastruktury ośrodków łączących funkcje edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, wykorzystujących nowe trendy w turystyce;
- Wspieranie tworzenia kompleksowej oferty turystycznej w oparciu o marki regionalne i terytorialne – pakietowanie i sieciowanie, w tym kształtowanie spójnego układu szlaków rowerowych o znaczeniu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym;
- Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki (np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp.);
- Rozwój usług i infrastruktury sportowej, rekreacyjnej.

Cel 4. SPOŁECZEŃSTWO: Wzmacnianie kapitału społecznego

Cel operacyjny 4.1 Rozwijanie kapitału ludzkiego, w tym kierunki działań, takie jak:

- Wspieranie działań na rzecz uczenia się przez całe życie, służących poprawie wiedzy, kompetencji, umiejętności i zmianom kwalifikacji, w tym na rzecz osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej, w tym zapewniające efektywne kształcenie branżowe oraz kształtowanie umiejętności kluczowych u uczniów;
- Kształtowanie i wzmacnianie postaw obywatelskich, prospołecznych (np. wolontariat, działalność w organizacjach pozarządowych) i przedsiębiorczych;
- Przedsięwzięcia na rzecz osób pracujących, w celu poprawy ich sytuacji na rynku pracy oraz warunków pracy;

Cel operacyjny 4.2 Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych, w tym kierunki działań, takie jak:

- Wzmacnianie (ilościowe i jakościowe) kadr medycznych i podmiotów odpowiedzialnych za ich kształcenie;
- Wzmocnienie roli podstawowej opieki zdrowotnej w dostarczaniu usług zdrowotnych mające na celu poprawę dostępności do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i szpitalnej;
- Koordynacja działań opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i opieki długoterminowej oraz rehabilitacji;
- Rozwój profilaktyki zdrowotnej i rehabilitacji;

Cel operacyjny 4.3 Włączenie i integracja społeczna, w tym kierunki działań, takie jak:

- Wspieranie przedsięwzięć na rzecz integracji społecznej i aktywizacji zawodowej osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym;
- Wspieranie i rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej;
- Rozwój innowacji społecznych;
- Profilaktyka uzależnień;
- Przeciwdziałanie agresji i przemocy w rodzinie oraz wśród dzieci i młodzieży;
- Zapewnianie warunków dla organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży;
- Aktywizacja lokalnych społeczności oraz wzmacnianie poczucia tożsamości i integracji;

Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej, w tym kierunki działań, takie jak:

- Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej (budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego) oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, lotnisko, infrastruktura turystyczna);
- Wspieranie rozwoju edukacji, kształcenia oraz wykorzystania specjalistycznych zasobów siły roboczej.

Cel operacyjny 4.5 Bezpieczeństwo publiczne, w tym kierunki działań, takie jak:

- Wspieranie służb odpowiedzialnych za usuwanie skutków gwałtownych zjawisk klimatycznych/ klęsk żywiołowych oraz służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne;
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- Edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa w domu, w szkole, na drodze, w Internecie, w kontaktach z nieznajomymi;
- Zwiększenie odporności służb publicznych na sytuacje kryzysowe.

Cel operacyjny 4.6 Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania, w tym kierunki działań, takie jak:

- Wspieranie sieciowych inicjatyw ponadlokalnych wpływających na pobudzenie rozwoju gospodarczego oraz wzmocnienie tożsamości społeczności lokalnych;
- Rozwijanie kompetencji JST w planowaniu i programowaniu rozwoju;
- Budowa wizerunku regionu i kreowanie tożsamości marki województwa lubelskiego;
- Wspieranie i upowszechnianie ruchu regionalistycznego, w tym folkloru;

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego 2015

Priorytety rozwoju przestrzennego:

1. Wzmacnianie zewnętrznych powiązań sieciowych oraz poprawa spójności wewnątrzregionalnej w układzie przestrzennym i społeczno-gospodarczym.
2. Wzrost konkurencyjności przestrzeni województwa pod względem atrakcyjności gospodarczej i warunków życia.

CELE GŁÓWNE:

- Policentryczny rozwój sieci osadniczej.
- Wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń.
- Utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu.
- Zintegrowana ochrona jakości środowiska życia człowieka
- Wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego.
- Wzmacnianie tożsamości kulturowej regionu przez ochronę i pielęgnację zasobów kulturowych oraz ich wzbogacanie walorami współczesnymi.
- Zwiększenie konkurencyjności gospodarki województwa oraz poprawa jego atrakcyjności inwestycyjnej.
- Poprawa dostępności komunikacyjnej regionu.

- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa.
- Powszechny dostęp do usług teleinformatycznych.
- Wyposażenie jednostek osadniczych w kompleksowe systemy wodno-kanalizacyjne.
- Wyposażenie obszaru województwa w niezbędną liczbę obiektów i instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych.
- Zapewnienie warunków przestrzennych służących potrzebom obronnym państwa oraz ochronie ludności i jej mienia przed zagrożeniami naturalnymi i cywilizacyjnymi.

Program Rozwoju Powiatu Łukowskiego 2021-2030

Powiat Łukowski – Ziemia Henryka Sienkiewicza

Cel strategiczny 1: Wsparcie jakości i efektywności kształcenia poprzez poprawę infrastruktury oświatowej oraz warunków funkcjonowania placówek edukacyjnych

Kierunki działań:

- Dostosowanie kształcenia do lokalnych potrzeb rynku pracy
- Podniesienie efektywności i jakości kształcenia

Cel strategiczny 2: Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców poprzez rozwój profilaktyki zdrowotnej i poprawę infrastruktury i opieki medycznej

Kierunki działań:

- Rozwój opieki dla osób starszych/domy pomocy społecznej, domy spokojnej starości, centra rehabilitacyjne, hospicja/ w tym opieki geriatrycznej i usług opiekuńczych
- Poprawa dostępności infrastruktury ochrony zdrowia oraz zakup specjalistycznego sprzętu diagnostycznego
- Poprawa jakości opieki zdrowotnej
- Działania na rzecz promocji zdrowia i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców powiatu

Cel strategiczny 3: Wsparcie dla osób potrzebujących poprzez zwiększenie jakości i efektywności pomocy społecznej oraz realizację działań na rzecz rodziny i osób wykluczonych

Kierunki działań:

- Zwiększenie nakładów finansowych na realizację projektów edukacyjnych i profilaktycznych związanych z wykluczeniem społecznym
- Rozwój profilaktyki uzależnień szczególnie w szkołach gminnych i powiatowych oraz terapii osób uzależnionych i współuzależnionych
- Wsparcie rodzin w kryzysie poprzez poradnictwo, pomoc prawną i psychologiczną
- Pomoc w zapobieganiu demoralizacji dzieci, poprawa bezpieczeństwa w szkołach i walka z przemocą wśród młodzieży poprzez np. organizowanie prelekcji, zajęć pozaszkolnych, monitoring

Cel strategiczny 4: Poprawa jakości i funkcjonalności oraz rozwój infrastruktury technicznej

Kierunki działań:

- Wykorzystanie nowoczesnych technik informacyjnych w działalności instytucji publicznych, w tym administracji samorządowej
- Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań w zakresie infrastruktury technicznej
- Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej między innymi poprzez rozbudowę i modernizację dróg lokalnych
- Rozwój infrastruktury w zakresie aktywnej turystyki.

Cel strategiczny 5: Rozwój infrastruktury kulturalnej oraz poprawa jakości oraz pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego

Kierunki działań:

- Promowanie wydarzeń kulturalnych na szczeblu regionalnym oraz krajowym
- Promocja i wspieranie lokalnych artystów i twórców
- Modernizacja obiektów kulturalnych oraz poprawa dostępności do dóbr kultury
- Organizowanie wydarzeń mających znaczenie dla rozwoju i upowszechniania kultury
- Wsparcie działalności kulturalnej prowadzonej przez organizacje społeczne oraz nagradzanie osób działających na rzecz rozwoju artystycznego

Cel strategiczny 6: Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego i przyrody

Kierunki działań:

- Działania w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i wód
- Realizacja projektów edukacyjno-rekreacyjnych na obszarze Natura 2000
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu
- Budowa i modernizacja infrastruktury zaopatrzenia w wodę, oczyszczania ścieków, zagospodarowania odpadów, ochrony powietrza
- Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii

Cel strategiczny 7: Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich oraz poprawa konkurencyjności i warunków gospodarowania w gospodarstwach rolnych

Kierunki działań:

- Wspieranie działalności agroturystycznej
- Wspieranie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich
- Promocja produktów regionalnych
- Wspieranie i promowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Cel strategiczny 8: Poprawa bezpieczeństwa lokalnej społeczności oraz zapewnienie porządku publicznego poprzez edukację, wychowanie oraz wspieranie i profesjonalizację podmiotów systemu bezpieczeństwa

Kierunki działań:

- Wspieranie rozwoju infrastruktury służb odpowiadających za porządek i bezpieczeństwo publiczne
- Edukacja i uświadamianie lokalnej społeczności o potencjalnych zagrożeniach

- Wsparcie organizacji działających na rzecz bezpieczeństwa
- Edukacja społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa

Cel strategiczny 9: Przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy

Kierunki działań:

- Promocja staży i praktyk wśród lokalnych pracodawców
- Zwiększenie wsparcia dla lokalnej przedsiębiorczości i podmiotów ekonomii społecznej
- Promocja zatrudnienia przez instytucje rynku pracy oraz podmioty publiczne, gospodarcze i pozarządowe
- Skuteczna aktywizacja osób bezrobotnych

Cel strategiczny 10: Zwiększenie konkurencyjności powiatu poprzez rozwój promocji oraz współpracy międzysektorowej

Kierunki działań:

- Rozwój przedsięwzięć związanych z rolnictwem, gospodarką i turystyką
- Rozwój oferty turystycznej na bazie istniejącego potencjału
- Zwiększenie liczby imprez kulturalnych i sportowych
- Rozbudowa bazy hotelowo-gastronomicznej
- Rozwój oferty agroturystycznej

Cel strategiczny 11: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu

Kierunki działań:

- Stymulowanie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie organizacji pozarządowych, promocję wolontariatu oraz rozwój różnorodnych form konsultacji społecznych
- Promocja i rozwój współpracy samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi w zakresie formułowania polityk publicznych
- Wspieranie przedsięwzięć, inicjatyw i projektów zorganizowanych przez lokalne organizacje społeczne
- Wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych i rozwój współpracy stowarzyszeń z administracją publiczną

Cel strategiczny 12: Zapewnienie sprawnej i przyjaznej dla obywateli administracji powiatowej

Kierunki działań:

- Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej
- Budowanie wzajemnego zaufania pomiędzy władzami samorządowymi, a mieszkańcami powiatu
- Prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej
- Rozwój komunikacji elektronicznej
- Rozwój kompetencji pracowników administracji publicznej oraz jednostek organizacyjnych

CEL STRATEGICZNY: Łukowski Obszar Funkcjonalny jako obszar aktywny gospodarczo wykorzystujący walory naturalne

Cel operacyjny 1: Wsparcie przedsiębiorców i tworzenie warunków do powstania atrakcyjnych miejsc pracy

- Rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej,
- Rozwój i budowa terenów inwestycyjnych,
- Inkubator przedsiębiorczości,
- Gospodarka cyrkularna,
- Wsparcie działalności rolniczej i pozarolniczej – wspólny system promocji produktów lokalnych.

Cel operacyjny 2: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia dla mieszkańców

- Nowoczesna infrastruktura rekreacyjno-sportowa,
- Wspólna oferta kulturalno-historyczna (hasło: Pozytywna Polska),
- Wspólna oferta turystyczna – Kra Jurajska, Amonity, Balneologia.

Cel operacyjny 3: ŁOF obszarem odpornym na zmiany klimatu i niespodziewane wydarzenia

- Zielona energia/ adaptacja do zmian klimatu,
- Budowa więzi społecznych i wsparcie organizacji pozarządowych,
- Wsparcie systemu opieki zdrowotnej i społecznej,
- Rozwój i kreatywne wykorzystanie narzędzi teleinformatycznych,
- Rozwój kompetencji instytucji publicznych,
- Podniesienie jakości edukacji oraz aktywizacja dzieci i młodzieży.

Cel główny: Adaptacja systemu wspierającego rodzinę zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami i zmianami w otoczeniu zewnętrznym

- Cel operacyjny 1: Wzmocnienie potencjału rodzin poprzez upowszechnianie wzorów pozytywnego rodzicielstwa,
- Cel operacyjny 2: Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zwiększenie dostępności różnych form wsparcia,
- Cel operacyjny 3: Skoordynowany system gwarantujący zmianę struktury pieczy zastępczej w kierunku jej deinstytucjonalizacji,
- Cel operacyjny 4: Profesjonalizacja działań kadry pracującej w obszarze wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Cel główny: Włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe poprzez działania zwiększające ich aktywność zawodową i społeczną

- Cel operacyjny 1: Profilaktyka niepełnosprawności
- Cel operacyjny 2: Przeciwdziałanie oraz łagodzenie skutków niepełnosprawności

- Cel operacyjny 3: Skuteczne działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami
- Cel operacyjny 4: Poprawa dostępności i jakości edukacji dla osób z niepełnosprawnościami
- Cel operacyjny 5: Zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami
- Cel operacyjny 6: Współpraca i wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Cel główny: Poprawa jakości życia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego

- Cel operacyjny 1: Wzrost poziomu wiedzy/świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego,
- Cel operacyjny 2: Poprawa dostępności i jakości usług w ramach oparcia społecznego dla osób doświadczających kryzysu psychicznego,
- Cel operacyjny 3: Ułatwianie dostępu do kompleksowych form opieki zdrowotnej (w tym centra zdrowia psychicznego).

Cel główny: Aktywni obywatele i aktywne wspólnoty lokalne województwa lubelskiego

- Cel operacyjny 1: Poprawa trwałości i stabilności funkcjonowania organizacji pozarządowych w województwie lubelskim,
- Cel operacyjny 2: Wzmocnienie i rozwój współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym w województwie lubelskim,
- Cel operacyjny 3: Aktywny udział mieszkańców województwa w działaniach obywatelskich oraz wzrost postaw prospołecznych.

Cel główny: Ekonomia społeczna i solidarna istotnym instrumentem wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego

- Cel operacyjny 1: Upowszechnianie i promocja przedsiębiorczości społecznej,
- Cel operacyjny 2: Wspólnota lokalna przyjazna ekonomii społecznej i solidarnej,
- Cel operacyjny 3: Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna,
- Cel operacyjny 4: Aktywizacja społeczna i zawodowa.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030

MISJA STRATEGII: Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym na terenie województwa lubelskiego oraz organizowanie odpowiedniego do potrzeb wsparcia dla osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez efektywne wykorzystanie posiadanych zasobów instytucjonalnych, finansowych i potencjału kapitału ludzkiego, w celu zapewnienia mieszkańcom Lubelszczyzny możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Cel główny: Wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziomu ubóstwa w województwie lubelskim do roku 2030

- Cel operacyjny 1: Zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych, biernych zawodowo i zagrożonych ubóstwem i dziedziczeniem biedy,
- Cel operacyjny 2: Poprawa systemu wsparcia osób biernych zawodowo i zagrożonych ubóstwem i dziedziczeniem biedy,
- Cel operacyjny 3: Skuteczna aktywizacja osób bezrobotnych, biernych zawodowo, w szczególności długotrwale bezrobotnych i bez doświadczenia zawodowego,
- Cel operacyjny 4: Wzrost poziomu współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi i niepublicznymi, konsolidacja oferty pomocowej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia, bierności zawodowej, ubóstwa i dziedziczenia biedy.

Cel główny: Podniesienie jakości życia osób starszych poprzez wydłużenie okresu samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa

- Cel operacyjny 1: Kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych i starości w społeczeństwie oraz wzmocnienie integracji międzypokoleniowej,
- Cel operacyjny 2: Wsparcie osób starszych w środowisku lokalnym powodujące wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym i zawodowym,
- Cel operacyjny 3: Zapewnienie kompleksowego i wysokiego poziomu usług społecznych oraz opieki zdrowotnej skierowanych do osób starszych,
- Cel operacyjny 4: Rozwój systemu opieki oraz ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność osób starszych nie mogących samodzielnie funkcjonować w środowisku,
- Cel operacyjny 5: Zapewnienie bezpieczeństwa i zapobieganie dyskryminacji i przemocy wobec osób starszych.

Cel główny: Adaptacja systemu wspierającego rodzinę zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami i zmianami w otoczeniu zewnętrznym

- Cel operacyjny 1: Wzmocnienie potencjału rodzin poprzez upowszechnianie wzorów pozytywnego rodzicielstwa,
- Cel operacyjny 2: Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zwiększenie dostępności różnych form wsparcia,
- Cel operacyjny 3: Skoordynowany system gwarantujący zmianę struktury pieczy zastępczej w kierunku jej deinstytucjonalizacji,
- Cel operacyjny 4: Profesjonalizacja działań kadry pracującej w obszarze wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Cel główny: Włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe poprzez działania zwiększające ich aktywność zawodową i społeczną

- Cel operacyjny 1: Profilaktyka niepełnosprawności
- Cel operacyjny 2: Przeciwdziałanie oraz łagodzenie skutków niepełnosprawności
- Cel operacyjny 3: Skuteczne działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami
- Cel operacyjny 4: Poprawa dostępności i jakości edukacji dla osób z niepełnosprawnościami
- Cel operacyjny 5: Zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami
- Cel operacyjny 6: Współpraca i wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Cel główny: Poprawa jakości życia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego

- Cel operacyjny 1: Wzrost poziomu wiedzy/świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego,
- Cel operacyjny 2: Poprawa dostępności i jakości usług w ramach oparcia społecznego dla osób doświadczających kryzysu psychicznego,
- Cel operacyjny 3: Ułatwianie dostępu do kompleksowych form opieki zdrowotnej (w tym centra zdrowia psychicznego).

Cel główny: Aktywni obywatele i aktywne wspólnoty lokalne województwa lubelskiego

- Cel operacyjny 1: Poprawa trwałości i stabilności funkcjonowania organizacji pozarządowych w województwie lubelskim,

- Cel operacyjny 2: Wzmocnienie i rozwój współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym w województwie lubelskim,
- Cel operacyjny 3: Aktywny udział mieszkańców województwa w działaniach obywatelskich oraz wzrost postaw prospołecznych.

Cel główny: Ekonomia społeczna i solidarna istotnym instrumentem wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego

- Cel operacyjny 1: Upowszechnianie i promocja przedsiębiorczości społecznej,
- Cel operacyjny 2: Wspólnota lokalna przyjazna ekonomii społecznej i solidarnej,
- Cel operacyjny 3: Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna,
- Cel operacyjny 4: Aktywizacja społeczna i zawodowa.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Celem SZRW RiR 2030 jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.

Cel szczegółowy I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej

- I.1. Nowe modele organizacji produkcji i rynków, krótkie łańcuchy rynkowe i uczciwa konkurencja
- I.2. Jakość i bezpieczeństwo żywności
- I.3. Rozwój innowacji, cyfryzacji i przemysłu 4.0. w sektorze rolno-spożywczym oraz jego modernizacja
- I.4. Zarządzanie ryzykiem w sektorze rolno- spożywczym
- I.5. Poszerzanie i rozwój rynków zbytu na produkty i surowce sektora rolno- spożywczego (w tym biogospodarka)

Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska

- II.1. Rozwój liniowej infrastruktury technicznej
- II.2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych
- II.3. Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast
- II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska
- II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom

Cel szczegółowy III, Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa

- III.1. Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa
- III.2. Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy
- III.3. Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi
- III.4. Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym
- III.5. Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji o RLM $\geq 2\ 000$, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia przez aglomerację są następujące wymogi (zwane dalej warunkami dyrektywy 91/271/EWG):

I. Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych powinno gwarantować przynajmniej 98% poziomu obsługi, przy czym pozostałe 2% niezebranego ścieku kanalizacyjnego ładunku jest mniejsze niż 2 000 RLM. Ładunek niezebrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji (art. 3 dyrektywy 91/271/EWG).

II. Wydajność oczyszczalni powinna być dostosowana do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji (art. 10 dyrektywy 91/271/EWG).

III. Standardy oczyszczania ścieków przez oczyszczalnie powinny zostać zapewnione poprzez zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków, w tym podwyższone usuwanie biogenów w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM (art. 4 lub art. 5 ust. 2 dyrektywy 91/271/EWG).

Narodowa Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego

Celem głównym jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce

Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;

Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;

Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Cel główny stanowi zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;

kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;

kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;

kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;

4.1 Transport lądowy jako element zintegrowanego systemu transportowego

4.1.2 Transport drogowy

kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;

kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:

- 1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi;
- 1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;

2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:

- 2.1. Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi;
- 2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;
- 2.3. Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP;

3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:

- 3.1. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych;
- 3.2. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych;
- 3.3. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi;
- 3.4. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności;
- 3.5. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;
- 3.6. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy

Celem PPSS jest zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wód, użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej.

Cel główny: Przeciwdziałanie skutkom suszy

Cele szczegółowe:

- 1) Skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- 2) Zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- 3) Edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- 4) Formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Prawidłowy przebieg realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski na lata 2025-2032, jest weryfikowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring i ewaluację. Z kolei poprzez gromadzenie i analizę danych, wypracowany zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie ewentualnych problemów oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji danego celu strategicznego.

Wdrażając Strategię, Gmina Stoczek Łukowski będzie dbała o dobrą współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, otoczeniem społeczno-gospodarczym, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Ponadto będzie aktywnie uczestniczyła w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia. System monitorowania jest narzędziem, który wspomaga zarządzanie, podejmowanie strategicznych decyzji i przewidywanie zagrożeń. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie Gminy Stoczek Łukowski, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28 aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.

Zgodnie z powyższą ustawą Wójt Gminy Stoczek Łukowski zobowiązany jest w terminie do dnia 31 maja przedstawić Radzie Gminy Stoczek Łukowski raport o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności Wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy. Dodatkowym narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna, która stanowi załącznik 1. do niniejszego dokumentu.

14. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Podstawowym źródłem finansowania będzie budżet gminy. W momencie ustalania projektu budżetu na dany rok, należy w odpowiedni sposób zabezpieczyć potrzebne środki, w tym na działania przewidziane w Strategii, stanowiące zarówno wydatki bieżące i majątkowe. Przystępując do realizacji zadań określonych w Strategii należy na bieżąco monitorować możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania, jako finansowego wparcia zadań wyznaczonych w Strategii. Konkretnie kwoty na działania będzie można ustalić wraz z opracowywaniem projektu budżetu gminy na dany rok, a następnie odpowiednio korygować do poziomu jego wykonania. Rokroczne koszty przeznaczane na realizację zadań Strategii mogą się od siebie różnić, ze względu na sytuację gospodarczą i geopolityczną.

Podstawowymi źródłami finansowania zadań, których celem jest realizacja Strategii Rozwoju Gminy Stoczek Łukowski powinny być:

- ⇒ Fundusze UE;
- ⇒ Fundusze krajowe (NFOŚiGW, programy rządowe);
- ⇒ Programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Lubelskiego;
- ⇒ inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie i EOG na lata 2021-2028;
- ⇒ inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dysponowane przez podmioty publiczne i prywatne.